

KULTŪRIZGLĪTĪBA LATVIJĀ: PIEEJAMĪBA, PIEPRASĪJUMS, KVALITĀTE

Pētījuma rezultātu ziņojums

Pasūtītājs: Latvijas Nacionālais kultūras centrs

Izpildītājs: SIA "Analītisko pētījumu un stratēģiju laboratorija"

Autori: Dr. sc. soc. Ilona Kunda, Dr. art. Baiba Tjarve, M. soc. Gints Klāsons

Rīga, 2018

Saturs

ievads: pētījuma konteksts	7
Pētījuma metodoloģija	10
Kopsavilkums	12
Kultūrizglītība Latvijā: normatīvais regulējums	16
Definīcijas	16
Profesionālās kultūrizglītības klasifikācija	17
Normatīvais regulējums un attīstības plānošanas dokumenti	19
Institucionālā sistēma	23
Finansējums	24
Profesionālās ievirzes kultūrizglītības raksturojums	26
Pieejamība	26
Pieprasījums	56
Kvalitāte	85
Kvalitātes ārējā pārraudzība un pilnveide	86
Kvalitātes kritēriju jautājums	90
Ieinteresēto pušu vērtējums	91
Izaicinājumi kvalitātei	95
Pēctecība	99
Saikne ar darba tirgu	102
Profesionālās vidējās kultūrizglītības raksturojums	103
Pieejamība	103
Pieprasījums	122
Kvalitāte	145
Kvalitātes ārējā pārraudzība	145
Audzēkņu apmierinātība	155
Izaicinājumi augstas kvalitātes sasniegšanā	156
Pēctecība	158
No profesionālās ievirzes kultūrizglītības uz profesionālo vidējo kultūrizglītību	158
No profesionālās vidējās kultūrizglītības uz augstāko kultūrizglītību	161
Saikne ar darba tirgu	163
Izglītības satura atbilstība darba tirgus pieprasījumam	163
Audzēkņu un absolventu nodarbinātība	164
Darba tirgus pieprasījums	167
Augstākās kultūrizglītības raksturojums	168
Pieejamība	168
Pieprasījums	170
Kvalitāte	177
Pēctecība	179
Saikne ar darba tirgu	181
Izglītības satura atbilstība darba tirgus pieprasījumam	181
Studentu un absolventu nodarbinātība	183
Studiju vietu plānošana	187
Secinājumi un rekomendācijas	192
Profesionālās ievirzes kultūrizglītība	192
Pieejamība	192
Pieprasījums	193
Pēctecība un tās izaicinājumi	194
Problēmas kultūrizglītības programmu īstenošanā	195
Ārējā kontrole, kritēriji	196
Saikne ar darba tirgu	197

Profesionālā vidējā kultūrizglītība	197
Pieejamība	197
Pieprasījums	199
Pēctecība	200
Kvalitāte	202
Saikne ar darba tirgu	203
Augstākā kultūrizglītība	204
Pieejamība	204
Pieprasījums	205
Pēctecība	206
Kvalitāte	207
Saikne ar darba tirgu	208
Pielikumi.....	210
Pētījuma kopsavilkums (angļu valodā).....	210
Pētījuma anotācija.....	212

Vāka foto: Markus Spiske, Unsplash.

Tabulu satura rādītājs

Tabula 1. Pētījuma datu un informācijas ieguvei un analīzei izmantotās metodes	10
Tabula 2. Programmas "Kultūrizglītības valsts budžeta finansējums: finanšu resursi izdevumu segšanai kopā, 2008.–2017.gads, eiro	25
Tabula 3. Kultūrizglītības pieejamība pašvaldībās, kurās netiek īstenotas profesionālās ievirzes kultūrizglītības programmas	27
Tabula 4. Izglītības iestāžu skaits, kur iespējams apgūt konkrētās profesionālās ievirzes kultūrizglītības programmas	30
Tabula 5. Izglītības iestāžu īstenoto kultūrizglītības programmu skaits dalījumā pa programmu kopām un izglītības pakāpēm (profesionālās ievirzes līmenis).....	32
Tabula 6. Izglītības iestādes, kurās tiek īstenotas profesionālās ievirzes kultūrizglītības programmas.....	36
Tabula 7. Īstenoto profesionālās ievirzes kultūrizglītības programmu skaits katrā izglītības iestādē.....	42
Tabula 8. Kultūrizglītībā iesaistīto audzēkņu īpatsvars attiecībā pret kopējo izglītojamo skaitu pamata un vidējās vispārējās izglītības programmās un pret kopējo pašvaldības iedzīvotāju skaitu līdz darbības vecumam	57
Tabula 9. Audzēkņu skaits profesionālās ievirzes kultūrizglītības programmās 2018. gada 1. janvārī, detalizēti pēc programmas nosaukuma	60
Tabula 10. Audzēkņu skaits profesionālās ievirzes kultūrizglītības programmās atbilstoši izglītības pakāpēm.....	62
Tabula 11. Audzēkņu skaits izglītības iestāžu īstenotajās profesionālās ievirzes kultūrizglītības programmās	63
Tabula 12. Audzēkņu skaits profesionālās ievirzes kultūrizglītības programmās izglītības iestādēs 2018. gada 1. janvārī.....	67
Tabula 13. Audzēkņu skaits profesionālās ievirzes kultūrizglītības programmās izglītības iestādēs 2018. gada 1. janvārī, dalījumā pa izglītības pakāpēm.....	72
Tabula 14. Izglītības iestāžu skaits, kur iespējams apgūt konkrētās profesionālās vidējās kultūrizglītības programmas	110
Tabula 15. Izglītības iestāžu īstenoto profesionālās vidējās kultūrizglītības programmu veidi	113
Tabula 16. Izglītības iestāžu īstenoto profesionālās vidējās kultūrizglītības programmu skaits.....	114
Tabula 17. Izglītības iestādes, kurās tiek īstenotas profesionālās vidējās kultūrizglītības programmas	116
Tabula 18. Īstenoto profesionālās vidējās kultūrizglītības programmu skaits katrā izglītības iestādē.....	119
Tabula 19. Audzēkņu skaits profesionālās vidējās kultūrizglītības programmās 2018. gada 1. janvārī, detalizēti pēc iegūstamās kvalifikācijas.....	125
Tabula 20. Audzēkņu skaits profesionālās vidējās kultūrizglītības programmās dalījumā pa programmu veidiem (par situāciju uz 2018. gada 1. janvārī)	127
Tabula 21. Audzēkņu skaits izglītības iestāžu īstenotajās profesionālās vidējās kultūrizglītības programmās dalījumā pa izglītības programmu kopām.....	128
Tabula 22. Audzēkņu skaits profesionālās vidējās izglītības programmās izglītības iestādēs 2018. gada 1. janvārī.....	132
Tabula 23. Audzēkņu skaits profesionālās vidējās izglītības programmās izglītības iestādēs 2018. gada 1. janvārī, dalījumā pa izglītības programmu veidiem.....	133
Tabula 24. Uzņemšanas konkurss Kultūras ministrijas un pašvaldību padotības profesionālās vidējās kultūrizglītības iestādēs.....	143
Tabula 25. Konkrētajā gadā mācības pārtraukušo audzēkņu skaits un īpatsvars uzņemto audzēkņu skaitā KM un pašvaldību padotības profesionālās vidējās kultūrizglītības iestādēs	145
Tabula 26. Profesionālās kvalifikācijas eksāmenu 2017./2018. m. g. rezultāti mākslas un dizaina jomā	146
Tabula 27. Profesionālās kvalifikācijas eksāmenu 2017./2018. m. g. rezultāti mūzikas un dejas jomā.....	149
Tabula 28. Centralizēto eksāmenu angļu valodā, latviešu valodā un matemātikā rezultāti profesionālās vidējās kultūrizglītības iestādēs 2013.–2017. g.	154
Tabula 29. Absolventu, kuri turpina studijas nozares augstskolās, īpatsvars (%) Kultūras ministrijas pakļautības profesionālās vidējās kultūrizglītības iestādēs	162
Tabula 30. Kultūrizglītības augstskolu īstenotās izglītības programmas	168

Grafiku satura rādītājs

Grafiks 1. Vecāku viedoklis: lemesli, kādēļ bērni nav uzsākuši mācības mūzikas, mākslas vai dejas skolā (%)	55
Grafiks 2. Audzēkņu skaits izglītības iestādēs, kas īsteno profesionālās ievirzes kultūrizglītības programmas, dalījumā pēc iestādes pakļautības (par situāciju uz 2018. gada 1. janvārī).....	56
Grafiks 3. Audzēkņu skaits profesionālās ievirzes kultūrizglītības programmās (par situāciju uz 2018. gada 1. janvārī)	60
Grafiks 4. Audzēkņu skaits profesionālās ievirzes kultūrizglītības programmās mūzikā (par situāciju uz 2018. gada 1. janvārī)	60
Grafiks 5. Audzēkņu kopskaits profesionālās ievirzes kultūrizglītības programmās 2013.–2017. g.	79
Grafiks 6. Audzēkņu kopskaits profesionālās ievirzes kultūrizglītības programmās un Latvijas iedzīvotāju līdz darbības vecumam kopskaits 2013.–2017. g.....	80
Grafiks 7. Audzēkņu kopskaits profesionālās ievirzes kultūrizglītības programmās 2013.–2017. g., dalījumā pa izglītības programmu grupām	80
Grafiks 8. Vecāku viedoklis: lemesli, kādēļ bērni nav uzsākuši mācības mūzikas, mākslas vai deju skolā (%)	81

Grafiks 9. Kultūrizglītības iestāžu vadības viedoklis: lemesli, kas vecākus attur no bērnu mācībām mūzikas, mākslas vai deju skolā (%)	81
Grafiks 10. Vecāku viedoklis: lemesli, kādēļ bērni uzsākuši mācības tieši konkrētajā mūzikas, mākslas vai deju skolā (%).....	82
Grafiks 11. Vecāku viedoklis: Vai ir apsvēruši nepieciešamību pārtraukt mācības konkrētajā izglītības iestādē (%)	83
Grafiks 12. Vecāku viedoklis: lemesli, kādēļ ir apsvēruši nepieciešamību pārtraukt mācības konkrētajā izglītības iestādē (%)	84
Grafiks 13. Kultūrizglītības iestāžu vadības viedoklis: lemesli, kādēļ bērni pārtrauc mācības konkrētajā mūzikas, mākslas vai dejas skolā (%)	84
Grafiks 14. Mācības pārtraukumu audzēkņu skaits profesionālās ievirzes kultūrizglītības programmās 2013.–2017. g., dalījumā pa izglītības programmu grupām	85
Grafiks 15. Vecāku viedoklis: Apmierinātība ar sava bērna mācībām konkrētajā izglītības iestādē (%)	91
Grafiks 16. Vecāku viedoklis: Saskaņšanās ar problēmām mācību procesā (%)	92
Grafiks 17. Vecāku viedoklis: Problēmas mācību procesā (%)	93
Grafiks 18. Vecāku viedoklis: Izglītības iestādē nepieciešamie pilnveidojumi (%)	94
Grafiks 19. Kultūrizglītības iestāžu vadības viedoklis: Problēmas izglītības iestādes ikdienas darbā (%)	96
Grafiks 20. Kultūrizglītības iestāžu vadības viedoklis: Izglītības iestādē nepieciešamie pilnveidojumi (%).....	96
Grafiks 21. Kultūrizglītības iestāžu vadības viedoklis: Pedagoģi ar tikai vidējo profesionālo izglītību un papildu apgūtu pedagoģisko izglītību (%).....	98
Grafiks 22. Kultūrizglītības iestāžu vadības viedoklis: Viedoklis par profesionālās ievirzes kultūrizglītības pedagoģiem nepieciešamo kvalifikāciju (%)	98
Grafiks 23. Vecāku viedoklis: Mācību turpināšana profesionālās vidējās kultūrizglītības līmenī (%)	100
Grafiks 24. Kultūrizglītības iestāžu vadības viedoklis: Mācību turpināšana profesionālās vidējās kultūrizglītības līmenī (%)	100
Grafiks 25. Vecāku & Kultūrizglītības iestāžu vadības viedoklis: lemesli, kādēļ neplāno turpināt mācības profesionālās vidējās kultūrizglītības līmenī (%).....	101
Grafiks 26. Audzēkņu skaits izglītības iestādēs, kas īsteno profesionālās vidējās kultūrizglītības programmas, dalījumā pēc iestādes pakļautības (par situāciju uz 2018. gada 1. janvāri)	123
Grafiks 27. Audzēkņu skaits profesionālās ievirzes kultūrizglītības programmās (par situāciju uz 2018. gada 1. janvāri).....	123
Grafiks 28. Audzēkņu skaits profesionālās vidējās kultūrizglītības programmās dizainā (par situāciju uz 2018. gada 1. janvāri)	124
Grafiks 29. Audzēkņu skaits profesionālās vidējās kultūrizglītības programmās mūzikā (par situāciju uz 2018. gada 1. janvāri)	124
Grafiks 30. Audzēkņu skaits profesionālās vidējās kultūrizglītības programmās īpatsvara dalījumā pa programmu veidiem (par situāciju uz 2018. gada 1. janvāri)	130
Grafiks 31. Audzēkņu skaits profesionālās vidējās kultūrizglītības programmās mūzikā un dejā mācību gada sākumā	136
Grafiks 32. Profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu audzēkņu viedoklis: lemesli, kādēļ izvēlējās apgūt konkrēto izglītību (%)	142
Grafiks 33. Profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu audzēkņu viedoklis: Apmierinātība ar mācībām (%)	155
Grafiks 34. Profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu audzēkņu viedoklis: Izglītības novērtējums (%)	155
Grafiks 35. Profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu audzēkņu viedoklis: Izglītības iestādē nepieciešamie pilnveidojumi (%)	156
Grafiks 36. Absolventu skaits un tālākās mācību/darba gaitas Kultūras ministrijas pakļautības profesionālās vidējās kultūrizglītības iestādēs.....	162
Grafiks 37. Profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu audzēkņu viedoklis: Plāni pēc izglītības iestādes absolvēšanas (%)	165
Grafiks 38. Profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu absolventu viedoklis: Pamatdarba saistība ar iegūto kultūrizglītības kvalifikāciju (%)	166
Grafiks 39. Studentu skaits kultūrizglītības augstskolās (2017./2018. m. g.).....	171
Grafiks 40. Studentu kopskaita izmaiņas kultūrizglītības augstskolās 2007.–2017. g.	171
Grafiks 41. Studentu skaits kultūrizglītības augstskolās dalījumā pa izglītības programmām (2017./2018. m.g.).....	172
Grafiks 42. Studentu (par budžeta līdzekļiem un par maksu) skaita izmaiņas kultūrizglītības augstskolās 2007.–2017. g.	172
Grafiks 43. Studentu skaita izmaiņas kultūrizglītības augstskolās budžeta līdzekļu un maksas vietu dalījumā 2007.–2017. g.	173
Grafiks 44. Kultūrizglītības augstskolās studējošo viedoklis: lemesli, kādēļ izvēlējās apgūt konkrēto izglītību (%).....	174
Grafiks 45. Konkrētajā gadā imatrikulēto un atskaitīto studentu skaits kultūrizglītības augstskolās 2013.–2017. g.	176
Grafiks 46. Konkrētajā gadā atskaitīto studentu īpatsvars (%) imatrikulēto studentu skaitā kultūrizglītības augstskolās	176
Grafiks 47. Kultūrizglītības augstskolās studējošo viedoklis: Apmierinātība ar studijām (%).....	177
Grafiks 48. Kultūrizglītības augstskolās studējošo viedoklis: Izglītības novērtējums (%)	178
Grafiks 49. Studentu viedoklis: Izglītības iestādē nepieciešamie pilnveidojumi (%)	179
Grafiks 50. Kultūrizglītības augstskolās studējošo viedoklis: Sagatavotība mācībām konkrētajā izglītības iestādē (%)	181
Grafiks 51. Kultūrizglītības augstskolās studējošo viedoklis: Izglītības novērtējums (%)	183
Grafiks 52. Kultūrizglītības augstskolās studējošo viedoklis: Plāni pēc izglītības iestādes absolvēšanas (%).....	184
Grafiks 53. Kultūrizglītības augstskolās studējošo viedoklis: Pamatdarba saistība ar iegūto kultūrizglītības kvalifikāciju (%)	184
Grafiks 54. Absolventu skaits kultūrizglītības augstskolās (2017./2018. m. g.).....	185
Grafiks 55. Absolventu kopskaita izmaiņas kultūrizglītības augstskolās 2007.–2017.g.	185
Grafiks 56. Absolventu skaita izmaiņas kultūrizglītības augstskolās 2007.–2017. g.	186
Grafiks 57. Absolventu skaita izmaiņas kultūrizglītības augstskolās budžeta līdzekļu un maksas vietu dalījumā 2007.–2017. g.	186
Grafiks 58. Finansēto augstākās izglītības budžeta vietu skaits 2009.–2017. g.	189

Attēlu satura rādītājs

Attēls 1. Akreditētās izglītības iestādes, kas īsteno profesionālās ievirzes kultūrizglītības programmas (dati par situāciju uz 2018. gada 1. janvāri).....	48
Attēls 2. Akreditētās izglītības iestādes, kas īsteno profesionālās ievirzes kultūrizglītības programmas dalījumā pēc pakļautības	49
Attēls 3. Profesionālās ievirzes kultūrizglītības programmu mākslā īstenošanas vietas (dati par situāciju uz 2018. gada 1. janvāri)	50
Attēls 4. Profesionālās ievirzes kultūrizglītības programmu mūzikā īstenošanas vietas (dati par situāciju uz 2018. gada 1. janvāri)	51
Attēls 5. Profesionālās ievirzes kultūrizglītības programmu mūzikā (detalizēti) īstenošanas vietas (dati par situāciju uz 2018. gada 1. janvāri)	52
Attēls 6. Profesionālās ievirzes kultūrizglītības programmu dejā īstenošanas vietas (dati par situāciju uz 2018. gada 1. janvāri)	53
Attēls 7. Audzēkņu skaits profesionālās ievirzes kultūrizglītības programmās pašvaldību griezumā (dati par situāciju uz 2018. gada 1. janvāri)	77
Attēls 8. Audzēkņu skaits profesionālās ievirzes kultūrizglītības programmās (dati par situāciju uz 2018. gada 1. janvāri)	78
Attēls 9. Mūzikas jomas metodiskie centri (dati par situāciju uz 2018. gada 1. februāri)	88
Attēls 10. Mākslas jomas metodiskie centri (dati par situāciju uz 2018. gada 1. februāri)	89
Attēls 11. Profesionālās vidējās kultūrizglītības klasifikācijas līmeņu shematiskais attēlojums.....	104
Attēls 11. Kultūras ministrijas un Izglītības un zinātnes ministrijas padotības profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu piedāvāto izglītības programmu shematiskais attēlojums.....	105
Attēls 12. Akreditētās izglītības iestādes, kas īsteno profesionālās vidējās kultūrizglītības programmas (dati par situāciju uz 2018. gada 1. janvāri).....	108
Attēls 13. Akreditētās Kultūras ministrijas pakļautības izglītības iestādes, kas īsteno profesionālās vidējās kultūrizglītības programmas	109
Attēls 14. Audzēkņu skaits profesionālās vidējās izglītības programmās izglītības iestādēs 2018. gada 1. janvārī	131

Saīsinājumi

Saīsinājums	Pilns nosaukums
ANO	Apvienoto Nāciju organizācija
CE	Centralizētie eksāmeni
ES	Eiropas Savienība
JVLMA	J. Vītola Latvijas Mūzikas akadēmija
IZM	Izglītības un zinātnes ministrija
KM	Kultūras ministrija
KRI	Kultūras un radošās industrijas
LKuA	Latvijas Kultūras akadēmija
LKuA LKK	Latvijas Kultūras akadēmijas Latvijas Kultūras koledža
LMāA	Latvijas Mākslas akadēmija
LPS	Latvijas Pašvaldību savienība
LNKC	Latvijas Nacionālais kultūras centrs
MK	Ministru kabinets
Pētījuma 1. kārtā	Pētījums par kultūrizglītības īstenošanas pēctecību profesionālās ievirzes, profesionālās vidējās izglītības, augstākās izglītības programmās un sagatavoto speciālistu skaita atbilstību kultūras nozares un radošo industriju darba tirgus prasībām: 1. kārtā. Latvijas Kultūras akadēmijas Zinātniskās pētniecības centrs, 2017.
Pētījuma 2. kārtā	Kultūrizglītība Latvijā: pieejamība, pieprasījums, kvalitāte: Pētījuma rezultātu ziņojums. SIA "Analītisko pētījumu un stratēģiju laboratorija", 2018.
PIKC	Profesionālās izglītības kompetences centrs
STEM	Zinātne, tehnoloģijas, inženierzinātnes un matemātika (<i>science, technology, engineering, and mathematics</i>)
VARAM	Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija
ZPC	Latvijas Kultūras akadēmijas Zinātniskās pētniecības centrs

Termini

Termins	Termina skaidrojums ¹
Akadēmiskā izglītība	Zinātņu teorētisko pamatu studijas un to rezultāts.
Augstākā izglītība	Izglītības pakāpe, kurā pēc vidējās izglītības iegūšanas notiek zinātnē vai mākslā, vai arī zinātnē un mākslā sakņota personības attīstība izraudzītajā akadēmisko vai profesionālo, vai arī akadēmisko un profesionālo studiju virzienā, sagatavošanās zinātniskai vai profesionālai darbībai.
Formālā izglītība	Sistēma, kas ietver pamatzglītības, vidējās izglītības un augstākās izglītības pakāpes, kuru programmu apguvi apliecina valsts atzīts izglītības vai profesionālās kvalifikācijas dokuments, kā arī izglītības un profesionālās kvalifikācijas dokuments.
Interesu izglītība	Personas individuālo izglītības vajadzību un vēlmju īstenošana neatkarīgi no vecuma un iepriekš iegūtās izglītības.
Izglītība	Sistematizētu zināšanu un prasmju apguves un attieksmju veidošanas process un tā rezultāts. Izglītības process ietver mācību un audzināšanas darbību. Izglītības rezultāts ir personas zināšanu, prasmju un attieksmju kopums.
Izglītības iestāde	Valsts, pašvaldību, valsts augstskolu vai citu juridisko vai fizisko personu dibināta iestāde, kuras uzdevums ir izglītības programmu īstenošana, vai komercsabiedrība, kuram izglītības programmu īstenošana ir viens no darbības veidiem.
Izglītības pakāpe	Nobeigts izglītības posms, kas ietver organizētu un secīgi īstenotu izglītības ieguvu.
Izglītības programmas akreditācija	Tiesību iegūšana izglītības iestādei vai citai šajā likumā noteiktai institūcijai izsniegt valsts atzītu izglītības dokumentu par konkrētai izglītības programmai atbilstošas izglītības ieguvu. Akreditācijas gaitā vērtē attiecīgās izglītības programmas īstenošanas kvalitāti.
Izglītības programmas licencēšana	Tiesību piešķiršana izglītības iestādei vai citai šajā likumā noteiktai institūcijai īstenot noteiktu izglītības programmu.
Izglītojama	Skolēns, audzēknis, students vai klausītājs, kas apgūst izglītības programmu izglītības iestādē vai pie privātp praksē strādājoša pedagoga.

¹ Ja nav norādīts citādi, tad termina skaidrojums no: Izglītības likums. Pieņemts: 29.10.1998. Stājas spēkā: 01.06.1999. Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=50759>

Termins	Termina skaidrojums ¹
Kultūras industrijas	Industrijas, kuras ražo un izplata preces un pakalpojumus, kuriem piemīt kultūras vērtība neatkarīgi no to iespējamās tirdzniecības vērtības. ²
Kultūrizglītība	Izglītības sistēmas sastāvdaļa, kas aptver ne tikai visu līmeņu (pamata, vidējo un augstāko) profesionālo izglītību kultūras nozarēs un speciālistu tālākizglītības iespējas, bet arī vispārēju izglītošanos kultūras jomās, ikviena indivīda radošo spēju un talantu izkopšanu mūžizglītības perspektīvā. ³
Mūžizglītība	Mācīšanās visa mūža garumā, kas balstās uz indivīda iekšēju vajadzību vai ārēju faktoru izraisītu nepieciešamību pilnveidot zināšanas un prasmes personības, pilsoniskuma, sociālā un nodarbinātības kontekstā. Ilgtermiņā mūžizglītības paradigma akcentē mācīšanās iespējas visiem. ⁴
Neformālā izglītība	Ārpus formālās izglītības organizēta interesēm un pieprasījumam atbilstoša izglītojoša darbība.
Pamatizglītība	Izglītības pakāpe, kurā notiek sagatavošanās izglītībai vidējā pakāpē vai profesionālajai darbībai, sabiedrības un cilvēka individuālajā dzīvē nepieciešamo pamatzināšanu un pamatprasmju apguve, vērtīborientācijas veidošanās un iesaiste sabiedrības dzīvē.
Pedagogs	Fiziskā persona, kurai ir šajā vai citā izglītību reglamentējošā likumā noteiktā izglītība un profesionālā kvalifikācija un kura piedalās izglītības programmas īstenošanā izglītības iestādē vai sertificētā privātp praksē.
Pieaugušo izglītība	Personu daudzveidīgs izglītošanas process, kas cilvēka mūža garumā nodrošina personības attīstību un konkurētspēju darba tirgū.
Privātā izglītības iestāde	Juridiskās vai fiziskās personas dibināta izglītības iestāde, izņemot valsts, pašvaldības vai valsts augstskolas izglītības iestādi, kā arī komercsabiedrība ar valsts, pašvaldības vai valsts augstskolas kapitāla daļu, kuram viens no darbības veidiem ir izglītības programmu īstenošana.
Profesionālā izglītība	Praktiska un teorētiska sagatavošanās darbībai noteiktā profesijā, profesionālās kvalifikācijas ieguvei un profesionālās kompetences pilnveidei.
Profesionālās ievirzes izglītība	Sistematizēta zināšanu un prasmju apguve, kā arī vērtīborientācijas veidošana mākslā, kultūrā vai sportā līdztekus pamatzglītības vai vidējās izglītības pakāpei, kas dod iespēju sagatavoties profesionālās izglītības ieguvei izraudzītajā virzienā.
Profesionālā kvalifikācija	Noteiktai profesijai atbilstošas izglītības un profesionālās meistarības dokumentāri apstiprināts novērtējums.
Radošā izglītība	Attīstīts un pilnvērtīgi izmantots kultūras potenciāls sabiedrības izglītošanai visa mūža garumā, sekmējot uz humānām vērtībām balstītas zināšanu sabiedrības veidošanos, radot mūsdienīgus pakalpojumus bērnu, jauniešu un pieaugušo auditorijām, tādējādi sekmējot radošas un konkurētspējīgas personības veidošanos. ⁵
Radošās industrijas	Balstās uz individuālo vai kolektīvo radošumu, prasmēm un talantu un kuras, izveidojot un izmantojot intelektuālo īpašumu, spēj celt labklājību un radīt darba vietas. Tās rada, attīsta, ražo produktus un pakalpojumus, kam ir vērtība ekonomikas attīstībā. ⁶
Tālākizglītība	Iepriekš iegūtās izglītības turpināšana un profesionālās meistarības pilnveidošana atbilstoši konkrētās profesijas prasībām.
Vidējā izglītība	Izglītības pakāpe, kurā notiek daudzpusīga personības pilnveide, mērķtiecīga un padziļināta izaugsme apzināti izraudzītā vispārējās vai profesionālās izglītības vai arī vispārējās un profesionālās izglītības virzienā, sagatavošanās studijām augstākajā izglītības pakāpē vai profesionālajai darbībai, iesaiste sabiedrības dzīvē.
Vispārējā izglītība	Cilvēka, dabas un sabiedrības daudzveidības un vienotības izziņas, humānas, brīvas un atbildīgas personības veidošanās process un tā rezultāts.

² MK rīkojums Nr. 401 Par kultūrpolitikas pamatnostādņem 2014.-2020. gadam "Radošā Latvija". Pieņemts: 29.07.2014. Stājas spēkā: 29.07.2014. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/267970-par-kulturpolitikas-pamatnostadnem-20142020gadam-radosa-latvija>

³ MK rīkojums Nr. 401 Par kultūrpolitikas pamatnostādņem 2014.-2020. gadam "Radošā Latvija". Pieņemts: 29.07.2014. Stājas spēkā: 29.07.2014. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/267970-par-kulturpolitikas-pamatnostadnem-20142020gadam-radosa-latvija>

⁴ MK rīkojums Nr. 401 Par kultūrpolitikas pamatnostādņem 2014.-2020. gadam "Radošā Latvija". Pieņemts: 29.07.2014. Stājas spēkā: 29.07.2014. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/267970-par-kulturpolitikas-pamatnostadnem-20142020gadam-radosa-latvija>

⁵ MK rīkojums Nr. 401 Par kultūrpolitikas pamatnostādņem 2014.-2020. gadam "Radošā Latvija". Pieņemts: 29.07.2014. Stājas spēkā: 29.07.2014. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/267970-par-kulturpolitikas-pamatnostadnem-20142020gadam-radosa-latvija>

⁶ MK rīkojums Nr. 401 Par kultūrpolitikas pamatnostādņem 2014.-2020. gadam "Radošā Latvija". Pieņemts: 29.07.2014. Stājas spēkā: 29.07.2014. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/267970-par-kulturpolitikas-pamatnostadnem-20142020gadam-radosa-latvija>

IEVADS: PĒTĪJUMA KONTEKSTS

2017. gadā Latvijas Kultūras akadēmijas (LKuA) Zinātniski pētnieciskais centrs (ZPC) pēc Latvijas Nacionālā kultūras centra (LNKC) pasūtījuma īstenoja pētījuma par kultūrizglītības īstenošanas pēctecību profesionālās ievirzes, profesionālās vidējās izglītības, augstākās izglītības programmās un sagatavoto speciālistu skaita atbilstību kultūras nozares un radošo industriju darba tirgus prasībām **1. kārtu** (turpmāk – Pētījuma 1. kārtā)⁷. Pētījumā tika analizēti kultūras un radošās industrijas (KRI) nozares mērķi un uzdevumi, iezīmētas nozares darba tirgus attīstības tendences un prognozes, raksturota darba tirgus specifika un attīstība, ņemot vērā kultūras attīstības tendences.

2018. gada septembrī–oktobrī SIA “Analītisko pētījumu un stratēģiju laboratorija” pēc LNKC pasūtījuma īstenoja pētījuma 2. kārtas aktivitātes, padziļināti analizējot kultūrizglītības katra līmeņa (profesionālās ievirzes, profesionālās vidējās izglītības, augstākās izglītības) **esošo situāciju, attīstības tendences un būtiskākos izaicinājumus**⁸ (turpmāk – Pētījuma 2. kārtā). Šis pētījuma posms bija nepieciešams, lai nodrošinātu strukturētu kultūrizglītības sistēmas raksturojumu un daudzpusīgu situācijas analīzi kultūrpolitikas plānotāju un īstenotāju vajadzībām, ar mērķi sniegt datus un analīzi kā pamatu gan profesionālās kultūrizglītības programmu pilnveidei un attīstībai un valsts budžeta dotāciju plānošanai kultūrizglītības iestādēs visos izglītības līmeņos. Apkopotie un analizētie dati un informācija var būt praktiski noderīga arī kultūrizglītības programmas īstenojošajām izglītības iestādēm to īstenojamo programmu pašnovērtējumā un turpmākās attīstības modelēšanā. Satura tvēruma ziņā ir īstenots **līdz šim plašākais pētījums** par kultūrizglītību Latvijā.

Latvijas kultūrizglītības sistēma ir unikāla ar savu teritoriālo pārklājumu, bērnu un jauniešu augsto līdzdalību kultūrizglītībā, kā arī ar valsts finansējumu trīs secīgu kultūrizglītības līmeņu institūciju īstenojamajām programmām mūzikā, mākslā, dizainā un dejā. **Sistēma attīstās**: profesionālās ievirzes līmeņa izglītības īstenošanā aktuāla ir diskusija par stingrāku pamatprasību definēšanu programmām, savukārt profesionālās vidējās izglītības līmenī turpinās 2015. gadā uzsāktā profesionālās izglītības kompetences centru tīkla veidošanās. Plaši attīstījusies dizaina izglītība. Kultūrizglītības augstskolas ar Eiropas Savienības (ES) Struktūrfondu atbalstu strādā pie jauniem veidiem, kā stiprināt praktisko saikni ar nozari, veido kopīgas studiju programmas nozaru pieprasītajās jomās.

Kultūrizglītības sistēmā ir arī **izaicinājumi**, kas saistīti ar pēctecības nodrošināšanu un konkurētspējīgu attīstību, turpinot pārvarēt ekonomiskās krīzes laika finansējuma samazinājuma radītās sekas. Izaicinājumi attiecas gan uz mācību priekšmetu saturu un metodēm, gan uz pedagogu pieejamību, gan uz mācību darba organizāciju.

Kultūrizglītībai tiek izvirzīti aizvien **jauni uzdevumi**, ne tikai kultūras procesu nodrošināšanas, bet arī KRI attīstības kontekstā. Pieaugusi kultūrizglītības kā mūsdienīgu profesionāļu sagatavošanas nozīme.

---

⁷ Pētījums par kultūrizglītības īstenošanas pēctecību profesionālās ievirzes, profesionālās vidējās izglītības, augstākās izglītības programmās un sagatavoto speciālistu skaita atbilstību kultūras nozares un radošo industriju darba tirgus prasībām: 1. kārtā. Latvijas Kultūras akadēmijas Zinātniskās pētniecības centrs, 2017.

⁸ Kultūrizglītība Latvijā: pieejamība, pieprasījums, kvalitāte: Pētījuma rezultātu ziņojums. SIA “Analītisko pētījumu un stratēģiju laboratorija”, 2018.

Tieši tāpēc pētījuma 1. kārtā bija veltīta KRI darba tirgus raksturošanai un to vajadzību identificēšanai, kas aktuālas nozarēm un kas ietekmē kultūrizglītības īstenošanu.

Pētījuma 1. kārtā secināts, ka **darba tirgus**, kam tiek gatavoti kultūrizglītības sistēmas absolventi, atšķiras ar iezīmēm, kas nepiemīt citiem darba tirgus sektoriem. KRI darba tirgu raksturo ievērojams pašnodarbināto īpatsvars, daudzās jomās tam raksturīga globāla konkurence, vienlaikus – ierobežota dažu apakšsektoru ietilpība. Savukārt par iespējām uzskatāms potenciāls savienot radošās kompetences ar uzņēmējdarbību un pašiem indivīdiem veidot jaunas nišas nozarē un darba tirgū, uz jauna radošā produkta bāzes radot darba vietas, lai produktu piedāvātu auditorijai. Tas piešķir darba tirgum neprognozējamības elementu, to pastiprina KRI darba tirgum raksturīgā projektos balstītā darbība. Savukārt ievērojams publisko operatoru īpatsvars var piešķirt apakšnozarei zināmu stabilitāti darba vietu ziņā.

Pētījuma 1. kārtā secināts, ka, lai arī pastāv dažas kopīgas iezīmes, **specifiskās apakšnozaru vajadzības ir pietiekami atšķirīgas**, lai nebūtu iespējams formulēt vienotu prasību kopumu visam KRI darba tirgum. KRI darba tirgus ir izteikti sadrumstalots, vienlaikus dažādos virzienos notiek cilvēkresursu pārplūde starp valsts, privāto un nevalstisko sektoru, kā arī nacionālo un starptautisko darba tirgu. Dažās KRI nozarēs mainās pieprasījums pēc darbaspēka dažādu vecuma grupu segmentā; ir atsevišķas specifiskas prasmes, kuras ir pieprasītas, bet epizodiski un ļoti šaurā darba tirgū u.tml. Jāpiebilst, ka eksperti norādījuši uz nepieciešamību saglabāt zināšanu bāzi arī ļoti nelielās specializācijās, saglabāt kompetenču kopumu.

Būtiski norādīt uz pētījuma 1. kārtas atziņu, ka pilnvērtīgi analizēt KRI darba tirgu kvantitatīvā aspektā neļauj pašreizējā **datu uzkrāšanas sistēma**. Iespējams tikai norādīt uz tendencēm, kas pastāv dažādās KRI apakšnozarēs.

Kopumā KRI **darba tirgus izvirzītās prasības cilvēkresursiem** kļūst aizvien plašākas. Nozares eksperti īpaši akcentē, ka darbiniekiem nepieciešams daudzveidīgu kompetenču kopums un multiprasmes. Aizvien plašāka radošo produktu un pakalpojumu veidošana galvenokārt projektu formā nozīmē, ka aktuālas ir starpdisciplināras sadarbības, tīklošanās, karjeras menedžmenta prasmes, ietverot praktiskos un juridiskos aspektus (uz pēdējo norādījis arī pētījums "Radošo personu situācija Latvijā 2012. gadā"⁹ un netieši – Valsts Kontroles ziņojums 2017. gadā¹⁰), kā arī gatavība ieguldīt resursus aizvien jaunu prasmju apguvei. Tomēr šādas augstas kvalifikācijas cilvēkresursu piesaiste virknē apakšnozaru ir sarežģīta, nekonkurētspējīga atalgojuma dēļ.

Apkopojot pētījuma 1. kārtas datus, jāsecina, ka KRI nozare ir dinamiska, statistiski vāji definējama, un speciālistu kompetenču pielietojuma formas ir izteikti daudzveidīgas un daudzviet nav savienojamas ar tradicionālo izpratni par darbu profesijā. Tas viss izvirza **augstas prasības kultūrizglītības iestādēm**, kas sagatavo jomas profesionāļus.

Pētījuma 2. kārtā, balstoties uz 1. kārtā iegūto KRI darba tirgus un nozaru attīstības tendenču raksturojumu, padziļināti pievēršas **kultūrizglītības sistēmas analīzei**.

Līdz šim tikuši īstenoti vairāki pētījumi, kas analizē atsevišķus profesionālās vidējās kultūrizglītības un augstākās kultūrizglītības līmeņa aspektus, kā arī kultūrizglītības iestāžu absolventu gatavību

⁹ Radošo personu situācija Latvijā 2012. gadā. Latvijas Kultūras akadēmija, 2013. Pieejams: <https://academia.lndb.lv/69-2/>

¹⁰ Vai Kultūras ministrijas veiktie pasākumi augstākās kultūrizglītības jomā ir pietiekami, lai veicinātu tās attīstību? Revīzijas ziņojums. Valsts Kontrole, 2017.

darba tirgum un pieredzi tajā. Šādā nozīmē 2. kārtas pētījums tematiski turpina 1998., 2002., 2007. un 2011. gadā pēc Latvijas Republikas Kultūras ministrijas (KM) pasūtījuma īstenotos pētījumus par kultūrizglītības absolventu nodarbinātību¹¹. Pieminētajos četros pētījumos skatīta absolventu sagatavotība darba tirgum un pieredze pēc izglītības ieguves. Tie norāda uz augstu interesi par mācībām kultūrizglītības iestādēs, arvien pieaugušo tendenci savienot darbu un turpmākā līmeņa studijas, kā arī to, ka, speciālistu kvalitātei kopumā pieaugot, praktiskā sagatavotība tomēr atpaliek no teorētiskās.

Kultūrizglītības iestāžu teritoriālā izvietojuma aspekts un tā ietekme uz vietējo attīstību analizēta pēc Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas (VARAM) pasūtījuma veiktajā pētījumā "Publisko individuālo pakalpojumu teritoriālā izvietojuma analīze atbilstoši apdzīvojumam"¹². Kultūras pakalpojumu analīze balstīta demogrāfiskajās tendencēs, Latvijas apdzīvojuma struktūrā un prognozēs līdz 2020. gadam un 2030. gadam. Pētījumā analizēts izglītības iestāžu pārklājums un prognozēta tā attīstība, ieskaitot arī devumi vietas attīstībai.

Tomēr 2. kārtas pētījums šos jautājumus skata būtiski plašākā kontekstā. Līdzšinējie pētījumi nav iekļāvuši profesionālās ievirzes izglītības līmeņa analīzi, tajos nav skatīta kultūrizglītības pieprasījuma un pēctecības tēma visos trīs kultūrizglītības līmeņos, nav raksturota katra kultūrizglītības līmeņa sasaiste ar KRI darba tirgus vajadzībām.

Tāpēc šis tēmu loks analizēts pēc LNKC iniciatīvas izstrādātajā pētījumā "Kultūrizglītība Latvijā: pieejamība, pieprasījums, kvalitāte" par profesionālās ievirzes izglītības, profesionālās vidējās izglītības un augstākās izglītības programmu procesā iegūto prasmju un kompetenču atbilstību darba tirgus vajadzībām un kultūras attīstības tendencēm (iepirkuma identifikācijas nr. LNKC 2018/10).

---

¹¹ Valsts kultūrizglītības iestāžu piedāvājuma atbilstība darba tirgum. SIA „Analītisko pētījumu un stratēģiju laboratorija”, 2011; Valsts kultūrizglītības iestāžu absolventu darba tirgus izpēte: pieprasījums un piedāvājums. Baltijas Sociālo Zinātņu institūts, 2007; Valsts kultūrizglītības iestāžu absolventu darba tirgus izpēte: pieprasījums un piedāvājums. Baltijas Sociālo Zinātņu institūts, 2002; Valsts kultūrizglītības iestāžu absolventu darba tirgus izpēte un prognoze. Baltijas Datu nams.

¹² Publisko individuālo pakalpojumu teritoriālā izvietojuma analīze atbilstoši apdzīvojumam. Gala atskaite. SIA "Grupa93", SIA "Karšu izdevniecība Jāņa sēta", 2015. Pieejams: http://www.varam.gov.lv/lat/aktual/preses_relizes/?doc=19982

PĒTĪJUMA METODOLOĢIJA

Pētījuma metodoloģija balstījās jaukta tipa pētniecības metožu izmantošanā un kombinēšanā, paredzot datu un informācijas iegūvi kā ar kvalitatīvās, tā kvantitatīvās pētniecības pieejām. Abu pieeju kombinācija sniedz iespēju iegūt gan datus par kultūrizglītības sistēmas statistiku un skaitliskajām tendencēm, gan iesaistīto pušu viedokļus par norisēm savas kompetences jomā, šādi padziļinot pētījuma tēmu interpretāciju. Apkopojumu par izmantotajām pētījuma metodēm skatīt tabulā.

Tabula 1. Pētījuma datu un informācijas ieguvei un analīzei izmantotās metodes

Pētījuma metode	Iegūtie dati, informācija
Statistikas datu sekundārā analīze	<ol style="list-style-type: none"> 1. Latvijas iedzīvotāju skaits, dalījumā pa vecuma grupām un dzīvesvietām. Datu avots: Centrālā statistikas pārvalde. 2. Audzēkņu skaits katrā no kultūrizglītības līmeņiem/pakāpēm, dažādos tā dalījumos un mērķgrupu griezumos. Datu avots: Latvijas Nacionālā kultūras centra sniegtie dati. 3. Īstenotās izglītības programmas kultūrizglītības jomā dalījumā pa konkrētām izglītības iestādēm. Datu avots: Latvijas Nacionālā kultūras centra sniegtie dati; Valsts izglītības informācijas sistēma. 4. Izglītojamo skaits vispārējās izglītības programmās. Datu avots: Izglītības un zinātnes ministrijas oficiālā statistika.
Iepriekš veiktu pētījumu datu sekundārā analīze	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pētījuma par kultūrizglītības īstenošanas pēctecību profesionālās ievirzes, profesionālās vidējās izglītības, augstākās izglītības programmās un sagatavoto speciālistu skaita atbilstību kultūras nozares un radošo industriju darba tirgus prasībām (pēc Latvijas Nacionālā kultūras centra pasūtījuma) dati par kultūrizglītības speciālistu pieprasījumu un pieejamību darba tirgū, darba tirgus raksturojumu. Pētījuma veicējs: Latvijas Kultūras akadēmijas Zinātniskās pētniecības centrs, 2017. 2. Pētījuma par publisko individuālo pakalpojumu teritoriālā izvietojuma analīzi atbilstoši apdzīvojumam dati par kultūrizglītības raksturojumu (pēc Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas pasūtījuma), piedāvātajām izmaiņām vispārējās un kultūrizglītības jomās. Pētījuma īstenotājs: SIA "Grupa93", SIA "Karšu izdevniecība Jāņa Sēta", 2015.
Mākslas, mūzikas un deju skolu vadības kvantitatīva aptauja	<p>Viedokļi par profesionālās ievirzes kultūrizglītības pieejamību, priekšlaicīgas mācību pārtraukšanas iemesliem, pēctecību un tās barjerām profesionālās vidējās kultūrizglītības ieguvei, pedagogu kvalifikācijas vērtējumu u.c.</p> <p>Aptaujas metode: interneta vidē programmēta aptaujas anketa, nosūtīta visām kultūrizglītības iestādēm. Aptauja īstenota laikā no 2018. gada 6. līdz 21. septembrim. Sasniegtā izlase: 106 respondenti.</p>
Mākslas, mūzikas un deju skolu audzēkņu vecāku kvantitatīva aptauja	<p>Viedokļi par kultūrizglītības izvēles iemesliem, mācību kvalitātes vērtējumi, iemesliem mācību priekšlaicīgai pārtraukšanai, pēctecību un tās barjerām profesionālās vidējās kultūrizglītības ieguvei, nepieciešamajiem pilnveidojumiem izglītības iestādēs u.c.</p> <p>Aptaujas metode: interneta vidē programmēta aptaujas anketa, aptauju īstenojot sadarbībā ar tiešsaistes skolvadības sistēmu <i>E-klase</i>. Aptauja īstenota laikā no 2018. gada 4. līdz 10. septembrim. Sasniegtā izlase: 760 respondenti.</p>
Mājsaimniecību, kurās ir nepilngadīgi bērni kvantitatīva aptauja	<p>Viedokļi par bērniem pieejamajām iespējām saturīgai brīvā laika pavadīšanai savā pašvaldībā, tai skaitā kultūrizglītības pieejamības iespējām.</p> <p>Aptaujas metode: Latvijas pastāvīgo iedzīvotāju vecumā no 15 līdz 74 gadiem kvantitatīva aptauja (veicot nepieciešamās mērķa grupas atlasī) sadarbībā ar pētījumu centru SKDS. Aptauja īstenota laikā no 2018. gada 4. līdz 14. augustam. Sasniegtā izlase: 341 respondents.</p>

Pētījuma metode	Iegūtie dati, informācija
Profesionālās vidējās un augstākās kultūrizglītības iestāžu audzēkņu/studentu un absolventu kvantitatīva aptauja	Viedokļi par kultūrizglītības izvēles iemesliem, mācību kvalitātes vērtējumi, izglītības un kvalifikācijas konkurētspēju darba tirgū Latvijā un Eiropas Savienībā, nepieciešamajiem pilnveidojumiem izglītības iestādēs u.c. Aptaujas metode: interneta vidē programmēta aptaujas anketa, aptauju īstenojot sociālā tīkla Facebook vidē (izmantojot sociālā tīkla sniegtās iespējas mērķgrupu segmentācijai un informāciju izplatot sadarbībā ar konkrētajām izglītības iestādēm). Aptauja īstenoja laikā no 2018. gada 4. līdz 13. septembrim. Sasniegtā izlase: 528 respondenti.
Dokumentu analīze	Nozares normatīvais regulējums, kultūrizglītības līdzšinējās attīstības raksturojums.
Individuālās daļēji strukturētās intervijas ar profesionālās ievirzes kultūrizglītības iestāžu vadītājiem	Viedokļi par kultūrizglītības sistēmu kopumā, par konkrētā kultūrizglītības līmeņa izglītības iestādes esošo situāciju (pieejamību, pēctecību, kvalitāti) un nepieciešamajiem pilnveidojumiem. Intervijas īstenoja laikā no 2018. gada 27. augusta līdz 14. septembrim. Informantu skaits: 7 personas.
Individuālās daļēji strukturētās intervijas ar pašvaldību pārstāvjiem	Viedokļi par kultūrizglītības situāciju konkrētajā pašvaldībā un nepieciešamajiem pilnveidojumiem pieejamībā, pēctecībā un kvalitātē. Intervijas īstenoja laikā no 2018. gada 27. augusta līdz 14. septembrim. Informantu skaits: 17 personas.
Individuālās daļēji strukturētās intervijas ar profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu vadītājiem	Viedokļi par kultūrizglītības sistēmu kopumā, par konkrētā kultūrizglītības līmeņa izglītības iestādes esošo situāciju (pieejamību, pēctecību, kvalitāti) un nepieciešamajiem pilnveidojumiem, par saikni ar darba tirgu u.c. Intervijas īstenoja laikā no 2018. gada 27. augusta līdz 14. septembrim. Informantu skaits: 16 personas.
Individuālās daļēji strukturētās intervijas ar augstākās kultūrizglītības iestāžu vadītājiem	Viedokļi par kultūrizglītības sistēmu kopumā, par konkrētā kultūrizglītības līmeņa izglītības iestādes esošo situāciju (pēctecību, kvalitāti) un nepieciešamajiem pilnveidojumiem, par saikni ar darba tirgu u.c. Intervijas īstenoja laikā no 2018. gada 27. augusta līdz 14. septembrim. Informantu skaits: 5 personas.
Individuālās daļēji strukturētās intervijas ar nozares ekspertiem	Viedokļi par kultūrizglītības sistēmu kopumā un nepieciešamajiem pilnveidojumiem, par saikni ar darba tirgu u.c. Intervijas īstenoja laikā no 2018. gada 27. augusta līdz 14. septembrim. Informantu skaits: 6 personas.

Pētījumu īstenoja darba grupa šādā sastāvā:

Vadošā pētniece	Dr. sc. soc. Ilona Kunda
Eksperte kultūrpolitikas jomā	Dr. art. Baiba Tjarve
Eksperts kultūras un radošo industriju darba tirgus jomā; Datu apstrādes un analīzes eksperts	Gints Klāsons, pētnieks
Konsultante kultūrizglītības sistēmas jautājumos (pēctecības un satura saskaņotības nodrošināšanai ar pētījuma 1. kārtas rezultātiem)	Dr.sc.soc. Anda Laķe
Konkrētu individuālo interviju ar kultūrizglītības izglītības iestāžu vadītājiem īstenoāja	Mg.art. Kristīne Freiberga
Vizualizāciju par kultūrizglītības programmu klasifikāciju un profesionālās vidējās izglītības iestādēm autors	Uldis Spuriņš, pētnieks
Pasūtītāja pārstāvji	Andis Groza, Direktora vietnieks kultūrizglītības jautājumos – Kultūras un radošās industrijas izglītības nodaļas vadītājs Māra Kalve, Referente Elita Barisa, Izglītības sistēmas eksperte Ilze Kupča, Vizualās mākslas izglītības eksperte

KOPSAVILKUMS

Pētījumu **“Kultūrizglītība Latvijā: pieejamība, pieprasījums, kvalitāte”** 2018. gadā īstenoja SIA “Analītisko pētījumu un stratēģiju laboratorija” pēc LNKC pasūtījuma. Pētījums veido vienotu veselumu ar 2017. gadā LKuA īstenoto “Pētījumu par kultūrizglītības īstenošanas pēctecību profesionālās ievirzes, profesionālās vidējās izglītības, augstākās izglītības programmās un sagatavoto speciālistu skaita atbilstību kultūras nozares un radošās industrijas darba tirgus prasībām”, kas ir šo divu pētījumu pirmais posms – KRI darba tirgus analīze. Abu pētījumu kopums veido līdz šim apjomīgāko un detalizētāko pētījumu par kultūrizglītību Latvijā.

Pētījuma pirmās kārtas galvenie secinājumi:

- KRI darba tirgus ir sadrumstalots, tas aptver mēroga, produktu veida, finanšu un cilvēkresursu ietilpības ziņā neviendabīgu apakšnozaru klāstu.
- Tikai daļā apakšnozaru nozīmīgu vietu kā darba devējs ieņem valsts un pašvaldību finansētas institūcijas, kuras uzskatāmas par relatīvi stabilu darba devēju.
- KRI darba tirgus ir pašu tirgus dalībnieku individuālās motivācijas vadīts; profesionāļi var radīt jaunus radošus produktus, kas, savukārt, rada jaunas darba vietas un var veidot arī jaunas profesijas.
- Būtiska daļa profesionāļu īstenoto aktivitāšu notiek vairāk nekā vienā apakšnozarē, gan vietējā, gan starptautiskā mērogā.
- Ievērojamā daļā apakšnozaru dominējošā nodarbinātības forma ir vairāku statusu un piesaistes vietu (arī ārvalstīs reģistrētos uzņēmumos) savienošana, taču esošā datu uzkrāšanas sistēma neļauj gūt adekvātu priekšstatu par šo ievērojamo segmentu.
- Kultūrizglītības sistēma var sagatavot speciālistus, taču speciālista piesaistei nepieciešama arī iniciatīva un kvalifikācijai atbilstošs piedāvājums no darba devēja.
- Šāds nozares darba tirgus modelis padara nepieciešamā speciālistu skaita prognozēšanu par uzdevumu, ko nav iespējams veikt pēc analogijas ar darba tirgus prognozēšanu citās, tradicionālākās tautsaimniecības nozarēs.

Šo secinājumu kontekstā pētījumā **“Kultūrizglītība Latvijā: pieejamība, pieprasījums, kvalitāte”** veikta trīs kultūrizglītības sistēmas līmeņu analīze kā ieguldījums kultūrizglītības programmu attīstībai un pamats valsts budžeta dotācijas plānošanai saskaņā ar darba tirgus vajadzībām un kultūras attīstības tendencēm.

Pētījuma ziņojuma ievada daļā raksturots kultūrizglītības jēdziena lietojums normatīvajos aktos, kā arī jomas normatīvais regulējums, institucionālā sistēma un finansējums. Ziņojuma pamata daļa strukturēta saskaņā ar trīs profesionālās kultūrizglītības līmeņiem; katrā analizētas piecas caurviju tēmas: pieejamība, pieprasījums, pēctecība, kvalitāte un saikne ar darba tirgu. Šādu aspektu analīze lielā mērā veikta pirmo reizi kultūrizglītības pētniecībā. Noslēgumā sniegti secinājumi un rekomendācijas.

Pētījumā analizēti dati par tām akreditētajām kultūrizglītības iestādēm, kas saņem KM finansējumu vai ir tās dibinātas iestādes.

Būtiskākie secinājumi

Normatīvais ietvars. Normatīvajos un plānošanas dokumentos profesionālās kultūrizglītības funkcijas definētas neviennozīmīgi (t.sk., attiecībā uz bērnu un jauniešu radošuma attīstīšanu). Līdz ar KRI jomas attīstību un profesionālās izglītības lomas pieaugumu visā izglītības sistēmā kultūrizglītības primārais profesionālo kultūras un mākslas zināšanu nodrošināšanas uzdevuma definējums paplašinās. Tāpēc nepieciešams precizēt kultūrizglītības terminu normatīvajos un plānošanas dokumentos, kā arī diskutēt nozarē par kultūrizglītības iestāžu būtiskākajām funkcijām.

Pieejamība. Profesionālās kultūrizglītības ģeogrāfiskā pieejamība ir visplašākā profesionālās ievirzes izglītības līmenī, kurā ir 210 programmu īstenošanas vietas (izglītības iestādes un to filiāles) gandrīz visās pašvaldībās; profesionālā vidējā kultūrizglītība tiek īstenota 8 vietās (pašvaldībās), savukārt KM dibinātās augstskolas darbojas tikai divās vietās – Rīgā un Rēzeknē. Konkrētu izglītības programmu pieejamība nav vienmērīga; piemēram, mūzikas nozarē visbiežāk pieejama klavierspēles, flautas, saksofona spēle. Konkrētais programmu piedāvājums atkarīgs no pieejamajiem pedagogu un citiem resursiem. Nozarēs nav definēts, kāda konkrēto programmu pieejamība būtu vēlama, taču ir specializācijas (mūzikā), kur ir ilgstoši nepietiekams topošo profesionāļu skaits.

Kultūrizglītības pakalpojuma izmantošanu ietekmē sociāli-ekonomiskā nevienlīdzība. Šī ietekme ir mazāka profesionālās ievirzes izglītības līmenī, kas ir vistuvāk audzēkņu dzīvesvietai, turklāt bieži pastāv pašvaldību atbalsts nepieciešamo izmaksu segšanai. Savukārt profesionālās vidējās kultūrizglītības līmenī audzēkņi kā faktoru konkrētās izglītības iestādes izvēlē norāda arī stipendijas pieejamību (22% respondentu), bet augstākās izglītības līmenī – budžeta vietu piedāvājumu (43% respondentu).

Pieprasījums. Pētījumā konstatēts, ka visos līmeņos būtiskākā motivācija iesaistei profesionālajā kultūrizglītībā ir spēju un dotību attīstīšana, arī interese par konkrētu programmu saturu. Pragmātiski apsvērumi (labi atalgots darbs) ir maznozīmīgs faktors.

Profesionālā kultūrizglītības sistēma darbojas vidē, kurā ir līdzīgi, bet citu formu vai cita veida dibinātāju īstenoti izglītības piedāvājumi. Profesionālās ievirzes kultūrizglītības līmenī konkurenci (vai sadarbību, lai iepazīstinātu ar nozari) veido interešu izglītība. Savukārt profesionālās vidējās kultūrizglītības līmenī paralēli KM finansētajai sistēmai pastāv arī Izglītības un zinātnes ministrijas (IZM) profesionālās vidējās izglītības iestāžu īstenotas programmas kultūrizglītības jomā, konkrēti mākslā un dizainā. Audzēkņu skaits abu ministriju sistēmās visās kultūrizglītības specialitātēs (dati uz 01.01.2018.) ir identisks; bet tieši dizaina jomā lielāks audzēkņu skaits ir IZM pakļautības iestādēs. Kopumā šajā izglītības līmenī lielāko audzēkņu interesi piesaista atsevišķas dizaina programmas un neakadēmiskā mūzika, kā arī vokālā mūzika. Arī augstākās kultūrizglītības līmenī pastāv citu dibinātāju piedāvājums kultūrizglītības jomās. Līdz ar to uz pieprasījumu pēc kultūrizglītības konkurē dažādās formās un dažādu dibinātāju finansētas izglītības iestādes. Būtu ieteicams veidot dialogu starp nozīmīgākajām iesaistītajām pusēm – KM un IZM – par kultūrizglītības īstenošanas turpmāko attīstību.

Pēctecība. Vistiešākā pēctecība starp trīs profesionālās kultūrizglītības līmeņiem ir nodrošināta mūzikas un klasiskās dejas jomā. Tomēr pēctecības uzlabošanai kopumā nepieciešama būtiska

pilnveide, īpaši profesionālās ievirzes izglītības līmenī. Liela daļa audzēkņu saskaras ar problēmām; tas vairāk raksturīgi mūzikas nekā vizuāli plastiskās mākslas programmās. Savukārt profesionālās ievirzes izglītības iestāžu direktori kā lielākās problēmas ikdienas darbā norāda grūtības piesaistīt pedagogus un nepieciešamību pēc mūsdienīgām programmām.

Profesionālās ievirzes izglītības līmenī ir vērojama pieaugoša tendence mācību pārtraukšanā: programmu apguvi pārtrauc divreiz vairāk audzēkņu, nekā tās pabeidz. Pārtraukšanu būtiski ietekmē mācību slodze, ko veido programmas saturs, metodes, nodarbību organizācija, grūtības savienot mācības ar vispārizglītojošās skolas prasībām, kā arī negatīvi aspekti saskarsmē ar pedagogiem. Savukārt pozitīva prakse mācību turpināšanas sekmēšanai ir proaktīva audzēkņu identificēšana profesionālās ievirzes izglītības līmenī un motivēšana turpināt izglītību, ko īsteno profesionālās vidējās kultūrizglītības iestādes, veicot savus metodiskā centra pienākumus. Mācību pārtraukšanu, īpaši profesionālās ievirzes izglītības līmenī, eksperti vērtē kā normālu parādību (audzēkņi meklē sev piemērotāko ceļu). Pētījums parāda arī to, ka daļa kultūrizglītības apguvi neturpinājušo audzēkņu vēlāk kļūst par reflektantiem KM augstskolās.

No profesionālās ievirzes izglītības iestāžu absolventiem mācības profesionālās vidējās kultūrizglītības iestādēs turpina vidēji ap 14–16%. Profesionālās kultūrizglītības sistēma ir relatīvi atvērta: gan profesionālās vidējās kultūrizglītības, gan augstskolu līmenī iespējams uzsākt mācības audzēkņiem arī ar interešu izglītības vai privātu izglītības bāzi; daļa kultūrizglītības iestāžu piedāvā sagatavošanas kursus.

Audzēkņu iepriekšējo sagatavotību izglītības iestāžu direktori vērtē kā neviendabīgu; mūzikas nozarē galvenos iepriekšējā izglītības līmeņa trūkumus saista ar teorētisko priekšmetu apguvi.

Profesionālās vidējās kultūrizglītības līmenī mācību slodze ir intensīva; arī mācību pārtraukšanas rādītāji ir augsti. Izglītības iestādes atšķirīgi nodrošina atbalstu dažādu riska faktoru pārvarēšanai. Augstskolu līmenī studiju pārtraukšanas tendence pakāpeniski samazinās; atšķirības rada pieejamo valsts budžeta finansēto studiju vietu skaits un īpatsvars.

2008.–2010. gada finanšu krīze un tās sekas ir ietekmējušas audzēkņu un absolventu skaitu sistēmā. Piemēram, profesionālā vidējā kultūrizglītības līmenī absolventu skaits atkal sācis pieaugt tikai 2017./2018. gadā.

Kvalitāte. Kvalitātes ārējās pārraudzības instrumenti ir LNKC organizētais valsts konkurss, profesionālās vidējās kultūrizglītības līmenī arī centralizētie eksāmeni (CE) un kvalifikācijas eksāmeni. Lai sekmētu kvalitāti profesionālās ievirzes kultūrizglītībā, daļa nozares pauž nepieciešamību pēc stingrāku prasību noteikšanas programmu īstenošanai. CE rezultāti profesionālās vidējās kultūrizglītības iestādēs kopumā ir augsti (vai ar tendenci uzlaboties), virknē skolu pārsniedzot valsts vidējo līmeni. Kvalifikācijas eksāmenu rezultāti pa kvalifikācijām arī ir augsti, taču, tā kā eksāmenu kārtojošo skaits ir neliels, precīzākai analīzei nepieciešami salīdzināmi dati par ilgāku laika posmu.

Kvalitātes sekmēšanā potenciāli nozīmīga ir metodisko centru darbība, profesionālās vidējās kultūrizglītības līmenī – saikne ar savas nozares augstskolu. Šis potenciāls vēl ir pilnveidojams.

Subjektīvi paustā audzēkņu un viņu vecāku apmierinātība ar kultūrizglītību ir augsta, pat profesionālās ievirzes kultūrizglītības līmenī (neraugoties uz norādīto problēmsituāciju biežumu).

Relatīvi kritiskāki augstskolu studējošie. Norādot uz vēlamajiem uzlabojumiem, studējošie visbiežāk pauž vajadzību pēc praktiskāk orientēta mācību satura. Savas izglītības konkurētspēju studējošie vērtē pozitīvi, taču piesardzīgi (vairākums kā "drīzāk labu" un 10% respondentu atzīst, ka ir "grūti pateikt").

Saikne ar darba tirgu izpaužas atšķirīgi katrā no trīs līmeņiem. Profesionālas ievirzes kultūrizglītības līmenī tiek sagatavota audzēkņu un prasmju bāze nākamajiem izglītības līmeņiem. Vienlaikus, šajā līmenī var sākt veidoties speciālistu trūkums noteiktās specialitātēs (kā tas ir noticis mūzikā). Profesionālās vidējās kultūrizglītības līmenī saikne īstenojas gan caur mācību praksēm, gan caur pedagogu profesionālo darbību vienlaikus izglītības iestādē un nozarē, gan izglītības iestādei veidojot ciešu saikni ar attiecīgās nozares uzņēmumiem (piemēram, dizainā), gan caur audzēkņu nodarbinātību, kas ir visai izplatīti pēdējosursos. Pabeidzot izglītību profesionālās vidējās kultūrizglītības iestādēs, lielākā daļa turpina mācības augstskolā, īpaši tas raksturīgi mūzikas programmu absolventiem. Daļa jauniešu, pēc respondentu sniegtās informācijas, izvēlas studijas ārzemēs, taču esošā datu uzkrāšanas sistēma atsevišķi nenorāda šo segmentu.

Nozarē aktuāls jautājums ir jautājums par profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu absolventu nodarbinātību, strādājot par pedagogiem kultūrizglītības sistēmā. Nozarē šāda prakse netiek vērtēta viennozīmīgi pozitīvi; lielāko atbalstu pauž reģionu profesionālās ievirzes kultūrizglītības iestāžu direktori.

Aktuāls ir arī jautājums par to, kā sekmēt kultūrizglītības sistēmas sagatavoto absolventu izvēlēšanos strādāt tur, kur ir pieprasījums pēc viņu specialitātes. Eksperti aizvien vairāk uzsver, ka sadarbībai ar darba devējiem jārod jaunas formas un jauni veidi, kā piesaistīt nepieciešamos speciālistus; šāda piesaiste nevar būt izglītības sistēmas uzdevums.

Eksperti arī norāda, ka tie, kuru pamatdarbs nav saistīts ar specialitāti, kurā iegūta izglītība, var sniegt devumu starpdisciplinārai tautsaimniecības nozaru attīstībai. Kopumā darba tirgus prognozēšana KRI sektorā nevar tikt veikta pēc citu nozaru parauga, jo esošās nozaru un profesiju, kā arī nodarbinātības veidu klasificēšanas sistēmas un augstskolu statistikas apkopošana programmu līmenī neatspoguļo nedz pieprasījumu, ne piedāvājumu KRI.

Jāatzīmē arī ekspertu viedoklis, ka jebkura līmeņa kultūrizglītības apguve ir ieguldījums ne tikai tautsaimniecībā, bet arī nacionālās identitātes un nemateriālā kultūras mantojuma kopšanā.

KULTŪRIZGLĪTĪBA LATVIJĀ: NORMATĪVAIS REGULĒJUMS

Definīcijas

Starptautiskā kontekstā saistībā ar kultūras un mākslas izglītību tiek lietoti dažādi jēdzieni, kas ietver samērā plašu spektru. Biežāk lietotais jēdziens ir "arts education" ("humanitārā izglītība"; citreiz saprasta konkrēti kā "mākslu izglītība"), kas var ietvert dažādas formas, kā māksla un kultūra tiek mācīta vai izmantota kā metode citu zināšanu un prasmju apguvē¹³. "Kultūra" parasti tiek uztverta kā plašāks jēdziens, kura interpretācija balstīta antropoloģiskā pieejā, ietverot arī "dzīves un līdzāspastāvēšanas veidus, vērtību sistēmas, tradīcijas un uzskatus"¹⁴. Šādā izpratnē jēdziens "kultūra" tiek lietots arī kultūrpolitikas pamatnostādnēs 2014.–2020. gadam "Radošā Latvija"¹⁵. Tomēr šajā plānošanas dokumentā precizētās definīcijas jēdzieniem "kultūrizglītība" un "radošā izglītība" liecina, ka drīzāk jēdziens "radošā izglītība" (skatīt nodaļu "Definīcijas") tiek attiecināts uz starptautiski lietoto jēdzienu "arts education", izmantojot mākslas un kultūras potenciālu izglītības nolūkiem visām paaudzēm. Savukārt jēdziens "kultūrizglītība" Latvijas kontekstā pamatā tiek attiecināts uz izglītību, kas apgūstama formālās profesionālās izglītības ietvaros un caur dažādu specifisku zināšanu ieguvī kultūras jomā vērsta uz divu mērķu sasniegšanu – profesionālas (ja nepieciešams – arī pēctecīgas) izglītības nodrošināšanu, no vienas puses, un vispusīgu mākslas, kultūras izglītību, talanta izkopšanu plašākā nozīmē, no otras puses: "Kultūrizglītība – izglītības sistēmas sastāvdaļa, kas aptver ne tikai visu līmeņu (pamata, vidējo un augstāko) profesionālo izglītību kultūras nozarēs un speciālistu tālākizglītības iespējas, bet arī vispārēju izglītošanos kultūras jomās, ikviena indivīda radošo spēju un talantu izkopšanu mūžizglītības perspektīvā."¹⁶ "Radošajā Latvijā" tiek lietots arī apzīmējums "profesionālā kultūrizglītība", savukārt pārvaldības kontekstā tiek lietots jēdziens "kultūras un radošo industriju izglītība" – šādi nozare tiek definēta nozares pārraudzības iestāžu – KM¹⁷ un LNK¹⁸ – nolikumos.

Šī pētījuma ietvaros pamatā runāsim par "profesionālo kultūrizglītību", kas tiek apgūta trīs izglītības pakāpēs. Izglītības likums¹⁹ precizē katras pakāpes galvenos uzdevumus:

Profesionālās ievirzes izglītība – sistematizēta zināšanu un prasmju apguve, kā arī vērtīborientācijas veidošana mākslā, kultūrā vai sportā līdztekus pamatizglītības vai vidējās izglītības pakāpei, kas dod iespēju sagatavoties profesionālās izglītības ieguvei izraudzītajā virzienā.

Profesionālā vidējā izglītība – vidējās pakāpes profesionālā izglītība, kas dod iespēju iegūt trešā līmeņa profesionālo kvalifikāciju.

¹³ Road Map for Arts Education. The World Conference on Arts Education: Building Creative Capacities for the 21st Century. Lisbon, 6-9 March, 2006. Pieejams: http://www.unesco.org/new/fileadmin/MULTIMEDIA/HQ/CLT/CLT/pdf/Arts_Edu_RoadMap_en.pdf

Seoul Agenda: Goals for the Development of Arts Education. The Second World Conference on Arts Education. Seoul, 25-28 May, 2010. Pieejams: http://www.unesco.org/new/fileadmin/MULTIMEDIA/HQ/CLT/CLT/pdf/Seoul_Agenda_EN.pdf

¹⁴ UNESCO 1982 *Mexico City Declaration on Cultural Policies*. World Conference on Cultural Policies. Mexico City, 26 July - 6 August 1982.

¹⁵ MK rīkojums Nr. 401 Par kultūrpolitikas pamatnostādnēm 2014.-2020. gadam "Radošā Latvija". Pieņemts: 29.07.2014. Stājas spēkā: 29.07.2014. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/267970-par-kulturpolitikas-pamatnostadnem-20142020gadam-radosa-latvija>

¹⁶ MK rīkojums Nr. 401 Par kultūrpolitikas pamatnostādnēm 2014.-2020. gadam "Radošā Latvija". Pieņemts: 29.07.2014. Stājas spēkā: 29.07.2014. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/267970-par-kulturpolitikas-pamatnostadnem-20142020gadam-radosa-latvija>

¹⁷ MK rīkojums Nr. 241 Kultūras ministrijas nolikums. Pieņemts: 29.04.2003. Stājas spēkā: 14.05.2003. Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=74750>

¹⁸ MK rīkojums Nr. 931 Latvijas Nacionālā kultūras centra nolikums. Pieņemts: 18.12.2012. Stājas spēkā: 01.01.2013. Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=253765>

¹⁹ Izglītības likums. Pieņemts: 29.10.1998. Stājas spēkā: 01.06.1999. Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=50759>

Augstākā izglītība – izglītības pakāpe, kurā pēc vidējās izglītības iegūšanas notiek zinātnē vai mākslā, vai arī zinātnē un mākslā sakņota personības attīstība izraudzītajā akadēmisko vai profesionālo, vai arī akadēmisko un profesionālo studiju virzienā, sagatavošanās zinātniskai vai profesionālai darbībai.

Profesionālās kultūrizglītības klasifikācija

Starptautiski izglītības līmeņus klasificē Apvienoto Nāciju organizācijas (ANO) Izglītības, zinātnes un kultūras organizācijas Starptautiskais standartizētais izglītības klasifikators²⁰, kur tiek izšķirti dažādi formālās izglītības līmeņi, neformālā izglītība un profesionālā izglītība. Latvijas izglītību klasificē MK noteikumi Nr. 322 "Noteikumi par Latvijas izglītības klasifikāciju"²¹, vienlaikus Latvijas kvalifikācijas ietvarstruktūrai norādot salīdzinājumu ar Eiropas kvalifikāciju ietvarstruktūru un Starptautisko standartizēto izglītības klasifikāciju (ISCED-2011).

Šī pētījuma centrā ir **profesionālās kultūrizglītības programmas**, ko īsteno izglītības iestādes vairākās **izglītības pakāpēs**²²:

Pirmais klasifikācijas līmenis		Otrais klasifikācijas līmenis	
Pirmais koda cipars	Izglītības pakāpe	Pirmais un otrais koda cipars (ar burtu/bez burta)	Izglītības programmas veids
1	Pamatizglītības pirmais posms	10V	Profesionālās ievirzes izglītība, īstenojama līdztekus pamatzglītības pirmā posma programmai
2	Pamatizglītības otrais posms	20V	Profesionālās ievirzes izglītība, īstenojama līdztekus vispārējās pamatzglītības (1.–9. klase) programmai
3	Vidējās izglītības pakāpe	33	Profesionālā vidējā izglītība (trešā līmeņa profesionālā kvalifikācija), īstenojama pēc pamatzglītības ieguves. Mācību ilgums četri gadi
		35b	Profesionālā vidējā izglītība (trešā līmeņa profesionālā kvalifikācija), īstenojama pēc vispārējās vidējās izglītības ieguves. Mācību ilgums 1,5–trīs gadi
		30V	Profesionālās ievirzes izglītība, īstenojama līdztekus vispārējās vai profesionālās vidējās izglītības ieguvei
		30T	Profesionālā tālākizglītība (otrā vai trešā līmeņa profesionālā kvalifikācija), īstenojama pēc vispārējās vai profesionālās vidējās izglītības ieguves. Mācību ilgums 640, 960 vai vairāk stundu.
4	Augstākās izglītības pakāpe ²³	41	Pirmā līmeņa profesionālā augstākā izglītība (ceturtā līmeņa profesionālā kvalifikācija), īstenojama pēc vispārējās vai profesionālās vidējās izglītības ieguves. Studiju ilgums pilna laika studijās divi–trīs gadi
		42	Otrā līmeņa profesionālā augstākā izglītība (piektā līmeņa profesionālā kvalifikācija un profesionālā bakalaura grāds) vai otrā līmeņa profesionālā augstākā izglītība (piektā līmeņa profesionālā kvalifikācija), īstenojama pēc vispārējās vai profesionālās vidējās izglītības ieguves. Studiju ilgums pilna laika studijās četri gadi
		43	Akadēmiskā izglītība (bakalaura grāds), īstenojama pēc vispārējās vai profesionālās vidējās izglītības ieguves. Studiju ilgums pilna laika studijās trīs–četri gadi

²⁰ UNESCO Institute for Statistics, 2012. International Standard Classification of Education ISCED 2011. Pieejams: <http://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/international-standard-classification-of-education-isced-2011-en.pdf>

²¹ MK noteikumi Nr. 322 Noteikumi par Latvijas izglītības klasifikāciju. Pieņemts: 13.06.2017. Stājas spēkā: 16.06.2017. Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=291524>

²² MK noteikumi Nr. 322 Noteikumi par Latvijas izglītības klasifikāciju. Pieņemts: 13.06.2017. Stājas spēkā: 16.06.2017. Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=291524>

²³ Atlasīti tie programmu veidi, ko īsteno KM pakļautības kultūrizglītības iestādes.

		45	Akadēmiskā izglītība (maģistra grāds), īstenojama pēc bakalaura vai profesionālā bakalaura grāda ieguves. Studiju ilgums pilna laika studijās viens–divi gadi. Kopējais pilna laika studiju ilgums vismaz pieci gadi
		47	Otrā līmeņa profesionālā augstākā izglītība (profesionālā maģistra grāds vai piektā līmeņa profesionālā kvalifikācija un profesionālā maģistra grāds), īstenojama pēc bakalaura, profesionālā bakalaura grāda vai piektā līmeņa profesionālās kvalifikācijas ieguves. Studiju ilgums pilna laika studijās vismaz viens gads. Kopējais pilna laika studiju ilgums pieci gadi
		51	Doktora studijas (doktora grāds), īstenojamas pēc maģistra vai profesionālā maģistra grāda ieguves vai kā turpinājums izglītības programmai ar kodu 49. Studiju ilgums pilna laika studijās trīs–četri gadi

Tematiski kultūrizglītības iestādes īsteno galvenokārt tematiskajā grupā “Humanitārās zinātnes un māksla” izglītības programmu grupu “Mākslas”, kā arī tematiskajā jomā “Izglītība” izglītības programmu grupu “Pedagogu izglītība un izglītības zinātnes”²⁴.

Trešais klasifikācijas līmenis		Ceturtais klasifikācijas līmenis		Piektais klasifikācijas līmenis	
Trešais koda cipars	Izglītības tematiskā grupa	Trešais un ceturtais koda cipars	Izglītības tematiskā jomā	Trešais, ceturtais un piektais koda cipars	Izglītības programmu grupa
1	Izglītība	14	Pedagogu izglītība un izglītības zinātnes	141	Pedagogu izglītība
2	Humanitārās zinātnes un māksla	21	Mākslas	211	Vizuāli plastiskā māksla
				212	Mūzika un skatuves māksla
				213	Audiovizuālā māksla un mediju māksla
				214	Dizains
				215	Amatniecība
				216	Lietišķā māksla
				217	Radošās industrijas

Detalizētāks iedalījums par **izglītības programmu grupām un kopām**:

Trešais, ceturtais un piektais koda cipars	Izglītības programmu grupa	Trešais, ceturtais, piektais, sestais un septītais koda cipars	Izglītības programmu kopas
141	Pedagogu izglītība	141 06	Profesionālās izglītības pedagogu tālākizglītība
211	Vizuāli plastiskā māksla	211 01	Mākslas
		211 02	Mākslas zinātnes
		211 03	Restaurācija
212	Mūzika un skatuves māksla	212 01	Taustiņinstrumentu spēle
		212 02	Stīgu instrumentu spēle
		212 03	Pūšaminstrumentu spēle
		212 04	Sitaminstrumentu spēle
		212 05	Diriģēšana
		212 06	Vokālā mūzika
		212 07	Mūzikas vēsture un teorija
		212 08	Kompozīcija
		212 09	Mūzika
		212 10	Deja
		212 11	Horeogrāfija

²⁴ MK noteikumi Nr. 322 Noteikumi par Latvijas izglītības klasifikāciju. Pieņemts: 13.06.2017. Stājas spēkā: 16.06.2017. Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=291524>

		212 12	Teātra māksla
		212 13	Instrumentālā mūzika
213	Audiovizuālā māksla un mediju māksla	213 01	Vizuālās saziņas līdzekļu māksla
214	Dizains	214 01	Datordizains
		214 02	Vides dizains
		214 03	Interjera dizains
		214 04	Reklāmas dizains
		214 05	Koka izstrādājumu dizains
		214 06	Tekstilizstrādājumu dizains
		214 07	Metāla izstrādājumu dizains
		214 08	Keramikas izstrādājumu dizains
		214 09	Stikla izstrādājumu dizains
		214 10	Ādas izstrādājumu dizains
		214 11	Apģērbu dizains
		214 12	Multimediju dizains
		214 13	Foto dizains
		214 14	Materiālu dizains un tehnoloģijas
215	Amatniecība	215 01	Tautas māksla un amatniecība
		215 02	Rokdarbi
		215 03	Juvelierdarbi
		215 04	Mūzikas instrumentu izgatavošana un labošana
		215 05	Akmens kalšana
		215 06	Aušana
		215 07	Kokgriešana
216	Lietišķā māksla	216 01	Metāla mākslinieciskā apstrāde
		216 02	Koka mākslinieciskā apstrāde
		216 03	Tekstila mākslinieciskā apstrāde
		216 04	Ādas mākslinieciskā apstrāde
		216 05	Stikla mākslinieciskā apstrāde
		216 06	Keramikas mākslinieciskā apstrāde
		216 07	Rokdarbi

Tāpat profesionālās kultūrizglītības programmas tiek īstenotas **profesionālās izglītības** ietvaros. Būtiski atzīmēt, ka paralēli profesionālās izglītības programmām, kultūrizglītības iestādes īsteno arī **interesu izglītības programmas** un **tālākizglītības programmas**. Turklāt kultūrizglītības iestāžu piedāvājums konkurē ar citiem brīvā laika pavadīšanas veidiem, **neformālo izglītību** un **interesu izglītību**. Savukārt atsevišķi kultūras un mākslas temati ir integrēti **formālās izglītības** programmās (skatīt nodaļu "Definīcijas").

Normatīvais regulējums un attīstības plānošanas dokumenti

Profesionālās kultūrizglītības sistēmu Latvijā veido valsts, pašvaldību un privātas izglītības iestādes, kas īsteno profesionālās ievirzes, profesionālās vidējās un augstākās izglītības programmas. Tās nodrošina profesionālo mākslinieku, mūziķu, dejotāju, kultūras nozaru speciālistu un pedagoģisko darbinieku sagatavošanu.

Primāri normatīvo regulējumu nozarē veido izglītības jomas normatīvie akti, konkrēti trīs likumi: **Izglītības likums**, **Profesionālās izglītības likums**²⁵, **Augstskolu likums**²⁶, kā arī virkne Ministru

²⁵ Profesionālās izglītības likums. Pieņemts: 10.06.1999. Stājas spēkā: 14.07.1999. Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=20244>

²⁶ Augstskolu likums. Pieņemts: 02.11.1995. Stājas spēkā: 01.12.1995. Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=37967>

kabineta (MK) noteikumu, kas detalizēti nosaka visas izglītības nozares pārvaldību un finansēšanas kārtību, kvalitāti (t.sk., programmu izveidi, pedagogu kvalifikāciju u.tml.) un citus jautājumus.

Izglītības likuma mērķis ir nodrošināt katram Latvijas iedzīvotājam iespēju attīstīt savu garīgo un fizisko potenciālu, lai veidotos par patstāvīgu un attīstītu personību, demokrātiskas Latvijas valsts un sabiedrības locekli.

Profesionālās izglītības likuma mērķis ir nodrošināt valsts profesionālās izglītības politikas īstenošanu un profesionālās izglītības sistēmas darbību, vadību un attīstību.

Augstskolu likums attiecas uz visām Latvijas Republikā esošajām augstskolām un koledžām neatkarīgi no to dibināšanas un finansēšanas kārtības un specializācijas. Tas regulē augstskolu un koledžu darbības tiesisko pamatu, nosaka un aizsargā augstskolu autonomiju.

Savukārt **prioritātes** kultūrizglītības nozarē tiek definētas **vidēja termiņa attīstības plānošanas dokumentos**. Te būtiski ir gan kultūras, gan izglītības nozares plānošanas dokumenti. Tā kā profesionālās kultūrizglītības mērķi ir sazaroti un tā gatavo darba spēku dažādām nozarēm, tad nepieciešams arī skatīties plašāk, citu nozaru prioritātes²⁷. Nozaru plānošanas dokumenti, kas tiešāk attiecināmi uz kultūrizglītības jomu ir: "Kultūrpolitikas pamatnostādnes 2014.–2020. gadam „Radošā Latvija”"; "Izglītības attīstības pamatnostādnes 2014.–2020. gadam"²⁸; "Nacionālās industriālās politikas pamatnostādnes 2014.–2020.gadam"²⁹; "Reģionālās politikas pamatnostādnes 2013.–2019. gadam"³⁰, "Zinātnes, tehnoloģijas attīstības un inovācijas pamatnostādnes 2014.–2020.gadam"³¹.

"**Izglītības attīstības pamatnostādnes 2014.–2020. gadam**" vērsta uz kvalitatīvu un iekļaujošu izglītību personības attīstībai, cilvēku labklājībai un ilgtspējīgai valsts izaugsmei. Pamatnostādnes specifiski neiezīmē profesionālās kultūrizglītības lomu, bet nosaka vispārējās prioritātes un izglītības attīstības virzienus, kuros akcentēta pieaugošā profesionālās izglītības loma. Visvairāk uz izglītības kvalitātes uzlabošanu vērsti pirmā apakšmērķa „Izglītības vide: paaugstināt izglītības vides kvalitāti, veicot satura pilnveidi un attīstot atbilstošu infrastruktūru” rīcības virzieni. Profesionālajās izglītības programmās paredzēts stiprināt saikni ar darba tirgu (piemēram, ieviešot modulārās apmācības programmas); kāpināt profesionālo izglītības iestāžu prestižu, uzlabot personāla kompetences un profesionālo pilnveidi, kā arī veidot 21. gadsimtam atbilstīgu izglītības vidi.

Arī "**Nacionālās industriālās politikas pamatnostādnes 2014.–2020. gadam**" uzsver profesionālās izglītības lomas palielināšanu (pirmais rīcības virziens "Darbaspēka pieejamība un

---

²⁷ Vidēja termiņa plānošanas dokumenti darba tirgus kontekstā analizēti "Pētījums par kultūrizglītības īstenošanas pēctecību profesionālās ievirzes, profesionālās vidējās izglītības, augstākās izglītības programmās un sagatavoto speciālistu skaita atbilstību kultūras nozares un radošo industriju darba tirgus prasībām. 1. kārtā" (Latvijas Kultūras akadēmija, 2017). Tāpat šajā ziņojumā apskatīti ilgtermiņa un vidēja termiņa plānošanas dokumenti, tādēļ šeit skatīsim tikai tos nozaru plānošanas dokumentus, kas nosaka prioritātes kultūrizglītības jomā.

²⁸ Saeimas paziņojums Par Izglītības attīstības pamatnostādņu 2014.–2020. gadam apstiprināšanu. Pieņemts: 22.05.2014. Stājas spēkā: 22.05.2014. Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=266406>

²⁹ MK rīkojums nr. 282 Par Nacionālās industriālās politikas pamatnostādņēm 2014.–2020. gadam. Pieņemts: 28.06.2013. Stājas spēkā: 28.06.2013. Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=257875>

³⁰ MK rīkojums Nr. 496 Par Reģionālās politikas pamatnostādņēm 2013.–2019. gadam. Pieņemts: 29.10.2013. Stājas spēkā: 29.10.2013. Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=261409>

³¹ MK rīkojums Nr. 685 Par Zinātnes, tehnoloģijas attīstības un inovācijas pamatnostādņēm 2014.–2020. gadam. Pieņemts: 28.12.2013. Stājas spēkā: 28.12.2013. Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=263464>

tautsaimniecības attīstības vajadzībām atbilstošs izglītības piedāvājums"); kā arī radošo industriju un dizaina lomas pieaugumu (ceturtais rīcības virziens "Inovācijas kapacitātes paaugstināšana").

"Zinātnes, tehnoloģijas attīstības un inovācijas pamatnostādnes 2014.–2020. gadam" mērķis ir veidot Latvijas zinātnes, tehnoloģiju un inovāciju nozari par globāli konkurētspējīgu un Latvijas tautsaimniecības un sabiedrības attīstības vajadzības nodrošinošu nozari. Pamatnostādnes atzīmē, ka pakāpeniski mainās ražošanas un eksporta struktūras tradicionālajām tautsaimniecības nozarēm, kas lielā mērā veido pašreizējo Latvijas tautsaimniecību. Pakāpeniski pieaug radošo industriju un dizaina kā inovācijas veicinošu instrumentu loma. Pirmās prioritātes ietvaros tiek uzsvērtā nepieciešamība plašāk izmantot Latvijas radošo industriju potenciālu tautsaimniecības nozaru augstākas pievienotās vērtības produktu un pakalpojumu ražošanai.

"Reģionālās politikas pamatnostādnes 2013.–2019. gadam" kopumā vērsta uz līdzvērtīgu dzīves un darba apstākļu radīšanu visiem Latvijas iedzīvotājiem, nodrošinot vienmērīgu pakalpojumu tīklu. Šādā aspektā reģionālā politika ir nozīmīga profesionālās kultūrizglītības kontekstā, jo nosaka, kādai publiskai infrastruktūrai un pakalpojumiem jābūt katrā apdzīvoto vietu grupā. Tai skaitā, tiek precizēts, kurās apdzīvoto vietu grupās jābūt nodrošinātiem kultūrizglītības, profesionālās ievirzes, profesionālās vidējās kultūrizglītības, kā arī augstākās izglītības pakalpojumiem³².

Tā kā KRI izglītības apakšnozares ir KM pārraudzībā³³, tad saturiski nozares prioritātes nosaka **"Kultūrpolitikas pamatnostādnes 2014.–2020. gadam „Radošā Latvija”"**. No četrām dokumentā izvirzītajām prioritātēm viena fokusējas tieši uz kultūrizglītību visās šī jēdziena nozīmēs. Prioritāte "Radošums mūžizglītībā un uz darba tirgu orientēta kultūrizglītība" ir vērsta uz kultūrizglītības attīstību, nosakot mērķi "sekmēt daudzveidīgu, kvalitatīvu un pieejamu kultūrizglītības piedāvājumu nacionālās identitātes stiprināšanai un radošas ekonomikas izaugsmei, kā arī veicināt personības radošuma attīstību visos izglītības līmeņos". Rīcības virzieni aptver visu kultūrizglītības spektru: (1) Personību attīstoša mūžizglītība, īpaši radošuma attīstīšana bērnu un jauniešu vispārējā formālajā izglītībā un neformālajā izglītībā; (2) Kvalitāte un izcilība vidējā profesionālajā kultūrizglītībā; (3) Konkurētspējīga augstākā izglītība un pētniecība; (4) Darba tirgum pielāgota profesionālā tālākizglītība.

Kā galvenās risināmās problēmas attiecībā uz profesionālo kultūrizglītību tiek iezīmētas:

- pilnveidot kultūrizglītības iestāžu infrastruktūru un kvalitāti, galvenokārt akcentējot nepieciešamību pārplānot profesionālās vidējās mākslas un mūzikas vidusskolu tīkla attīstību, veidojot kompetences centrus kā izcilības centrus ar resursu un kompetenču koncentrāciju;
- veidot ciešāku izglītības satura saikni ar darba tirgus vajadzībām (profesionālā pilnveide esošajiem profesionāļiem; kvalitatīvs un mūsdienīgs saturs profesionālās vidējās izglītības iestādēs; ciešāka saikne starp vidējās un augstākās kultūrizglītības iestādēm un darba tirgus pārstāvjiem);
- sekmēt pētniecības, zinātnisko inovāciju un radoši mākslinieciskās darbības sasaisti.

³² "Reģionālās politikas pamatnostādnes 2013.-2019. gadam" 5. pielikums "Publisko individuālo pakalpojumu klāsts ("grozs") pa apdzīvoto vietu grupām (infrastruktūra un pakalpojumi)" un Kultūrpolitikas pamatnostādņu 2014.-2020. gadam "Radošā Latvija" 3. pielikums "Minimālais kultūras pakalpojuma grozs".

³³ MK rīkojums Nr. 241 Kultūras ministrijas nolikums. Pieņemts: 29.04.2003. Stājas spēkā: 14.05.2003. Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=74750>

Kā galvenie politikas rezultāti attiecībā uz kultūrizglītību tiek noteikti:

- 1) kvalitāte un izcilība profesionālajā kultūrizglītībā;
- 2) konkurētspējīga augstākā izglītība un pētniecība;
- 3) personību attīstoša mūžizglītība, īpaši radošuma attīstīšana bērnu un jauniešu vispārējā formālajā izglītībā un neformālajā izglītībā;
- 4) darba tirgum pielāgota profesionālā tālākizglītība.

Izskatot un kopsavelkot konkrētus plānotos uzdevumus un aktivitātes, var secināt, ka svaīgākie uzdevumi šajā plānošanas periodā profesionālās kultūrizglītības jomā ir:

- profesionālās vidējās mākslas un mūzikas vidusskolu tīkla reforma, izveidojot profesionālās izglītības kompetences centrus (PIKC) kā bāzi izcilību attīstībai (pasākums 2.1.1.; 2.1.2.);
- diferencētas izglītības programmas apdāvināto un talantīgo bērnu un jauniešu attīstības nodrošināšanai profesionālās ievirzes, profesionālās vidējās un augstākās izglītības sistēmā (2.1.3.; 2.1.4.; 3.1.5.);
- izglītības un darba tirgus saiknes nostiprināšana (2.2.1.; 4.1.4.);
- kultūrizglītības iestāžu lomu paplašināšana – profesionālās izglītības iestāžu lomas pieaugums pieaugušo izglītībā (2.2.2.);
- zinātnes un pētniecības nostiprināšana (3.2.1.; 3.2.2.; 3.2.3.; 3.2.4.);
- kvalitātes, piedāvājuma paplašināšana, infrastruktūras uzlabošana augstākajās izglītības iestādēs (3.1.1.; 3.1.2.; 3.1.3.; 3.1.4.).

Jāsecina, ka norādītie uzdevumi un atbilstošie izpildītāji parāda, ka profesionālo kultūrizglītības iestāžu loma ir pamatā vērsta uz profesionālu zināšanu nodrošināšanu šo skolu audzēkņiem, ne tik daudz uz radošuma attīstību sabiedrībā kopumā (šo funkciju pamatā īsteno citas kultūras institūcijas 1.1. uzdevuma ietvaros). Izņēmums ir pasākumā 2.2.2. norādītais "stiprināt profesionālās izglītības iestāžu kapacitāti pieaugušo izglītībā".

Uz kultūrizglītības jomu attiecināma ir arī trešā prioritāte "Konkurētspējīgas kultūras un radošās industrijas". Potenciāli profesionālās kultūrizglītības loma var būt nozīmīga vairāku iezīmēto problēmu risināšanā: radošo industriju konkurētspējas un eksporta potenciāla palielināšanā; radošo industriju un īpaši dizaina lomas pieaugums inovāciju attīstībā tradicionālajās tautsaimniecības nozarēs³⁴. Atbilstoši plānoti vairāki pasākumi, kuru īstenošanā iesaistītas kultūrizglītības augstskolas: Radošo industriju centra, Dizaina inovāciju un attīstības centra, radošo industriju aktivitāšu izveide un nostiprināšana (3.1.1.; 3.1.2.; 3.1.3.). Ar kultūrizglītības iestāžu līdzdalību plānots izveidot starpdisciplināru partnerību modeli kultūrizglītībā, nodrošinot uz plašu darba tirgu un starpnozaru sadarbību orientētu kultūrizglītības procesu (3.1.4.).

Jāsecina, ka saskaņā ar normatīvajiem un plānošanas dokumentiem profesionālās kultūrizglītības loma pakāpeniski paplašinās – tās primārais uzdevums ir nodrošināt specifiskas, kvalitatīvas (t.sk., vērstas uz izcilību) profesionālas zināšanas dažādās kultūras un mākslas nozarēs trīs izglītības pakāpēs. Neviennozīmīgi (fragmentāri) definētas profesionālās kultūrizglītības funkcijas bērnu un jauniešu radošuma attīstīšanā, profesionālajā tālākizglītībā un pieaugušo mūžizglītības kontekstā.

---

³⁴ Dizaina termins aizvien biežāk tiek lietots ES politikas plānošanas un inovāciju politikas dokumentos, pozicionējot dizainu kā ekonomikas attīstības virzītājspēku un inovācijas veicinošu instrumentu, tostarp 2010. gadā Eiropas Komisija dizainu ir iekļāvusi starp desmit prioritātēm Inovāciju politikā.

Tomēr kultūrizglītība nav skatāma tikai kultūras nozares ietvaros, pakāpeniski pieaug KRI loma, t.sk. dizaina loma tautsaimniecībā kopumā, līdz ar to arī mainās un paplašinās kultūrizglītības funkcijas, tai skaitā korelē ar visā izglītības sistēmā pieaugošo profesionālās izglītības lomu. Terminoloģijā normatīvajos un plānošanas dokumentos paralēli jēdzieniem “kultūrizglītība” un “profesionālā kultūrizglītība” parādās jēdziens “kultūras un radošo industriju izglītība”. Būtu nepieciešams precizēt kultūrizglītības terminu normatīvajos un plānošanas dokumentos, kā arī precizēt kultūrizglītības iestāžu būtiskākās funkcijas.

Institucionālā sistēma

Profesionālās kultūrizglītības sistēmu Latvijā veido valsts, pašvaldību un privātas izglītības iestādes, kas īsteno profesionālās ievirzes, profesionālās vidējās un augstākās izglītības programmas. Tās nodrošina profesionālo mākslinieku, mūziķu, dejotāju, kultūras nozaru speciālistu un pedagoģisko darbinieku sagatavošanu.

KRI izglītības apakšnozare ir KM pārraudzība³⁵, savukārt IZM³⁶ izstrādā izglītības politiku kopumā. LNKC ir kultūras ministra pakļautībā esoša tiešās pārvaldes iestāde, kas īsteno kultūras un radošās industrijas izglītības politiku, sekmējot kultūras un radošo industriju izglītības attīstību.³⁷

Kultūrizglītība tiek īstenota trīs līmeņos, kas veido sava veida piramīdu, arvien sašaurinot izglītības saņēmēju loku un izglītības iestāžu skaitu, tādējādi arī ar katru līmeni arvien vairāk orientējoties uz profesionālismu, izcilību un konkrētām darba tirgus vajadzībām.

Profesionālās ievirzes kultūrizglītība. To var apgūt 159 izglītības iestādēs³⁸, no kurām lielākā daļa (146) ir pašvaldību dibinātas iestādes, 8 – KM dibinātas iestādes, un vēl 5 – privātas iestādes. Izglītības iestādes izglītības programmas var īstenot ne tikai savā tiešajā atrašanās vietā, bet arī citās adresēs (filiālēs) – sekojoši, kopējais profesionālās ievirzes kultūrizglītības īstenošanas vietu skaits ir 210.

Profesionālā vidējā kultūrizglītība. To var apgūt 24 izglītības iestādēs³⁹. Trīs no tām ir pašvaldības dibinātas iestādes, 10 – KM dibinātās iestādes, deviņas – IZM dibinātas iestādes, un vēl divas – privātas iestādes. Minētās 24 izglītības iestādes atrodas kopumā 13 Latvijas pašvaldībās, tai skaitā Rīgā atrodas astoņas iestādes, Daugavpilī un Rēzeknē pa trīs iestādēm. KM dibināto kultūrizglītības iestāžu sistēma tika optimizēta 2016. un 2017. gadā, apvienojot virkni profesionālās vidējās izglītības iestāžu un izveidojot četrus PIKC. Šī procesa mērķis bija koncentrēt kultūrizglītības sistēmas resursus un kompetences, piesaistīt finanses infrastruktūras un mācību satura pilnveidei, kā arī uzlabot izglītības iestāžu administratīvās pārvaldes efektivitāti. Pārmaiņu rezultātā izveidoti spēcīgi centri, kas sniedz metodoloģisku, pedagogu tālākizglītības un cita veida atbalstu sava reģiona izglītības iestādēm, tai skaitā veic ārpus formālās izglītības sistēmas iegūtās profesionālās kompetences novērtēšanas funkcijas. Līdzīgs process skar arī IZM pakļautības iestādes. PIKC būtība ir profesionālās izglītības izcilības nostiprināšana un turpmāka attīstība.

³⁵ MK rīkojums Nr. 241 Kultūras ministrijas nolikums. Pieņemts: 29.04.2003. Stājas spēkā: 14.05.2003. Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=74750>

³⁶ MK noteikumi Nr. 528 Izglītības un zinātnes ministrijas nolikums. Pieņemts: 16.09.2003. Stājas spēkā: 01.10.2003. Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=79100>

³⁷ MK rīkojums Nr. 931 Latvijas Nacionālā kultūras centra nolikums. Pieņemts: 18.12.2012. Stājas spēkā: 01.01.2013. Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=253765>

³⁸ LNKC informācija par situāciju uz 01.01.2018.

³⁹ LNKC informācija par situāciju uz 01.01.2018.

Kultūrizglītība augstākās izglītības līmenī. Augstākās izglītības jomā darbojas trīs KM pakļautības izglītības iestādes: J. Vītola Latvijas Mūzikas akadēmija (JVLMA), LKuA un tās struktūrvienība Latvijas Kultūras koledža (LKK), Latvijas Mākslas akadēmija (LMāA). Šajā augstskolās izglītības programmas tiek īstenotas Rīgā; LMāA ir arī filiāle Latgalē, Rēzeknē. Tomēr jāņem vērā, ka kultūrizglītības programmas augstākās izglītības līmenī īsteno arī citas augstskolas. Piemēram, Alberta koledža īsteno programmu "Izklaides industrijas vadība un producēšana" (41345), Ekonomikas un kultūras augstskola īsteno programmu "Izklaides un atpūtas industrijas vadība" (41345), mūzikas skolotājus sagatavo arī Liepājas Universitātē (42141) un Daugavpils Universitātē (42212), aktiermākslu var apgūt arī Liepājas Universitātē (43212), radošās industrijas – arī Rīgas Tehniskajā universitātē (43217) u.tml.

Kopumā šajā pētījumā fokusēsimies uz KM pārraudzībā esošo kultūrizglītību trīs līmeņos (ko īsteno valsts, pašvaldību un privātās izglītības iestādes), tomēr kontekstam tiks analizēti arī atsevišķi dati par IZM dibinātām izglītības iestādēm.

Finansējums

Galvenie finansējuma avoti atšķiras katras izglītības pakāpes īstenošanā. Tā kā profesionālās ievirzes kultūrizglītības skolu dibinātāji pamatā ir pašvaldības, tad pašvaldību loma šo skolu uzturēšanā ir izšķiroša. Papildus skolu uzturēšanas izmaksām, pašvaldības sedz arī citus izdevumus – izglītības iestāžu realizētās programmas līdz to akreditācijai, skolu īstenošanās interešu izglītības programmas, atsevišķas pašvaldības līdzfinansē pedagogu atlīdzību, finansē administratīvā un saimnieciskā personāla atlīdzību, transporta izmaksas audzēkņiem nokļūšanai uz skolu vai uz mājām, bieži finansē arī izglītojamā dalību otrā profesionālās izglītības programmā u.tml. Valsts finansē pedagogu atlīdzību atbilstoši normatīvajiem aktiem. Šīs pakāpes skolu finansēšanā nozīmīga loma ir arī vecākiem, kas sedz līdzmaksājumus (to apmērus nosaka skolas dibinātājs).

Savukārt profesionālās vidējās kultūrizglītības iestādes galvenokārt ir valsts (KM) dibinātas (izņemot divas pašvaldību dibinātas profesionālās vidējās kultūrizglītības iestādes). Līdz ar to KM finansējums ir noteicošais ne tikai pedagogu atlīdzības segšanai, bet arī skolas uzturēšanas izmaksu segšanai. Jāatzīmē, ka KM pārraudzībā esošās 10 vidusskolas īsteno arī profesionālās ievirzes izglītības programmas. Tās vidusskolas, kas ir ieguvušas PIKC statusu, saņem papildu finansējumu pedagogu atlīdzībai, kā arī valsts budžeta finansējumu reģionālā vai nozares metodiskā centra, pedagogu tālākizglītības centra un ārpus formālās izglītības sistēmas iegūtās profesionālās kompetences novērtēšanas funkciju veikšanai.

Kopumā šo divu pakāpju izglītības nodrošināšanā izšķirošs ir valsts finansējums, kas veido apmēram pusi no kopējā profesionālās kultūrizglītības finansējuma (KM dotācija – 34 miljoni eiro, IZM dotācija – 1,3 miljoni eiro). Apmēram 1/3 kopējā finansējuma sedz pašvaldības. Būtisks ieguldījums ir arī vecāku līdzmaksājumiem – 10,5 miljoni eiro. 808 tūkstoši eiro – pārējie ienākumi⁴⁰.

Augstākās izglītības programmās valsts sedz maksu par izglītības ieguvu noteiktam no valsts budžeta finansētam studiju vietu skaitam atbilstoši attiecīgajā gadā noteiktajam valsts

⁴⁰ Saskaņā ar LNKC sniegto informāciju par 2017. gadu.

pasūtījumam; pārējām studiju vietām katra augstskola vai koledža var noteikt maksu par izglītības ieguvu (Izglītības likums, 12. pants).

Tabula 2. Programmas "Kultūrizglītības valsts budžeta finansējums: finanšu resursi izdevumu segšanai kopā, 2008.–2017.gads, eiro
Informācijas avots: Kultūras ministrijas gada publiskie pārskati.

Gads	EUR
2017	52 493 855
2016	41 959 328
2015	40 510 527
2014	38 768 531
2013	33 668 333
2012	30 134 400
2011	28 918 268
2010	28 543 397
2009	40 195 515
2008	51 316 953

2017. gadā no KM kopējiem izdevumiem kultūrizglītībai tika novirzīti 32% finansējuma (49 401 213 eiro)⁴¹; savukārt 2018. gadā – 28% (51 024 819 eiro)⁴². KM budžeta programmā „Kultūrizglītība”⁴³ piešķirtā finansējuma ietvaros 2017. gadā tiek nodrošināta valsts kultūrizglītības iestāžu (trīs augstskolas, tai skaitā struktūrvienība – viena koledža), 12 vidējās profesionālās izglītības iestāžu (tostarp četru PIKC) darbību (darba algas izmaksas, ēku uzturēšana). Tāpat tiek nodrošināta darba samaksa pedagogiem pašvaldību un privātu personu dibinātās izglītības iestādēs, kas īsteno akreditētas profesionālās ievirzes izglītības programmas mūzikā, mākslā un dejā.

⁴¹ Likuma "Par valsts budžetu 2017. gadam" 4. pielikums.

⁴² Likuma "Par valsts budžetu 2018. gadam" 4. pielikums.

⁴³ Kultūras ministrija "Gada publiskais pārskats 2017". Rīga, 2018.

PROFESIONĀLĀS IEVIRZES KULTŪRIZGLĪTĪBAS RAKSTUROJUMS

Kultūrpolitikas pamatnostādņu 2014.–2020. gadam "Radošā Latvija"⁴⁴ izpratnē "kultūrizglītības galvenais uzdevums ir mērķtiecīgs darbs ar bērniem un jauniešiem, nodrošinot viņu talantu un personības attīstību, kā arī veicinot radošo izcilību veidošanos"; kultūrizglītības formalizētās profesionālās izglītības pirmā posma – profesionālās ievirzes izglītība – Izglītības likumā definēta kā "sistemizēta zināšanu un prasmju apguve, kā arī vērtīborientācijas veidošana mākslā, kultūrā vai sportā līdztekus pamatizglītības vai vidējās izglītības pakāpei, kas dod *iespēju* sagatavoties profesionālās izglītības ieguvei izraudzītajā virzienā"⁴⁵. Līdz ar to **profesionālās ievirzes izglītības uzdevumi saistāmi gan ar turpmāko iespējamo profesionālās izglītības ieguvi, gan personības un talantu attīstību kopumā.**

Jāuzsver, ka izglītojamo vecāku un skolu direktoru priekšstati par profesionālās ievirzes izglītības iestāžu lomu atšķiras: liela daļa vecāku profesionālās ievirzes izglītību uztver kā interešu izglītību, savukārt pašas izglītības iestādes pašidentificējas kā profesionālās izglītības pirmais posms. Abu funkciju savienošana vienā programmā ir komplicēta. Turklāt daļa profesionālās ievirzes kultūrizglītības iestāžu īsteno arī interešu izglītības programmas – gan bērniem, gan pieaugušajiem. Nošķirt abus izglītības veidus šī pakalpojuma lietotājiem var būt samērā sarežģīti.

Pieejamība

Šajā nodaļā kultūrizglītības pieejamība tiek analizēta gan izglītības iestāžu tīkla aspektā, gan arī to īstenoto izglītības programmu aspektā. Kopumā īstenoto profesionālās ievirzes kultūrizglītības programmu apkopošana un analīze ir sarežģīts uzdevums, jo tās iespējams detalizēt vismaz četros dažādos aspektos atbilstoši Latvijas izglītības klasifikācijai⁴⁶ (detalizētāk skatīt apakšnodaļā "Definīcijas"):

- 1) izglītības programmu grupa (vizuāli plastiskā māksla, mūzikas un skatuves māksla, audiovizuālā māksla un mediju māksla, dizains, amatniecība, lietišķā māksla);
- 2) izglītības programmu kopas (katrā no augstākminētajām izglītības programmu grupām izdalītas kopas (piemēram, mūzikā un skatuves mākslā – taustiņinstrumentu spēle, stīgu instrumentu spēle, vokālā mūzika u.c.));
- 3) izglītības pakāpe (izglītības programmas var tikt īstenotas trīs atšķirīgos līmeņos – pamatizglītības pirmais posms (10V programmas), pamatizglītības otrais posms (20V), profesionālās ievirzes izglītība, ko īsteno līdztekus vispārējās vidējās izglītības ieguvei (30V));
- 4) kvalifikācija – Latvijas izglītības klasifikācijā netiek detalizēts šādā līmenī, tomēr tikai šādā līmenī iespējams precīzi redzēt iegūstamās izglītības specifiku (piemēram, stīgu instrumentu spēles izglītības programmu kopā tās var būt dažādas kvalifikācijas – ģitāras spēle, čella spēle, kokles spēle, vijoles spēle u.c.).

⁴⁴ MK rīkojums Nr. 401 Par kultūrpolitikas pamatnostādņem 2014.-2020. gadam "Radošā Latvija". Pieņemts: 29.07.2014. Stājas spēkā: 29.07.2014. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/267970-par-kulturpolitikas-pamatnostadnem-20142020gadam-radosa-latvija>

⁴⁵ Izglītības likums. Pieņemts: 29.10.1998. Stājas spēkā: 01.06.1999. Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=50759> (1. pants)

⁴⁶ MK noteikumi Nr. 322 Noteikumi par Latvijas izglītības klasifikāciju. Pieņemts: 13.06.2017. Stājas spēkā: 16.06.2017. Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=291524>

Saskaņā ar LNKI informāciju par situāciju uz 2018. gada 1. janvāri, **profesionālās ievirzes kultūrizglītību var apgūt kopumā 159 akreditētās izglītības iestādēs**. 146 no tām ir pašvaldības iestādes, astoņas – KM dibinātas iestādes, un vēl piecas – privātas iestādes. Kopējā profesionālās ievirzes kultūrizglītības pieejamība gan ir plašāka, jo izglītības iestādes izglītības programmas var īstenot ne tikai savā tiešajā atrašanās vietā, bet arī citās adresēs (filiālēs) – sekojoši, **kopējais profesionālās ievirzes kultūrizglītības īstenošanas vietu skaits ir 210**. Pieejamības veicināšanai daudzas profesionālās ievirzes kultūrizglītības iestādes papildus galvenajai īstenošanas adresei īsteno programmas filiālēs vai klasēs citās īstenošanas adresēs. Lēmumu par programmu īstenošanas vietu pieņem, domājot par pieejamību (tai skaitā, nepiedāvāt programmas vietās, kur jau pastāv piedāvājums, ja vien tas ir sasniedzams ar sabiedrisko transportu); par pieprasījumu no vecāku puses; par pedagoģu pieejamību; kā arī par vēsturiski izveidojušos tradīciju, bāzi, sadarbību konkrētā apdzīvotā vietā.

Pašvaldību lēmumu pieņemšana ir īpaši sarežģīta vietās, kur ģeogrāfiskā novietojuma dēļ ērtāk sasniedzama ir citas pašvaldības kultūrizglītības iestāde. Pašvaldībai jāizšķiras, vai nodrošināt iespēju sava novada bērniem apgūt profesionālās ievirzes izglītību citā pašvaldībā, vai tomēr attīstīt pašiem savu piedāvājumu, kas, iespējams, būs mazāk ērti sasniedzams. Ja audzēkņus uzņem cita pašvaldība, tā vismaz daļēji sedz izdevumus par otras pašvaldības bērniem (skolas uzturēšanas izmaksas), jo savstarpējie norēķini kultūrizglītības jomā nav saistoši. Informanti norāda arī uz dažādiem pieejamības ierobežojumiem šādās situācijās – ne visas pašvaldības nodrošina atbalsta mehānismus izglītojamiem, kas apmeklē kultūrizglītības iestādes citās pašvaldībās (piemēram, transporta kompensācijas, atlaides vecāku līdzmaksājumam u.tml.).

Kopumā **107 no 119 Latvijas pašvaldībām ir iespējams apgūt profesionālās ievirzes kultūrizglītību** – 97 pašvaldībās atrodas izglītības iestādes, kurās tiek īstenotas profesionālās ievirzes kultūrizglītības programmas, bet vēl 10 pašvaldībās atrodas struktūrvienības (filiāles), kurās tiek īstenotas izglītības programmas. Savukārt **12 pašvaldībās šobrīd šādu iespēju nav**.

Tabula 3. Kultūrizglītības pieejamība pašvaldībās, kurās netiek īstenotas profesionālās ievirzes kultūrizglītības programmas

Informācijas avots: pētījuma autoru apkopojums, sazinoties ar pašvaldību pārstāvjiem.

Pašvaldība	Kultūrizglītības pieejamība
Beverīnas novads	Beverīnas novada bērni brauc uz kultūrizglītības iestādēm Valmierā (salīdzinoši tuvu), Smiltēnē. Pašvaldība sedz transporta izmaksas vecākiem. Ir diferencēta kompensācija atkarībā no bērnu skaita.
Brocēnu novads	Brocēnu novada bērni brauc uz kultūrizglītības iestādēm Saldū. Ir iespējas braukt un arī atgriezties ar sabiedrisko transportu. Pašvaldība kompensē sabiedriskā transporta biļetes. Citas kultūrizglītības iespējas novadā: interešu izglītības pulciņu ietvaros skolās, kultūras namos.
Burtnieku novads	Burtnieku novada bērni brauc uz kultūrizglītības iestādēm Valmieras pilsētā, Strenčos, Rūjienā. Valmiera ir salīdzinoši tuvu, īpaši Valmieras pagastam, var izmantot Valmieras pilsētas sabiedrisko transportu (daudzi bērni arī mācās pilsētas skolās). Vecāki slēdz līgumu, un pašvaldība līdz 30 eiro mēnesī piemaksā vecākiem transporta izmaksām. Ir arī sabiedriskais transports. Citas kultūrizglītības iespējas novadā pamatā ir interešu izglītības ietvaros skolās. Burtnieku jauniešu centrā ir pieejamas dažādas aktivitātes (piemēram, ģitāras spēle), arī pie kultūras centriem, namiem (dejošana, dziedāšana).

Durbes novads	Durbes novada Ata Kronvalda Durbes pamatskolā ir pieejama individualizētā mūzikas izglītība (interesu izglītība), ko finansē pašvaldība. Līdz 2018. gadam tā bija Mūzikas studija, kurā varēja apgūt klavierspēli, pūšamos instrumentus, ģitāras, akordeona, sitamo instrumentu spēli un vokālo mākslu, tagad kā interešu izglītība pie skolas. Ja audzēknis vēlas apgūt profesionālās ievirzes kultūrizglītību, tad brauc uz Grobiņu vai Liepāju. Otrai skolai (A. Spāga Dunalkas pamatskolai) tuvāk par Liepāju vai Grobiņu ir Aizpute. Pašvaldība nesedz transporta izmaksas uz profesionālās ievirzes kultūrizglītības iestādēm, jo novadā var apgūt mūziku.
Jaunpils novads	Jaunpils novada bērni uz kultūrizglītības iestādēm dodas pamatā uz Tukumu, kā arī uz Dobeli. Sabiedriskā transporta iespējas ir ierobežotas. Jaunpils novada vispārizglītojošā skolā mācās bērni arī no citām pašvaldībām. Savas pašvaldības bērniem Jaunpils novads sedz degvielas izmaksas. Novadā ir pieejamas daudzveidīgas interešu izglītības iespējas: tautas deju kolektīvi, kori, teātris, skatuves runa. Darbojas Amatu māja, kas piedāvā dažādas nodarbības – rokdarbi, gleznošana u.tml., biedrība "7 balles", kas nodrošina dažādas radošās darbnīcas, piemēram, leļļu gatavošanas, sveču liešanas. Šīs organizācijas arī sadarbojas ar skolu, piemēram, Amatu māja skolā organizēja keramikas nodarbības.
Kocēnu novads	Kocēna novada bērni uz kultūrizglītības iestādēm brauc uz Valmieras pilsētu, kas ir ļoti tuvu, ar labu sabiedriskā transporta savienojumu. Pašvaldība nesedz audzēkņiem vai kultūrizglītības iestādēm nekādas izmaksas. Skolā un kultūras namos pieejamas daudzveidīgas interešu izglītības iespējas. Pašvaldība finansiāli atbalsta visas vispārizglītojošās skolas iniciatīvas interešu izglītības jomā. Uz kultūrizglītības iestādēm bērni dodas tad, ja vecāki saskata bērnos talantu un vēlas virzīt tālāk.
Naukšēnu novads	Naukšēnu novada bērni uz kultūrizglītības iestādēm dodas uz Rūjienu, kas atrodas netālu. Vecākiem transporta izmaksas netiek kompensētas. Bet pašvaldība ir noslēgusi sadarbības līgumu ar Rūjienas pašvaldību, sedz savstarpējo norēķinu kārtībā izmaksas par saviem izglītojamajiem, kas apmeklē mākslas un mūzikas skolas. Naukšēnu pašvaldībā ir pamatā interešu izglītības iespējas – skolā, kultūras namā, interešu grupas.
Pārgaujas novads	Pārgaujas novada bērniem tuvākās pilsētas, kur apgūt kultūrizglītību, ir Cēsis vai Valmiera. Cēsis no Stalbes (novada centrs) ir 17 km, no Raiskuma 6 km. Kursē sabiedriskais transports, īpaši bieži uz Valmieru. Pašvaldība sedz transporta izmaksas – atmaksā sabiedriskā transporta biļetes. Pašvaldībā ir iespējas iesaistīties amatiermākslas aktivitātēs, skolas interešu izglītības pulciņos. Ir arī biedrības, kas piedāvā amatiermākslas, pasākumu, darbnīcu rīkošanu, deju kolektīvi, kori, sporta klubs. Arī jauniešiem ir dažādas iespējas iesaistīties aktivitātēs.
Raunas novads	Raunas novada bērni uz kultūrizglītības iestādēm dodas uz Cēsīm, Valmieru, galvenokārt uz Smiltēni. Kursē sabiedriskais transports uz Smiltēni, bet pārsvarā vecāki ved. Pašvaldība daļēji sedz sabiedriskā transporta biļetes. Cita atbalsta nav. Citas iespējas pašvaldībā ir līdzdarboties interešu izglītības nodarbībās skolā, kultūras centrā, ir pieejamas iespējas arī pieaugušajiem. Ir privāta iniciatīva ar maksas nodarbībām – Raunas mākslas studija, kas atrodas pašvaldībai piederošā ēkā.
Riebiņu novads	Riebiņu novada bērni uz kultūrizglītības iestādēm dodas uz Viļānu Mākslas un mūzikas skolu vai Preiļu Mūzikas un mākslas skolu. Reizēm dodas ar sabiedrisko transportu, reizēm – vecāki nodrošina transportu. Pašvaldība nesedz izmaksas par kultūrizglītības iestāžu apmeklēšanu. Novadā ir pieejama interešu izglītība skolās un kultūras namos, darbojas jauniešu centrs (vairāk kā brīvā laika pavadīšanas centrs).
Tērvetes novads	Tērvetes novada bērni uz kultūrizglītības iestādēm dodas uz Dobeli apmēram 20 km attālumā. Bieži bērni brauc ar sabiedrisko transportu (labi savienojumi). Ir vecāki, kas strādā Dobelē, citi (īpaši mazāku bērnu) vecāki kooperējas un ved kopā.

	<p>Transporta izmaksas pašvaldība nesedz, arī par sabiedrisko transportu ir jāmaksā, bet Tērvetes novada pašvaldība ir pieņēmusi lēmumu par savstarpējiem norēķiniem ar Dobeles pašvaldību par Dobeles mākslas un mūzikas skolām, sedz daļu izmaksu par katru audzēkni (ēkas uzturēšanas izmaksas u.tml.).</p> <p>Pašvaldībā ir pieejamas dažādas interešu izglītības iespējas – dejas, skatuves māksla, ritmika, vizuālā māksla u.tml.</p>
Vārkavas novads	<p>Vārkavas novada bērni uz kultūrizglītības iestādēm dodas uz Špoģu Mūzikas un mākslas skolu (īstenošanas vietas Kalupē, Špoģos) vai Preiļiem. Sabiedriskā transporta iespējas ir ierobežotas. Pamatā tā ir vecāku atbildība. Salīdzinoši maz bērnu no novada apmeklē šīs iestādes.</p> <p>Sadarbībā ar Viduslatgales pārnovadu fondu tiek piešķirts finansējums bērniem izdevumiem, lai apmeklētu kultūrizglītības skolas (stipendiju programma talantīgajiem bērniem un jauniešiem no Aglonas, Līvānu, Preiļu, Riebiņu un Vārkavas novadiem mūzikā, mākslā un sportā).</p> <p>Novadā ir pieejama interešu izglītība skolā, darbojas arī biedrība, kas veido kokapstrādes nodarbības bērniem bez maksas.</p>

Profesionālās ievirzes izglītību mākslā var apgūt kopumā 102 izglītības iestādēs 135 īstenošanas adresēs, mūzikā – 120 izglītības iestādēs 150 īstenošanas adresēs, dejā – 16 izglītības iestādēs 17 īstenošanas adresēs, teātra mākslu – vienā īstenošanas adresē (Siguldas Mākslu skolā "Baltais Flīģelis" Siguldas novadā), datordizainu – vienā īstenošanas adresē (Bēnes Mūzikas un mākslas skolā Auces novadā). Mākslā tiek īstenota izglītības programma "Vizuāli plastiskā māksla" ar vienu kodu (klasifikatora kods 211 01), dejā un datordizainā – arī pa vienai izglītības programmai (klasifikatora kodi attiecīgi – 212 10 un 214 01), savukārt mūzikā tiek īstenotas kopumā septiņas dažādas izglītības programmu kopas. Situācijas monitorēšanu apgrūtina tas, ka pieminētie klasifikatora kodi nav unikāli, t.i., mūzikas gadījumā tie norāda uz instrumentu grupu, un viens un tas pats kods attiecas uz visa veida pūšamajiem instrumentiem. Savukārt kods 212 09 "Mūzika" patiesībā apzīmē *neakadēmisko mūziku* – gan atsevišķu instrumentu spēli neakadēmiskajā mūzikā, gan neakadēmisko vokālu, gan noteiktus mūzikas stilus (mūsdienu ritmiskā mūzika, džezs, elektroniskā mūzika u.tml.). Arī vizuāli plastiskās mākslas programmām visām ir viens kods, taču pastāv būtiskas atšķirības tajā, kāds ir programmu ilgums un programmas stundu apjoms (un līdz ar to pamata un izvēles priekšmetu īpatsvars).

Septiņas mūzikas izglītības programmas nav pieejamas visās mūzikas programmu īstenošanas vietās, proti – stīgu un pūšaminstrumentu programmas pieejamas 109 no 120 iestādēm, sitaminstrumentu spēle 71 iestādē, vokālā mūzika 67 iestādēs, mūzikas programma 8 iestādēs, bet **diriģēšana vienā iestādē**. Pieejamība būtiski atšķiras arī attiecībā uz konkrētu mūzikas instrumentu spēli – piemēram, klavierspēli, flautas, saksofona un vijoles spēli iespējams apgūt vairāk nekā 100 izglītības iestādēs, bet alta, arfas, basģitāras u.c. spēli – mazāk nekā 10 izglītības iestādēs. Ņemot vērā nozares ekspertu pausto, ka nozarē ilgstoši pietrūkst mūziķu, kas apguvuši fagota, obojas, mežraga, arī alta spēli, būtiski ir saprast un monitorēt, kurās izglītības iestādēs izdodas piesaistīt audzēkņus un pedagogus šīm mazāk populārajām specializācijām.

Tabula 4. Izglītības iestāžu skaits, kur iespējams apgūt konkrētās profesionālās ievirzes kultūrizglītības programmas
 Datu avots: LNKC, pētījuma autoru aprēķini.

Izglītības programmu grupa un kopa	Programmas nosaukums	Izglītības iestāžu skaits (neskaitot filiāles)
Vizuāli plastiskā māksla		102
211 Vizuāli plastiskā māksla	Vizuāli plastiskā māksla	101
211 Vizuāli plastiskā māksla	Vizuālās mākslas un dizaina pamati	1
Mūzika		120
212 01 Taustiņinstrumentu spēle	Klavieru spēle	118
212 03 Pūšaminstrumentu spēle	Flautas spēle	104
212 03 Pūšaminstrumentu spēle	Saksofona spēle	103
212 02 Stīgu instrumentu spēle	Vijoles spēle	101
212 01 Taustiņinstrumentu spēle	Akordeona spēle	86
212 03 Pūšaminstrumentu spēle	Klarnetes spēle	73
212 03 Pūšaminstrumentu spēle	Trompetes spēle	72
212 04 Sītaminstrumentu spēle	Sītaminstrumentu spēle	72
212 02 Stīgu instrumentu spēle	Ģitāras spēle	67
212 06 Vokālā mūzika	Kora klase	66
212 03 Pūšaminstrumentu spēle	Eifonija spēle	47
212 02 Stīgu instrumentu spēle	Čella spēle	44
212 02 Stīgu instrumentu spēle	Kokles spēle	43
212 03 Pūšaminstrumentu spēle	Mežraga spēle	34
212 03 Pūšaminstrumentu spēle	Trombona spēle	27
212 03 Pūšaminstrumentu spēle	Tubas spēle	22
212 03 Pūšaminstrumentu spēle	Obojas spēle	13
212 03 Pūšaminstrumentu spēle	Fagota spēle	9
212 02 Stīgu instrumentu spēle	Kontrabasa spēle	8
212 02 Stīgu instrumentu spēle	Alta spēle	7
212 02 Stīgu instrumentu spēle	Arfas spēle	5
212 01 Taustiņinstrumentu spēle	Ērģeļspēle	3
212 09 Mūzika	Mūsdienu ritma mūzika	2
212 02 Stīgu instrumentu spēle	Basģitāras spēle	1
212 05 Diriģēšana	Kora diriģēšana	1
212 06 Vokālā mūzika	Dziedāšana	1
212 06 Vokālā mūzika	Vokālā mūzika	1
212 06 Vokālā mūzika	Vokālā mūzika – Kora klase	1
212 09 Mūzika	Basģitāras spēle	1
212 09 Mūzika	Dziedāšana	1
212 09 Mūzika	Džeza mūzika	1
212 09 Mūzika	Elektroniskā mūzika	1
212 09 Mūzika	Estrādes un džeza mūzika	1
212 09 Mūzika	Ģitāras spēle	1
212 09 Mūzika	Klavieru spēle	1
212 09 Mūzika	Populārās mūzikas pamati	1
212 09 Mūzika	Rokmūzika	1

Izglītības programmu grupa un kopa	Programmas nosaukums	Izglītības iestāžu skaits (neskaitot filiāles)
212 09 Mūzika	Sitaminstrumentu spēle	1
Deja		16
212 10 Deja	Dejas pamati	13
212 10 Deja	Deja	2
212 10 Deja	Dejas improvizācija	1
212 10 Deja	Mūsdienu deja – hip-hop kultūras deju stili	1
Teātra māksla		1
212 12 Teātra māksla	Teātra māksla	1
Datordizains		1
214 01 Datordizains	Datordizains	1

15 izglītības iestādēs tiek īstenotas pamatizglītības pirmā posma profesionālās ievirzes programmas (10V), visas 159 izglītības iestādes īsteno pamatizglītības otrā posma profesionālās ievirzes programmas (20V), savukārt vidējās izglītības pakāpes profesionālās ievirzes programmas (30V) tiek īstenotas 18 izglītības iestādēs. Divās izglītības iestādēs tiek īstenotas visu trīs minēto pakāpju izglītības programmas, 13 izglītības iestādes īsteno 10V un 20V izglītības programmas, 16 izglītības iestādes īsteno 20V un 30V izglītības programmas, bet 128 izglītības iestādes īsteno tikai 20V izglītības programmas.

Programmas ar nelielu stundu skaitu (10V) ieviestas finanšu krīzes posmā, un virkne profesionālās ievirzes kultūrizglītības iestāžu no tām vēlāk atteikusies. Savukārt tās, kuras turpina tās īstenot, pamato šo lēmumu ar vajadzību sniegt iespēju bērniem izmēģināt mācības programmā relatīvi mazākas slodzes (un izmaksu) režīmā, spējīgākos un ieinteresētākos pārcelot uz 20V programmu. Līdz ar to šīm programmām ir zināma saikne ar pēctecības nodrošināšanu. Savukārt 30V programma, kuru profesionālās ievirzes izglītības iestādes piedāvā līdztekus mācībām vidusskolas līmenī, var tikt izmantota kā risinājums tiem, kas vēlas turpināt gan mācības vispārīzglītojošā skolā (piemēram, mācību priekšmetu pasniegšanas pilnā stundu apjoma un kvalitātes dēļ), gan specialitātes apguvi – šī programma ir komplicēta, un to var piedāvāt tikai, ja ir pieejami augstas kvalifikācijas pedagogi.

Lielākā izglītību programmu dažādība profesionālās ievirzes līmenī novērojama PIKC "Ventpils Mūzikas vidusskola" un Jāzepa Mediņa Rīgas 1. mūzikas skolā – tajās tiek īstenota kopumā 21 programma. Savukārt PIKC "Nacionālā Mākslu vidusskola" īsteno 20 dažādas izglītības programmas, bet Augusta Dombrovska Mūzikas skola un Staņislava Broka Daugavpils Mūzikas vidusskola īsteno 19 izglītības programmas. Kopumā novērojama sakarība – jo vairākās izglītības programmu kopās skola īsteno programmas, jo kopējais programmu skaits ir lielāks. Tomēr ir arī atsevišķi izņēmumi. Piemēram, Limbažu mūzikas skola īsteno kopumā 13 izglītības programmas tikai trīs dažādās izglītības programmu kopās, Rūjienas Mūzikas skola – 10 dažādas programmas trīs izglītības programmu kopās, Liepājas pilsētas 2. mūzikas skola un Maltas Mūzikas skola – 8 programmas trīs izglītības programmu kopās. Savukārt lielāks programmu piedāvājums dažādās izglītības pakāpēs (10V, 20V, 30V) novērojams Ķekavas Mūzikas skolā, Vecumnieku Mūzikas un mākslas skolā, Ozolnieku Mūzikas skolā, Jelgavas novada Mūzikas un mākslas skolā, Salgales Mūzikas un mākslas skolā un Nīgrandes Mūzikas skolā. Var izteikt pieņēmumu, ka plašu izglītības programmu kopu un tajās ietvertu individuālo programmu loku var nodrošināt tikai ar pietiekamu

pedagogu, instrumentu un ieinteresēto audzēkņu bāzi; to vieglāk nodrošināt pilsētās vai to tuvumā, kā arī profesionālās vidējās kultūrizglītības iestādēs, kas īsteno profesionālās ievirzes programmas. Atsevišķi izņēmumi varētu būt saistīti ar pašvaldības atbalstu un ieinteresētību, ilgākā laika posmā veidojušos pedagoģiskā kolektīva tradīciju, ciešu sadarbību ar vecākiem, u.tml.

Tabula 5. Izglītības iestāžu īstenoto kultūrizglītības programmu skaits dalījumā pa programmu kopām un izglītības pakāpēm (profesionālās ievirzes līmenis)

Datu avots: LNKC, pētījuma autoru aprēķini. Piezīme: Programmu kopas – norādīts skaits, cik izglītības programmu kopās konkrētā skola īsteno programmas; Programmu kopas un izglītības pakāpes – norādīts skaits, cik izglītības programmu kopā un cik izglītības pakāpēs skola īsteno programmas; Programmu skaits – norādīts kopējais skolas īstenoto programmu skaits visās izglītības kopās un izglītības pakāpēs. Sarkanos toņos iekrāsotas lielākās vērtības konkrētā kolonnā, zaļā krāsā – mazākās vērtības.

Izglītības iestāde	Programmu kopas	Programmu kopas un izglītības pakāpes	Programmu skaits
PIKC "Ventspils Mūzikas vidusskola"	6	8	21
Jāzepa Mediņa Rīgas 1. mūzikas skola	5	9	21
PIKC "Nacionālā Mākslu vidusskola"	8	10	20
Augusta Dombrovska Mūzikas skola	6	6	19
Staņislava Broka Daugavpils Mūzikas vidusskola	5	5	19
Bolderājas Mūzikas un mākslas skola	6	6	18
Jūrmalas Mūzikas vidusskola	6	9	18
Pārdaugavas Mūzikas un mākslas skola	6	9	18
Pāvula Jurjāna mūzikas skola	5	8	18
Valmieras Mūzikas skola	5	5	17
Siguldas Mākslu skola "Baltais Flīgelis"	7	7	16
PIKC "Liepājas Mūzikas, mākslas un dizaina vidusskola"	6	6	16
Jāņa Ivanova Rēzeknes Mūzikas vidusskola	5	5	16
Ogres Mūzikas skola	5	5	16
Juglas Mūzikas skola	4	4	16
Ādažu Mākslas un mūzikas skola	7	7	15
Alfrēda Kalniņa Cēsu Mūzikas vidusskola	6	8	15
Jelgavas Mūzikas vidusskola	5	5	15
Lielvārdes novada mūzikas un mākslas skola	5	5	15
Saldus Mūzikas skola	5	5	15
Olaines Mūzikas un mākslas skola	5	5	14
Talsu Mūzikas skola	5	5	14
Latgales priekšpilsētas mūzikas un mākslas skola	6	6	13
Priekules Mūzikas un mākslas skola	6	6	13
Ulbrokas Mūzikas un mākslas skola	6	6	13
Ķekavas Mūzikas skola	5	9	13
Gulbenes Mūzikas skola	4	4	13
Jāņa Norviļa Madonas Mūzikas skola	4	4	13
Strenču Mūzikas skola	4	4	13
Tukuma Mūzikas skola	4	4	13
Limbažu mūzikas skola	3	3	13
Bauskas Mūzikas un mākslas skola	6	6	12
Vidzemes jūrmalas Mūzikas un mākslas skola	6	6	12
Vijānu Mūzikas un mākslas skola	6	6	12
Aizputes Mūzikas skola	5	5	12
Alūksnes Mūzikas skola	5	7	12
Babītes Mūzikas skola	5	5	12
Balvu Mūzikas skola	5	5	12
Dobeles Mūzikas skola	5	5	12

Izglītības iestāde	Programmu kopas	Programmu kopas un izglītības pakāpes	Programmu skaits
Rīgas 3. mūzikas skola	5	5	12
Smiltenes Mūzikas skola	5	5	12
Iecavas Mūzikas un mākslas skola	6	6	11
Mārupes Mūzikas un mākslas skola	6	6	11
Auces Mūzikas skola	5	5	11
Ernesta Vignera Kuldīgas Mūzikas skola	5	5	11
Ludzas Mūzikas pamatskola	5	5	11
Preiļu Mūzikas un mākslas skola	5	5	11
Vecumnieku Mūzikas un mākslas skola	5	10	11
Dundagas Mākslas un mūzikas skola	7	7	10
Berģu Mūzikas un mākslas pamatskola	6	6	10
Kārsavas Mūzikas un mākslas skola	6	6	10
Krimuldas Mūzikas un mākslas skola	6	6	10
Arvīda Žilinska Jēkabpils Mūzikas skola	5	5	10
Ikšķiles Mūzikas un mākslas skola	5	5	10
Salaspils Mūzikas un mākslas skola	5	5	10
Inčukalna novada Mūzikas un mākslas skola	4	4	10
Jaunpiebalgas Mūzikas un mākslas skola	4	4	10
Jāņa Dūmiņa Baldones Mūzikas skola	4	4	10
Naujenes Mūzikas un mākslas skola	4	4	10
Rūjienas Mūzikas skola	3	3	10
Garkalnes Mākslu un vispārīzglītojošā pamatskola	6	6	9
Ilūkstes mūzikas un mākslas skola	6	6	9
Kalētu Mūzikas un mākslas skola	6	7	9
Rojas Mūzikas un mākslas skola	6	6	9
Varakļānu Mūzikas un mākslas skola	6	6	9
Baltinavas Mūzikas un mākslas skola	5	5	9
Carnikavas Mūzikas un mākslas skola	5	5	9
J. Cimzes Valkas Mūzikas skola	5	5	9
Mālpils Mūzikas un mākslas skola	5	5	9
Zilupes Mūzikas un mākslas skola	5	5	9
Līgatnes Mūzikas un mākslas skola	4	4	9
Ozolnieku Mūzikas skola	4	8	9
P. Barisona Aizkraukles Mūzikas skola	4	4	9
Pļaviņu Mūzikas skola	4	4	9
Skrīveru Mūzikas un mākslas skola	4	4	9
Gaujienas Mūzikas un mākslas skola	6	6	8
Ropažu Mūzikas un mākslas skola "Rodenpois"	6	6	8
Bēnes Mūzikas un mākslas skola	5	5	8
Engures Mūzikas un mākslas skola	5	5	8
Jaunannas Mūzikas un mākslas pamatskola	5	5	8
Jēkaba Graubiņa Līvānu Mūzikas un mākslas skola	5	5	8
Kārļa Kažociņa Madlienas Mūzikas un mākslas skola	5	5	8
Staiceles Mūzikas un mākslas skola	5	5	8
Kokneses Mūzikas skola	4	4	8
Mazsalacas Mūzikas un mākslas skola	4	4	8
Salacgrīvas novada Mūzikas skola	4	4	8
Vaiņodes Mūzikas skola	4	4	8
Liepājas pilsētas 2. mūzikas skola	3	4	8

Izglītības iestāde	Programmu kopas	Programmu kopas un izglītības pakāpes	Programmu skaits
Maltas Mūzikas skola	3	3	8
Cesvaines Mūzikas un mākslas skola	5	6	7
Jelgavas novada Mūzikas un mākslas skola	5	8	7
Salgales Mūzikas un mākslas skola	5	8	7
Alojas Mūzikas un mākslas skola	4	4	7
Kandavas Mākslas un mūzikas skola	4	7	7
Mūzikas skola "Namiņš"	4	5	7
Nīcas Mūzikas skola	4	4	7
Sējas Mūzikas un mākslas skola	4	4	7
Valdemārpils Mūzikas un mākslas skola	4	4	7
Ventspils novada Ugāles Mūzikas un mākslas skola	4	4	7
Birzgales Mūzikas skola	3	3	7
Krāslavas Mūzikas skola	3	3	7
Skrundas Mūzikas skola	3	3	7
Grobiņas Mūzikas un mākslas skola	4	4	6
Nīgrandes Mūzikas skola	4	6	6
Vīļakas Mūzikas un mākslas skola	4	4	6
Dzērbenes vispārīgizglītojošā un mūzikas pamatskola	3	4	6
Ērgļu Mākslas un mūzikas skola	3	3	6
Zanes Ludboržas mūzikas skola	3	5	6
Mērsraga Mūzikas un mākslas skola	5	5	5
Špoģu Mūzikas un mākslas skola	4	4	5
Ventspils novada Piltenes mūzikas skola	4	4	5
Amatas novada mūzikas un mākslas skola	4	4	4
Pilsrundāles vidusskola	4	5	4
Sabiles Mūzikas un mākslas skola	4	4	4
Alsungas Mūzikas skola	3	5	4
Pāvilostas Mūzikas skola	2	2	4
Viesītes Mūzikas un mākslas skola	3	3	3
Dagdas Mūzikas un mākslas skola	2	2	3
Indras Mākslas un mūzikas skola	2	2	2
Aglonas bazilikas Kora skola	1	1	1
Agra Daņiļeviča deju skola	1	1	1
Aizkraukles mākslas skola	1	1	1
Aizputes Mākslas skola	1	1	1
Alūksnes Mākslas skola	1	1	1
Baldones Mākslas skola	1	1	1
Balvu Mākslas skola	1	1	1
Cēsu pilsētas Mākslas skola	1	2	1
Dobeles Mākslas skola	1	1	1
Edmunda Veizāna deju skola	1	2	1
Gulbenes Mākslas skola	1	2	1
Inešu pamatskola	1	1	1
J. Soikāna Ludzas mākslas skola	1	2	1
Jāņa Simsona Madonas mākslas skola	1	1	1
Jelgavas Mākslas skola	1	2	1
Jēkabpils Mākslas skola	1	1	1
Jūrmalas Mākslas skola	1	1	1
Kandavas Deju skola	1	1	1

Izglītības iestāde	Programmu kopas	Programmu kopas un izglītības pakāpes	Programmu skaits
Krāslavas Mākslas skola	1	1	1
Kuldīgas Mākslas un humanitāro zinību vidusskola	1	1	1
Ķekavas Mākslas skola	1	1	1
Limbažu Mākslas skola	1	1	1
Lubānas Mākslas skola	1	1	1
Maijas Pīlāgas Lēdurgas mākslas un mūzikas skola	1	1	1
Māras Muižnieces Rīgas Mākslas skola	1	1	1
Ogres Mākslas skola	1	1	1
Pāvilostas Mākslas skola	1	1	1
PIKC "Daugavpils Dizaina un mākslas vidusskola "Saules skola"	1	1	1
Pļaviņu Mākslas skola	1	1	1
Privātā mūzikas skola "BJMK Rokskola"	1	1	1
Rēzeknes Mākslas un dizaina vidusskola	1	1	1
Rūjienas Mākslas skola	1	1	1
Salacgrīvas Mākslas skola	1	1	1
Saldus Mākslas skola	1	1	1
Smiltenes Mākslas skola	1	1	1
Talsu Mākslas skola	1	1	1
Tukuma Mākslas skola	1	1	1
Valkas Mākslas skola	1	1	1
Valmieras Mākslas vidusskola ⁴⁷	1	2	1
Ventspils Mākslas skola	1	2	1

Pašreizējā situācija pārklājuma ziņā ir būtiski atšķirīga no tās, kas bija pirms administratīvi teritoriālās reformas (1999.–2009.), kad kultūrizglītības iestādes bija tikai rajonu centros un pilsētās ar atsevišķām filiālēm vai klasēm. Pēc reformas šīs filiāles un klases veidojās par patstāvīgām izglītības iestādēm, veidojās arī jaunas, lai katrā novadā būtu pieejama kultūrizglītība. Pašlaik turpinās cita veida izmaiņas: atsevišķi pastāvējušās mākslas un mūzikas skolas mēdz apvienoties; vienlaikus, tajā pašā teritorijā var izveidoties arī atsevišķa dejas skola. Jāsecina, ka šis process nav raksturojams kā pilnībā racionāls, taču kultūrizglītības pieejamību tas uzlabo.

⁴⁷ Kopš 2018./2019. mācību gada Valmieras Dizaina un mākslas vidusskola

Tabula 6. Izglītības iestādes, kurās tiek īstenotas profesionālās ievirzes kultūrizglītības programmas

Datu avots: LNKC, pētījuma autoru aprēķini. Piezīme: Tabulā par katru izglītības iestādi norādīts, vai tā īsteno konkrētās kultūrizglītības programmas katrā no izglītības pakāpēm (10V, 20V, 30V), bet netiek norādīts īstenoto programmu detalizēts skaits. Piemēram, PIKC "Nacionālā Mākslu vidusskola" īsteno 10 dažāda veida izglītības programmas, bet kopējais programmu skaits var būt lielāks, jo, piemēram, stīgu instrumentu spēles izglītības programmu kopā tiek īstenotas vairākas programmas (alta, arfas, čella, kontrabasa, vijoles spēle). Detalizētu programmu skaitu skatīt nākamajā tabulā.

Izglītības iestāde	Kopā programmas	211 Vizuāli plastiskā māksla		212 01 Taustiņinstru- mentu spēle			212 02 Stīgu instrumentu spēle			212 03 Pūšaminstru- mentu spēle			212 04 Sitaminstru- mentu spēle			212 05 Diriģēšana	212 06 Vokāla mūzika			212 09 Mūzika		212 10 Deja		212 12 Teātra māksla	214 01 Datortzains
		20V	30V	10V	20V	30V	10V	20V	30V	10V	20V	30V	10V	20V	30V		30V	10V	20V	30V	20V	30V	30V		
PIKC "Nacionālā Mākslu vidusskola"	10	X			X			X			X			X				X	X		X	X	X		
Vecumnieku Mūzikas un mākslas skola	10	X		X	X	X	X	X		X	X		X	X											
Pārdaugavas Mūzikas un mākslas skola	9	X			X	X		X	X		X	X		X				X							
Jūrmalas Mūzikas vidusskola	9				X	X		X	X		X			X	X	X		X							
Ķekavas Mūzikas skola	9			X	X		X	X		X	X		X	X				X							
Jāzepa Mediņa Rīgas 1. mūzikas skola	9				X	X		X	X		X	X		X				X	X						
Jelgavas novada Mūzikas un mākslas skola	8	X		X	X					X	X		X	X				X							
Salgales Mūzikas un mākslas skola	8	X		X	X		X			X	X		X	X											
Alfrēda Kalniņa Cēsu Mūzikas vidusskola	8				X		X			X	X		X					X	X	X					
Ozolnieku Mūzikas skola	8			X	X		X	X		X	X		X	X											
Pāvula Jurjāna mūzikas skola	8				X	X		X	X		X	X		X				X							
PIKC "Ventspils Mūzikas vidusskola"	8				X		X		X	X	X		X					X		X					
Ādažu Mākslas un mūzikas skola	7	X			X		X			X			X					X				X			
Siguldas Mākslu skola "Baltais Flīģelis"	7	X			X		X			X			X					X						X	
Kandavas Mākslas un mūzikas skola	7	X		X	X		X	X		X	X														
Dundagas Mākslas un mūzikas skola	7	X			X		X			X			X					X				X			
Kalēšu Mūzikas un mākslas skola	7	X			X		X			X			X				X	X							
Alūksnes Mūzikas skola	7			X	X		X		X	X			X					X							
PIKC "Liepājas Mūzikas, mākslas un dizaina vidusskola"	6	X			X		X		X		X		X					X							
Bolderājas Mūzikas un mākslas skola	6	X			X		X		X		X		X							X					
Bauskas Mūzikas un mākslas skola	6	X			X		X		X		X		X					X							
Vidzemes jūrmalas Mūzikas un mākslas skola	6	X			X		X		X		X		X					X							
Ulbrokas Mūzikas un mākslas skola	6	X			X		X		X		X		X					X							
Mārupes Mūzikas un mākslas skola	6	X			X		X		X		X		X					X							
Kārsavas Mūzikas un mākslas skola	6	X			X		X		X		X		X									X			

Izglītības iestāde	Kopā programmas	211 Vizuāli plastiskā māksla		212 01 Taustiņinstru- mentu spēle			212 02 Stīgu instrumentu spēle			212 03 Pūšaminstru- mentu spēle			212 04 Sitaminstru- mentu spēle			212 05 Diriģēšana	212 06 Vokālā mūzika			212 09 Mūzika		212 10 Deja		212 12 Teātra māksla	214 01 Datorizains		
		20V	30V	10V	20V	30V	10V	20V	30V	10V	20V	30V	10V	20V	30V		30V	10V	20V	30V	20V	30V					
Latgales priekšpilsētas mūzikas un mākslas skola	6	X			X			X			X			X				X									
Krimuldas Mūzikas un mākslas skola	6	X			X			X			X			X								X					
Varakļānu Mūzikas un mākslas skola	6	X			X			X			X			X				X									
Ropažu Mūzikas un mākslas skola "Rodenpois"	6	X			X			X			X			X						X							
Berģu Mūzikas un mākslas pamatskola	6	X			X			X			X			X				X									
Priekules Mūzikas un mākslas skola	6	X			X			X			X			X				X									
Garkalnes Mākslu un vispārīzglītojošā pamatskola	6	X			X			X			X			X						X							
Iecavas Mūzikas un mākslas skola	6	X			X			X			X			X				X									
Gaujienas Mūzikas un mākslas skola	6	X			X			X			X			X				X									
Ilūkstes mūzikas un mākslas skola	6	X			X			X			X			X				X									
Rojas Mūzikas un mākslas skola	6	X			X			X			X			X				X									
Viļānu Mūzikas un mākslas skola	6	X			X			X			X							X				X					
Cesvaines Mūzikas un mākslas skola	6	X		X	X			X			X							X									
Augusta Dombrovska Mūzikas skola	6				X			X			X			X				X		X							
Nīgrandes Mūzikas skola	6			X	X		X	X			X											X					
Salaspils Mūzikas un mākslas skola	5	X			X			X			X			X													
Jēkaba Graubiņa Līvānu Mūzikas un mākslas skola	5	X			X			X			X			X													
Ikšķiles Mūzikas un mākslas skola	5	X			X			X			X							X									
Engures Mūzikas un mākslas skola	5	X			X			X			X			X													
Olaines Mūzikas un mākslas skola	5	X			X			X			X			X													
Jaunannas Mūzikas un mākslas pamatskola	5	X			X			X			X			X													
Lielvārdes novada mūzikas un mākslas skola	5	X			X			X			X							X									
Mālpils Mūzikas un mākslas skola	5	X			X			X			X			X													
Preiļu Mūzikas un mākslas skola	5	X			X			X			X							X									
Carnikavas Mūzikas un mākslas skola	5	X			X			X			X			X													
Baltinavas Mūzikas un mākslas skola	5	X			X			X			X											X					
Bēnes Mūzikas un mākslas skola	5	X			X						X			X												X	
Kārļa Kažociņa Madlienas Mūzikas un mākslas skola	5	X			X			X			X			X													

Izglītības iestāde	Kopā programmas	211 Vizuāli plastiskā māksla		212 01 Taustiņinstru- mentu spēle			212 02 Stīgu instrumentu spēle			212 03 Pūšaminstru- mentu spēle			212 04 Sitaminstru- mentu spēle			212 05 Diriģēšana	212 06 Vokālā mūzika			212 09 Mūzika		212 10 Deja		212 12 Teātra māksla	214 01 Datorizains	
		20V	30V	10V	20V	30V	10V	20V	30V	10V	20V	30V	10V	20V	30V		30V	10V	20V	30V	20V	30V				
		Staiķes Mūzikas un mākslas skola	5	X			X			X			X							X						
Zilupes Mūzikas un mākslas skola	5	X			X			X			X										X					
Pilsrundāles vidusskola	5	X		X	X		X									X										
Mērsraga Mūzikas un mākslas skola	5	X			X			X			X						X									
Alsungas Mūzikas skola	5	X		X	X		X	X																		
Aizputes Mūzikas skola	5				X			X			X			X				X								
Auces Mūzikas skola	5				X			X			X			X				X								
Babītes Mūzikas skola	5				X			X			X			X				X								
Balvu Mūzikas skola	5				X			X			X			X				X								
Staņislava Broka Daugavpils Mūzikas vidusskola	5				X			X			X			X				X								
Dobeles Mūzikas skola	5				X			X			X			X				X								
Jelgavas Mūzikas vidusskola	5				X			X			X			X				X								
Arvīda Žilinska Jēkabpils Mūzikas skola	5				X			X			X			X				X								
Ernesta Vīģera Kuldīgas Mūzikas skola	5				X			X			X			X				X								
Ludzas Mūzikas pamatskola	5				X			X			X							X			X					
Ogres Mūzikas skola	5				X			X			X			X				X								
Zanes Ludboržas mūzikas skola	5				X	X		X	X						X											
Jāņa Ivanova Rēzeknes Mūzikas vidusskola	5				X			X			X			X				X								
Mūzikas skola "Namiņš"	5				X			X			X	X		X												
Rīgas 3. mūzikas skola	5				X			X			X			X				X								
Saldus Mūzikas skola	5				X			X			X			X				X								
Smiltenes Mūzikas skola	5				X			X			X			X				X								
Talsu Mūzikas skola	5				X			X			X			X				X								
J. Cimzes Valkas Mūzikas skola	5				X			X			X			X				X								
Valmieras Mūzikas skola	5				X			X			X			X				X								
Skrīveru Mūzikas un mākslas skola	4	X			X			X			X															
Amatas novada mūzikas un mākslas skola	4	X			X													X			X					
Inčukalna novada Mūzikas un mākslas skola	4	X			X			X			X															

Izglītības iestāde	Kopā programmas	211 Vizuāli plastiskā māksla		212 01 Taustiņinstru- mentu spēle			212 02 Stīgu instrumentu spēle			212 03 Pūšaminstru- mentu spēle			212 04 Sitaminstru- mentu spēle			212 05 Diriģēšana	212 06 Vokālā mūzika			212 09 Mūzika		212 10 Deja		212 12 Teātra māksla	214 01 Datorizains		
		20V	30V	10V	20V	30V	10V	20V	30V	10V	20V	30V	10V	20V	30V		30V	10V	20V	30V	20V	30V					
		Špoģu Mūzikas un mākslas skola	4	X			X			X										X							
Mazsalacas Mūzikas un mākslas skola	4	X			X			X			X																
Jaunpiebalgas Mūzikas un mākslas skola	4	X			X			X			X																
Sējas Mūzikas un mākslas skola	4	X			X			X			X																
Alojas Mūzikas un mākslas skola	4	X			X			X			X																
Grobiņas Mūzikas un mākslas skola	4	X			X			X													X						
Naujenes Mūzikas un mākslas skola	4	X			X			X			X																
Sabiles Mūzikas un mākslas skola	4	X			X						X							X									
Ventspils novada Ugāles Mūzikas un mākslas skola	4	X			X			X			X																
Līgatnes Mūzikas un mākslas skola	4	X			X			X			X																
Viļakas Mūzikas un mākslas skola	4	X			X			X			X																
Valdemārpils Mūzikas un mākslas skola	4	X			X						X								X								
P. Barīsona Aizkraukles Mūzikas skola	4				X			X			X								X								
Jāņa Dūmiņa Baldones Mūzikas skola	4				X			X			X			X													
Gulbenes Mūzikas skola	4				X			X			X			X													
Kokneses Mūzikas skola	4				X			X			X								X								
Liepājas pilsētas 2. mūzikas skola	4			X	X			X			X																
Jāņa Norviļa Madonas Mūzikas skola	4				X			X			X								X								
Nīcas Mūzikas skola	4				X			X			X			X													
Pļaviņu Mūzikas skola	4				X			X			X								X								
Juglas Mūzikas skola	4				X			X			X			X													
Salacgrīvas novada Mūzikas skola	4				X			X			X			X													
Strenču Mūzikas skola	4				X			X			X								X								
Tukuma Mūzikas skola	4				X			X			X			X													
Vaiņodes Mūzikas skola	4				X			X			X								X								
Dzērbenes vispārīgizglītojošā un mūzikas pamatskola	4				X		X	X			X																
Ventspils novada Piltenes mūzikas skola	4				X			X			X								X								
Viesītes Mūzikas un mākslas skola	3	X			X														X								

Izglītības iestāde	Kopā programmas	211 Vizuāli plastiskā māksla		212 01 Taustiņinstru- mentu spēle			212 02 Stīgu instrumentu spēle			212 03 Pūšaminstru- mentu spēle			212 04 Sitaminstru- mentu spēle			212 05 Diriģēšana	212 06 Vokālā mūzika			212 09 Mūzika		212 10 Deja		212 12 Teātra māksla	214 01 Datorizains		
		20V	30V	10V	20V	30V	10V	20V	30V	10V	20V	30V	10V	20V	30V		30V	10V	20V	30V	20V	30V	20V			30V	
Ērgļu Mākslas un mūzikas skola	3	X			X						X																
Krāslavas Mūzikas skola	3				X			X			X																
Birzgales Mūzikas skola	3				X						X			X													
Limbažu mūzikas skola	3				X			X			X																
Maltas Mūzikas skola	3				X			X			X																
Rūjienas Mūzikas skola	3				X			X			X																
Skrundas Mūzikas skola	3				X			X			X																
Cēsu pilsētas Mākslas skola	2	X	X																								
Gulbenes Mākslas skola	2	X	X																								
Ventspils Mākslas skola	2	X	X																								
Jelgavas Mākslas skola	2	X	X																								
J. Soikāna Ludzas mākslas skola	2	X	X																								
Valmieras Mākslas vidusskola	2	X	X																								
Dagdas Mūzikas un mākslas skola	2	X			X																						
Indras Mākslas un mūzikas skola	2	X																					X				
Pāvilostas Mūzikas skola	2				X			X																			
Edmunda Veizāna deju skola	2																					X	X				
Māras Muižnieces Rīgas Mākslas skola	1	X																									
Jūrmalas Mākslas skola	1	X																									
Ogres Mākslas skola	1	X																									
PIKC "Daugavpils Dizaina un mākslas vidusskola "Sauls skola"	1	X																									
Rēzeknes Mākslas un dizaina vidusskola	1	X																									
Ķekavas Mākslas skola	1	X																									
Valkas Mākslas skola	1	X																									
Jēkabpils Mākslas skola	1	X																									
Kuldīgas Mākslas un humanitāro zinību vidusskola	1	X																									
Saldus Mākslas skola	1	X																									
Balvu Mākslas skola	1	X																									

Izglītības iestāde	Kopā programmas	211 Vizuāli plastiskā māksla		212 01 Taustiņinstru- mentu spēle			212 02 Stīgu instrumentu spēle			212 03 Pūšaminstru- mentu spēle			212 04 Sitaminstru- mentu spēle			212 05 Diriģēšana	212 06 Vokālā mūzika			212 09 Mūzika		212 10 Deja		212 12 Teātra māksla 30V	214 01 Datorizains 20V		
		20V	30V	10V	20V	30V	10V	20V	30V	10V	20V	30V	10V	20V	30V		30V	10V	20V	30V	20V	30V					
Tukuma Mākslas skola	1	X																									
Jāņa Simsona Madonas mākslas skola	1	X																									
Aizkraukles mākslas skola	1	X																									
Baldones Mākslas skola	1	X																									
Smiltenes Mākslas skola	1	X																									
Aizputes Mākslas skola	1	X																									
Dobeles Mākslas skola	1	X																									
Salacgrīvas Mākslas skola	1	X																									
Alūksnes Mākslas skola	1	X																									
Rūjienas Mākslas skola	1	X																									
Talsu Mākslas skola	1	X																									
Pļaviņu Mākslas skola	1	X																									
Limbažu Mākslas skola	1	X																									
Lubānas Mākslas skola	1	X																									
Maijas Pīlāgas Lēdurgas mākslas un mūzikas skola	1	X																									
Krāslavas Mākslas skola	1	X																									
Pāvilostas Mākslas skola	1	X																									
Inešu pamatskola	1	X																									
Aglonas bazilikas Kora skola	1																	X									
Privātā mūzikas skola "BJMK Rokskola"	1																		X								
Kandavas Deju skola	1																					X					
Agra Daņileviča deju skola	1																					X					

Tabula 7. Īstenoto profesionālās ievirzes kultūrizglītības programmu skaits katrā izglītības iestādē

Datu avots: LNKCC, pētījuma autoru aprēķini. Piezīme: Tabulā par katru izglītības iestādi norādīts, cik kultūrizglītības programmas katrā no izglītības programmu kopām tā īsteno.

Izglītības iestāde	Programmu skaits kopā	211 Vizuāli plastiskā māksla	212.01 Taustiņinstrumentu	212.02 Sīgu instrumentu spēle	212.03 Pūšaminstrumentu	212.04 Sitaminstrumentu	212.05 Dirigēšana	212.06 Vokāla mūzika	212.09 Mūzika	212.10 Deja	212.12 Teātra māksla	214.01 Datorizains
Jāzepa Mediņa Rīgas 1. mūzikas skola	21		2	7	10	1		1				
PIKC "Ventspils Mūzikas vidusskola"	21		2	3	9	1		1	5			
PIKC "Nacionālā Mākslu vidusskola"	20	1	1	5	7	1		2	1	2		
Staņislava Broka Daugavpils Mūzikas vidusskola	19		2	6	9	1		1				
Augusta Dombrovska Mūzikas skola	19		2	7	7	1		1	1			
Jūrmalas Mūzikas vidusskola	18		3	4	8	1	1	1				
Pāvula Jurjāna mūzikas skola	18		2	5	9	1		1				
Pārdaugavas Mūzikas un mākslas skola	18	1	2	5	8	1		1				
Bolderājas Mūzikas un mākslas skola	18	1	2	4	9	1			1			
Valmieras Mūzikas skola	17		2	5	8	1		1				
Juglas Mūzikas skola	16		2	6	7	1						
Jāņa Ivanova Rēzeknes Mūzikas vidusskola	16		2	3	8	2		1				
Ogres Mūzikas skola	16		2	4	8	1		1				
PIKC "Liepājas Mūzikas, mākslas un dizaina vidusskola"	16	1	2	3	8	1		1				
Siguldas Mākslu skola "Baltais Flīgelis"	16	1	2	3	7	1		1			1	
Lielvārdes novada mūzikas un mākslas skola	15	1	2	4	7			1				
Saldus Mūzikas skola	15		2	3	8	1		1				
Jelgavas Mūzikas vidusskola	15		2	4	7	1		1				
Alfrēda Kalniņa Cēsu Mūzikas vidusskola	15		2	4	5	1		2	1			
Ādažu Mākslas un mūzikas skola	15	1	2	4	5	1		1		1		
Olaines Mūzikas un mākslas skola	14	1	2	4	6	1						
Talsu Mūzikas skola	14		2	2	8	1		1				
Limbažu mūzikas skola	13		2	4	7							
Gulbenes Mūzikas skola	13		2	2	8	1						
Tukuma Mūzikas skola	13		2	2	8	1						
Strenču Mūzikas skola	13		2	2	8			1				
Jāņa Norviļa Madonas Mūzikas skola	13		2	3	7			1				

Izglītības iestāde	Programmu skaits kopā	211 Vizuāli plastiskā māksla	212.01 Taustiņinstrumentu	212.02 Stīgu instrumentu spēle	212.03 Pūšaminstrumentu	212.04 Sitaminstrumentu	212.05 Dirigēšana	212.06 Vokāla mūzika	212.09 Mūzika	212.10 Deja	212.12 Teātra māksla	214.01 Datorizains
Priekules Mūzikas un mākslas skola	13	1	2	2	6	1		1				
Ķekavas Mūzikas skola	13		2	4	5	1		1				
Ulbrokas Mūzikas un mākslas skola	13	1	2	3	5	1		1				
Latgales priekšpilsētas mūzikas un mākslas skola	13	1	2	6	2	1		1				
Smiltenes Mūzikas skola	12		1	2	7	1		1				
Balvu Mūzikas skola	12		2	1	7	1		1				
Rīgas 3. mūzikas skola	12		1	3	6	1		1				
Aizputes Mūzikas skola	12		2	2	6	1		1				
Alūksnes Mūzikas skola	12		2	2	6	1		1				
Dobeles Mūzikas skola	12		2	3	5	1		1				
Bauskas Mūzikas un mākslas skola	12	1	2	2	5	1		1				
Babītes Mūzikas skola	12		2	4	4	1		1				
Vidzemes jūrmalas Mūzikas un mākslas skola	12	1	2	3	4	1		1				
Vijānu Mūzikas un mākslas skola	12	1	2	3	4			1		1		
Vecumnieku Mūzikas un mākslas skola	11	1	2	3	4	1						
Preiļu Mūzikas un mākslas skola	11	1	2	1	6			1				
Auces Mūzikas skola	11		2	2	5	1		1				
Ernesta Vīgnera Kuldīgas Mūzikas skola	11		2	3	4	1		1				
Mārupes Mūzikas un mākslas skola	11	1	1	4	3	1		1				
Iecavas Mūzikas un mākslas skola	11	1	2	4	2	1		1				
Ludzas Mūzikas pamatskola	11		2	1	6			1		1		
Rūjienas Mūzikas skola	10		2	1	7							
Inčukalna novada Mūzikas un mākslas skola	10	1	1	2	6							
Jaunpiebalgas Mūzikas un mākslas skola	10	1	2	2	5							
Naujenes Mūzikas un mākslas skola	10	1	2	2	5							
Jāņa Dūmiņa Baldones Mūzikas skola	10		2	4	3	1						
Salaspils Mūzikas un mākslas skola	10	1	2	3	3	1						
Ikšķiles Mūzikas un mākslas skola	10	1	2	2	4			1				
Arvīda Žilinska Jēkabpils Mūzikas skola	10		2	2	4	1		1				

Izglītības iestāde	Programmu skaits kopā	211 Vizuāli plastiskā māksla	212.01 Taustiņinstrumentu	212.02 Stīgu instrumentu spēle	212.03 Pūšaminstrumentu	212.04 Sitaminstrumentu	212.05 Dirigēšana	212.06 Vokāla mūzika	212.09 Mūzika	212.10 Deja	212.12 Teātra māksla	214.01 Datorizains
Berģu Mūzikas un mākslas pamatskola	10	1	1	4	2	1		1				
Kārsavas Mūzikas un mākslas skola	10	1	2	1	4	1				1		
Krimuldas Mūzikas un mākslas skola	10	1	2	2	3	1				1		
Dundagas Mākslas un mūzikas skola	10	1	1	3	2	1		1		1		
Skrīveru Mūzikas un mākslas skola	9	1	2	1	5							
Līgatnes Mūzikas un mākslas skola	9	1	2	2	4							
Ozolnieku Mūzikas skola	9		2	2	4	1						
Carnikavas Mūzikas un mākslas skola	9	1	1	2	4	1						
Mālpils Mūzikas un mākslas skola	9	1	2	3	2	1						
Pļaviņu Mūzikas skola	9		2	1	5			1				
P. Barisona Aizkraukles Mūzikas skola	9		2	2	4			1				
J. Cimzes Valkas Mūzikas skola	9		2	2	3	1		1				
Ilūkstes mūzikas un mākslas skola	9	1	2	1	3	1		1				
Kalētu Mūzikas un mākslas skola	9	1	2	1	3	1		1				
Varakļānu Mūzikas un mākslas skola	9	1	2	1	3	1		1				
Rojas Mūzikas un mākslas skola	9	1	2	2	2	1		1				
Garkalnes Mākslu un vispārizglītojošā pamatskola	9	1	1	2	3	1			1			
Baltinavas Mūzikas un mākslas skola	9	1	2	1	4					1		
Zilupes Mūzikas un mākslas skola	9	1	2	1	4					1		
Bēnes Mūzikas un mākslas skola	8	1	2		3	1						1
Maltas Mūzikas skola	8		2	2	4							
Mazsalacas Mūzikas un mākslas skola	8	1	1	2	4							
Liepājas pilsētas 2. mūzikas skola	8		2	3	3							
Engures Mūzikas un mākslas skola	8	1	1	2	3	1						
Jēkaba Graubiņa Līvānu Mūzikas un mākslas skola	8	1	2	1	3	1						
Kārļa Kažociņa Madlienas Mūzikas un mākslas skola	8	1	2	1	3	1						
Jaunannas Mūzikas un mākslas pamatskola	8	2	1	2	2	1						
Kokneses Mūzikas skola	8		2	1	4			1				
Gaujienas Mūzikas un mākslas skola	8	1	2	1	2	1		1				

Izglītības iestāde	Programmu skaits kopā	211 Vizuāli plastiskā māksla	212.01 Taustiņinstrumentu	212.02 Stīgu instrumentu spēle	212.03 Pūšaminstrumentu	212.04 Sitaminstrumentu	212.05 Dirigēšana	212.06 Vokāla mūzika	212.09 Mūzika	212.10 Deja	212.12 Teātra māksla	214.01 Datorizains
Ropažu Mūzikas un mākslas skola "Rodenpois"	8	1	1	2	2	1			1			
Salacgrīvas novada Mūzikas skola	8		2	1	4	1						
Vaiņodes Mūzikas skola	8		2	2	3			1				
Staiceles Mūzikas un mākslas skola	8	1	1	2	3			1				
Alojas Mūzikas un mākslas skola	7	1	1	1	4							
Ventspils novada Ugāles Mūzikas un mākslas skola	7	1	1	1	4							
Krāslavas Mūzikas skola	7		2	2	3							
Skrundas Mūzikas skola	7		2	2	3							
Kandavas Mākslas un mūzikas skola	7	1	2	1	3							
Sējas Mūzikas un mākslas skola	7	1	1	3	2							
Birzgales Mūzikas skola	7		1		5	1						
Mūzikas skola "Namiņš"	7		1	2	3	1						
Salgales Mūzikas un mākslas skola	7	1	1	1	3	1						
Nīcas Mūzikas skola	7		2	2	2	1						
Valdemārpils Mūzikas un mākslas skola	7	1	2		3			1				
Cesvaines Mūzikas un mākslas skola	7	1	1	1	3			1				
Jelgavas novada Mūzikas un mākslas skola	7	1	2		2	1		1				
Ērgļu Mākslas un mūzikas skola	6	1	1		4							
Dzērbenes vispārīzglītojošā un mūzikas pamatskola	6		1	3	2							
Vīļakas Mūzikas un mākslas skola	6	1	2	1	2							
Zanes Ludboržas mūzikas skola	6		2	3		1						
Grobiņas Mūzikas un mākslas skola	6	1	1	3						1		
Nīgrandes Mūzikas skola	6		2	2	1					1		
Ventspils novada Piltenes mūzikas skola	5		1	2	1			1				
Mērsraga Mūzikas un mākslas skola	5	1	1	1	1			1				
Špoģu Mūzikas un mākslas skola	5	1	2	1				1				
Pāvilostas Mūzikas skola	4		2	2								
Alsungas Mūzikas skola	4	1	2	1								
Sabiles Mūzikas un mākslas skola	4	1	1		1			1				

Izglītības iestāde	Programmu skaits kopā	211 Vizuāli plastiskā māksla	212.01 Taustiņinstrumentu	212.02 Stīgu instrumentu spēle	212.03 Pūšaminstrumentu	212.04 Sitaminstrumentu	212.05 Diriģēšana	212.06 Vokāla mūzika	212.09 Mūzika	212.10 Deja	212.12 Teātra māksla	214.01 Datorizains
Pilsrundāles vidusskola	4	1	1	1				1				
Amatas novada mūzikas un mākslas skola	4	1	1					1		1		
Viesītes Mūzikas un mākslas skola	3	1	1					1				
Dagdas Mūzikas un mākslas skola	3	1	2									
Indras Mākslas un mūzikas skola	2	1								1		
Agra Daņiļeviča deju skola	1									1		
Edmunda Veizāna deju skola	1									1		
Kandavas Deju skola	1									1		
Privātā mūzikas skola "BJMK Rokskola"	1								1			
Aglonas bazilikas Kora skola	1							1				
Aizkraukles mākslas skola	1	1										
Aizputes Mākslas skola	1	1										
Alūksnes Mākslas skola	1	1										
Baldones Mākslas skola	1	1										
Balvu Mākslas skola	1	1										
Cēsu pilsētas Mākslas skola	1	1										
Dobeles Mākslas skola	1	1										
Gulbenes Mākslas skola	1	1										
Inešu pamatskola	1	1										
J. Soikāna Ludzas mākslas skola	1	1										
Jāņa Simsona Madonas mākslas skola	1	1										
Jelgavas Mākslas skola	1	1										
Jēkabpils Mākslas skola	1	1										
Jūrmalas Mākslas skola	1	1										
Krāslavas Mākslas skola	1	1										
Kuldīgas Mākslas un humanitāro zinību vidusskola	1	1										
Ķekavas Mākslas skola	1	1										
Limbažu Mākslas skola	1	1										
Lubānas Mākslas skola	1	1										

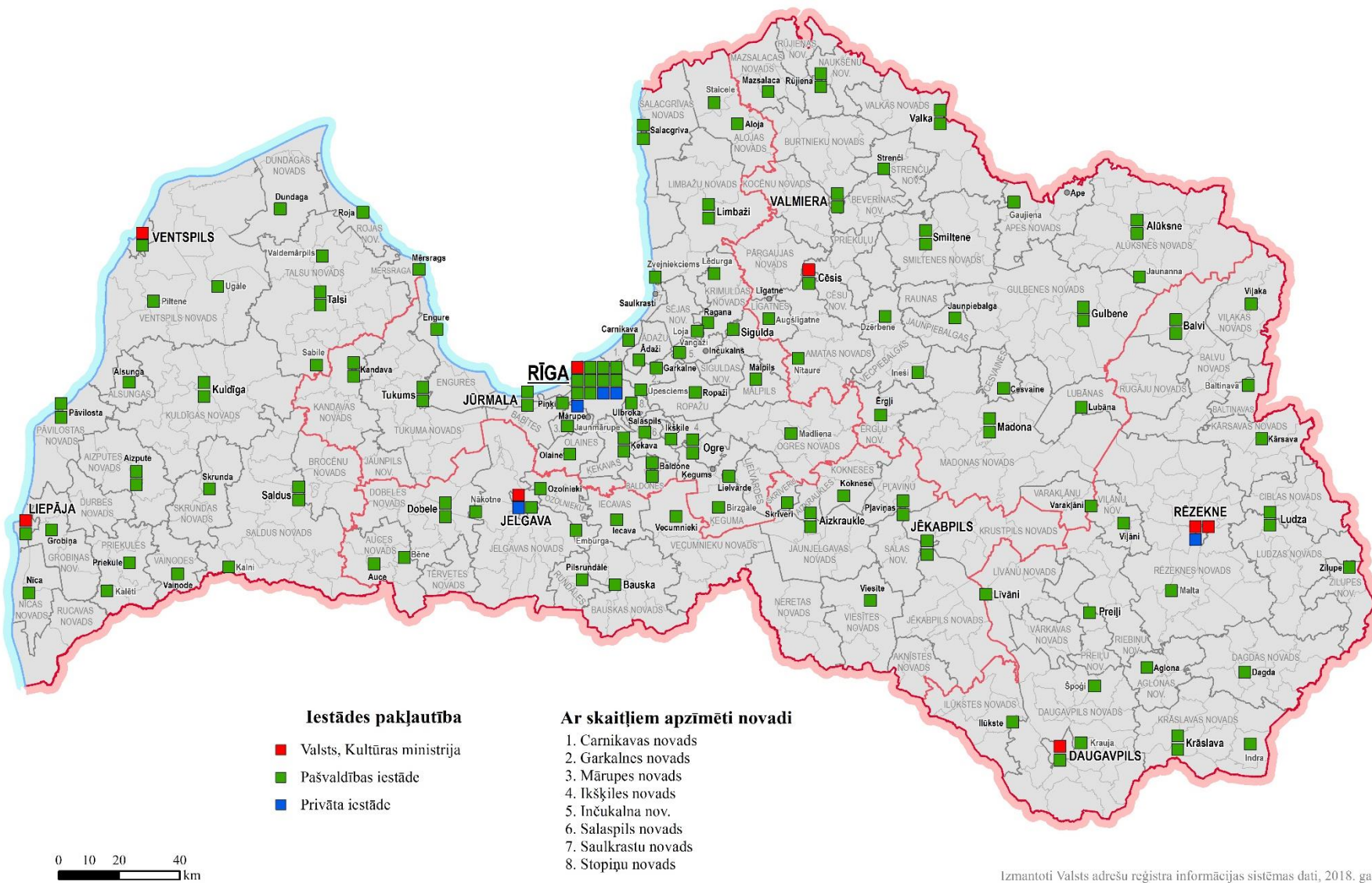
Izglītības iestāde	Programmu skaits kopā	211 Vizuāli plastiskā māksla	212.01 Taustiņinstrumentu	212.02 Stīgu instrumentu spēle	212.03 Pūšaminstrumentu	212.04 Sitaminstrumentu	212.05 Diriģēšana	212.06 Vokāla mūzika	212.09 Mūzika	212.10 Deja	212.12 Teātra māksla	214.01 Datorizains
Maijas Pilāgas Lēdurgas mākslas un mūzikas skola	1	1										
Māras Muižnieces Rīgas Mākslas skola	1	1										
Ogres Mākslas skola	1	1										
Pāvilostas Mākslas skola	1	1										
PIKC "Daugavpils Dizaina un mākslas vidusskola "Saules skola""	1	1										
Plaviņu Mākslas skola	1	1										
Rēzeknes Mākslas un dizaina vidusskola	1	1										
Rūjienas Mākslas skola	1	1										
Salacgrīvas Mākslas skola	1	1										
Saldus Mākslas skola	1	1										
Smiltenes Mākslas skola	1	1										
Talsu Mākslas skola	1	1										
Tukuma Mākslas skola	1	1										
Valkas Mākslas skola	1	1										
Valmieras Mākslas vidusskola	1	1										
Ventspils Mākslas skola	1	1										

Attēls 1. Akreditētās izglītības iestādes, kas īsteno profesionālās ievirzes kultūrizglītības programmas (dati par situāciju uz 2018. gada 1. janvāri)

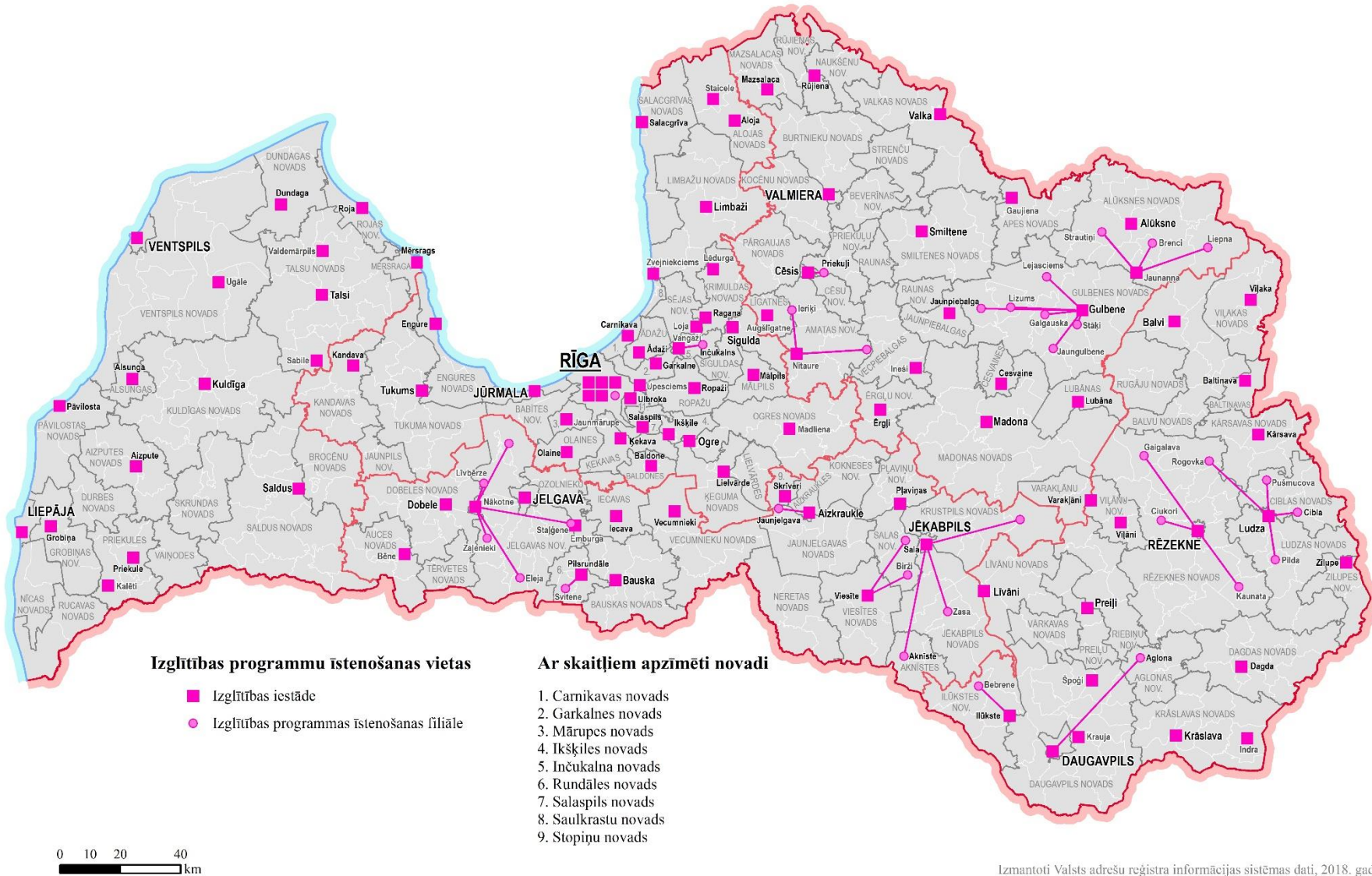

Attēls 2. Akreditētās izglītības iestādes, kas īsteno profesionālās ievirzes kultūrizglītības programmas dalījumā pēc pakļautības (dati par situāciju uz 2018. gada 1. janvāri)

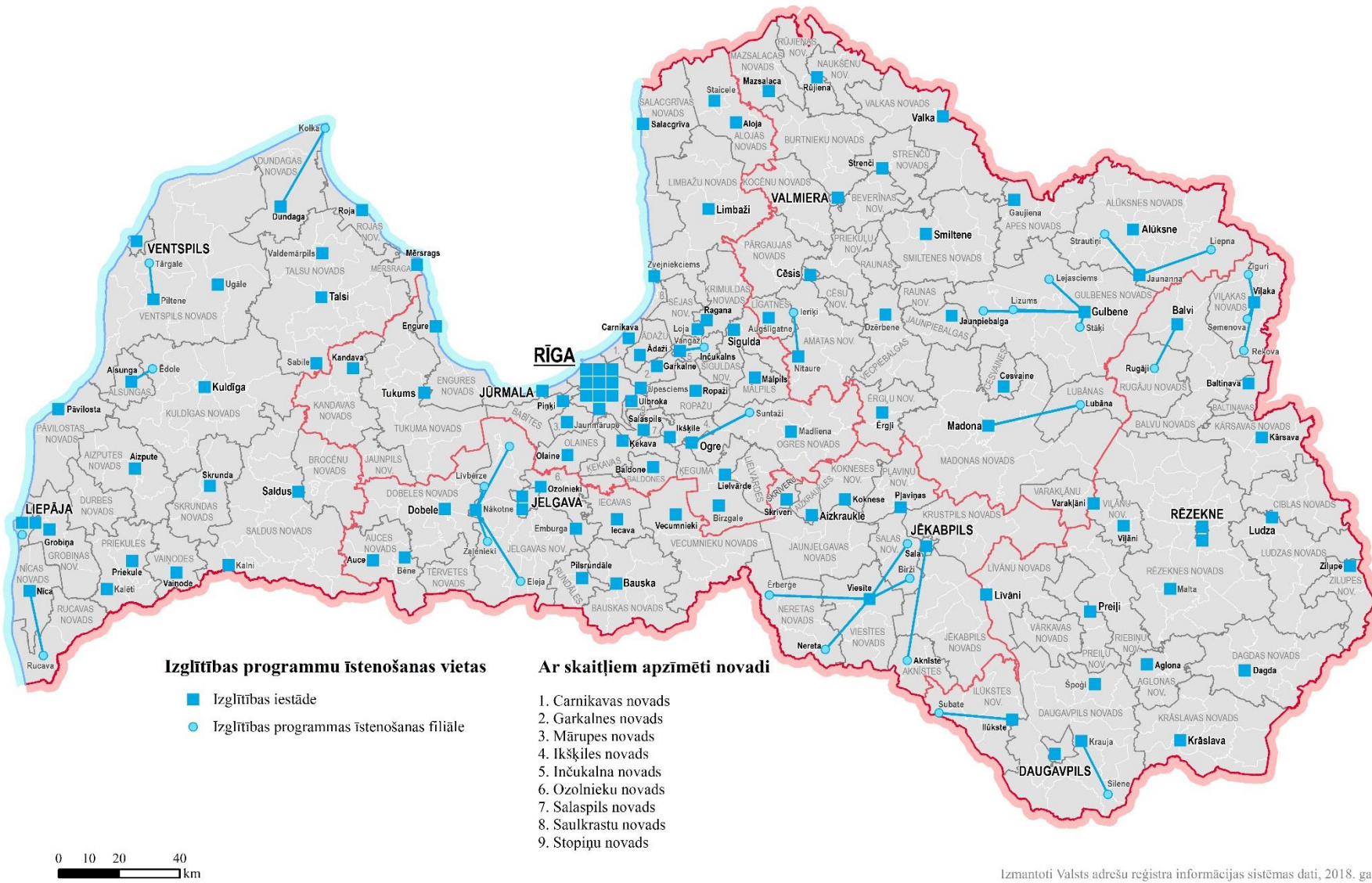

Izmantoti Valsts adrešu reģistra informācijas sistēmas dati, 2018. gads.

Attēls 3. Profesionālās ievirzes kultūrizglītības programmu mākslā īstenošanas vietas (dati par situāciju uz 2018. gada 1. janvāri)

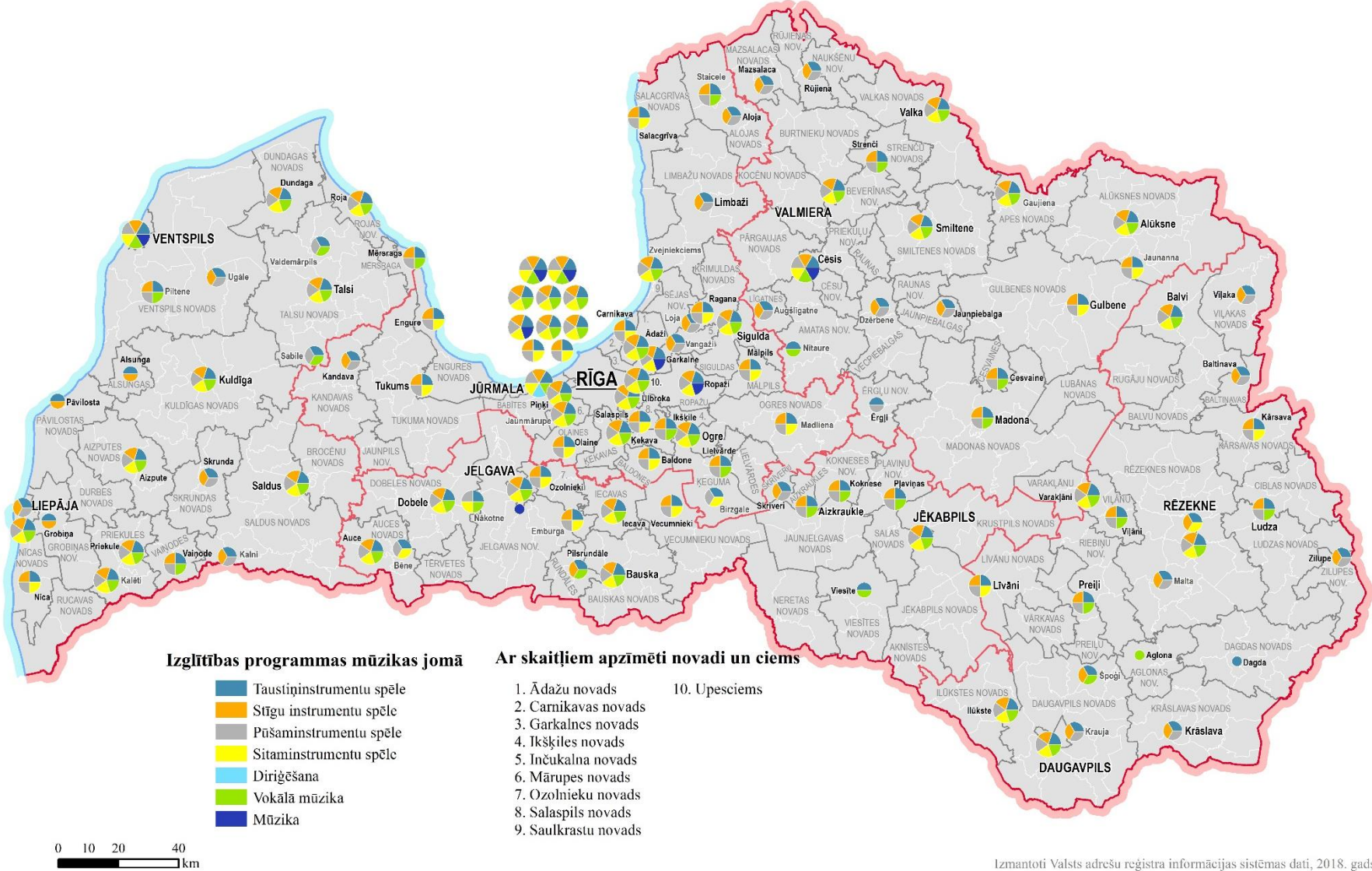

Attēls 4. Profesionālās ievirzes kultūrizglītības programmu mūzikā īstenošanas vietas (dati par situāciju uz 2018. gada 1. janvāri)

Izmantoti Valsts adrešu reģistra informācijas sistēmas dati, 2018. gads.

Attēls 5. Profesionālās ievirzes kultūrizglītības programmu mūzikā (detalizēti) īstenošanas vietas (dati par situāciju uz 2018. gada 1. janvāri)

Attēls 6. Profesionālās ievirzes kultūrizglītības programmu dejā īstenošanas vietas (dati par situāciju uz 2018. gada 1. janvāri)

0 10 20 40
km

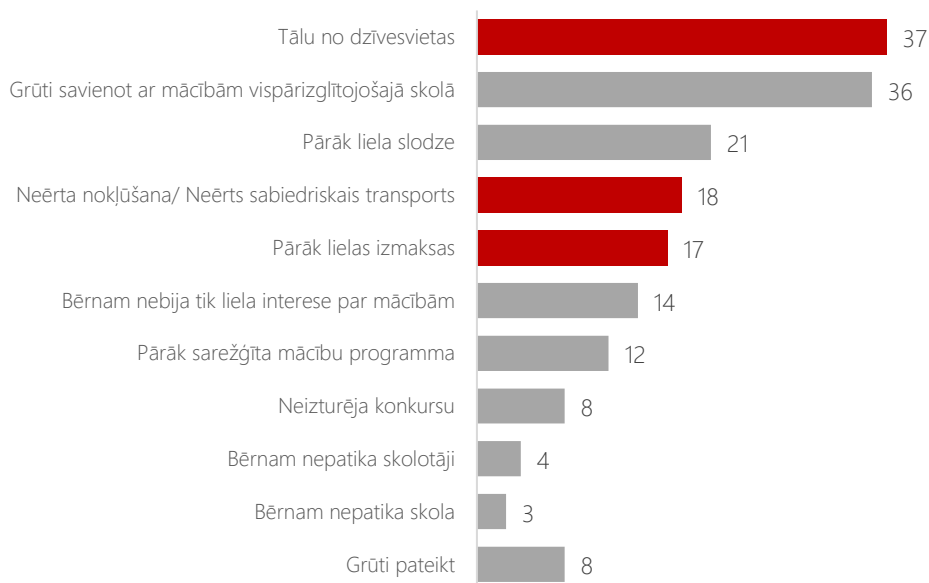
Izmantoti Valsts adrešu reģistra informācijas sistēmas dati, 2018. gads.

Profesionālās ievirzes kultūrizglītības labo pieejamību (ģeogrāfiski plašo pārklājumu) apliecina arī bērnu vecāku viedokļi. Aptaujā vecāki atbildēja uz jautājumu, vai bērniem, kas dzīvo pašvaldībā, kopumā ir pieejamas dažādas brīvā laika pavadīšanas iespējas. **Vecāku vērtējums par bērnu iespējām iegūt profesionālās ievirzes izglītību kopumā ir pozitīvs – 72% uzskata, ka bērniem savā pašvaldībā ir plašas vai ļoti plašas iespējas mācīties mūzikas skolā un 70%, ka ir iespējas mācīties mākslas skolā.** Kā vēl pieejamākas tiek novērtētas tikai iespējas piedalīties amatiermākslā, sportot un izmantot bibliotēku pakalpojumus. Šie vērtējumi kopumā atbilst konkrēto kultūras infrastruktūras objektu (bibliotēkas, kultūras centri, kultūrizglītības iestādes u.c.) izvietojuma blīvumam Latvijā. Jāpiebilst, ka vecāku vērtējumi par mūzikas un mākslas skolu pieejamību tikai nedaudz atšķiras atkarībā no konkrētās dzīvesvietas – laukos dzīvojošie kultūrizglītības pieejamību vērtē gandrīz tik pat pozitīvi kā pilsētās dzīvojošie (nedaudz kritiskāki ir vērtējumi par mākslas skolu pieejamību laukos).

Tai pat laikā jāvērs uzmanība faktam, kas raksturo dažādu brīvā laika iespēju pieejamību pašvaldībās – tikai 62% vecāku apgalvo, ka bērniem ir iespējas apmeklēt tādus interešu izglītības pulciņus un kolektīvus, kas atbilst tieši bērnu pašu interesēm un vēlmēm – tas **netieši norāda uz brīvā laika pavadīšanas iespēju nepilnībām un vienveidību.** Ne vienmēr bērniem pieejamas viņiem atbilstošas un visvairāk interesi raisošās iespējas. Daļēji to iespējams attiecināt arī uz profesionālās ievirzes kultūrizglītības piedāvājumu. Lai gan kopumā profesionālās ievirzes kultūrizglītības programmu īstenošanas vietu pārklājums ir plašs, tomēr vismaz daļai bērnu tās pieejamība ir ierobežota. **Vecāku aptaujā 10% respondentu norāda, ka ir apsvēruši iespēju bērnam uzsākt mācības mūzikas, mākslas vai deju skolā, bet nav uzsākuši mācības. 37% no šiem vecākiem kā iemeslu norāda faktu, ka mūzikas, mākslas vai deju skola atrodas pārāk tālu no dzīvesvietas, bet 18% – ka uz skolu ir neērta nokļūšana vai neērts sabiedriskais transports.**

Grafiks 1. Vecāku viedoklis: Iemesli, kādēļ bērni nav uzsākuši mācības mūzikas, mākslas vai dejas skolā (%)

Datu avots: vecāku aptauja 2018. gada septembrī. Bāze: vecāki, kuri ir apsvēruši iespēju bērnam mācīties mūzikas, mākslas vai deju skolā, bet nav uzsākuši mācības, n=76.

Tāpat pieejamību kavējošs aspekts ir **izmaksas** – uz to norāda kopumā 17% vecāku. Šo aspektu galvenokārt veido vecāku līdzmaksājumi, no vienas puses, un materiālu, instrumentu un citu programmas apguvei nepieciešamo resursu, kā arī transporta izmaksas, no otras puses. Vecāku līdzmaksājumu summa pašvaldību un valsts dibinātās izglītības iestādēs ir nedaudz atšķirīgas, taču kopumā relatīvi zemas (10–30 eiro), augstāki vecāku līdzmaksājumi ir privāto dibinātāju īstenotajās programmās (piemēram, programma “Dejas improvizācija” Rīgā paredz līdz pat 100 eiro vecāku līdzmaksājumu; arī privātajā Zanes Ludboržas mūzikas skolā Rēzeknē līdzmaksājumi ir līdz pat 80 eiro mēnesī). Pašvaldībām ir detalizētas gradācijas līdzmaksājumu pilnīgai vai daļējai segšanai, tāpat tās var segt otras profesionālās ievirzes kultūrizglītības programmas apguves izmaksas vienam audzēknim⁴⁸. Ir arī pašvaldības, kas daļēji vai pilnībā kompensē transporta izmaksas audzēkņiem vai nodrošina sabiedrisko transportu.

Sekojoši – iespējams apgalvot, ka ir daļa bērnu, kuru iespējas apgūt kultūrizglītību ir ierobežotas dzīvesvietas vai finansiālu apsvērumu dēļ, vai tāpēc, ka konkrētajā profesionālās ievirzes kultūrizglītības iestādē netiek piedāvāta bērnu interesējošā izglītības programma. Situācija ir kompleksa un ietver gan pašvaldību, gan vecāku atbildību, gan arī liek uzdot jautājumu par vēlamu līmeni, kādā būtu jānodrošina kultūrizglītības pieejamība.

2014. gadā pēc VARAM pasūtījuma īstenotajā pētījumā “Publisko individuālo pakalpojumu teritoriālā izvietojuma analīze atbilstoši apdzīvojumam”⁴⁹ sadaļā par kultūras pakalpojumu teritoriālo izvietojumu sniegti arī priekšlikumi kultūrizglītības pakalpojumu attīstībai – rekomendēts izveidot kultūrizglītības pamatskolas vai filiāles Durbes, Jaunpils, Tērvetes, Neretas, Raunas novados (Neretas novadā šobrīd ir izvietota mūzikas skolas filiāle, bet pārējās nosauktajās

⁴⁸ MK noteikumi nr. 1035 Kārtība, kādā valsts finansē profesionālās ievirzes mākslas, mūzikas un dejas izglītības programmas. Pieņemts: 27.12.2011. Stājas spēkā: 01.01.2012. Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=242201>. Saskaņā ar šiem noteikumiem (6³) dotācija tiek piešķirta vienam izglītojamam, kas vienlaikus apgūst vienu izglītības programmu.

⁴⁹ Publisko individuālo pakalpojumu teritoriālā izvietojuma analīze atbilstoši apdzīvojumam. Gala atskaite. SIA “Grupa93”, SIA “Karšu izdevniecība Jāņa sēta”, 2015. Pieejams: http://www.varam.gov.lv/lat/aktual/preses_relizes/?doc=19982

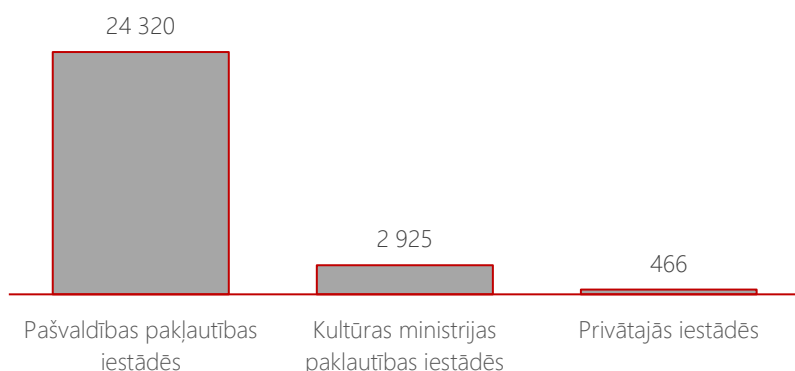
pašvaldībās joprojām nav pieejami kultūrizglītības pakalpojumi), savukārt Jēkabpilī izveidot kultūrizglītības vidusskolu.

Pieprasījums

Saskaņā ar LNKC informāciju par situāciju uz 2018. gada 1. janvāri, **profesionālās ievirzes kultūrizglītību 159 akreditētās izglītības iestādēs apgūst kopumā 27 985 audzēkņi.** 146 pašvaldības dibinātās iestādēs izglītojas 24 320 audzēkņi, astoņās KM dibinātās iestādēs – 2 925, un piecās privātajās iestādēs – 466 audzēkņi.

Grafiks 2. Audzēkņu skaits izglītības iestādēs, kas īsteno profesionālās ievirzes kultūrizglītības programmas, dalījumā pēc iestādes pakļautības (par situāciju uz 2018. gada 1. janvāri)

Datu avots: LNKC, pētījuma autoru aprēķini.

Kopumā 107 no 119 Latvijas pašvaldībām ir iespējams apgūt profesionālās ievirzes kultūrizglītību – 30 pašvaldībās kultūrizglītības programmu audzēkņu skaits ir mazāks nekā 100, 32 pašvaldībās – no 201 līdz 200, 16 pašvaldībās – 201–300, 12 pašvaldībās – 301–400, sešas pašvaldībās – 401–500, 10 pašvaldībās – 501–800, bet Rīgā kultūrizglītību apgūst 4 589 audzēkņi. Attiecinot kultūrizglītībā iesaistīto audzēkņu kopskaitu pret izglītojamo skaitu pamata un vidējās vispārējās izglītības programmās, secināms, ka **profesionālās ievirzes līmeņa kultūrizglītību apgūst 13% no kopējā skolēnu skaita.** Tomēr vienlaikus novērojams – **kultūrizglītībā iesaistīto īpatsvars ir ļoti atšķirīgs dažādās pašvaldībās un tam nav izteiktas korelācijas ar kopējo skolēnu skaitu tajās.** Kultūrizglītībā iesaistīto īpatsvars svārstās no 2% Krustpils novadā, 4% Jēkabpils novadā, 6% Iecavas novadā un Rīgas pilsētā līdz 92% Baltinavas novadā, 50% Jaunpiebalgas novadā un Krimuldas novadā, 48% Garkalnes novadā un Kārsavas novadā. Līdzīga situācija novērojama, ja kultūrizglītībā iesaistīto bērnu skaitu attiecina pret iedzīvotāju līdz darbības vecumam (līdz 14 gadu (ieskaitot) vecumam) kopējo skaitu pašvaldībā (pieņemot, ka pašvaldībā deklarētie bērni profesionālās ievirzes kultūrizglītības iestādē apmeklē savas deklarētās dzīvesvietas tuvumā/pašvaldībā). Arī šādā aspektā kultūrizglītībā iesaistīto īpatsvars ir ļoti atšķirīgs dažādās pašvaldībās – no 96% Baltinavas novadā un 45% Jaunpiebalgas novadā līdz 1% Krustpils novadā un 3% Jēkabpils un Jaunjelgavas novados. Vairākās pašvaldībās novērojamas izteiktas atšķirības kultūrizglītībā iesaistīto bērnu īpatsvaram pret kopējo skolēnu skaitu un pret iedzīvotāju līdz darbības vecumam skaitu. Piemēram, Garkalnes novadā kultūrizglītībā iesaistītie bērni veido 48% īpatsvaru kopējā skolēnu skaitā, bet tikai 18% iedzīvotāju skaitā. Līgatnes novadā attiecīgi 43% un 15%, Carnikavas novadā – 34% un 11%. Šie rādītāji norāda uz pašvaldībām, kurās raksturīgi, ka tajās deklarētie bērni apmeklē vispārējās izglītības iestādes citu pašvaldību teritorijā. Savukārt gadījumi, kad

kultūrizglītībā iesaistīto bērnu īpatsvars kopējā iedzīvotāju līdz darbības vecumam skaitā ir lielāks nekā kopējā skolēnu skaitā, norāda uz pašvaldībām, kuru teritorijā esošās vispārīgās skolās mācās bērni no citām pašvaldībām. Piemēram, Iecavas novadā kultūrizglītībā iesaistīto bērnu īpatsvars kopējā skolēnu skaitā ir 6% un kopējā iedzīvotāju līdz darbības vecumam skaitā – 11%, savukārt skolēnu kopskaits veido 195% no iedzīvotāju līdz darbības vecumam skaita. Līdzīga situācija ir Baltinavas, Sējas, Cēsaines novados un Valmierā. Šie rādītāji sasaucas ar jautājumu par profesionālās ievirzes kultūrizglītības pieejamību attāluma dēļ – ja kultūrizglītības iestāde neatrodas dzīvesvietas tiešā tuvumā, bērnu iespējas to apmeklēt bieži vien ir ļoti ierobežotas (attālums, sabiedriskā transporta infrastruktūra, laika patēriņš u.c. aspekti). Papildus šie dati un rādītāji uzrāda arī korelāciju starp kopējo iedzīvotāju skaitu līdz darbības vecumam un kultūrizglītībā iesaistīto skaitu, proti – jo mazāks iedzīvotāju līdz darbības vecumam kopskaits, jo augstāka ir iesaistīšanās kultūrizglītībā. Šāda korelācija visdrīzāk norāda uz brīvā laika pavadīšanas iespēju daudzveidību vai tās neesamību lielākās un mazākās pašvaldībās. Tur, kur ir neliels iedzīvotāju skaits un attiecīgi arī neliels bērnu un jauniešu skaits, ir arī salīdzinoši šaurāks brīvā laika aktivitāšu piedāvājums, un profesionālās ievirzes kultūrizglītības piedāvājums nereti ir pat vienīgā pieejamā vai vecumposmam piemērotā iespēja.

Tabula 8. Kultūrizglītībā iesaistīto audzēkņu īpatsvars attiecībā pret kopējo izglītojamo skaitu pamata un vidējās vispārējās izglītības programmās un pret kopējo pašvaldības iedzīvotāju skaitu līdz darbības vecumam

Datu avots: Izglītojamo skaits pamata un vidējās vispārējās izglītības programmās – Izglītības un zinātnes ministrijas oficiālā statistika par vispārējo izglītību; Audzēkņu skaits kultūrizglītības programmās – LNKC; Iedzīvotāju skaita statistika – Centrālā statistikas pārvalde; pētījuma autoru aprēķini. Sarkanos toņos iekrāsotas lielākās vērtības konkrētā kolonnā, zaļā krāsā – mazākās vērtības. Piezīme: iedzīvotāji līdz darbības vecumam – iedzīvotāji līdz 14 gadu (ieskaitot) vecumam.

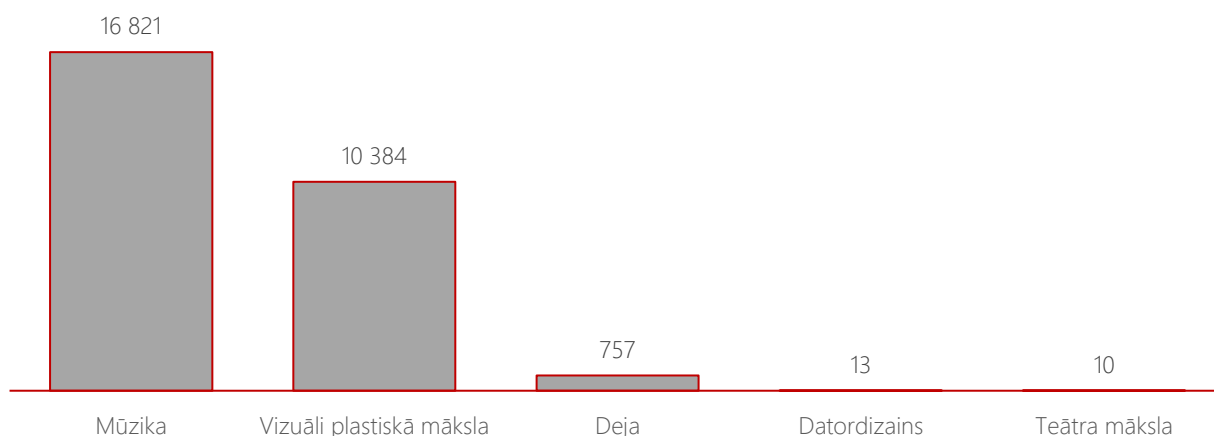
Pašvaldība	Audzēkņu skaits kultūrizglītības programmās	Izglītojamo skaits pamata un vidējās vispārējās izglītības programmās	Iedzīvotāju skaits līdz darbības vecumam	Audzēkņu skaita kultūrizglītībā īpatsvars kopējā skolēnu skaitā (%)	Audzēkņu skaita kultūrizglītībā īpatsvars kopējā iedzīvotāju līdz darbības vecumam skaitā (%)
Baltinavas novads	105	114	109	92	96
Jaunpiebalgas novads	133	264	293	50	45
Skrīveru novads	164	405	485	40	34
Varakļānu novads	136	288	415	47	33
Zilupes novads	105	304	323	35	33
Kārsavas novads	197	410	659	48	30
Valkas novads	320	698	1 083	46	30
Krimuldas novads	212	426	750	50	28
Mērsraga novads	50	152	187	33	27
Alsungas novads	51	114	191	45	27
Mazsalacas novads	104	250	399	42	26
Lubānas novads	74	217	287	34	26
Saulkrastu novads	217	658	845	33	26
Pāvilostas novads	85	208	333	41	26
Dundagas novads	137	336	537	41	26
Rūjienas novads	163	448	667	36	24
Alojas novads	165	432	684	38	24
Priekules novads	195	570	818	34	24
Aizkraukles novads	286	968	1 215	30	24
Sējas novads	80	359	347	22	23
Mālpils novads	126	355	551	35	23
Rojas novads	101	294	443	34	23

Pašvaldība	Audzēkņu skaits kultūrizglītības programmās	Izglītojamo skaits pamata un vidējās vispārējās izglītības programmās	Iedzīvotāju skaits līdz darbības vecumam	Audzēkņu skaita kultūrizglītībā īpatsvars kopējā skolēnu skaitā (%)	Audzēkņu skaita kultūrizglītībā īpatsvars kopējā iedzīvotāju līdz darbības vecumam skaitā (%)
Kandavas novads	270	945	1 190	29	23
Strenču novads	79	193	349	41	23
Ilūkstes novads	179	634	802	28	22
Balvu novads	372	1 325	1 686	28	22
Alūksnes novads	452	1 428	2 056	32	22
Baldones novads	229	687	1 050	33	22
Pļaviņu novads	146	413	677	35	22
Cesvaines novads	61	293	288	21	21
Salacgrīvas novads	192	551	907	35	21
Auces novads	195	651	936	30	21
Vīlakas novads	110	479	531	23	21
Aknīstes novads	60	202	291	30	21
Ādažu novads	574	1 867	2 802	31	20
Ludzas novads	318	1 222	1 557	26	20
Saldus novads	687	2 367	3 590	29	19
Ērgļu novads	66	245	347	27	19
Amatas novads	131	386	728	34	18
Krāslavas novads	304	1 224	1 696	25	18
Garkalnes novads	308	641	1 738	48	18
Aizputes novads	227	1 131	1 292	20	18
Aglonas novads	64	292	368	22	17
Viesītes novads	87	330	507	26	17
Vecpiebalgas novads	80	287	468	28	17
Preiļu novads	219	956	1 293	23	17
Smiltenes novads	322	1 333	2 015	24	16
Gulbenes novads	473	2 020	2 968	23	16
Nīcas novads	66	277	420	24	16
Dagdas novads	132	694	851	19	16
Engures novads	146	634	950	23	15
Līgatnes novads	69	160	455	43	15
Vīļānu novads	108	544	715	20	15
Vainodes novads	55	251	367	22	15
Daugavpils novads	330	1 427	2 293	23	14
Līvānu novads	223	1 272	1 558	18	14
Cēsu novads	385	2 695	2 741	14	14
Apes novads	66	317	482	21	14
Inčukalna novads	179	686	1 312	26	14
Valmiera	534	4 125	3 974	13	13
Ogres novads	739	3 980	5 612	19	13
Madonas novads	409	2 290	3 304	18	12
Lielvārdes novads	203	1 138	1 642	18	12
Ropažu novads	140	517	1 150	27	12
Vecumnieku novads	143	814	1 195	18	12
Kuldīgas novads	417	2 631	3 589	16	12
Siguldas novads	399	2 420	3 463	16	12
Carnikavas novads	134	395	1 176	34	11

Pašvaldība	Audzēkņu skaits kultūrizglītības programmās	Izglītojamo skaits pamata un vidējās vispārējās izglītības programmās	Iedzīvotāju skaits līdz darbības vecumam	Audzēkņu skaita kultūrizglītībā īpatsvars kopējā skolēnu skaitā (%)	Audzēkņu skaita kultūrizglītībā īpatsvars kopējā iedzīvotāju līdz darbības vecumam skaitā (%)
Stopiņu novads	245	1 309	2 211	19	11
Rēzekne	482	4 222	4 363	11	11
Rundāles novads	61	290	554	21	11
Limbažu novads	263	1 589	2 422	17	11
Skrundas novads	71	394	655	18	11
Iecavas novads	157	2 840	1 454	6	11
Ventspils	565	4 023	5 279	14	11
Jūrmala	756	4 809	7 076	16	11
Jēkabpils	374	2 795	3 531	13	11
Kokneses novads	82	619	797	13	10
Dobeles novads	318	2 168	3 118	15	10
Ķekavas novads	515	2 372	5 194	22	10
Talsu novads	412	3 021	4 318	14	10
Rucavas novads	18	108	192	17	9
Ikšķiles novads	194	1 098	2 189	18	9
Ķeguma novads	65	395	790	16	8
Ozolnieku novads	167	971	2 056	17	8
Tukuma novads	391	3 474	4 954	11	8
Bauskas novads	289	2 499	3 672	12	8
Jelgavas novads	247	2 171	3 264	11	8
Neretas novads	27	237	370	11	7
Salas novads	38	367	533	10	7
Jelgava	713	7 373	10 211	10	7
Grobiņas novads	93	881	1 392	11	7
Ciblas novads	21	175	316	12	7
Olaines novads	205	1 729	3 139	12	7
Ventspils novads	101	906	1 762	11	6
Ruģāju novads	16	233	283	7	6
Liepāja	663	8 572	11 860	8	6
Mārupes novads	298	2 637	5 415	11	6
Salaspils novads	231	1 800	4 202	13	5
Rēzeknes novads	188	2 138	3 576	9	5
Daugavpils	627	9 264	12 479	7	5
Babītes novads	123	1 049	2 484	12	5
Rīga	4 589	73 225	98 075	6	5
Priekule novads	43	570	1 176	8	4
Jaunjelgavas novads	25	372	746	7	3
Jēkabpils novads	17	387	554	4	3
Krustpils novads	7	326	890	2	1

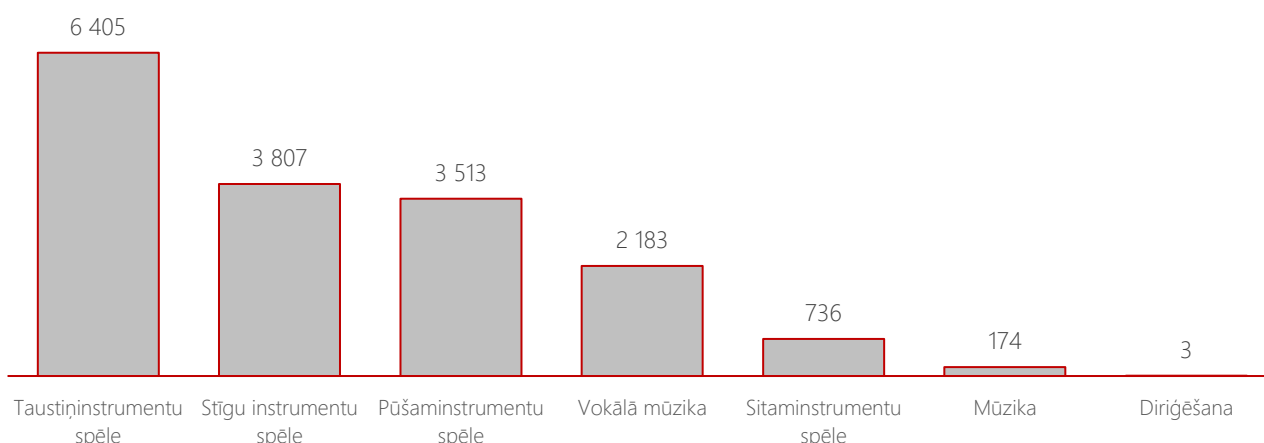
16 821 audzēknis apgūst profesionālās ievirzes kultūrizglītību mūzikā, 10 384 – mākslā, 757 – dejā, bet 13 audzēkņi apgūst datorizainu un 10 – teātra mākslu. Detalizētāk analizējot mūzikas programmas, novērojams, ka visvairāk audzēkņu ir taustiņinstrumentu spēlē (6 405), stīgu instrumentu spēlē (3 807) un pūšaminstrumentu spēlē (3 513). Vokālo mūziku apgūst 2 183 audzēkņi, bet sitaminstrumentu spēli – 736 audzēkņi.

Grafiks 3. Audzēkņu skaits profesionālās ievirzes kultūrizglītības programmās (par situāciju uz 2018. gada 1. janvāri)
 Datu avots: LNKC, pētījuma autoru aprēķini.

Grafiks 4. Audzēkņu skaits profesionālās ievirzes kultūrizglītības programmās mūzikā (par situāciju uz 2018. gada 1. janvāri)

Datu avots: LNKC, pētījuma autoru aprēķini.

Analizējot datus par audzēkņu skaitu izglītības programmās detalizētāk pa programmu nosaukumiem, secināms, ka **mūzikā visvairāk audzēkņu apgūst klavierspēli** (kopumā 5 254 audzēkņi), **kora dziedāšanu** (2 140), **vijoļspēli** (1 873). Vairāk nekā 1 000 audzēkņu ir arī flautas un akordeona spēles programmās. **Mazāk nekā 20 audzēkņu ir kopumā 15 izglītības programmās.** Nozīmīgi, ka ļoti **neliels audzēkņu skaits** apgūst to instrumentu spēli, ko eksperti norāda kā augsti pieprasītus darba tirgū – fagotu (35), oboju (58), altu (20).

Tabula 9. Audzēkņu skaits profesionālās ievirzes kultūrizglītības programmās 2018. gada 1. janvārī, detalizēti pēc programmas nosaukuma

Datu avots: LNKC, pētījuma autoru aprēķini. Piezīme: Katrā no izglītības programmu grupām programmas sakārtotas dilstošā secībā atbilstoši audzēkņu skaitam.

Izglītības programmu grupa un kopa	Programmas nosaukums	Audzēkņu skaits
Vizuāli plastiskā māksla		10 384
211 Vizuāli plastiskā māksla	Vizuāli plastiskā māksla	10 156
211 Vizuāli plastiskā māksla	Vizuālās mākslas un dizaina pamati	172
211 Vizuāli plastiskā māksla	Vizuāli plastiskā māksla	56

Izglītības programmu grupa un kopa	Programmas nosaukums	Audzēkņu skaits
Mūzika		16 821
212 01 Taustiņinstrumentu spēle	Klavierspēle	5 254
212 06 Vokālā mūzika	Kora klase	2 140
212 02 Stīgu instrumentu spēle	Vijoļspēle	1 873
212 03 Pūšaminstrumentu spēle	Flautas spēle	1 359
212 01 Taustiņinstrumentu spēle	Akordeona spēle	1 144
212 02 Stīgu instrumentu spēle	Ģitāras spēle	920
212 03 Pūšaminstrumentu spēle	Saksofona spēle	854
212 04 Sitaminstrumentu spēle	Sitaminstrumentu spēle	736
212 02 Stīgu instrumentu spēle	Čella spēle	489
212 02 Stīgu instrumentu spēle	Kokles spēle	432
212 03 Pūšaminstrumentu spēle	Trompetes spēle	405
212 03 Pūšaminstrumentu spēle	Klarnetes spēle	394
212 03 Pūšaminstrumentu spēle	Eifonija spēle	171
212 03 Pūšaminstrumentu spēle	Mežraga spēle	116
212 03 Pūšaminstrumentu spēle	Trombona spēle	88
212 03 Pūšaminstrumentu spēle	Obojas spēle	58
212 09 Mūzika	Populārās mūzikas pamati	50
212 09 Mūzika	Rokmūzika	47
212 06 Vokālā mūzika	Vokālā mūzika – Kora klase	41
212 02 Stīgu instrumentu spēle	Arfas spēle	39
212 03 Pūšaminstrumentu spēle	Fagota spēle	35
212 03 Pūšaminstrumentu spēle	Tubas spēle	33
212 02 Stīgu instrumentu spēle	Kontrabasa spēle	33
212 02 Stīgu instrumentu spēle	Alta spēle	20
212 09 Mūzika	Dziedāšana	18
212 09 Mūzika	Ģitāras spēle	16
212 09 Mūzika	Sitaminstrumentu spēle	10
212 09 Mūzika	Mūsdienu ritma mūzika	8
212 09 Mūzika	Elektroniskā mūzika	8
212 01 Taustiņinstrumentu spēle	Ērģeļspēle	7
212 09 Mūzika	Klavierspēle	7
212 09 Mūzika	Basģitāras spēle	6
212 05 Diriģēšana	Kora diriģēšana	3
212 09 Mūzika	Estrādes un džeza mūzika	3
212 02 Stīgu instrumentu spēle	Basģitāras spēle	1
212 06 Vokālā mūzika	Dziedāšana	1
212 06 Vokālā mūzika	Vokālā mūzika	1
212 09 Mūzika	Džeza mūzika	1
Deja		757
212 10 Deja	Dejas pamati	320

Izglītības programmu grupa un kopa	Programmas nosaukums	Audzēkņu skaits
212 10 Deja	Dejas improvizācija	175
212 10 Deja	Mūsdienu deja – hip-hop kultūras deju stili	148
212 10 Deja	Deja	114
Teātra māksla		10
212 12 Teātra māksla	Teātra māksla	10
Datordizains		13
214 01 Datordizains	Datordizains	13

15 izglītības iestādēs tiek īstenotas pamatzglītības pirmā posma profesionālās ievirzes programmas (**10V**) un tajās kopumā mācās **355 audzēkņi**, 159 izglītības iestādes īsteno pamatzglītības otrā posma profesionālās ievirzes programmas (**20V**) un tajās mācās **27 407 audzēkņi**, savukārt vidējās izglītības pakāpes profesionālās ievirzes programmas (**30V**) tiek īstenotas 18 izglītības iestādēs kopumā **223 audzēkņiem**. 10V programmās visvairāk audzēkņu ir taustiņinstrumentu spēlē (144), 20V programmās – vizuāli plastiskajā mākslā (10 287), un arī 30V – vizuāli plastiskajā mākslā (97). Ievērojams audzēkņu skaits vizuāli plastiskās mākslas programmās saistīts ar to, ka tās pēc organizācijas ir grupu stundas (KM dotācijas saņemšanai grupā jābūt vismaz 12 audzēkņiem). Savukārt taustiņinstrumentu spēles programmas ir populāras, un var pieņemt, ka runa ir galvenokārt par klavierspēli – klavieres kā instruments ir pazīstams un relatīvi pieejams skolās, kultūras namos u.c., un šo programmu var uzsākt ar vispārizglītojošās skolas 1. klasi (atšķirībā no pūšaminstrumentu spēles).

Tabula 10. Audzēkņu skaits profesionālās ievirzes kultūrizglītības programmās atbilstoši izglītības pakāpēm

Datu avots: LNKC, pētījuma autoru aprēķini. Piezīme: Sarkanos toņos iekrāsotas lielākās vērtības konkrētā kolonnā, zaļā krāsā – mazākās vērtības.

	10V	20V	30V
KOPĀ	355	27 407	223
211 Vizuāli plastiskā māksla		10 287	97
212 01 Taustiņinstrumentu spēle	144	6 236	25
212 02 Stīgu instrumentu spēle	72	3 698	37
212 03 Pūšaminstrumentu spēle	80	3 415	18
212 04 Sitaminstrumentu spēle	40	686	10
212 05 Diriģēšana			3
212 06 Vokālā mūzika	19	2 159	5
212 09 Mūzika		173	1
212 10 Deja		740	17
212 12 Teātra māksla			10
214 01 Datordizains		13	

Pēc audzēkņu skaita profesionālās ievirzes programmās lielākās kultūrizglītības iestādes ir: Jāzepa Mediņa Rīgas 1. mūzikas skola (636 audzēkņi), PIKC "Nacionālā Mākslu vidusskola" (610), Ādažu Mākslas un mūzikas skola (574), PIKC "Liepājas Mūzikas, mākslas un dizaina vidusskola" (503), Pāvula Jurjāna mūzikas skola (490). Savukārt **mazākās kultūrizglītības iestādes** ir: Inešu pamatskola (30 audzēkņi), Pāvilostas Mākslas skola (41), Mūzikas skola "Namiņš" (44), Pāvilostas Mūzikas skola (44), Privātā mūzikas skola "BJMK Rokskola" (47), Ventspils novada Piltenes mūzikas skola (48), Krāslavas Mākslas skola (49). **Lielākās mākslas skolas** ir: Māras Muižnieces Rīgas Mākslas skola (346 audzēkņi), Jūrmalas Mākslas skola (345), Ogres Mākslas skola (297). **Lielākās mūzikas skolas:**

Jāzepa Mediņa Rīgas 1. mūzikas skola (636 audzēkņi), Pāvula Jurjāna mūzikas skola (490), Saldus Mūzikas skola (427), Jūrmalas Mūzikas vidusskola (411). **Lielākās dejas skolas** ir: Agra Daņiļeviča deju skola (175 audzēkņi), Edmunda Veizāna deju skola (148), PIKC "Nacionālā Mākslu vidusskola" Rīgas Horeogrāfijas vidusskola (109).

Tabula 11. Audzēkņu skaits izglītības iestāžu īstenotajās profesionālās ievirzes kultūrizglītības programmās

Datu avots: LNKC, pētījuma autoru aprēķini. Piezīme: Sarkanos toņos iekrāsotas lielākās vērtības konkrētā kolonnā, zaļā krāsā – mazākās vērtības.

	KOPĀ	211 Vizuāli plastiskā māksla	212 Mūzika	212 10 Deja	212 12 Teātra māksla	214 01 Datordizains
Jāzepa Mediņa Rīgas 1. mūzikas skola	636		636			
PIKC "Nacionālā Mākslu vidusskola"	610	91	410	109		
Ādažu Mākslas un mūzikas skola	574	294	260	20		
PIKC "Liepājas Mūzikas, mākslas un dizaina vidusskola"	503	172	331			
Pāvula Jurjāna mūzikas skola	490		490			
Pārdaugavas Mūzikas un mākslas skola	459	194	265			
Saldus Mūzikas skola	427		427			
Bolderājas Mūzikas un mākslas skola	416	169	247			
Jūrmalas Mūzikas vidusskola	411		411			
Juglas Mūzikas skola	409		409			
Siguldas Mākslu skola "Baltais Flīģelis"	399	153	236		10	
PIKC "Ventspils Mūzikas vidusskola"	380		380			
Jelgavas Mūzikas vidusskola	380		380			
Staņislava Broka Daugavpils Mūzikas vidusskola	362		362			
Ogres Mūzikas skola	354		354			
Māras Muižnieces Rīgas Mākslas skola	346	346				
Jūrmalas Mākslas skola	345	345				
Valmieras Mūzikas skola	337		337			
Latgales priekšpilsētas mūzikas un mākslas skola	328	78	250			
Mārupes Mūzikas un mākslas skola	298	93	205			
Ogres Mākslas skola	297	297				
Bauskas Mūzikas un mākslas skola	289	118	171			
Jelgavas Mākslas skola	286	286				
Jāņa Norviņa Madonas Mūzikas skola	276		276			
Gulbenes Mākslas skola	274	274				
PIKC "Daugavpils Dizaina un mākslas vidusskola "Saules skola"	274	274				
Rēzeknes Mākslas un dizaina vidusskola	271	271				
Augusta Dombrovska Mūzikas skola	269		269			
Ķekavas Mūzikas skola	259		259			
Rīgas 3. mūzikas skola	259		259			
Arvīda Žilinska Jēkabpils Mūzikas skola	256		256			
Ķekavas Mākslas skola	256	256				
Jelgavas novada Mūzikas un mākslas skola	247	139	108			
Ulbrokas Mūzikas un mākslas skola	245	97	148			
Alūksnes Mūzikas skola	241		241			
Tukuma Mūzikas skola	235		235			
Salaspils Mūzikas un mākslas skola	231	100	131			
Cēsu pilsētas Mākslas skola	224	224				
Jēkaba Graubiņa Līvānu Mūzikas un mākslas skola	223	95	128			
Balvu Mūzikas skola	221		221			

	KOPĀ	211 Vizuāli plastiskā māksla	212 Mūzika	212 10 Deja	212 12 Teātra māksla	214 01 Datordizains
Kandavas Mākslas un mūzikas skola	219	126	93			
Preiļu Mūzikas un mākslas skola	219	58	161			
Vidzemes jūrmalas Mūzikas un mākslas skola	217	112	105			
Jāņa Ivanova Rēzeknes Mūzikas vidusskola	215		215			
Valkas Mākslas skola	214	214				
Dobeles Mūzikas skola	210		210			
Smiltenes Mūzikas skola	206		206			
Olaines Mūzikas un mākslas skola	205	70	135			
Alfrēda Kalniņa Cēsu Mūzikas vidusskola	204		204			
Lielvārdes novada mūzikas un mākslas skola	203	60	143			
Jēkabpils Mākslas skola	202	202				
Gulbenes Mūzikas skola	199		199			
Kārsavas Mūzikas un mākslas skola	197	90	84	23		
Kuldīgas Mākslas un humanitāro zinību vidusskola	197	197				
Valmieras Mākslas vidusskola	197	197				
Ernesta Vīgnera Kuldīgas Mūzikas skola	195		195			
J.Soikāna Ludzas mākslas skola	195	195				
Ikšķiles Mūzikas un mākslas skola	194	80	114			
Ludzas Mūzikas pamatskola	192		169	23		
Saldus Mākslas skola	192	192				
Limbažu mūzikas skola	189		189			
Špoģu Mūzikas un mākslas skola	189	63	126			
Talsu Mūzikas skola	187		187			
Ventspils Mākslas skola	185	185				
Ilūkstes mūzikas un mākslas skola	179	34	145			
Inčukalna novada Mūzikas un mākslas skola	179	64	115			
Agra Daņiļeviča deju skola	175			175		
P. Barisona Aizkraukles Mūzikas skola	169		169			
Balvu Mākslas skola	167	167				
Skrīveru Mūzikas un mākslas skola	164	84	80			
Krimuldas Mūzikas un mākslas skola	162	73	51	38		
Liepājas pilsētas 2. mūzikas skola	160		160			
Garkalnes Mākslu un vispārīgglītojošā pamatskola	158	54	104			
Iecavas Mūzikas un mākslas skola	157	48	109			
Tukuma Mākslas skola	156	156				
Jāņa Šimsona Madonas mākslas skola	152	152				
Viesītes Mūzikas un mākslas skola	152	83	69			
Berģu Mūzikas un mākslas pamatskola	150	65	85			
Edmunda Veizāna deju skola	148			148		
Engures Mūzikas un mākslas skola	146	71	75			
Krāslavas Mūzikas skola	144		144			
Vecumnieku Mūzikas un mākslas skola	143	62	81			
Aizkraukles mākslas skola	142	142				
Naujenes Mūzikas un mākslas skola	141	33	108			
Ropažu Mūzikas un mākslas skola "Rodenpois"	140	66	74			
Dundagas Mākslas un mūzikas skola	137	54	72	11		
Priekules Mūzikas un mākslas skola	137	58	79			
Varakļānu Mūzikas un mākslas skola	136	69	67			

	KOPĀ	211 Vizuāli plastiskā māksla	212 Mūzika	212 10 Deja	212 12 Teātra māksla	214 01 Datordizains
Carnikavas Mūzikas un mākslas skola	134	53	81			
Jaunpiebalgas Mūzikas un mākslas skola	133	51	82			
Dagdas Mūzikas un mākslas skola	132	80	52			
Amatas novada mūzikas un mākslas skola	131	68	37	26		
Mālpils Mūzikas un mākslas skola	126	60	66			
Babītes Mūzikas skola	123		123			
Jaunannas Mūzikas un mākslas pamatskola	119	66	53			
Aizputes Mūzikas skola	117		117			
Baldones Mākslas skola	116	116				
Smiltenes Mākslas skola	116	116				
Jāņa Dūmiņa Baldones Mūzikas skola	113		113			
Indras Mākslas un mūzikas skola	111	58		53		
Aizputes Mākslas skola	110	110				
Viļakas Mūzikas un mākslas skola	110	27	83			
Dobeles Mākslas skola	108	108				
Viļānu Mūzikas un mākslas skola	108	28	74	6		
J. Cimzes Valkas Mūzikas skola	106		106			
Ozolnieku Mūzikas skola	106		106			
Auces Mūzikas skola	105		105			
Baltinavas Mūzikas un mākslas skola	105	49	44	12		
Zilupes Mūzikas un mākslas skola	105	35	45	25		
Mazsalacas Mūzikas un mākslas skola	104	57	47			
Rojas Mūzikas un mākslas skola	101	32	69			
Salacgrīvas Mākslas skola	101	101				
Grobiņas Mūzikas un mākslas skola	93	37	38	18		
Alūksnes Mākslas skola	92	92				
Rūjienas Mākslas skola	91	91				
Salacgrīvas novada Mūzikas skola	91		91			
Talsu Mākslas skola	91	91				
Bēnes Mūzikas un mākslas skola	90	44	33			13
Kārļa Kažociņa Madlienas Mūzikas un mākslas skola	88	39	49			
Pļaviņu Mākslas skola	88	88				
Staiķes Mūzikas un mākslas skola	88	37	51			
Maltas Mūzikas skola	84		84			
Nīcas Mūzikas skola	84		84			
Kokneses Mūzikas skola	82		82			
Sējas Mūzikas un mākslas skola	80	45	35			
Strenču Mūzikas skola	79		79			
Alojas Mūzikas un mākslas skola	77	39	38			
Alsungas Mūzikas skola	76	18	58			
Valdemārpils Mūzikas un mākslas skola	76	23	53			
Limbažu Mākslas skola	74	74				
Rūjienas Mūzikas skola	72		72			
Skrundas Mūzikas skola	71		71			
Līgatnes Mūzikas un mākslas skola	69	27	42			
Nīgrandes Mūzikas skola	68		49	19		
Ērgļu Mākslas un mūzikas skola	66	44	22			
Gaujienas Mūzikas un mākslas skola	66	46	20			

	KOPĀ	211 Vizuāli plastiskā māksla	212 Mūzika	212 10 Deja	212 12 Teātra māksla	214 01 Datordizains
Birzgales Mūzikas skola	65		65			
Cesvaines Mūzikas un mākslas skola	61	27	34			
Pilsrundāles vidusskola	61	24	37			
Salgales Mūzikas un mākslas skola	61	15	46			
Kalētu Mūzikas un mākslas skola	58	21	37			
Pļaviņu Mūzikas skola	58		58			
Sabīles Mūzikas un mākslas skola	58	32	26			
Aglonas bazilikas Kora skola	55		55			
Lubānas Mākslas skola	55	55				
Vaiņodes Mūzikas skola	55		55			
Ventspils novada Ugāles Mūzikas un mākslas skola	53	28	25			
Zanes Ludboržas mūzikas skola	52		52			
Kandavas Deju skola	51			51		
Dzērbenes vispārīgglītojošā un mūzikas pamatskola	50		50			
Maijas Pilāgas Ledurgas mākslas un mūzikas skola	50	50				
Mērsraga Mūzikas un mākslas skola	50	20	30			
Krāslavas Mākslas skola	49	49				
Ventspils novada Piltenes mūzikas skola	48		48			
Privātā mūzikas skola "BJMK Rokskola"	47		47			
Mūzikas skola "Namiņš"	44		44			
Pāvilostas Mūzikas skola	44		44			
Pāvilostas Mākslas skola	41	41				
Inešu pamatskola	30	30				

Tabula 12. Audzēkņu skaits profesionālās ievirzes kultūrizglītības programmās izglītības iestādēs 2018. gada 1. janvārī

Datu avots: LNKC, pētījuma autoru aprēķini. Piezīme: Sarkanos toņos iekrāsotas lielākās vērtības konkrētā izglītības programmu kopā, zaļā krāsā – mazākās vērtības.

Izglītības iestāde	Kopā skaits	211 Vizuāli plastiskā mākla	212 01 Taustiņinstrumentu spēle	212 02 Stīgu instrumentu spēle	212 03 Pūšaminstrumentu spēle	212 04 Sītaminstrumentu spēle	212 05 Diriģēšana	212 06 Vokālā mūzika	212 09 Mūzika	212 10 Deja	212 12 Teātra mākla	214 01 Datordizains
Jāzepa Mediņa Rīgas 1. mūzikas skola	636		214	166	109	23		124				
PIKC "Nacionālā Mākslu vidusskola"	610	91	41	84	55	7		222	1	109		
Ādažu Mākslas un mūzikas skola	574	294	108	66	50	7		29		20		
PIKC "Liepājas Mūzikas, mākslas un dizaina vidusskola"	503	172	91	91	81	20		48				
Pāvula Jurjāna mūzikas skola	490		192	127	113	22		36				
Pārdaugavas Mūzikas un mākslas skola	459	194	67	75	56	11		56				
Saldus Mūzikas skola	427		270	41	50	13		53				
Bolderājas Mūzikas un mākslas skola	416	169	78	69	40	10			50			
Jūrmalas Mūzikas vidusskola	411		178	122	44	27	3	37				
Juglas Mūzikas skola	409		131	154	109	15						
Siguldas Mākslu skola "Baltais Flīģelis"	399	153	100	40	61	11		24			10	
Jelgavas Mūzikas vidusskola	380		152	107	46	22		53				
PIKC "Ventspils Mūzikas vidusskola"	380		121	86	50	7		59	57			
Staņislava Broka Daugavpils Mūzikas vidusskola	362		139	75	78	9		61				
Ogres Mūzikas skola	354		113	98	76	14		53				
Māras Muižnieces Rīgas Mākslas skola	346	346										
Jūrmalas Mākslas skola	345	345										
Valmieras Mūzikas skola	337		93	110	63	12		59				
Latgales priekšpilsētas mūzikas un mākslas skola	328	78	88	91	29	16		26				
Mārupes Mūzikas un mākslas skola	298	93	58	71	38	18		20				
Ogres Mākslas skola	297	297										
Bauskas Mūzikas un mākslas skola	289	118	56	28	37	11		39				
Jelgavas Mākslas skola	286	286										
Jāņa Norviļa Madonas Mūzikas skola	276		73	79	96			28				
PIKC "Daugavpils Dizaina un mākslas vidusskola "Saules skola"	274	274										
Gulbenes Mākslas skola	274	274										
Rēzeknes Mākslas un dizaina vidusskola	271	271										
Augusta Dombrovska Mūzikas skola	269		80	82	53	13		33	8			
Ķekavas Mūzikas skola	259		61	79	68	17		34				
Rīgas 3. mūzikas skola	259		108	40	69	16		26				

Izglītības iestāde	Kopā skaits	211 Vizuāli plastiskā mākla	212 01 Taustiņinstrumentu spēle	212 02 Stīgu instrumentu spēle	212 03 Pūšaminstrumentu spēle	212 04 Sītaminstrumentu spēle	212 05 Diriģēšana	212 06 Vokāla mūzika	212 09 Mūzika	212 10 Deja	212 12 Teātra mākla	214 01 Datordizains
Arvīda Žilinska Jēkabpils Mūzikas skola	256		89	34	39	14		80				
Ķekavas Mākslas skola	256	256										
Jelgavas novada Mūzikas un mākslas skola	247	139	51		14	17		26				
Ulbrokas Mūzikas un mākslas skola	245	97	43	42	28	11		24				
Alūksnes Mūzikas skola	241		119	18	70	19		15				
Tukuma Mūzikas skola	235		107	35	76	17						
Salaspils Mūzikas un mākslas skola	231	100	64	41	14	12						
Cēsu pilsētas Mākslas skola	224	224										
Jēkaba Graubiņa Līvānu Mūzikas un mākslas skola	223	95	77	13	31	7						
Balvu Mūzikas skola	221		109	17	68	3		24				
Kandavas Mākslas un mūzikas skola	219	126	41	20	32							
Preiļu Mūzikas un mākslas skola	219	58	78	20	40			23				
Vidzemes jūrmalas Mūzikas un mākslas skola	217	112	42	17	27	10		9				
Jāņa Ivanova Rēzeknes Mūzikas vidusskola	215		87	54	32	7		35				
Valkas Mākslas skola	214	214										
Dobeles Mūzikas skola	210		100	41	24	9		36				
Smiltenes Mūzikas skola	206		56	21	56	20		53				
Olaines Mūzikas un mākslas skola	205	70	54	40	35	6						
Alfrēda Kalniņa Cēsu Mūzikas vidusskola	204		70	55	49	12		15	3			
Lielvārdes novada mūzikas un mākslas skola	203	60	47	26	29			41				
Jēkabpils Mākslas skola	202	202										
Gulbenes Mūzikas skola	199		110	32	48	9						
Kārsavas Mūzikas un mākslas skola	197	90	38	14	30	2				23		
Kuldīgas Mākslas un humanitāro zinību vidusskola	197	197										
Valmieras Mākslas vidusskola	197	197										
Ernesta Viņģera Kuldīgas Mūzikas skola	195		90	46	35	8		16				
J. Soikāna Ludzas mākslas skola	195	195										
Ikšķiles Mūzikas un mākslas skola	194	80	34	19	38			23				
Ludzas Mūzikas pamatskola	192		61	31	49			28		23		
Saldus Mākslas skola	192	192										
Špoģu Mūzikas un mākslas skola	189	63	88	8				30				

Izglītības iestāde	Kopā skaits	211 Vizuāli plastiskā māksla	212 01 Taustiņinstrumentu spēle	212 02 Stīgu instrumentu spēle	212 03 Pūšaminstrumentu spēle	212 04 Sītaminstrumentu spēle	212 05 Diriģēšana	212 06 Vokāla mūzika	212 09 Mūzika	212 10 Deja	212 12 Teātra māksla	214 01 Datordizains
Limbažu mūzikas skola	189		105	47	37							
Talsu Mūzikas skola	187		51	32	51	10		43				
Ventspils Mākslas skola	185	185										
Ilūkstes mūzikas un mākslas skola	179	34	42	8	13	5		77				
Inčukalna novada Mūzikas un mākslas skola	179	64	52	29	34							
Agra Daņiļeviča deju skola	175									175		
P. Barisona Aizkraukles Mūzikas skola	169		74	33	24			38				
Balvu Mākslas skola	167	167										
Skrīveru Mūzikas un mākslas skola	164	84	43	12	25							
Krimuldas Mūzikas un mākslas skola	162	73	17	22	5	7				38		
Liepājas pilsētas 2. mūzikas skola	160		98	38	24							
Garkalnes Mākslu un vispārīglītojošā pamatskola	158	54	37	25	23	17			2			
Iecavas Mūzikas un mākslas skola	157	48	27	40	15	10		17				
Tukuma Mākslas skola	156	156										
Jāņa Simsona Madonas mākslas skola	152	152										
Viesītes Mūzikas un mākslas skola	152	83	25					44				
Berģu Mūzikas un mākslas pamatskola	150	65	28	29	14	8		6				
Edmunda Veizāna deju skola	148									148		
Engures Mūzikas un mākslas skola	146	71	23	12	24	16						
Krāslavas Mūzikas skola	144		99	32	13							
Vecumnieku Mūzikas un mākslas skola	143	62	25	30	19	7						
Aizkraukles mākslas skola	142	142										
Naujenes Mūzikas un mākslas skola	141	33	60	12	36							
Ropažu Mūzikas un mākslas skola "Rodenpois"	140	66	22	13	27	6			6			
Dundagas Mākslas un mūzikas skola	137	54	15	29	4	7		17		11		
Priekules Mūzikas un mākslas skola	137	58	17	17	23	8		14				
Varakļānu Mūzikas un mākslas skola	136	69	26	8	15	4		14				
Carnikavas Mūzikas un mākslas skola	134	53	38	13	19	11						
Jaunpiebalgas Mūzikas un mākslas skola	133	51	47	12	23							
Dagdas Mūzikas un mākslas skola	132	80	52									
Amatas novada mūzikas un mākslas skola	131	68	15					22		26		
Mālpils Mūzikas un mākslas skola	126	60	30	24	8	4						
Babītes Mūzikas skola	123		31	44	29	14		5				

Izglītības iestāde	Kopā skaits	211 Vizuāli plastiskā mākla	212 01 Taustiņinstrumentu spēle	212 02 Stīgu instrumentu spēle	212 03 Pūšaminstrumentu spēle	212 04 Sītaminstrumentu spēle	212 05 Diriģēšana	212 06 Vokāla mūzika	212 09 Mūzika	212 10 Deja	212 12 Teātra mākla	214 01 Datordizains
Jaunannas Mūzikas un mākslas pamatskola	119	66	35	10	5	3						
Aizputes Mūzikas skola	117		30	19	40	8		20				
Baldones Mākslas skola	116	116										
Smiltenes Mākslas skola	116	116										
Jāņa Dūmiņa Baldones Mūzikas skola	113		41	37	24	11						
Indras Mākslas un mūzikas skola	111	58								53		
Aizputes Mākslas skola	110	110										
Viļakas Mūzikas un mākslas skola	110	27	42	30	11							
Dobeles Mākslas skola	108	108										
Viļānu Mūzikas un mākslas skola	108	28	37	20	10			7		6		
Ozolnieku Mūzikas skola	106		36	25	31	14						
J. Cimzes Valkas Mūzikas skola	106		31	20	26	3		26				
Auces Mūzikas skola	105		38	15	24	9		19				
Baltinavas Mūzikas un mākslas skola	105	49	18	8	18					12		
Zilupes Mūzikas un mākslas skola	105	35	27	12	6					25		
Mazsalacas Mūzikas un mākslas skola	104	57	17	8	22							
Rojas Mūzikas un mākslas skola	101	32	18	26	7	1		17				
Salacgrīvas Mākslas skola	101	101										
Grobiņas Mūzikas un mākslas skola	93	37	20	18						18		
Alūksnes Mākslas skola	92	92										
Rūjienas Mākslas skola	91	91										
Salacgrīvas novada Mūzikas skola	91		54	2	26	9						
Talsu Mākslas skola	91	91										
Bēnes Mūzikas un mākslas skola	90	44	21		5	7						13
Staiķeles Mūzikas un mākslas skola	88	37	13	20	8			10				
Kārļa Kažociņa Madrienas Mūzikas un mākslas skola	88	39	24	5	16	4						
Pļaviņu Mākslas skola	88	88										
Nīcas Mūzikas skola	84		31	16	35	2						
Maltas Mūzikas skola	84		32	34	18							
Kokneses Mūzikas skola	82		32	13	29			8				
Sējas Mūzikas un mākslas skola	80	45	9	18	8							
Strenču Mūzikas skola	79		11	11	31			26				
Alojas Mūzikas un mākslas skola	77	39	18	7	13							
Alsungas Mūzikas skola	76	18	35	23								

Izglītības iestāde	Kopā skaits	211 Vizuāli plastiskā māksla	212 01 Taustiņinstrumentu spēle	212 02 Stīgu instrumentu spēle	212 03 Pūšaminstrumentu spēle	212 04 Sītaminstrumentu spēle	212 05 Diriģēšana	212 06 Vokālā mūzika	212 09 Mūzika	212 10 Deja	212 12 Teātra māksla	214 01 Datordizains
Valdemārpils Mūzikas un mākslas skola	76	23	17		14			22				
Limbažu Mākslas skola	74	74										
Rūjienas Mūzikas skola	72		32	6	34							
Skruņģu Mūzikas skola	71		32	28	11							
Līgatnes Mūzikas un mākslas skola	69	27	16	15	11							
Nigrandes Mūzikas skola	68		17	30	2					19		
Gaujienas Mūzikas un mākslas skola	66	46	10	5	2	1		2				
Ērgļu Mākslas un mūzikas skola	66	44	3		19							
Birzgales Mūzikas skola	65		20		41	4						
Cesvaines Mūzikas un mākslas skola	61	27	12	8	13			1				
Salgales Mūzikas un mākslas skola	61	15	19	5	12	10						
Pilsrundāles vidusskola	61	24	12	15				10				
Pļaviņu Mūzikas skola	58		24	5	24			5				
Kalētu Mūzikas un mākslas skola	58	21	8	3	7	5		14				
Sabiles Mūzikas un mākslas skola	58	32	8		6			12				
Aglonas bazilikas Kora skola	55							55				
Lubānas Mākslas skola	55	55										
Vaiņodes Mūzikas skola	55		10	14	9			22				
Ventspils novada Ugāles Mūzikas un mākslas skola	53	28	13	3	9							
Zanes Ludboržas mūzikas skola	52		40	11		1						
Kandavas Deju skola	51									51		
Maijas Pilāgas Lēdurgas mākslas un mūzikas skola	50	50										
Mērsraga Mūzikas un mākslas skola	50	20	6	11	7			6				
Dzērbenes vispārīgizglītojošā un mūzikas pamatskola	50		22	21	7							
Krāslavas Mākslas skola	49	49										
Ventspils novada Piltenes mūzikas skola	48		6	21	15			6				
Privātā mūzikas skola "BJMK Rokskola"	47								47			
Pāvilostas Mūzikas skola	44		28	16								
Mūzikas skola "Namiņš"	44		14	7	17	6						
Pāvilostas Mākslas skola	41	41										
Inešu pamatskola	30	30										

Tabula 13. Audzēkņu skaits profesionālās ievirzes kultūrizglītības programmās izglītības iestādēs 2018. gada 1. janvārī, dalījumā pa izglītības pakāpēm

Datu avots: LNKC, pētījuma autoru aprēķini. Piezīme: Sarkanos toņos iekrāsotas lielākās vērtības konkrētā izglītības programmu kopā, zaļā krāsā – mazākās vērtības.

Izglītības iestāde	Kopā skaits	211 Vizuali plastiskā māksla		212 01 Taustiņinstru- mentu spēle			212 02 Stīgu instrumentu spēle			212 03 Pūšaminstru- mentu spēle			212 04 Sitaminstrumentu spēle			212 05 Diriģēšana	212 06 Vokālā mūzika			212 09 Mūzika		212 10 Deja		212 12 Teātra māksla	214 01 Datordizains	
		20V	30V	10V	20V	30V	10V	20V	30V	10V	20V	30V	10V	20V	30V		30V	10V	20V	30V	20V	30V	20V			30V
Jāzepa Mediņa Rīgas 1. mūzikas skola	636			204	10		153	13		102	7		23				121	3								
PIKC "Nacionālā Mākslu vidusskola"	610	91		41			84			55			7				221	1		1	103	6				
Ādažu Mākslas un mūzikas skola	574	294		108			66			50			7				29				20					
PIKC "Liepājas Mūzikas, mākslas un dizaina vidusskola"	503	172		91			91			81			20				48									
Pāvula Jurjāna mūzikas skola	490			184	8		124	3		108	5		22				36									
Pārdaugavas Mūzikas un mākslas skola	459	194		66	1		73	2		54	2		11				56									
Saldus Mūzikas skola	427			270			41			50			13				53									
Bolderājas Mūzikas un mākslas skola	416	169		78			69			40			10						50							
Jūrmalas Mūzikas vidusskola	411			174	4		104	18		44			18	9	3		37									
Juglas Mūzikas skola	409			131			154			109			15													
Sīguldas Mākslu skola "Baltais Flīģelis"	399	153		100			40			61			11				24							10		
Jelgavas Mūzikas vidusskola	380			152			107			46			22				53									
PIKC "Ventspils Mūzikas vidusskola"	380			121			86		1	47	2		7				59		57							
Staņislava Broka Daugavpils Mūzikas vidusskola	362			139			75			78			9				61									
Ogres Mūzikas skola	354			113			98			76			14				53									
Māras Muižnieces Rīgas Mākslas skola	346	346																								
Jūrmalas Mākslas skola	345	345																								
Valmieras Mūzikas skola	337			93			110			63			12				59									
Latgales priekšpilsētas mūzikas un mākslas skola	328	78		88			91			29			16				26									
Mārupes Mūzikas un mākslas skola	298	93		58			71			38			18				20									
Ogres Mākslas skola	297	297																								
Bauskas Mūzikas un mākslas skola	289	118		56			28			37			11				39									
Jelgavas Mākslas skola	286	270	16																							
Jāņa Norviņa Madonas Mūzikas skola	276			73			79			96							28									
PIKC "Daugavpils Dizaina un mākslas vidusskola "Saules skola"	274	274																								
Gulbenes Mākslas skola	274	256	18																							
Rēzeknes Mākslas un dizaina vidusskola	271	271																								
Augusta Dombrovska Mūzikas skola	269			80			82			53			13				33		8							
Ķekavas Mūzikas skola	259			2	59		11	68		19	49		4	13			34									
Rīgas 3. mūzikas skola	259			108			40			69			16				26									
Arvīda Žilinska Jēkabpils Mūzikas skola	256			89			34			39			14				80									
Ķekavas Mākslas skola	256	256																								

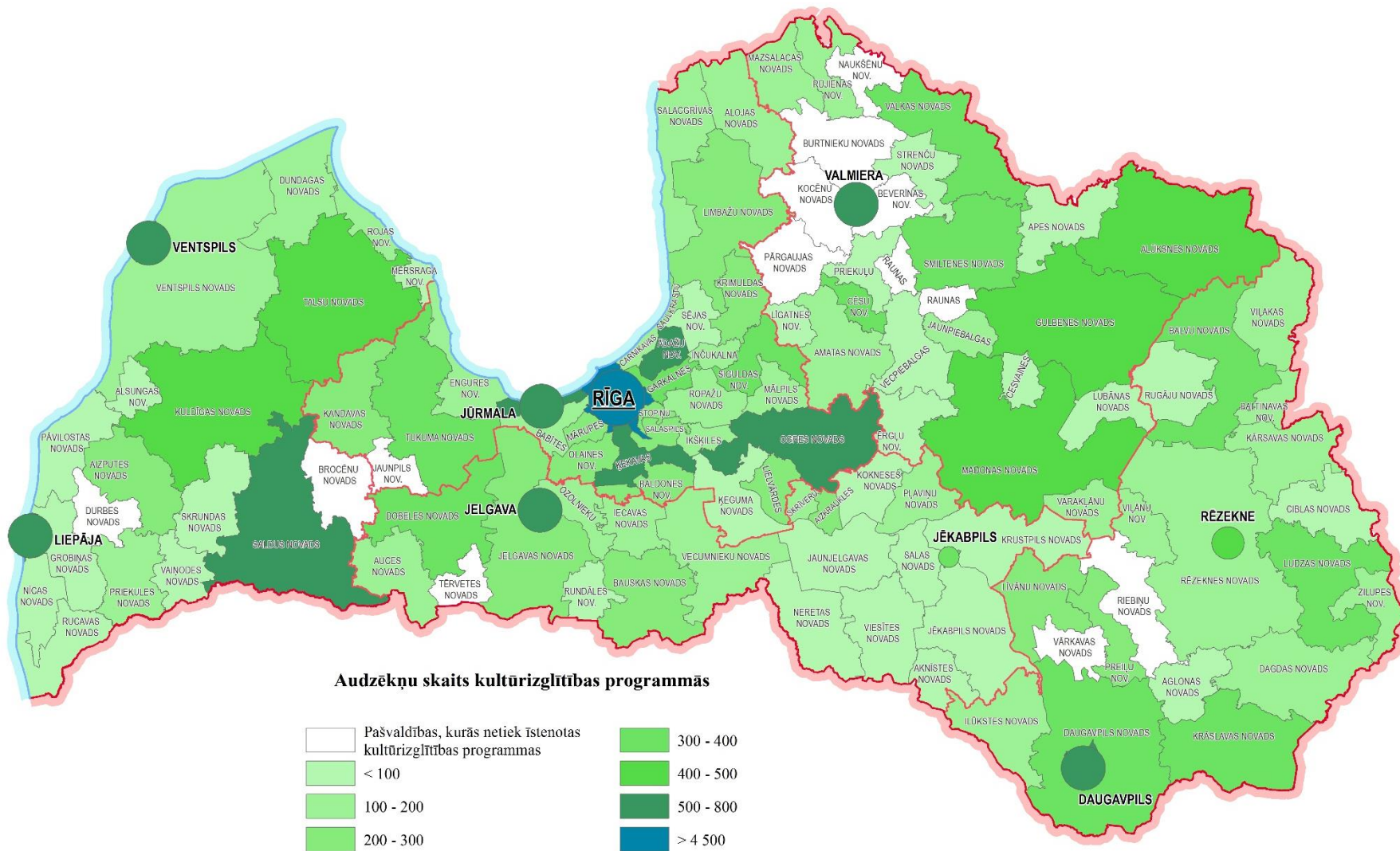
Izglītības iestāde	Kopā skaits	211 Virtuāli plastiskā māksla		212 01 Taustiņinstrumentu spēle			212 02 Stīgu instrumentu spēle			212 03 Pušaminstrumentu spēle			212 04 Sitaminstrumentu spēle			212 05 Diriģēšana	212 06 Vokālā mūzika			212 09 Mūzika		212 10 Deja		212 12 Teātra māksla	214 01 Datorizains
		20V	30V	10V	20V	30V	10V	20V	30V	10V	20V	30V	10V	20V	30V		30V	10V	20V	30V	20V	30V	20V		
Jelgavas novada Mūzikas un mākslas skola	247	139		36	15				8	6		13	4				26								
Ulbrokas Mūzikas un mākslas skola	245	97			43			42			28		11				24								
Alūksnes Mūzikas skola	241			14	105			18		9	61		19				15								
Tukuma Mūzikas skola	235				107			35			76		17												
Salaspils Mūzikas un mākslas skola	231	100			64			41			14		12												
Cēsu pilsētas Mākslas skola	224	205	19																						
Jēkaba Graubiņa Līvānu Mūzikas un mākslas skola	223	95			77			13			31		7												
Balvu Mūzikas skola	221				109			17			68		3				24								
Kandavas Mākslas un mūzikas skola	219	126		11	30		1	19		6	26														
Preiļu Mūzikas un mākslas skola	219	58			78			20			40						23								
Vidzemes jūrmalas Mūzikas un mākslas skola	217	112			42			17			27		10				9								
Jāņa Ivanova Rēzeknes Mūzikas vidusskola	215				87			54			32		7				35								
Valkas Mākslas skola	214	214																							
Dobeles Mūzikas skola	210				100			41			24		9				36								
Smiļtenes Mūzikas skola	206				56			21			56		20				53								
Olaines Mūzikas un mākslas skola	205	70			54			40			35		6												
Alfrēda Kalniņa Cēsu Mūzikas vidusskola	204				70			55			48	1	12				14	1	3						
Lielvārdes novada mūzikas un mākslas skola	203	60			47			26			29						41								
Jēkabpils Mākslas skola	202	202																							
Gulbenes Mūzikas skola	199				110			32			48		9												
Kārsavas Mūzikas un mākslas skola	197	90			38			14			30		2									23			
Kuldīgas Mākslas un humanitāro zinību vidusskola	197	197																							
Valmieras Mākslas vidusskola	197	184	13																						
Ernesta Vignera Kuldīgas Mūzikas skola	195				90			46			35		8				16								
J. Soikāna Ludzas mākslas skola	195	181	14																						
Iksšķiles Mūzikas un mākslas skola	194	80			34			19			38						23								
Ludzas Mūzikas pamatskola	192				61			31			49						28					23			
Saldus Mākslas skola	192	192																							
Špoģu Mūzikas un mākslas skola	189	63			88			8									30								
Limbažu mūzikas skola	189				105			47			37														
Talsu Mūzikas skola	187				51			32			51		10				43								
Ventspils Mākslas skola	185	168	17																						
Ilūkstes mūzikas un mākslas skola	179	34			42			8			13		5				77								
Inčukalna novada Mūzikas un mākslas skola	179	64			52			29			34														

Izglītības iestāde	Kopā skaits	211 Virtuāli plastiskā māksla		212 01 Taustiņinstrumentu spēle			212 02 Stīgu instrumentu spēle			212 03 Pušaminstrumentu spēle			212 04 Sitaminstrumentu spēle			212 05 Diriģēšana	212 06 Vokālā mūzika			212 09 Mūzika		212 10 Deja		212 12 Teātra māksla	214 01 Datorizains
		20V	30V	10V	20V	30V	10V	20V	30V	10V	20V	30V	10V	20V	30V		30V	10V	20V	30V	20V	30V	20V		
Agra Daņileviča deju skola	175																					175			
P. Barisona Aizkraukles Mūzikas skola	169				74				33			24						38							
Balvu Mākslas skola	167	167																							
Skrīveru Mūzikas un mākslas skola	164	84			43			12			25														
Krīmuldas Mūzikas un mākslas skola	162	73			17			22			5		7									38			
Liepājas pilsētas 2. mūzikas skola	160			10	88			38			24														
Garkaines Mākslu un vispārīgglītojošā pamatskola	158	54			37			25			23		17						2						
Iecavas Mūzikas un mākslas skola	157	48			27			40			15		10				17								
Tukuma Mākslas skola	156	156																							
Jāņa Simsona Madonas mākslas skola	152	152																							
Viesītes Mūzikas un mākslas skola	152	83			25												44								
Berģu Mūzikas un mākslas pamatskola	150	65			28			29			14		8				6								
Edmunda Veizāna deju skola	148																				137	11			
Engures Mūzikas un mākslas skola	146	71			23			12			24		16												
Krāslavas Mūzikas skola	144				99			32			13														
Vecumnieku Mūzikas un mākslas skola	143	62		8	16	1	7	23		4	15		1	6											
Aizkraukles mākslas skola	142	142																							
Naujenes Mūzikas un mākslas skola	141	33			60			12			36														
Ropažu Mūzikas un mākslas skola "Rodenpois"	140	66			22			13			27		6						6						
Dundagas Mākslas un mūzikas skola	137	54			15			29			4		7				17				11				
Priekules Mūzikas un mākslas skola	137	58			17			17			23		8				14								
Varakļānu Mūzikas un mākslas skola	136	69			26			8			15		4				14								
Carnikavas Mūzikas un mākslas skola	134	53			38			13			19		11												
Jaunpiebalgas Mūzikas un mākslas skola	133	51			47			12			23														
Dagdas Mūzikas un mākslas skola	132	80			52																				
Amatas novada mūzikas un mākslas skola	131	68			15												22					26			
Mālpils Mūzikas un mākslas skola	126	60			30			24			8		4												
Babītes Mūzikas skola	123				31			44			29		14				5								
Jaunannas Mūzikas un mākslas pamatskola	119	66			35			10			5		3												
Aizputes Mūzikas skola	117				30			19			40		8				20								
Baldones Mākslas skola	116	116																							
Smiļtenes Mākslas skola	116	116																							
Jāņa Dūmiņa Baldones Mūzikas skola	113				41			37			24		11												
Indras Mākslas un mūzikas skola	111	58																				53			

Izglītības iestāde	Kopā skaits	211 Virtuāli plastiskā māksla		212 01 Taustiņinstrumentu spēle			212 02 Stīgu instrumentu spēle			212 03 Pušaminstrumentu spēle			212 04 Sitaminstrumentu spēle			212 05 Diriģēšana	212 06 Vokālā mūzika			212 09 Mūzika		212 10 Deja		212 12 Teātra māksla	214 01 Datorizains	
		20V	30V	10V	20V	30V	10V	20V	30V	10V	20V	30V	10V	20V	30V		30V	10V	20V	30V	20V	30V	20V			30V
Aizputes Mākslas skola	110	110																								
Vīļakas Mūzikas un mākslas skola	110	27			42			30			11															
Dobeles Mākslas skola	108	108																								
Vīļānu Mūzikas un mākslas skola	108	28			37			20			10							7				6				
Ozolnieku Mūzikas skola	106			23	13		20	5		23	8		13	1												
J. Cimzes Valkas Mūzikas skola	106				31			20			26			3				26								
Auces Mūzikas skola	105				38			15			24			9				19								
Baltinavas Mūzikas un mākslas skola	105	49			18			8			18											12				
Zilupes Mūzikas un mākslas skola	105	35			27			12			6											25				
Mazsalacas Mūzikas un mākslas skola	104	57			17			8			22															
Rojas Mūzikas un mākslas skola	101	32			18			26			7			1				17								
Salacgrīvas Mākslas skola	101	101																								
Grobiņas Mūzikas un mākslas skola	93	37			20			18														18				
Alūksnes Mākslas skola	92	92																								
Rūjienas Mākslas skola	91	91																								
Salacgrīvas novada Mūzikas skola	91				54			2			26			9												
Talsu Mākslas skola	91	91																								
Bēnes Mūzikas un mākslas skola	90	44			21						5			7												13
Staiceles Mūzikas un mākslas skola	88	37			13			20			8							10								
Kārļa Kažociņa Madlienas Mūzikas un mākslas skola	88	39			24			5			16			4												
Pļaviņu Mākslas skola	88	88																								
Nīcas Mūzikas skola	84				31			16			35			2												
Maltas Mūzikas skola	84				32			34			18															
Kokneses Mūzikas skola	82				32			13			29							8								
Sējas Mūzikas un mākslas skola	80	45			9			18			8															
Strenču Mūzikas skola	79				11			11			31							26								
Alojas Mūzikas un mākslas skola	77	39			18			7			13															
Alsungas Mūzikas skola	76	18		4	31		4	19																		
Valdemārpils Mūzikas un mākslas skola	76	23			17						14							22								
Limbažu Mākslas skola	74	74																								
Rūjienas Mūzikas skola	72				32			6			34															
Skrundas Mūzikas skola	71				32			28			11															
Līgatnes Mūzikas un mākslas skola	69	27			16			15			11															
Nīgrandes Mūzikas skola	68			1	16		4	26			2											19				

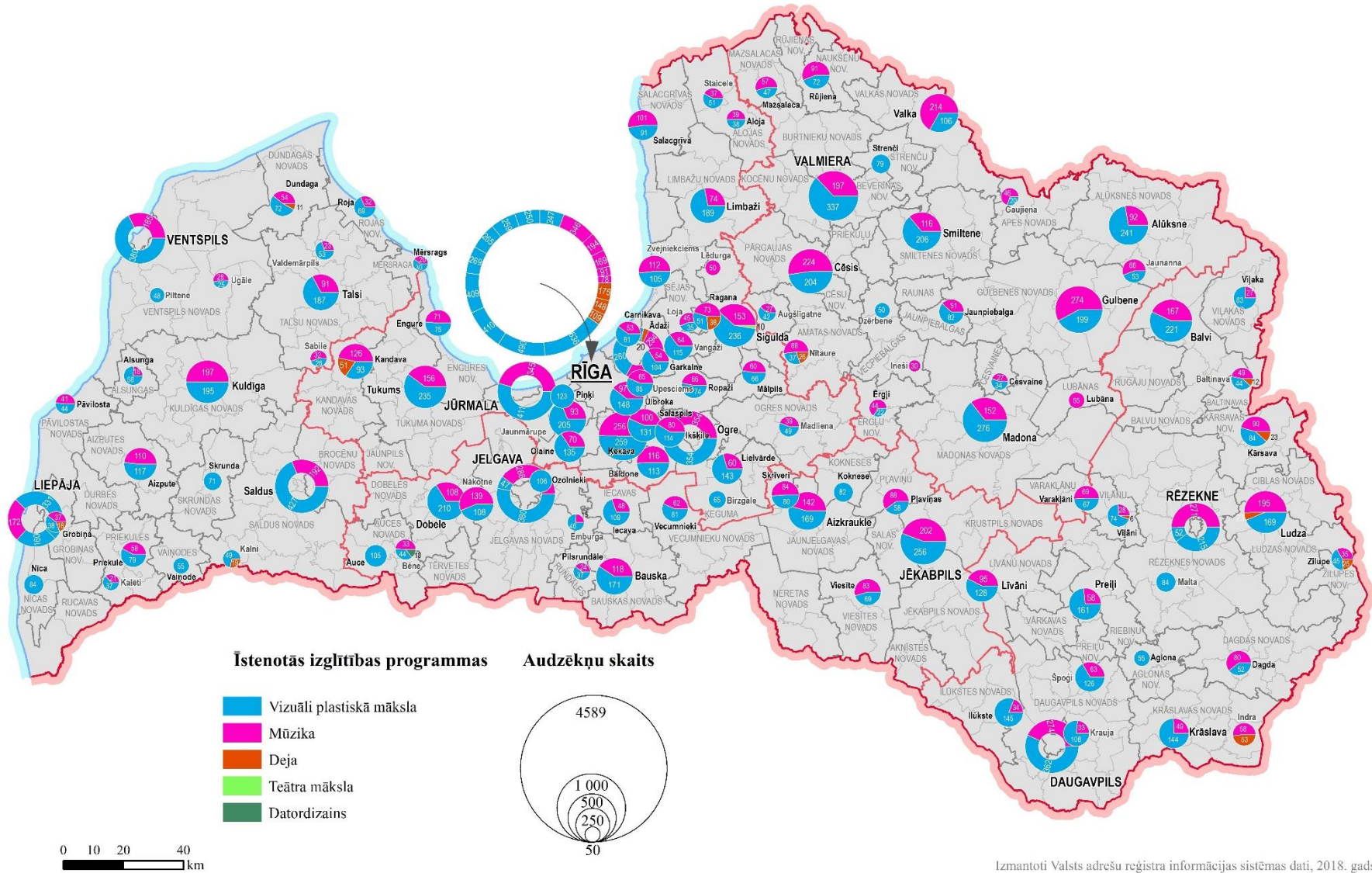
Izglītības iestāde	Kopā skaits	211 Vizuali plastiskā māksla		212 01 Taustiņinstru- mentu spēle			212 02 Stīgu instrumentu spēle			212 03 Pušaminstru- mentu spēle			212 04 Sitaminstrumentu spēle			212 05 Diriģēšana	212 06 Vokālā mūzika			212 09 Mūzika		212 10 Deja		212 12 Teātra māksla	214 01 Datordizains	
		20V	30V	10V	20V	30V	10V	20V	30V	10V	20V	30V	10V	20V	30V		30V	10V	20V	30V	20V	30V	20V			30V
Gaujienas Mūzikas un mākslas skola	66	46			10			5			2			1			2									
Ērgļu Mākslas un mūzikas skola	66	44			3						19															
Birzgales Mūzikas skola	65				20						41			4												
Cesvaines Mūzikas un mākslas skola	61	27		11	1			8			13						1									
Salgales Mūzikas un mākslas skola	61	15		15	4		5			10	2		9	1												
Pilsrundāles vidusskola	61	24		9	3		15									10										
Pļaviņu Mūzikas skola	58				24			5			24						5									
Kalētu Mūzikas un mākslas skola	58	21			8			3			7			5		9	5									
Sabiles Mūzikas un mākslas skola	58	32			8						6						12									
Aglonas bazilikas Kora skola	55																55									
Lubānas Mākslas skola	55	55																								
Vaiņodes Mūzikas skola	55				10			14			9						22									
Ventspils novada Ugāles Mūzikas un mākslas skola	53	28			13			3			9															
Zanes Ludboržas mūzikas skola	52				39	1		10	1					1												
Kandavas Deju skola	51																						51			
Maijas Pilāgas Lēdurgas mākslas un mūzikas skola	50	50																								
Mērsraga Mūzikas un mākslas skola	50	20			6			11			7						6									
Dzērbenes vispārīgizglītojošā un mūzikas pamatskola	50				22		5	16			7															
Krāslavas Mākslas skola	49	49																								
Ventspils novada Piltenes mūzikas skola	48				6			21			15						6									
Privāta mūzikas skola "BJMK Rokskola"	47																			47						
Pāvilostas Mūzikas skola	44				28			16																		
Mūzikas skola "Namiņš"	44				14			7			16	1		6												
Pāvilostas Mākslas skola	41	41																								
Inešu pamatskola	30	30																								

Attēls 7. Audzēkņu skaits profesionālās ievirzes kultūrizglītības programmās pašvaldību griezumā (dati par situāciju uz 2018. gada 1. janvāri)

Izmantoti Valsts adrešu reģistra informācijas sistēmas dati, 2018. gads.

Attēls 8. Audzēkņu skaits profesionālās ievirzes kultūrizglītības programmās (dati par situāciju uz 2018. gada 1. janvāri)

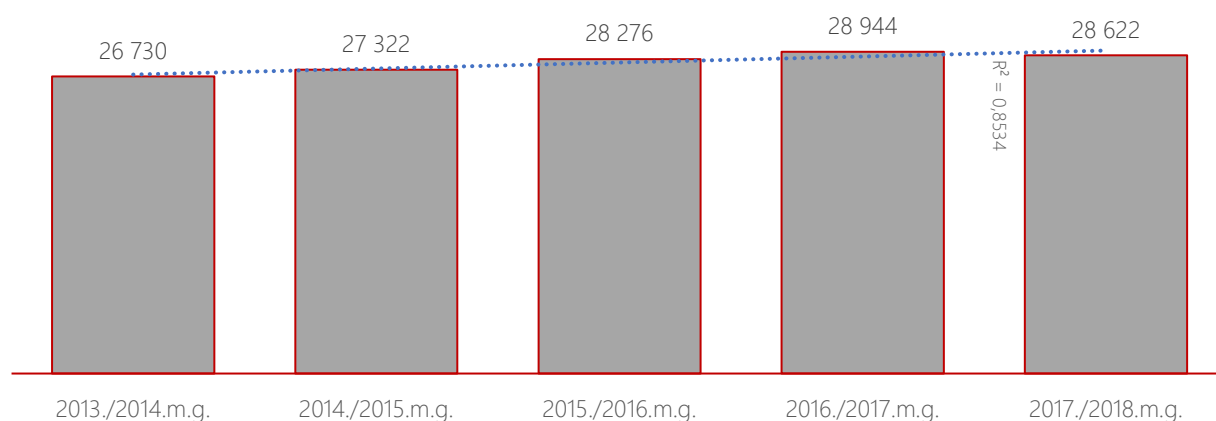

Pēdējo piecu gadu laikā audzēkņu skaits profesionālās ievirzes kultūrizglītības programmās ir pieaudzis par 7%, vidēji gadā pieaugot par 2%. Šis rādītājs sasaucas arī ar kopējo bērnu un jauniešu (iedzīvotāju līdz darbības vecumam) skaita pieaugumu – attiecīgajā laika periodā tas pieaudzis par 4%. Sekojoši – audzēkņu skaits kultūrizglītības programmās ir audzis nedaudz straujāk nekā kopējais iedzīvotāju līdz darbības vecumam skaits.

Visbūtiskāk (+39%) pieaudzis audzēkņu skaits dejas un teātra programmās (lai gan skaitliski šīs izmaiņas ir nelielas), būtiski (+17%) audzis audzēkņu skaits arī mākslas programmās. Savukārt mūzikas programmās audzēkņu skaits bijis nedaudz augošs 2013.–2015. gados, bet nākamajos divos gados novērojams audzēkņu skaita kritums. Izmaiņas dejas programmu audzēkņu skaitā skaidrojamas ar to, ka pēdējos gados izveidotas dejas programmas vairākās profesionālās ievirzes kultūrizglītības iestādēs; lielāka interese arī par privāto dejas skolu piedāvājumu. Savukārt mākslas programmās pieaugumu var radīt pavisam nelielas izmaiņas – ieteicamais grupas lielums ir 12, taču kopā var darboties arī 13 vai 15 audzēkņi. Populāri pedagogi, interesanti izvēles kursi var nodrošināt interesentu pieaugumu. Savukārt mūzikas programmu audzēkņu skaits, lai arī samazinās, joprojām ir lielāks nekā pirms sākās kāpums. Tomēr situāciju būtu ieteicams monitorēt. Mūzikas nozarē noteikti ir virkne izaicinājumu, kas šādu kritumu var sekmēt.

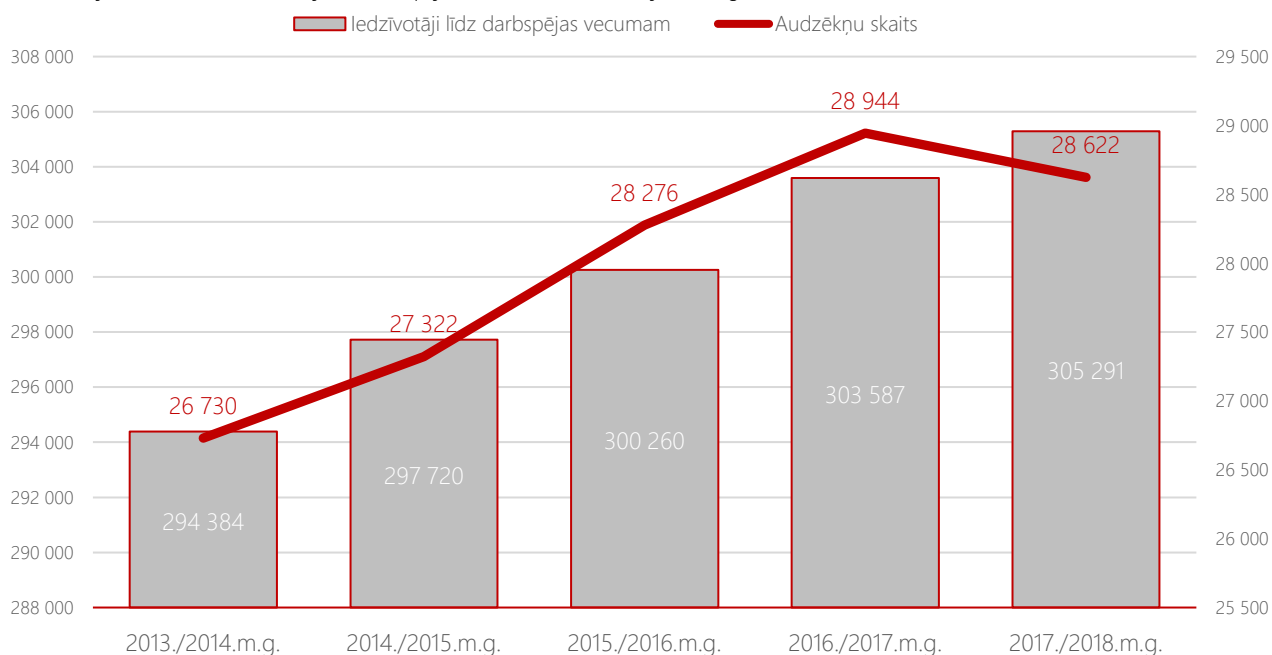
Grafiks 5. Audzēkņu kopskaits profesionālās ievirzes kultūrizglītības programmās 2013.–2017. g.

Datu avots: LNK. Piezīme: Audzēkņu kopskaits atšķiras no datiem citās šī ziņojuma sadaļās, jo izmantoti atšķirīgi atskaites laika posmi (mācību gada sākums šajā grafikā, vidus – citos grafikos).

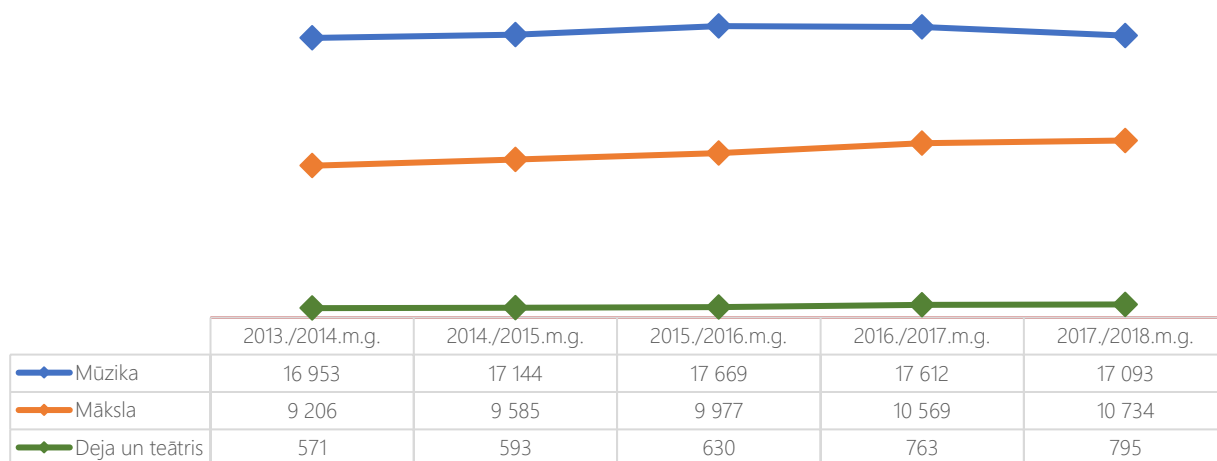
Grafiks 6. Audzēkņu kopskaits profesionālās ievirzes kultūrizglītības programmās un Latvijas iedzīvotāju līdz darbības vecumam kopskaits 2013.–2017. g.

Datu avots: LNK; Centrālā statistikas pārvalde. Piezīmes: Audzēkņu kopskaits atšķiras no datiem citās šī ziņojuma sadaļās, jo izmantoti atšķirīgi atskaites laika posmi (mācību gada sākums šajā grafikā, vidus – citos grafikos). Dati attēloti divās atšķirīgās skalās, to salīdzinājums ir relatīvs! Iedzīvotāji līdz darbības vecumam – iedzīvotāji līdz 14 gadu (ieskaitot) vecumam.

Grafiks 7. Audzēkņu kopskaits profesionālās ievirzes kultūrizglītības programmās 2013.–2017. g., dalījumā pa izglītības programmu grupām

Datu avots: LNK. Piezīme: Audzēkņu kopskaits atšķiras no datiem citās šī ziņojuma sadaļās, jo izmantoti atšķirīgi atskaites laika posmi (mācību gada sākums šajā grafikā, vidus – citos grafikos).

Kopumā pieprasījums pēc profesionālās ievirzes kultūrizglītības ir augsts, taču vēl plašāku iesaisti kavē vairāki faktori.. Jau iepriekšējā nodaļā norādīts uz vairākiem iemesliem, kādēļ bērni neuzsāk mācības kultūrizglītībā, no kuriem būtiskākie ir apsvērumi, kas saistīti ar izglītības iestāžu attālumu no dzīvesvietas, kā arī finansiālām izmaksām. Tāpat jāuzsver, ka liela daļa no tiem vecākiem, kuri ir apsvēruši iespējas mācīties mūzikas, mākslas vai deju skolā, to nav darījuši arī mācību slodzes dēļ – 36% no šiem vecākiem norādījuši, ka mācības ir grūti savienot ar vispārizglītojošo skolu un 21%, ka kultūrizglītībā ir pārāk liela slodze.

Grafiks 8. Vecāku viedoklis: Iemesli, kādēļ bērni nav uzsākuši mācības mūzikas, mākslas vai deju skolā (%)

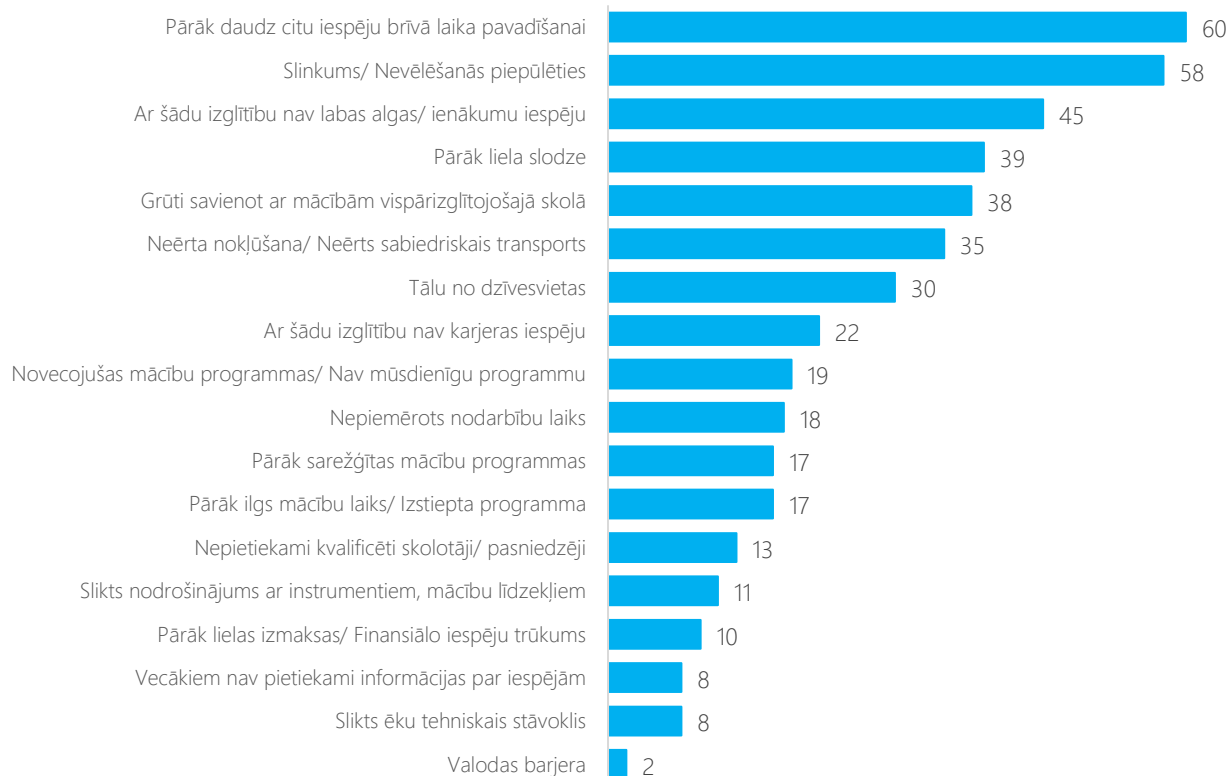
Datu avots: vecāku aptauja 2018. gada septembrī. Bāze: vecāki, kuri ir apsvēruši iespēju bērnam mācīties mūzikas, mākslas vai deju skolā, bet nav uzsākuši mācības, n=76.

Kultūrizglītības iestāžu vadītāju viedoklis būtiski atšķiras no vecāku vērtējumiem. Kopumā ir likumsakarīgi, ka iestādes vadītāji skaidro savas iestādes darbības ierobežojošos faktoros atšķirīgi, nekā to dara pakalpojuma izmantotāji (vecāki). Kultūrizglītības iestāžu vadītāji uzskata, ka galvenie iemesli, kas vecākus attur no bērnu mācībām kultūrizglītībā ir pārāk plašā citu brīvā laika pavadīšanas veidu "konkurence" (šādu viedokli pauž 60% skolu pārstāvju), kā arī bērnu slinkums un nevēlēšanās piepūlēties (58%). Pēdējais minētais netieši sasaucas ar vecāku vērtējumu par to, ka mācības kultūrizglītībā ir grūti savienot ar vispārīgglītojošo skolu, kā arī, ka tā ir pārāk liela slodze.

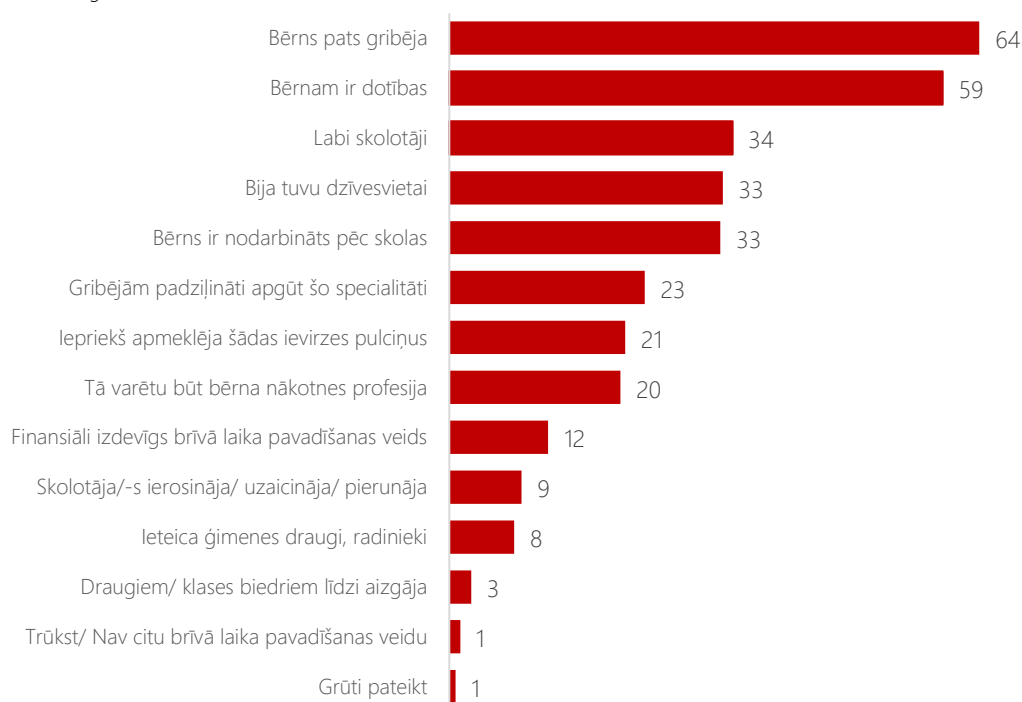
Grafiks 9. Kultūrizglītības iestāžu vadības viedoklis: Iemesli, kas vecākus attur no bērnu mācībām mūzikas, mākslas vai deju skolā (%)

Datu avots: mākslas, mūzikas un deju skolu vadības aptauja 2018. gada septembrī. Bāze: skolu vadība aptaujātajās izglītības iestādēs, n=105.

Kā jau pieminējām sadaļas sākumā, vecāki kā galvenos iemeslus mācību uzsākšanai piemin bērna vēlmi, interesi un dotības; nozīmīgi faktori ir arī brīvā laika pavadīšana pēc skolas (33%) un finansiāli izdevīgs brīvā laika pavadīšanas veids (12%). Šie dati norāda uz zināmu robežu saplūšanu starp profesionālās ievirzes un interešu izglītību vecāku uztverē. Daļa tomēr atzīmē, ka tā varētu būt nākotnes profesija (20%), kā arī to, ka bērns agrāk darbojies līdzīgas ievirzes interešu izglītības pulciņā (21%). Pēdējais norāda uz zināmu pēctecību, uz vēlmi nopietnāk apgūt specialitāti, kas iepazīta pulciņā – tas ir būtisks arguments par labu abu sistēmu savstarpējai papildināmībai, ko profesionālās ievirzes kultūrizglītības iestādes varētu stratēģiski attīstīt.

Grafiks 10. Vecāku viedoklis: Iemesli, kādēļ bērni uzsākuši mācības tieši konkrētajā mūzikas, mākslas vai deju skolā (%)
 Datu avots: vecāku aptauja 2018. gada septembrī. Bāze: visi aptaujātie vecāki, kuru bērni mācās mūzikas, mākslas vai deju skolā, un kuri ir snieguši konkrētu atbildi, n=683.

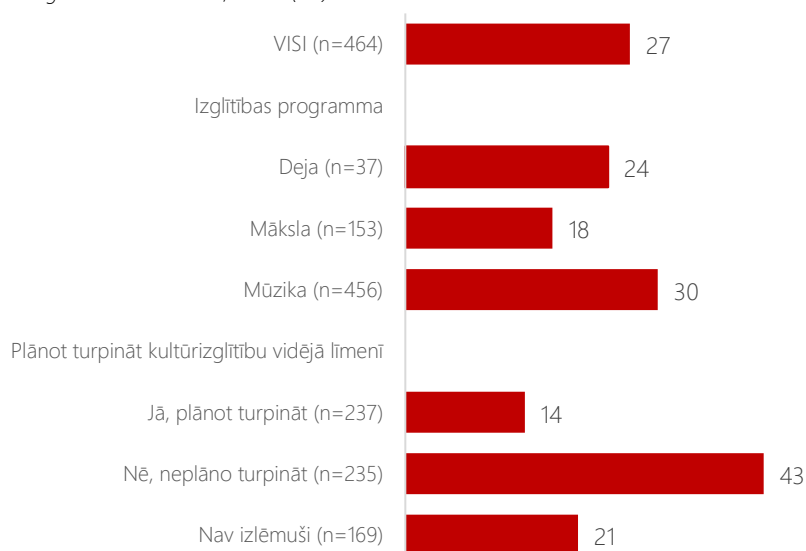
Kā vecāku, tā kultūrizglītības iestāžu vadības viedokļi netieši liecina, ka no vecāku puses **pastāv pieprasījums pēc kultūrizglītības kā daļu no interešu izglītības piedāvājuma**. Interese un profesionālās ievirzes izglītības attiecību jautājums ir neviennozīmīgs. No vienas puses, eksperti ir pauduši bažas, ka abas jomas var praksē tikt mākslīgi sapludinātas; galvenais risks – izglītības kvalitātes līmeņa pazemināšanās. No otras puses, pētījumā identificētas profesionālās ievirzes kultūrizglītības iestāžu vadītāju stratēģijas, kas liecina tieši par pretējo – vēlmi skaidri uzsvērt kultūrizglītības iestādes lomu profesionālās izglītības nodrošināšanā. Proti, interešu izglītības piedāvājums (organizēts pašā profesionālās ievirzes kultūrizglītības iestādē) tiek izmantots kā iespēja potenciālajiem audzēkņiem gūt pirmos iespaidus, izmēģināt savus spēkus un izlemt, vai interese par nodarbībām ir pietiekami spēcīga, lai tādējādi mērķtiecīgāk atlasītu tos, kas turpinās izglītību profesionālajā ievirzē (par šādu trajektoriju liecina arī aptaujas dati par profesionālās ievirzes kultūrizglītības izvēles iemesliem). Tāpat arī pētījumā veiktās intervijas ar pašvaldību pārstāvjiem liecina par skaidru nošķirumu starp profesionālās ievirzes un interešu izglītības piedāvājumu, uzsverot, ka profesionālās ievirzes kultūrizglītība ir nopietnāka izvēle, kas arī prasa lielākus un paliekošākus ieguldījumus (piemēram, instrumentu vai aprīkojuma pirkšanā). Tomēr

tiek arī atzīts, ka ir vērojama tendence izmēģināt vairākus nodarbību veidus, lai izvēlētos piemērotāko. Arī profesionālās ievirzes kultūrizglītības iestāžu vadītāji intervijās ir uzsvēruši, ka mazie audzēkņi paši vēl nav spējīgi pilnībā novērtēt savu izvēli, bieži tā ir vecāku iniciatīva, pieprasījums, arī izvēle starp dažādiem piedāvājumiem. Jānorāda, ka mērķtiecīgākas izvēles veikšanā var daudz palīdzēt arī pati izglītības iestāde.

Sākotnējo pieprasījumu pēc kultūrizglītības lielā mērā veido vecāku priekšstati par šīs izglītības saturu un izglītības iestādes nodrošināto kvalitāti, vidi, labiem pedagogiem. Savukārt **mācību process vecāku priekšstatus var pat būtiski mainīt**. To apliecina arī vecāku aptaujas dati – kopumā **27% vecāku mācību procesā ir apsvēruši iespējas vai nepieciešamību pārtraukt mācības konkrētajā kultūrizglītības iestādē**. Īpaši augsts šis rādītājs ir mūzikas programmās – **30%** ir apsvēruši mācību pārtraukšanas nepieciešamību. Pie tam novērojama izteikta korelācija ar vecāku lēmumiem par mācību turpināšanu kultūrizglītībā pēc mākslas, mūzikas vai deju skolas absolvēšanas – **43%** no tiem, kuri ir apsvēruši nepieciešamību pārtraukt mācības, apgalvo, ka bērni pēc mācību pabeigšanas konkrētajā skolā noteikti neturpinās tālāku kultūrizglītības ieguvu. Iemesli, kādēļ vecāki ir apsvēruši mācību pārtraukšanas nepieciešamību visbiežāk ir saistīti tieši ar mācību procesu: **45%** kā iemeslu norāda pārāk lielo slodzi, **44%** min, ka bērnam zudusi interese par mācībām, **39%**, ka bērnam nepatika skolotāji, un **34%**, ka mācības grūti savienot ar vispārizglītojošo skolu. Tāpat sniegtās atbildes norāda uz ģeogrāfiskā pārklājuma problemātiku – **15%** vecāku kā iemeslu min neērtu sabiedrisko transportu, neērtu nokļūšanu, bet **11%** norāda uz faktu, ka atrodas tālu no dzīvesvietas. Iepriekš minētais liecina, ka **vecāku un bērnu pieredze tieši mācību procesā un problēmas, ar kurām nākas saskarties, ļoti būtiski ietekmē pēctecību kultūrizglītības sistēmā**. Nākamajās nodaļās sniegta detalizētāka analīze problēmām, ar kādām saskaras vecāki un bērni mācību procesā. Balstoties uz līdz šim apskatītajiem datiem, var norādīt, ka kultūrizglītības pēctecību vistiešākajā veidā ietekmē virkne problēmu, ar kurām saskaras bērni un vecāki; daudzas no tām būtu iespējams mazināt vai novērst.

Grafiks 11. Vecāku viedoklis: Vai ir apsvēruši nepieciešamību pārtraukt mācības konkrētajā izglītības iestādē (%)

Datu avots: vecāku aptauja 2018. gada septembrī. Bāze: visi aptaujātie vecāki, kuru bērni mācās mūzikas, mākslas vai deju skolā, un kuri ir snieguši konkrētu atbildi, skaitu (n=) skatīt attēlā.

Grafiks 12. Vecāku viedoklis: lemesli, kādēļ ir apsvēruši nepieciešamību pārtraukt mācības konkrētajā izglītības iestādē (%)

Datu avots: vecāku aptauja 2018. gada septembrī. Bāze: aptaujātie vecāki, kuru bērni mācās mūzikas, mākslas vai deju skolā, un kuri ir apsvēruši nepieciešamību pārtraukt mācības, n=170.

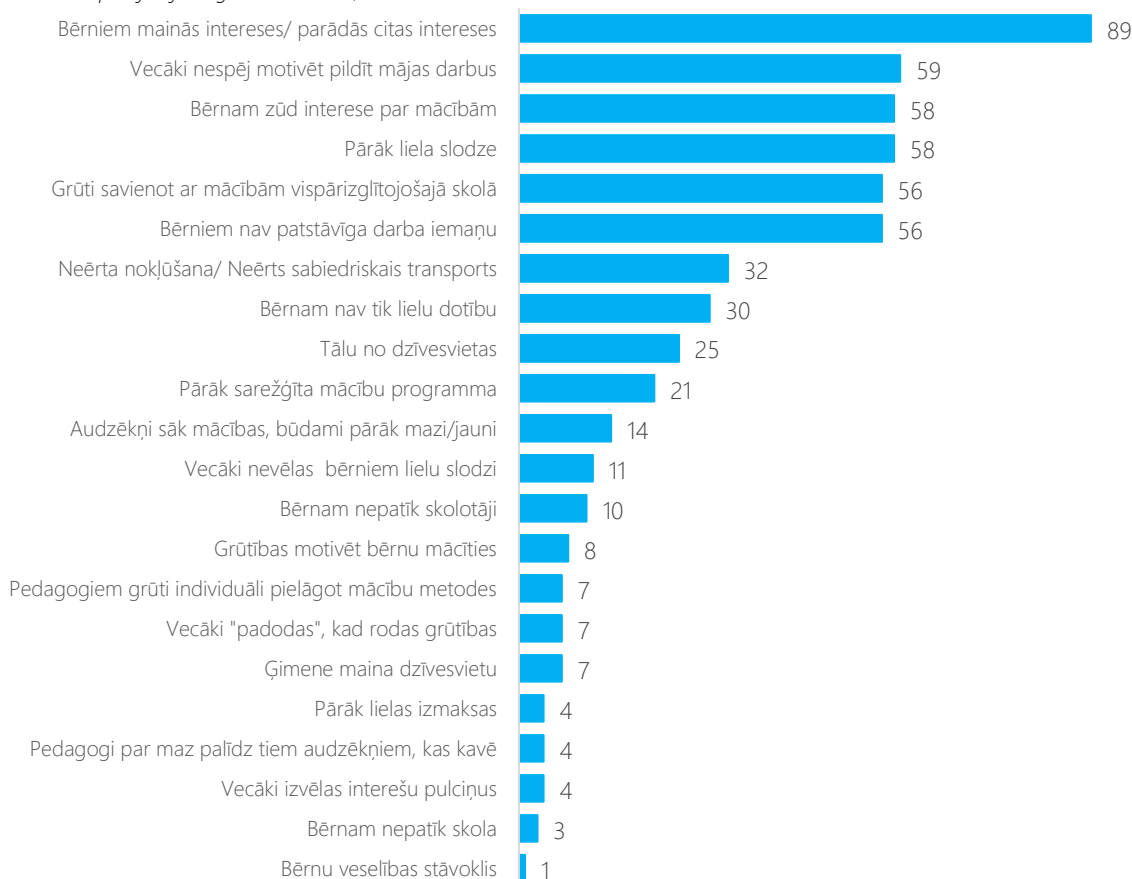

Lielā slodze un intereses zudums ir divas tēmas, kas vieno vecāku un profesionālās ievirzes kultūrizglītības iestāžu vadītāju viedokļus par to, kāpēc audzēkņi apsver iespēju pārtraukt mācības. Taču apgalvojums "intereses zudums" maz atklāj par to, kas programmas apguves laikā notiek ar bērna vēlēšanos un interesi, kas bija noteicošā motivācija, uzsākot mācības.

Grafiks 13. Kultūrizglītības iestāžu vadības viedoklis: lemesli, kādēļ bērni pārtrauc mācības konkrētajā mūzikas, mākslas vai dejas skolā (%)

Datu avots: mākslas, mūzikas un dejas skolu vadības aptauja 2018. gada septembrī.

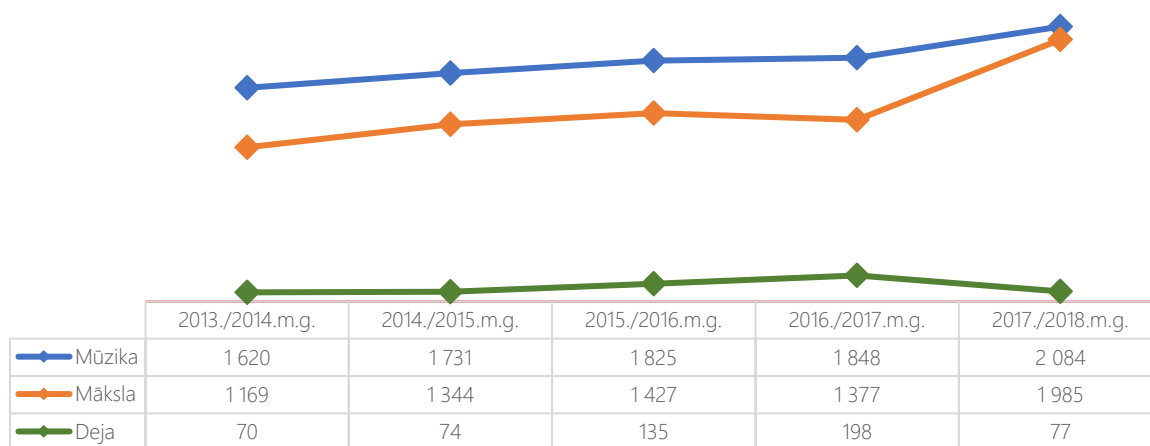
Bāze: skolu vadība aptaujātajās izglītības iestādēs, n=105.

Mācību pārtraukšanas problemātiku ļauj raksturot arī statistikas dati par šādu audzēkņu skaitu pašvaldību dibinātās un privāto izglītības iestāžu profesionālās ievirzes kultūrizglītības programmās (nav pieejami dati par šo rādītāju KM dibinātajās izglītības iestādēs). Šie dati liecina, ka pēdējo piecu gadu laikā ir būtiski pieaudzis mācības pārtraukušo audzēkņu skaits – 2013./2014. mācību gadā tādu bija kopumā 2 859, bet 2017./2018. mācību gadā jau 4 146. Skaita pieaugumu daļēji var skaidrot ar kopējo audzēkņu skaita pieaugumu profesionālās ievirzes kultūrizglītībā, tomēr mācības pārtraukušo skaits ir pieaudzis daudz straujāk nekā kopējais audzēkņu skaits (attiecīgi +45% un +8%). Mācību pārtraukšanas pieaugošo tendenci apliecina arī šādu audzēkņu skaita īpatsvars kopējā audzēkņu skaitā – ja 2013./2014. mācību gadā mācības pārtrauca 12% no audzēkņu kopskaita, tad 2017./2018. mācību gadā jau 16%. Īpaši pieaudzis mācības pārtraukušo skaits mākslas programmās (+70%). Pie tam – mācības pārtraukušo skaits ir lielāks nekā mācības pabeigušo skaits. Piemēram, 2017./2018. mācību gadā mācības pabeidza kopumā 2 092 audzēkņi, bet mācības pārtrauca 4 146. Kā jau norādīts iepriekš, profesionālās ievirzes kultūrizglītības līmenī audzēkņi un viņu vecāki bieži saskaras ar problēmsituācijām, ko raisa gan nodarbību plānojums, gan audzēkņu un pedagogu attiecības; gan nepieciešamība mācības profesionālās ievirzes kultūrizglītības iestādē savienot ar vispārīgā izglītībā skolā prasībām. Profesionālās ievirzes kultūrizglītības programmu ilgums, organizācija, saturs un metodes var radīt ievērojamu slodzi audzēkņiem, un mācību pārtraukšanas risku mazināšanai būtu nepieciešami daudzveidīgi uzlabojumi. Papildus, kultūrizglītības nozares eksperti norāda, ka daļā gadījumu mācību pārtraukšana nav saistīta ar problēmām, bet gan ar dabisku savu interešu meklēšanas un precizēšanas procesu.

Grafiks 14. Mācības pārtraukušo audzēkņu skaits profesionālās ievirzes kultūrizglītības programmās 2013.–2017. g., dalījumā pa izglītības programmu grupām

Datu avots: LNKC.

Kvalitāte

Kvalitātes izvērtēšanā ir vairāki savstarpēji saistīti aspekti; tos attiecībā uz izglītības iestādēm un/vai to programmām periodiski vērtē akreditācijas procesā. Pētījumā analizētie dati par profesionālās ievirzes kultūrizglītību attiecas uz akreditētām izglītības iestādēm vai programmām, līdz ar to tiek pieņemts, ka pamata kvalitāte jau ir saņēmusi novērtējumu. Papildus tam, ir vairāki instrumenti, kas, cita starpā, vērsti uz kvalitātes pārraudzīšanu un/vai pilnveidi. Nozīmīgs rādītājs ir arī sistēmas

ieinteresēto pušu – audzēkņu vecāku, finansētāju, kā arī nākamā izglītības posma īstenotāju – apmierinātība. Pārskatu par profesionālās ievirzes kultūrizglītības iestāžu kvalitāti papildina pētījumā iegūtie dati par nepieciešamajiem kvalitātes uzlabojumiem. Secīgi skatīsim šos aspektus.

Kvalitātes ārējā pārraudzība un pilnveide

Kā jau norādīts, kvalitātes ārējā pārraudzība ietver vairākus instrumentus, būtiska ir izglītības iestādes akreditācija ar nozares ekspertu līdzdalību. Viens no darba rezultātu pārraudzības instrumentiem ir **valsts konkurss**, kas notiek katrā programmu jomā. Mūzikā valsts konkurss notiek ik pēc četriem gadiem, trīs kārtās. Dalība 1. kārtā ir obligāta; konkurss tiek organizēts ikvienas profesionālās ievirzes kultūrizglītības iestādes līmenī. 1. kārtas īstenošanai izglītības iestāde var pieaicināt ārējus ekspertus, taču praksē tas ne vienmēr ir nodrošināms. Dalībai 2. kārtā izvirza 1. kārtas uzvarētājus katrā vecuma grupā; to vērtē ārējie eksperti. Profesionālās ievirzes kultūrizglītības iestāžu audzēkņu dalība 2. kārtā, īpaši ilgākā laika posmā, liecina par izglītības iestādes darba sekmīgiem rezultātiem.

Savukārt profesionālās ievirzes mākslas izglītības programmu audzēkņiem valsts konkurss notiek katru gadu. Kopš 2017./2018. mācību gada tas notiek nevis trīs, bet divās kārtās. Nolikums paredz ārējo ekspertu pieaicināšanu jau 1. kārtā. Sekmīgai konkursa nodrošināšanai tiek organizēti pedagogu profesionālās pilnveides kursi, pēc konkursa notiek norises izvērtējums.

Saskaņā ar 2018. gada 28. augusta grozījumiem MK noteikumos Nr. 1035⁵⁰ dalība valsts konkursā, konkrēti 2. kārtā, ir noteikta kā viens no rādītājiem, kurus var ņemt vērā, izskatot profesionālās ievirzes kultūrizglītības iestāžu pieteikumus ikgadējai dotācijai. Līdz šim kritērijs ticis formulēts kā dalība “valsts konkursos”, taču ņemot vērā, ka dalība 1. kārtā ir obligāta, tas precizēts.

Daudzas profesionālās ievirzes izglītības iestādes arī pašas organizē **konkursus, vasaras nometnes**, ko īsteno sadarbībā ar citām izglītības iestādēm savā reģionā vai pat ar starptautiskiem partneriem. Tas ir veids, kā izglītības iestādes var parādīt un salīdzināt darba rezultātus. Turklāt nākamā izglītības līmeņa izglītības iestāžu pārstāvji var pamanīt spējīgākus audzēkņus un viņus motivēt turpināt izglītību. Informācija par dažādiem konkursiem un skatēm tiek ievietota LNKC mājas lapā.

Kvalitātes pilnveidē profesionālās ievirzes līmenī ieguldījumu sniedz arī **metodiskie centri**. Tām profesionālās vidējās izglītības iestādēm, kam ir PIKC statuss, metodiskā un tālākizglītības atbalsta sniegšana ir daļa no šī statusa uzliktajiem pienākumiem. Praksē tiek sagaidīts, ka šo darbu veic arī pārējās profesionālās vidējās kultūrizglītības iestādes; līdz ar to katra vidusskola konsultē un sniedz metodisko atbalstu noteiktam skaitam profesionālās ievirzes kultūrizglītības iestāžu. Vidēji tās ir 12–13 profesionālās ievirzes kultūrizglītības iestādes, ar dažiem izņēmumiem – piemēram, Alfrēda Kalniņa Cēsu Mūzikas vidusskola konsultē 27 izglītības iestādes (no Alūksnes līdz Lielvārdes novadam). Šāds dalījums ir izveidojies, balstoties uz dažādiem apsvērumiem (pieejamības, vajadzību, iepriekšējās sadarbības u.c.); profesionālās ievirzes kultūrizglītības iestādes var konsultēties arī ar vairākām profesionālās vidējās kultūrizglītības iestādēm. Jāuzsver, ka metodisko centru loma ir atbalstoša, nevis kvalitāti pārraugoša, lai gan praksē tās var labi

⁵⁰ MK noteikumi nr. 1035 Kārtība, kādā valsts finansē profesionālās ievirzes mākslas, mūzikas un dejas izglītības programmas. Pieņemts: 27.12.2011. Stājas spēkā: 01.01.2012. Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=242201>.

iepazīt "savu" profesionālās ievirzes izglītības iestāžu stiprās un vājās puses; tas ir veids, kā tiek identificēti talantīgie audzēkņi.

Veiktās intervijas ar profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu vadītājiem apliecina, ka metodisko centru konsultatīva sadarbība ar profesionālās ievirzes kultūrizglītības iestādēm notiek regulāri. Tomēr dažas profesionālās ievirzes kultūrizglītības iestādes norāda, ka sagaida vēl vairāk (piemēram, palīdzību konkrētu programmu izstrādē), kas savukārt liek uzdot jautājumu par metodisko centru kapacitāti, īpaši to profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu, kas nav ieguvušas PIKC statusu, gadījumā.

Minētie instrumenti veicina kvalitātes pārraudzību un/vai pilnveidi, tomēr jāsecina, ka profesionālās ievirzes izglītības iestāžu programmu un sasniegto rezultātu kvalitāte **netiek ārēji pārraudzīta**, kā tas notiek ar kvalifikācijas eksāmenu palīdzību profesionālās vidējās izglītības līmenī. Profesionālās ievirzes līmenī izglītības iestādēm nav pienākuma aicināt ārējos vērtētājus uz noslēguma pārbaudījumiem.

Attēls 9. Mūzikas jomas metodiskie centri (dati par situāciju uz 2018. gada 1. februāri)

Attēls 10. Mākslas jomas metodiskie centri (dati par situāciju uz 2018. gada 1. februāri)

Izmantoti Valsts adrešu reģistra informācijas sistēmas dati, 2018. gads.

Kvalitātes kritēriju jautājums

Tā kā ārēja kvalitātes pārraudzība netiek īstenota, dienaskārtībā jau ilgāku laiku ir jautājums par specifiskiem profesionālās ievirzes mūzikas, mākslas un dejas izglītības iestāžu darba **kvalitāti atspoguļojošiem kritērijiem**.

Šādiem kritērijiem jāizriet no kultūrizglītības un profesionālās ievirzes izglītības mērķu kopuma un jāatspoguļo to sasniegšana; kvantitatīvi jāatspoguļo salīdzinoši rādītāji, ņemot vērā visu šī līmeņa daudzveidību, izglītības iestāžu un audzēkņu atšķirīgo pieeju resursiem (piemēram, dalībai starptautiskos konkursos) un specifisko darbības vietas kontekstu (piemēram, valsts pierobeža).

Līdz šim par vienīgajiem kvalitātes kritērijiem (ja neskaita audzēkņu skaitu programmā) uzskatāmi MK noteikumos Nr. 1035 ietvertie punkti 10.4.1. "izglītības iestāžu izglītojamo dalība LNKC organizēto valsts konkursu II kārtā" un "10.4.2. izglītības iestāžu ieguldījums kultūrvides uzlabošanā". Ieguldījums kultūrvides uzlabošanā ir grūti mērāms pēc būtības; savukārt dalība tieši valsts konkursa 2. kārtā (nevis "valsts konkursos") noteikta tikai ar 2018. gada 28. augusta grozījumiem MK noteikumos.

Jautājums par kvalitātes kritēriju izveidi profesionālās ievirzes līmenim ticis apspriests KM un Latvijas Pašvaldību savienības (LPS) sarunās 2016. gadā un 2017. gadā, noslēdzoties ar lēmumu "turpināt darbu pie kvalitatīvo rādītāju izstrādes, veicinot profesionālās ievirzes un mūzikas, mākslas un dejas izglītības iestāžu darba kvalitātes pieauguma motivācijas sistēmas izveidi"⁵¹.

Pētījuma gaitā veiktajās intervijās pašvaldību pārstāvji pauduši piesardzīgu atbalstu kvalitātes kritēriju izveidei, vienlaikus uzsverot nepieciešamību tos veidot diskusiju ceļā. No pašvaldību speciālistiem izskanējis arī rosinājums skatīties uz kvalitāti plašāk, kultūrizglītību skatot dzīves kvalitātes kontekstā un kā iespēju sagatavot kultūras patērētājus un kultūras procesa (t.sk. Dziesmu un deju svētku procesa) uzturētājus.

Arī profesionālās ievirzes izglītības iestāžu vadītāju aptaujā līdztekus citiem kultūrizglītības pilnveides jautājumiem (pedagogu sagatavošana, mācību materiāli u.c.), pieminēta nepieciešamība noteikt šī līmeņa izglītībai kvalitātes kritērijus, skaidri nošķirt to no interešu izglītības, definēt "normatīvus". Ir vadītāji, kas rosina doties citā virzienā, sekot pieprasījumam pēc vienkāršākām, īsākām programmām, "dot sabiedrībai to, ko tā pieprasa". Vēl daļa komentāru ir piesardzīgi attiecībā uz jaunām reformām un rosina izmaiņas nesasteigt.

Var secināt, ka **daļa ieinteresēto pušu pārstāvju pauž piesardzīgu atbalstu kritēriju veidošanai**, lai gan ir arī pretēji viedokļi, kas nozīmē, ka process ir iespējams, taču tajā būtu jāsalāgo dažādu pušu (arī pretēji) redzējumi.

Cits risinājums, kas ļautu definēt **noteiktas pamatprasības** (vai drīzāk papildināt tās), ir ietvert būtiskos aspektus programmu aprakstos, piemēram, nosakot minimālo audzēkņu skaitu klasē atsevišķām programmām ("Deja", "Kora klase"), kā arī apgūstamo saturu. Par optimālo risinājumu nepieciešama diskusija nozarē.

⁵¹ Kultūras ministrijas un Latvijas Pašvaldību savienības sarunu Protokols nr. 1. Rīgā, 2017. gada 7. septembrī. Pieejams: http://varam.gov.lv/lat/darbibas_veidi/pasv/lps_sar/?doc=13191

Ieinteresēto pušu vērtējums

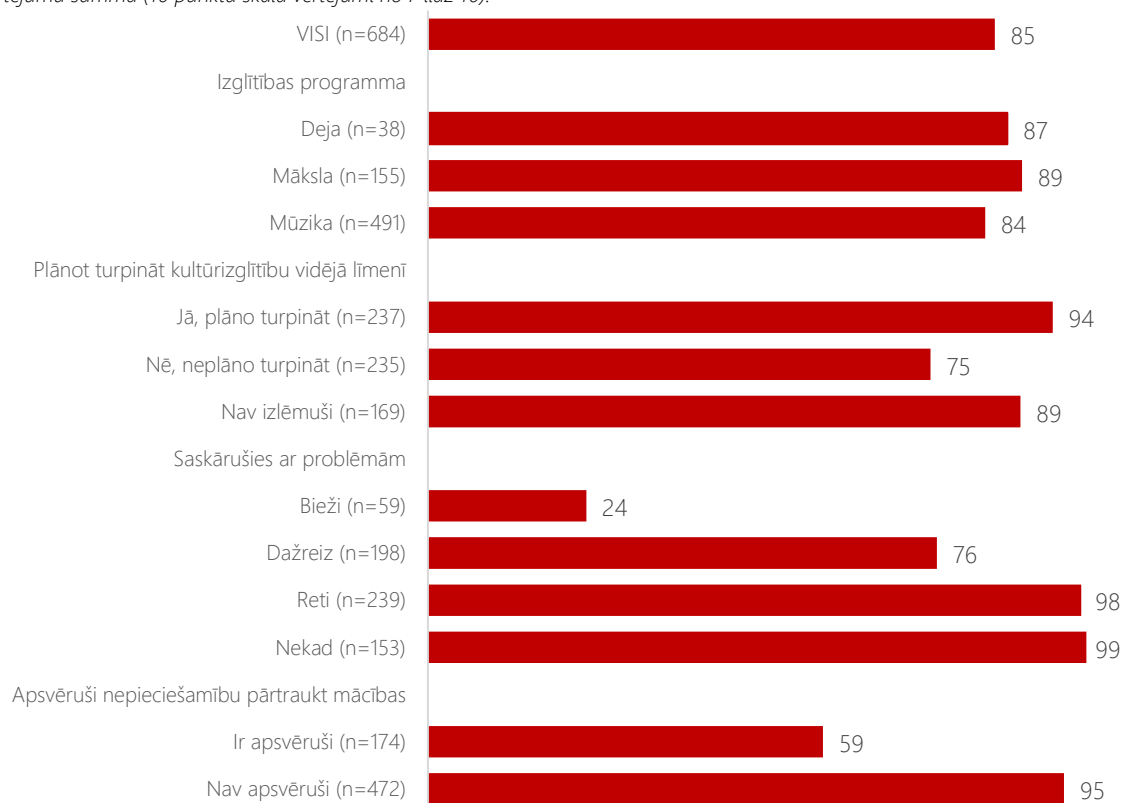
Viens no izglītības kvalitātes indikatoriem ir arī ieinteresēto pušu vērtējums. Kā galvenās ieinteresētās puses profesionālās ievirzes kultūrizglītībā identificējam bērnu vecākus, pašvaldības un nākamā līmeņa – profesionālās vidējās kultūrizglītības iestādes. Īsi raksturosim viņu novērtējumu par profesionālās ievirzes kultūrizglītības piedāvājumu.

Bērnu vecāku aptaujas dati liecina – vecāki profesionālās ievirzes kultūrizglītību vērtē izteikti pozitīvi. 85% vecāku ir apmierināti ar bērna mācībām kultūrizglītības iestādē. Augstāki ir apmierinātības rādītāji mākslas programmā (89%), mazliet zemāki – mūzikas programmās (84%). Zemākus apmierinātības vērtējumus sniedz tie vecāki, kuri mācību procesā saskārušies ar problēmām, kā arī tie, kuri ir apsvēruši nepieciešamību pārtraukt mācības. Tomēr novērojams – pat tie vecāki, kuri ir saskārušies ar problēmām un kuri ir apsvēruši mācību pārtraukšanas iespējas, pauž pozitīvus vērtējumus ar kultūrizglītību kopumā.

Grafiks 15. Vecāku viedoklis: Apmierinātība ar sava bērna mācībām konkrētajā izglītības iestādē (%)

Datu avots: vecāku aptauja 2018. gada septembrī. Bāze: visi aptaujātie vecāki, kuru bērni mācās mūzikas, mākslas vai deju skolā, un kuri ir snieguši konkrētu atbildi, skaitu (n=) skatīt attēlā.

Attēlota pozitīvo vērtējumu summa (10 punktu skalā vērtējumi no 7 līdz 10).

Ar problēmām mācību procesā ir saskārušies kopumā 38% vecāku. Biežāk ar problēmām saskaras mūzikas programmu audzēkņu vecāki – 45% norādījuši, ka bieži vai dažreiz ir bijušas problēmas. Novērojama arī sakarība – tie, kuri ir apsvēruši iespēju pārtraukt mācības, izteikti biežāk ir saskārušies ar problēmām (75%). Visbiežāk vecāki saskārušies ar problēmām, kas saistītas ar mācību procesu (43%): nodarbības neērtos laikos (10%), pārāk liela slodze (9%), grūti savienot ar mācībām vispārizglītojošajā skolā (7%), skola nepilnīgi informē vecākus par mācību procesu (6%) u.c. 21% vecāku norāda uz problēmām, kas saistītas ar izglītības iestādes personālu: nepieklājīgi, rupji, agresīvi pedagogi (8%), nekompetenti un neieinteresēti pedagogi (7%) u.c. 10%

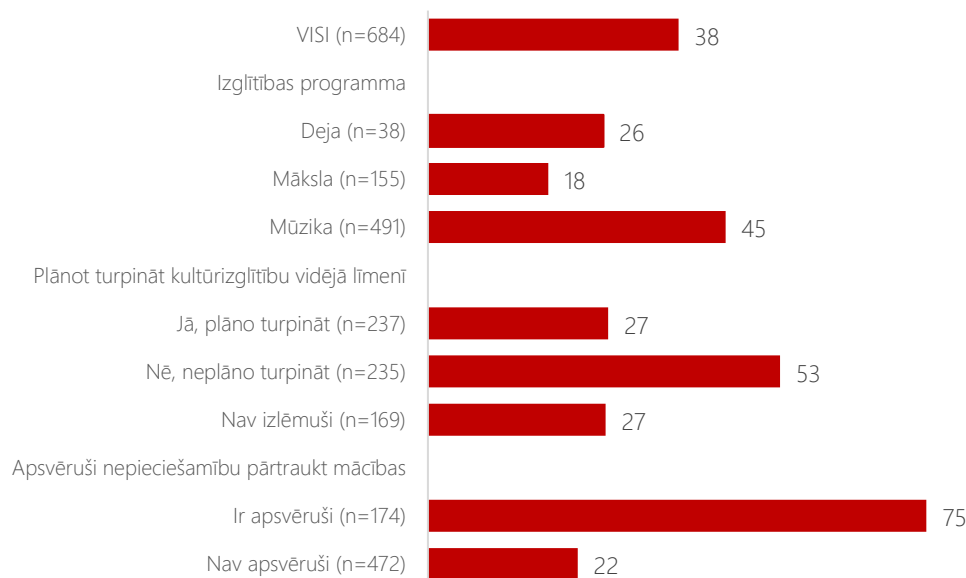
vecāku saskaras ar problēmām, kas saistītas ar pašu bērnu, galvenokārt – grūtības motivēt bērnu mācīties (8%). Savukārt 7% vecāku kā problēmas norāda dažādus ar infrastruktūru saistītus aspektus: transporta, nokļūšanas problēmas (6%) u.c. Nelielas, bet būtiskas atšķirības, novērojamas mērķgrupu griezumā – mūzikas programmu audzēkņu vecāki biežāk norādījuši uz problēmām ar nepieklājīgiem, rupjiem un agresīviem pedagogiem, grūtībām motivēt bērnus mācīties, kā arī nekompetentiem un neieinteresētiem pedagogiem. Šīs norādītās problēmas vecāki arī min kā būtiskākos nepieciešamos pilnveidojumus kultūrizglītības iestādēs: mūsdienīgākus, moderni domājošus pedagogus (14%), plašākas telpas, vairāk telpu (14%), ērtāku nodarbību plānojumu/ norises laikus (11%), laipnākus, atsaucīgākus pedagogus (11%), modernākas telpas, infrastruktūru (8%), vairāk informēt vecākus par mācību procesu (8%). Turklāt mūzikas programmu audzēkņu vecāki salīdzinoši bieži norāda arī uz nepieciešamību nodrošināt bērniem instrumentus vai to īri (10%). Savukārt mākslas programmu audzēkņu vecāki izteikuši vēlmi, lai izglītības iestādē būtu pieejamas arī citas mācību programmas, laika pavadīšanas iespējas (10%), piemēram, lai lietderīgi aizpildītu laiku starp nodarbībām.

Tomēr vislielākā uzmanība jāpievērš norādēm uz to, ka kultūrizglītības programmās tiek lietotas nepedagoģiskas metodes. Grupu nodarbībās tas ir mazāk iespējams nekā individuālās, tāpēc uz šo parādību biežāk norāda mūzikas programmu audzēkņu vecāki. Būtu jāapzinās, ka šādu metožu izmantošana var ietekmēt pēctecību tikai negatīvi, un jārosina attiecīgas diskusijas nozarē.

Grafiks 16. Vecāku viedoklis: Saskaņā ar problēmām mācību procesā (%)

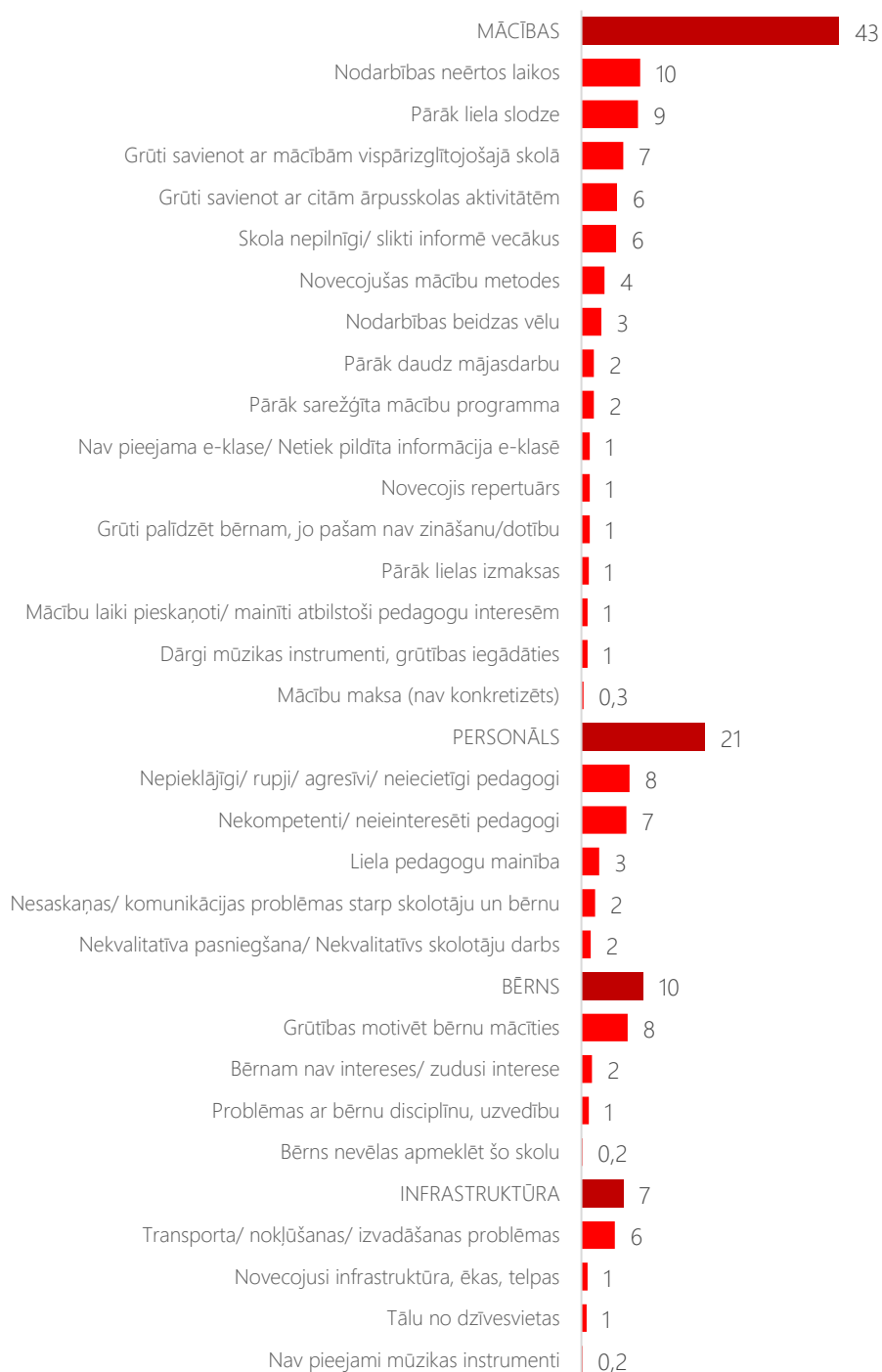
Datu avots: vecāku aptauja 2018. gada septembrī. Bāze: visi aptaujātie vecāki, kuru bērni mācās mūzikas, mākslas vai deju skolā, un kuri ir snieguši konkrētu atbildi, skaitu (n=) skatīt attēlā.

Attēlota atbilžu "bieži" un "dažreiz" summa.

Grafiks 17. Vecāku viedoklis: Problēmas mācību procesā (%)

Datu avots: vecāku aptauja 2018. gada septembrī. Bāze: visi aptaujātie vecāki, kuru bērni mācās mūzikas, mākslas vai deju skolā, un kuri ir snieguši konkrētu atbildi, skaitu, n=575.

Grafiks 18. Vecāku viedoklis: Izglītības iestādē nepieciešamie pilnveidojumi (%)

Datu avots: vecāku aptauja 2018. gada septembrī. Bāze: visi aptaujātie vecāki, kuru bērni mācās mūzikas, mākslas vai deju skolā, un kuri ir snieguši konkrētu atbildi, skaitu, n=375.

No profesionālās puses vērtējumu pauduši **profesionālās vidējās izglītības iestāžu vadītāji**, raksturojot profesionālās ievirzes kultūrizglītības iestāžu absolventu sagatavotību, turpinot izglītību nākamajā līmenī. Kopumā tiek norādīts, ka audzēkņu sagatavotības līmenis ir atšķirīgs, kas rada zināmas grūtības pirmajā kursā, kamēr līmenis izlīdzinās. Mūzikas programmās tiek norādīts uz zināmām nepilnībām teorētisko priekšmetu pasniegšanā. Savukārt mākslas un jo īpaši dizaina programmās pēctecības nozīme, pēc informantu teiktā, ir krietni mazāka, jo kā galvenais tiek novērtēts radošais potenciāls. Profesionālās ievirzes kultūrizglītības iestāžu mākslas programmu audzēkņiem esot vieglāk mācīties; viņi ir labāk sagatavoti praktiskajiem darbiem; īpaši uzteic kompozīcijas zināšanas.

Pašvaldības kā vairākuma profesionālās ievirzes izglītības iestāžu dibinātāji ir nozīmīga ieinteresētā puse. Kopumā intervijas rada iespaidu par detalizētu skolu un to filiāļu tīkla darbības pārzināšanu – gan vairāk no praktiskās puses, risinot personāla, aprīkojuma, transporta u.c. jautājumus, analizējot tīkla attīstību. Pilsētās var dominēt infrastruktūras projektu, ārējā tēla veidošanas aspekts. Rezultātu novērtējumu pašvaldības pauž mācību gada beigās, kad izplatīta prakse ir naudas balvas labākajiem audzēkņiem un pedagogiem.

Izaicinājumi kvalitātei

Vairāki aspekti, kas ir tiešā veidā saistīti ar kvalitāti⁵², ir analizēti viscaur šī pētījuma ietvaros; konkrēti – jautājumi par programmu īstenošanai nepieciešamā personāla piesaisti, mācību priekšmetu pasniegšanas metodēm un mācību līdzekļiem, pedagogu–izglītojamo attiecību aspektu, kā arī par programmu specifikai atbilstošām telpām.

Programmas īstenošanas iespējas un arī kvalitāte lielā mērā atkarīgas no atbilstoša pedagoģiskā personāla piesaistes iespējām. Saskaņā ar profesionālās ievirzes kultūrizglītības iestāžu vadītāju aptaujas datiem, lielākā daļu vadītāju uzsver problēmas, kas saistītas ar **pedagogu piesaisti**: 44% norāda uz pedagogu trūkumu un 22% uz nepietiekamo atalgojumu. 42% respondentu izsaka priekšlikumus, kas saistīti ar personālu (nodrošināt pedagogus – 19%, zemākas kvalifikācijas prasības pedagogiem – 18%).

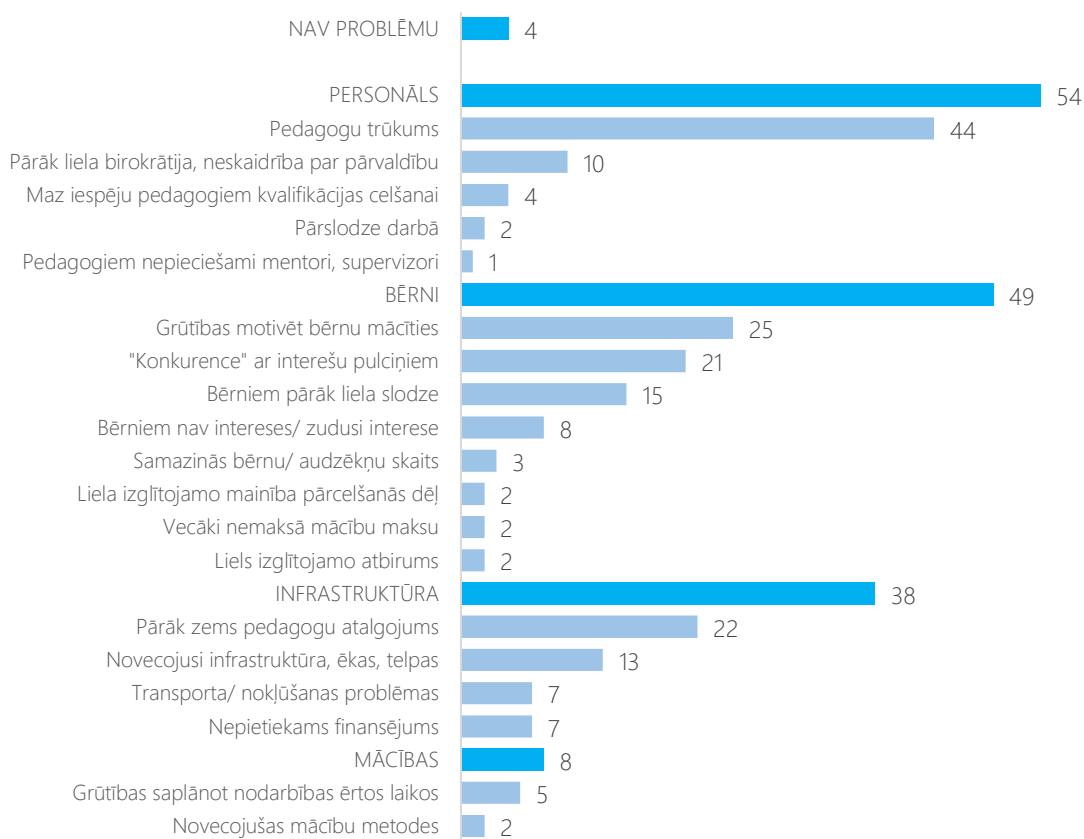
---

⁵² Saskaņā ar Izglītības kvalitātes valsts dienesta 2017. gada 24. februāra iekšējiem noteikumiem Nr. 17 Izglītības iestāžu, eksaminācijas centru darbības un izglītības programmu īstenošanas kvalitātes vērtēšanas metodika, pieejams: <https://ikvd.gov.lv/normative-akti-un-attistibas-planosanas-dokumenti/akreditacija/>

Grafiks 19. Kultūrizglītības iestāžu vadības viedoklis: Problēmas izglītības iestādes ikdienas darbā (%)

Datu avots: mākslas, mūzikas un deju skolu vadības aptauja 2018. gada septembrī.

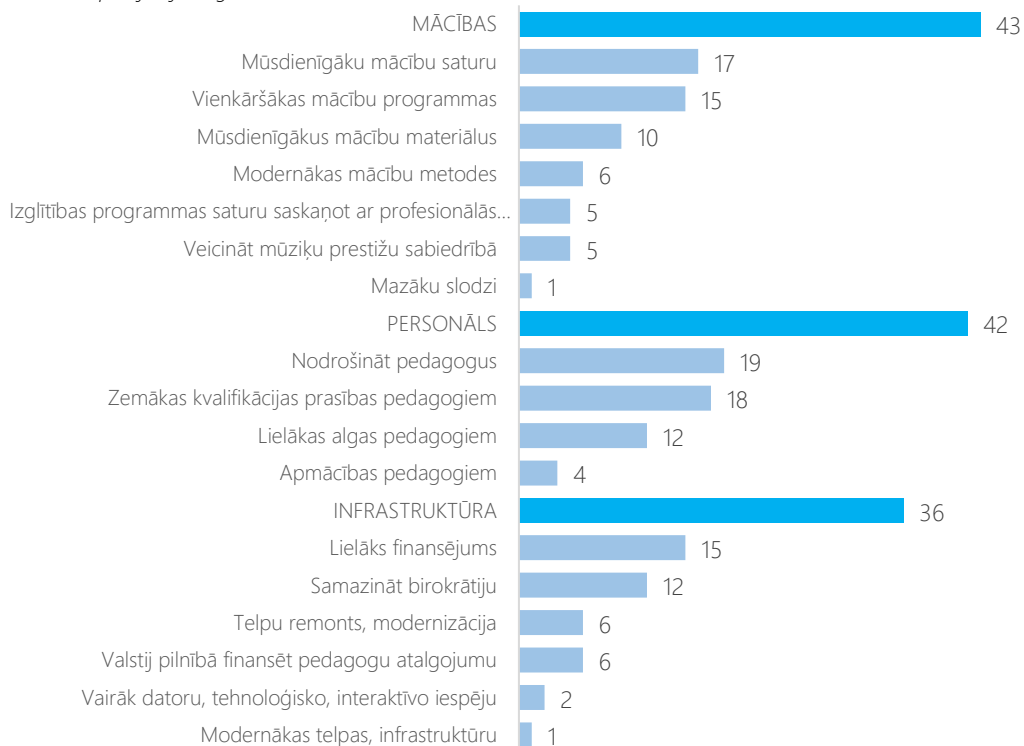
Bāze: skolu vadība aptaujātajās izglītības iestādēs, n=105.

Grafiks 20. Kultūrizglītības iestāžu vadības viedoklis: Izglītības iestādē nepieciešamie pilnveidojumi (%)

Datu avots: mākslas, mūzikas un deju skolu vadības aptauja 2018. gada septembrī.

Bāze: skolu vadība aptaujātajās izglītības iestādēs, n=105.

Pēc informantu domām, pedagogu trūkuma un audzēkņu trūkuma problēma ir savstarpēji saistītas: ja potenciālie audzēkņi neizrāda interesi par specialitāti, nav arī vajadzīgs pedagogs, un ja tāda nav, tad nerodas arī ieinteresētie audzēkņi.

Vēl tiešāku saikni uzrāda pašvaldību speciālistu intervijas, kurās (ne tikai reģionos, bet arī netālu no Rīgas) izskanēja piemēri par to, ka pedagoga aiziešana vai maiņa var nozīmēt filiāles slēgšanu.

"Filiāle A būs jāslēdz, jo tur aizgāja skolotāja – lai gan filiāle bija liela – taču bērniem ir iespēja mācīties citā novadā (kas ir 3 km attālumā)."

"Filiālē B ir tikai mūzika, kora klase – atnāca labs speciālists, izveidoja, viss bija labi, bet tad skolotāja aizgāja – tagad vērojam, kā būs ar to, kas pārņēma."

Pretrunīgs ir jautājums par pedagogu bāzes papildināšanu ar tiem, kas beiguši profesionālās vidējās kultūrizglītības iestādi⁵³. Profesionālās ievirzes kultūrizglītības iestāžu vadītāju pārliecinošs vairākums (77,6%) pauž uzskatu, ka augstākā izglītība nav obligāta, un profesionālās vidējās izglītības bāze ir pietiekama kvalitatīvam darbam. Šādu uzskatu gan vairāk atbalsta reģionu, nevis Rīgas skolu vadītāji (79,7% un 60%). Par šādu speciālistu stipro pusi uzskata labāku izpratni par to, kā komunicēt ar mūsdienu bērniem, labāku kontaktu ar viņiem.

Par nozares pedagogu izglītību atbildīgās augstskolas, JVLMA, pārstāvji, arī dažu PIKC pārstāvji pauž uzskatu, ka uzreiz pēc vidusskolas potenciālais pedagogs parasti vēl nav ne psiholoģiski, ne pieredzes un kompetenču ziņā gatavs pilnvērtīgam darbam, lai gan pieredzes gūšana studiju laikā ir ļoti atbalstāma un palīdz pilnveidei.

Pēc profesionālās ievirzes kultūrizglītības iestāžu vadītāju aptaujas datiem, pašlaik 60% izglītības iestāžu ir vismaz viens (daudzās – vairāki) pedagogi, kas sākuši darbu uzreiz pēc profesionālās vidējās izglītības ieguves (ar 2 kredītpunktu pedagoģijas kursa zināšanām).

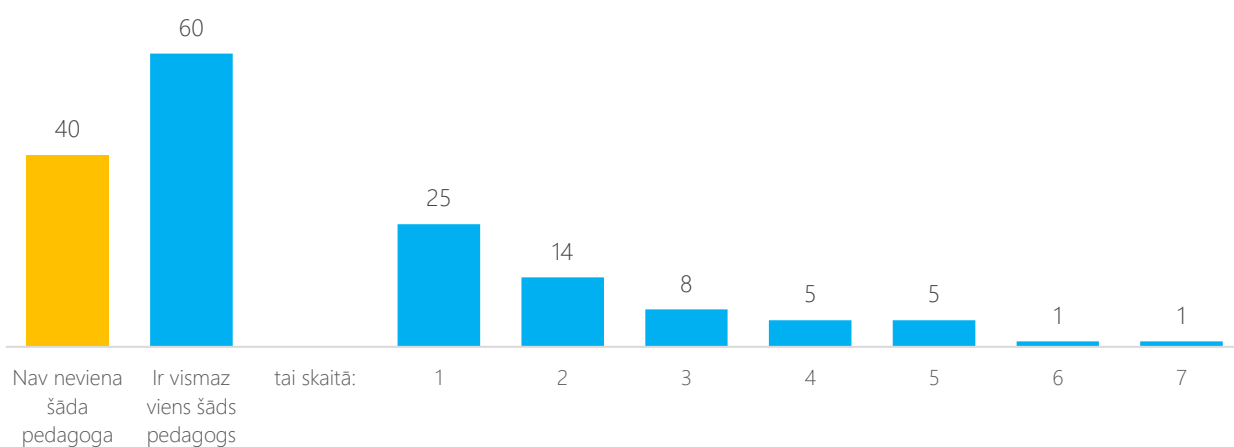
---

⁵³ MK noteikumi nr. 569 Noteikumi par pedagogiem nepieciešamo izglītību un profesionālo kvalifikāciju un pedagogu profesionālās kompetences pilnveides kārtību. Pieņemts: 11.09.2018. Stājas spēkā: 14.09.2018. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/301572>, punkts 6.2. nosaka, ka par profesionālās un interešu izglītības skolotāju ir tiesīga strādāt persona, kuras izglītība un profesionālā kvalifikācija atbilst vienai no šādām prasībām: "trešā līmeņa profesionālā kvalifikācija un augstākā pedagoģiskā izglītība vai apgūta šo noteikumu 21.3. apakšpunktā norādītā profesionālās kompetences pilnveides programma, vai augstākās izglītības studiju programmas ietvaros apgūti ar pedagoģiju saistīti studiju kursi vismaz divu kredītpunktu jeb 80 stundu apjomā".

Grafiks 21. Kultūrizglītības iestāžu vadības viedoklis: Pedagogi ar tikai vidējo profesionālo izglītību un papildu apgūtu pedagoģisko izglītību (%)

Datu avots: mākslas, mūzikas un deju skolu vadības aptauja 2018. gada septembrī.

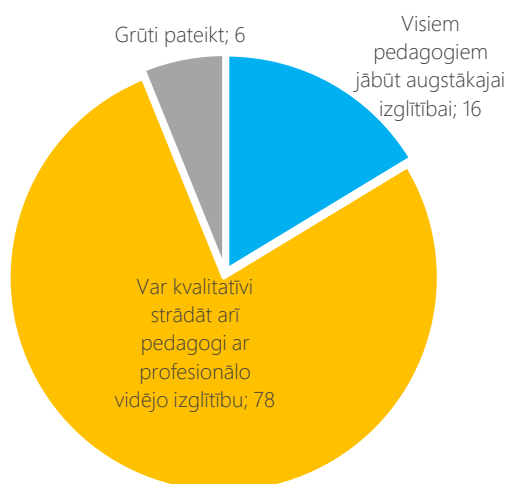
Bāze: skolu vadība aptaujātajās izglītības iestādēs, n=105.

Grafiks 22. Kultūrizglītības iestāžu vadības viedoklis: Viedoklis par profesionālās ievirzes kultūrizglītības pedagogiem nepieciešamo kvalifikāciju (%)

Datu avots: mākslas, mūzikas un deju skolu vadības aptauja 2018. gada septembrī.

Bāze: skolu vadība aptaujātajās izglītības iestādēs, n=105.

Būtisks ir arī jautājums par **mācību programmu saturu, mācību materiāliem un metodiskajiem materiāliem**. Uz šādiem kultūrizglītības pilnveidei nepieciešamiem uzlabojumiem norāda daļa profesionālās ievirzes kultūrizglītības iestāžu vadītāju: mūsdienīgāku saturu vēlas 16% respondenti, vairāk mūzikas nekā mākslas skolās; vienkāršākas programmas vēlas 15%, mūsdienīgākus mācību materiālus vēlas 9% respondentu.

Šīs atbildes jāskata kontekstā ar problēmām, ar ko ikdienas darbā saskaras šo profesionālās ievirzes kultūrizglītības iestāžu vadītāji. Līdztekus jau pieminētajai pedagogu piesaistes problēmai dominē arī **grūtības motivēt bērnus mācībām (25%)** un **konkurence ar interešu izglītības pulciņiem (20%)**.

Arī **programmai piemērotu telpu un infrastruktūras problēmas** ir visai bieži pieminētas. Uz tām kā ikdienas darba problēmu norāda 13% respondentu – profesionālās ievirzes kultūrizglītības iestāžu

vadītāju. Arī esošo profesionālo vidusskolu audzēkņi (40,7%) aptaujā norāda uz problēmām, kas saistītas ar infrastruktūru; papildus komentāros norādot uz gaisa cirkulācijas un skaņas izolācijas trūkumu, telpām bez logiem, ilgi neremontētām telpām u.tml.

Apkopojot, var teikt, ka profesionālās ievirzes līmenī kvalitātes uzturēšanai darbojas vairāki instrumenti, taču aktuāls (lai gan pretrunīgi uzņemts) ir arī jautājums par noteiktu kvalitātes "normu" definēšanu. Vecāku apmierinātība ar kultūrizglītības pakalpojumu ir augsta, lai gan izplatītas un negatīvi novērtētas ir nevēlamas parādības pedagogu un bērnu saskarsmē, īpaši mūzikas programmu apgūvē. Profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu direktori norāda uz atšķirīgu profesionālās ievirzes kultūrizglītības iestāžu pabeigušo audzēkņu sagatavotības līmeni. Kā biežāk pieminētais trūkums nosaukta sagatavotība mūzikas teorētiskajos priekšmetos. Šis vērtējums sasaucas ar profesionālās ievirzes kultūrizglītības iestāžu direktoru pausto viedokli, ka mūsdienīga satura un mācību līdzekļu trūkums ir būtiska ikdienas darba problēma.

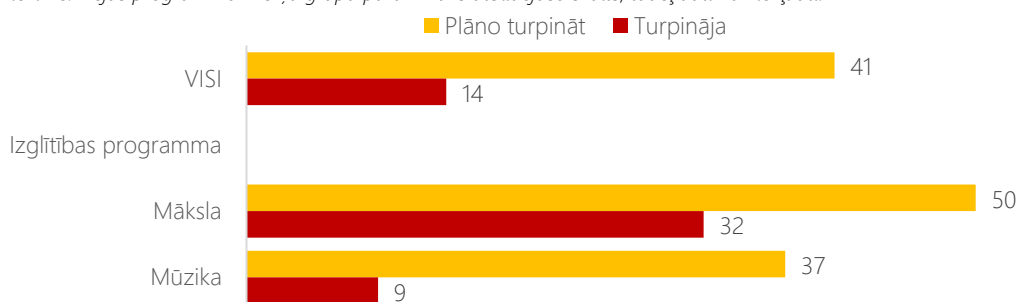
Pēctecība

Tā kā Latvijā nepastāv vienota uzskaites sistēma par izglītojamo tālākajām gaitām izglītības sistēmas ietvaros, nav pieejami drošticami dati par to, cik liela daļa no profesionālās ievirzes kultūrizglītību apguvušajiem turpina izglītību profesionālās vidējās kultūrizglītības līmenī. Aptuvenu priekšstatu sniedz bērnu vecāku un kultūrizglītības iestāžu vadības aptauju dati. **Vecāku aptaujas dati** liecina, ka **vidējās izglītības līmenī mācības kultūrizglītībā turpina vidēji 14% audzēkņu**. Tas sakrīt arī ar **kultūrizglītības iestāžu vadības** sniegto informāciju – **vidēji 16% audzēkņu turpina izglītību** nākamajā izglītības līmenī. Tai pat laikā jāuzsver, ka vecāku aptaujas dati liecina par ļoti būtiskām atšķirībām dažādu mērķgrupu griezumos. Pirmkārt, to bērnu, kuri šobrīd mācās mūzikas, mākslas vai deju skolās, vecāki 41% gadījumu novērtē, ka bērni varētu turpināt kultūrizglītības iegūvi nākamajā izglītības līmenī, savukārt tikai 14% vecāku, kuru bērni ir absolvējuši profesionālās ievirzes kultūrizglītības iestādī, apgalvo, ka bērni ir turpinājuši tālāku kultūrizglītības iegūvi. Sekojoši – pat, ja mācību procesā liela daļa vecāku ir pozitīvi attiecībā uz kultūrizglītības tālāku apguvi, tā īstenojas tikai nelielā daļā gadījumu. Otrkārt, izteiktas atšķirības vērojamas mākslas un mūzikas programmu mērķa grupās. Ja mākslas programmu apgūvēji 32% gadījumu turpina tālāku izglītības iegūvi, tad mūzikas programmu apgūvēju vidū tikai 9% turpina tālāku kultūrizglītības iegūvi.

Grafiks 23. Vecāku viedoklis: Mācību turpināšana profesionālās vidējās kultūrizglītības līmenī (%)

Datu avots: vecāku aptauja 2018. gada septembrī. Bāze: (1) aptaujātie vecāki, kuru bērni vēl mācās mūzikas, mākslas vai deju skolā, un kuri ir snieguši konkrētu atbildi, n=554; (2) aptaujātie vecāki, kuru bērni vairs nemācās mūzikas, mākslas vai deju skolā, un kuri ir snieguši konkrētu atbildi, n=87.

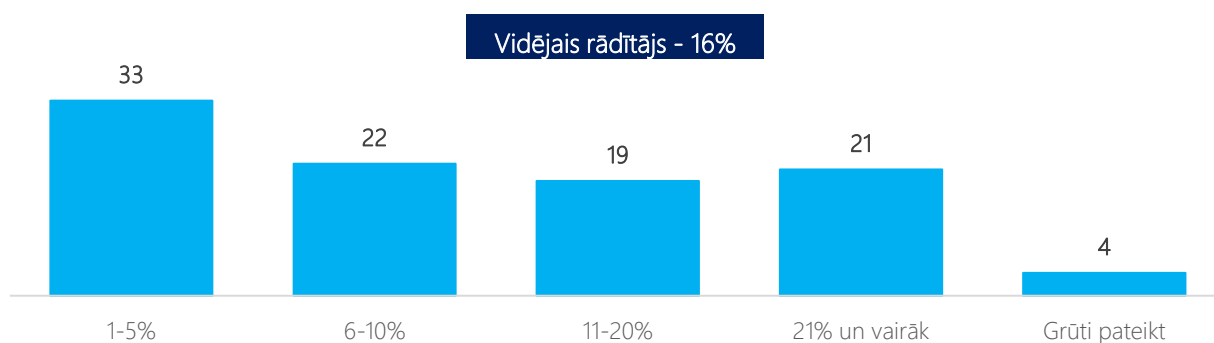
Piezīme: Dejas programmu mērķa grupā pārāk mazs atbildēju skaits, tādēļ dati nav iekļauti.

Grafiks 24. Kultūrizglītības iestāžu vadības viedoklis: Mācību turpināšana profesionālās vidējās kultūrizglītības līmenī (%)

Datu avots: mākslas, mūzikas un deju skolu vadības aptauja 2018. gada septembrī.

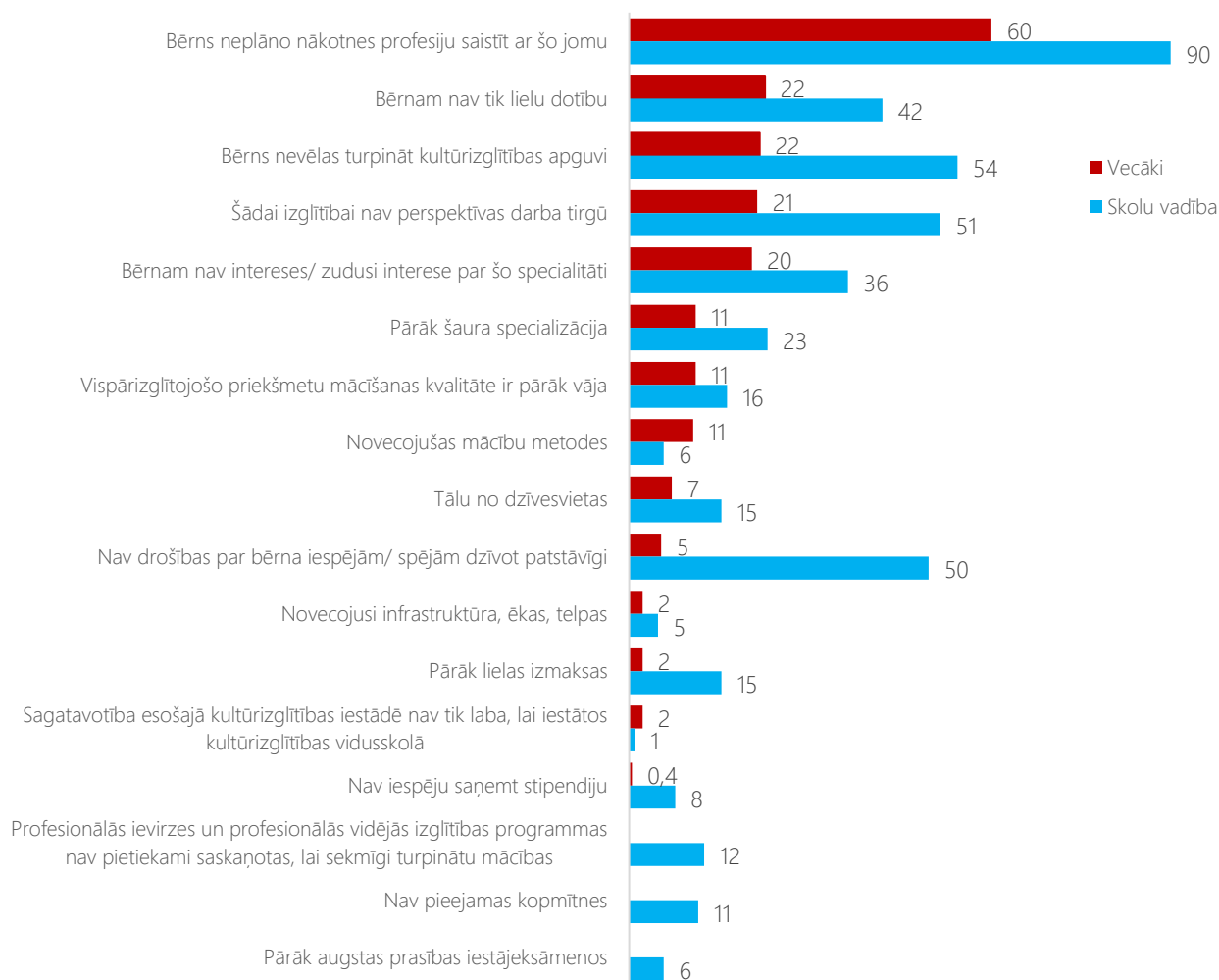
Bāze: skolu vadība aptaujātajās izglītības iestādēs, n=105.

Mācību turpināšanu nākošajā izglītības līmenī ietekmē dažādi faktori. Vecāku, pašu audzēkņu un profesionālās ievirzes kultūrizglītības iestāžu vadītāju skaidrojumi atšķiras, atspoguļojot viņu dažādās lomas. Piemēram, profesionālās ievirzes kultūrizglītības iestāžu direktoru skatījumā (51% respondentu) perspektīvas trūkums darba tirgū ir svarīgs pēctecību ierobežojošs faktors. Savukārt audzēkņu motivācija, saskaņā ar šī pētījuma datiem, praktiski neietver šādus pragmatiskus apsvērumus, bet gan vēlmi attīstīt savas dotības. Tomēr pieaugušo un pedagogu viedoklis ir būtisks, jo var ietekmēt audzēkņu motivāciju, tai skaitā, savu dotību vērtējumu. Brīdī, kad ir šaubas vai lielāka mācību slodze, pieaugušie var palīdzēt mobilizēties vai arī atbalstīt mācību pārtraukšanu.

Grafiks 25. Vecāku & Kultūrizglītības iestāžu vadības viedoklis: lemesli, kādēļ neplāno turpināt mācības profesionālās vidējās kultūrizglītības līmenī (%)

Datu avots: vecāku aptauja 2018. gada septembrī; mākslas, mūzikas un deju skolu vadības aptauja 2018. gada septembrī. Bāze: (1) aptaujātie vecāki, kuru bērni mācās mūzikas, mākslas vai deju skolā, un kuri neplāno, ka bērns turpinās mācības tālāk, n=227; (2) skolu vadība aptaujātajās izglītības iestādēs, n=105.

Profesionālās vidējās kultūrizglītības pedagogi sekmē izglītības turpināšanu nākamā līmenī, aktīvi iesaistoties spējīgāko un ieinteresētāko audzēkņu atrašanās un uzrunāšanā – konkursos, skatēs, koncertos u.tml. Kā intervijās norāda profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu vadītāji, iepriekšējā līmeņa sniegtā sagatavotība var nebūt ļoti augstā līmenī, taču, redzot audzēkņa potenciālu un **sadarbojoties pedagogiem, audzēkņim un vecākiem**, nākamā izglītības līmeņa sākumposmā nepilnības iespējams mazināt. Mākslas un jo īpaši dizaina programmās iepriekšējā izglītības posma nozīme ir drīzāk radošo spēju atraisīšana, un tieši šīm spējām pievērš uzmanību nākamā posma iestājpārbaudījumos.

Jāatzīmē, ka arī vecāki praktiski nepauž bažas par sagatavotības līmeni kā potenciālu šķērslī izglītības turpināšanai nākamajā līmenī (tikai 2,2% respondentu atzīmē šo kā šķērslī).

Apkopojot, var secināt, ka lēmums par izglītības turpināšanu specifiskā profesionālā virzienā (nākamajā līmenī, t.i., profesionālās vidējās kultūrizglītības iestādē) tiek pieņemts daudzu ietekmju mijiedarbē. Ietekmes loki ir sekojoši:

- **personīgā motivācija**: interese par konkrēto jomu un priekšstats par savām dotībām un spējām (šeit būtiska ir vadītāju un pedagoga/u loma – ne tikai esošajā izglītības programmā, bet arī no nākamā līmeņa, proaktīvi identificējot talantus iepriekšējā līmenī);
- **mācību procesa organizācija**: slodze, darba organizācija (profesionālās ievirzes kultūrizglītības iestāžu direktoru, vecāku un pedagogu rīcība, lai veiksmīgāk salāgotu profesionālās ievirzes kultūrizglītības iestāžu un vispārizglītojošās skolas prasības un laika grafiku);
- profesionālajā ievirzē apgūtā **sasaiste ar nākamā izglītības līmeņa prasībām**, kas dod iespēju izglītības turpināšanai.

Saikne ar darba tirgu

Profesionālās ievirzes izglītības līmenī saikne ar darba tirgu ir netieša, jo profesionālās ievirzes programmas (saskaņā ar Izglītības likuma definīciju) *dod iespēju* turpināt profesionālo izglītību, tātad veido plašu pamatu mācībām nākamajā izglītības līmenī.

Atgādināsim, ka ieinteresētās puses kā būtisku uzdevumu izglītībai šajā līmenī norāda arī indivīda spēju un radošuma attīstīšanu, kvalitatīvu Dziesmu un deju svētku kustības dalībnieku sagatavošanu, nākamo kultūras patērētāju izglītošanu.

Intervijas ar izglītības iestāžu vadītājiem un pašnovērtējuma ziņojumu dati par programmu saturu parāda, ka profesionālās ievirzes līmenī saikne ar darba tirgu izpaužas divos veidos: **kā saturiskā saikne** un **kā izglītojamo sagatavošana nākošajam izglītības līmenim**.

Satura saikne izpaužas divējādi: 1) katrai nozarei nepieciešamo profesionālo pamata prasmju nostiprināšana (piemēram, mūzikas programmās ietvertā kolektīvā muzicēšana un muzikālās dzirdes attīstīšana); 2) sākotnējo prasmju veidošana darbam ar nozaru mainīgo, tehnoloģijās balstīto saturu (piemēram, programmas "Vizuāli plastiskā māksla" izvēles priekšmeti animācijā, datorgrafikā, dizaina pamatos, utt.).

Savukārt, sagatavojot izglītojamās mācībās nākošajā izglītības līmenī, būtiski izglītot pietiekami lielu skaitu nākamo profesionāļu, lai nozārē neveidojas speciālistu deficīts. Līdz ar to nepieciešams monitorēt datus par sistēmā notiekošo, lai varētu reaģēt uz potenciāla deficīta veidošanos. Šāds deficīts, piemēram, pastāv virknē darba tirgū pieprasītu mūzikas specialitāšu.

Papildus jāuzsver, ka profesionālās ievirzes izglītības līmenī potenciāli apgūstamas ir visas būtiskās caurviju kompetences – pašizziņa un pašvadība; domāšana un radošums; sadarbība un līdzdalība; digitālā kompetence – kas padara šos absolventus vērtīgus arī ikvienai citai nozarei.

Saskaņā ar informantu vērtējumu ikviens mākslas, mūzikas vai dejas izglītību ieguvušais ir ar potenciālu radīt inovatīvu vērtību arī citās jomās – starpdisciplināri, savienojot kultūrizglītībā un citās jomās iegūtās zināšanas un kompetences.

PROFESIONĀLĀS VIDĒJĀS KULTŪRIZGLĪTĪBAS RAKSTUROJUMS

Profesionālās vidējās izglītības būtību definē Profesionālās izglītības likums: tā ir vidējās pakāpes profesionālā izglītība, kas dod iespēju iegūt trešā līmeņa profesionālo kvalifikāciju, t.i., teorētisko un praktisko sagatavotību, kas dod iespēju veikt noteiktai sarežģītības un atbildības pakāpei atbilstošu darbu⁵⁴. Šī līmeņa izglītības definējumā tās mērķis ir skaidri noteikts. Kultūrizglītības kontekstā profesionālās vidējās izglītības līmeņa īpatnības saistāmas ar to, ka kultūrizglītības programmas pašlaik īsteno ne tikai KM dibinātās izglītības iestādes vai tādas pašvaldības dibinātas iestādes, kas saņem KM dotāciju kultūrizglītības funkciju īstenošanai, bet arī IZM pārraudzības izglītības iestādes, viena pašvaldības un divas privātas iestādes.

Pieejamība

Šajā nodaļā profesionālās vidējās kultūrizglītības pieejamība tiek analizēta gan izglītības iestāžu tīkla aspektā, gan arī to īstenoto izglītības programmu un iegūstamo kvalifikāciju aspektā. Tāpat kā profesionālās ievirzes kultūrizglītības līmenī, arī profesionālās vidējās kultūrizglītības programmu apkopošana un analīze ir sarežģīts uzdevums, jo tās iespējams detalizēt vismaz četros dažādos aspektos atbilstoši Latvijas izglītības klasifikācijai⁵⁵:

- 1) izglītības programmas veids (profesionālā vidējā izglītība (trešā līmeņa profesionālā kvalifikācija), īstenojama pēc pamatizglītības ieguves (33), profesionālā vidējā izglītība (trešā līmeņa profesionālā kvalifikācija), īstenojama pēc vispārējās vidējās izglītības ieguves (35b), profesionālā tālākizglītība (otrā vai trešā līmeņa profesionālā kvalifikācija), īstenojama pēc vispārējās vai profesionālās vidējās izglītības ieguves (30T));
- 2) izglītības programmu grupa (vizuāli plastiskā māksla (211), mūzika un skatuves māksla (212), audiovizuālā māksla un mediju māksla (213), dizains (214), amatniecība (215), lietišķā māksla (216), radošās industrijas (217));
- 3) izglītības programmu kopas (katrā no augstākminētajām izglītības programmu grupām izdalītas kopas (piemēram, mūzikā un skatuves mākslā – taustiņinstrumentu spēle, stīgu instrumentu spēle, vokālā mūzika u.c.));
- 4) kvalifikācija – Latvijas izglītības klasifikācijā netiek detalizēta šādā līmenī, tomēr tikai šādā līmenī iespējams precīzi redzēt iegūstamo profesionālās vidējās izglītības kvalifikāciju (piemēram, stīgu instrumentu spēles izglītības programmu kopā tās var būt dažādas kvalifikācijas – mūziķis altists, mūziķis vijolnieks, mūziķis ģitārists, mūziķis čellists u.c.).

Schematisku klasifikācijas līmeņu attēlojumu skatīt attēlā.

Saskaņā ar LNKC informāciju par situāciju uz 2018. gada 1. janvāri, **profesionālo vidējo kultūrizglītību var iegūt kopumā 24 izglītības iestādēs**. Trīs no tām ir pašvaldības iestādes, 10 – KM dibinātas iestādes, deviņas – IZM dibinātas iestādes, un vēl divas – privātas iestādes. Minētās 24 izglītības iestādes atrodas kopumā **13 Latvijas pašvaldībās**, tai skaitā Rīgā atrodas astoņas iestādes, Daugavpilī un Rēzeknē pa trīs iestādēm. KM dibināto kultūrizglītības iestāžu sistēma tika optimizēta 2016. gadā, apvienojot virkni vidusskolu un izveidojot četrus PIKC. Šī procesa mērķis

⁵⁴ Profesionālās izglītības likums. Pieņemts: 10.06.1999. Stājas spēkā: 14.07.1999. Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=20244>

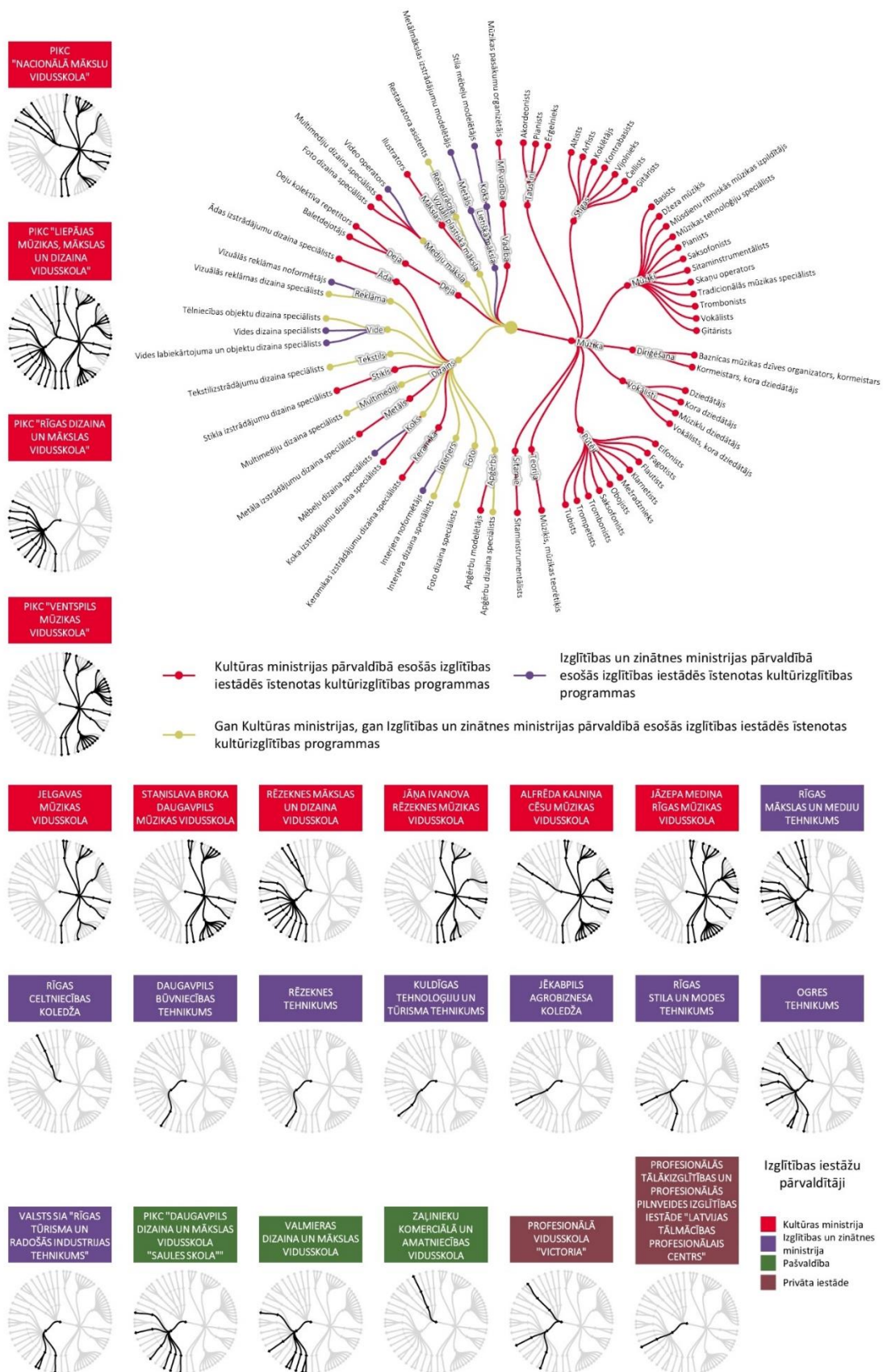
⁵⁵ MK 13.06.2017. noteikumi nr. 322 Noteikumi par Latvijas izglītības klasifikāciju. Pieņemts: 13.06.2017. Stājas spēkā: 16.06.2017. Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=291524>

Attēls 12. Kultūras ministrijas un Izglītības un zinātnes ministrijas padotības profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu piedāvāto izglītības programmu shematiskais attēlojums

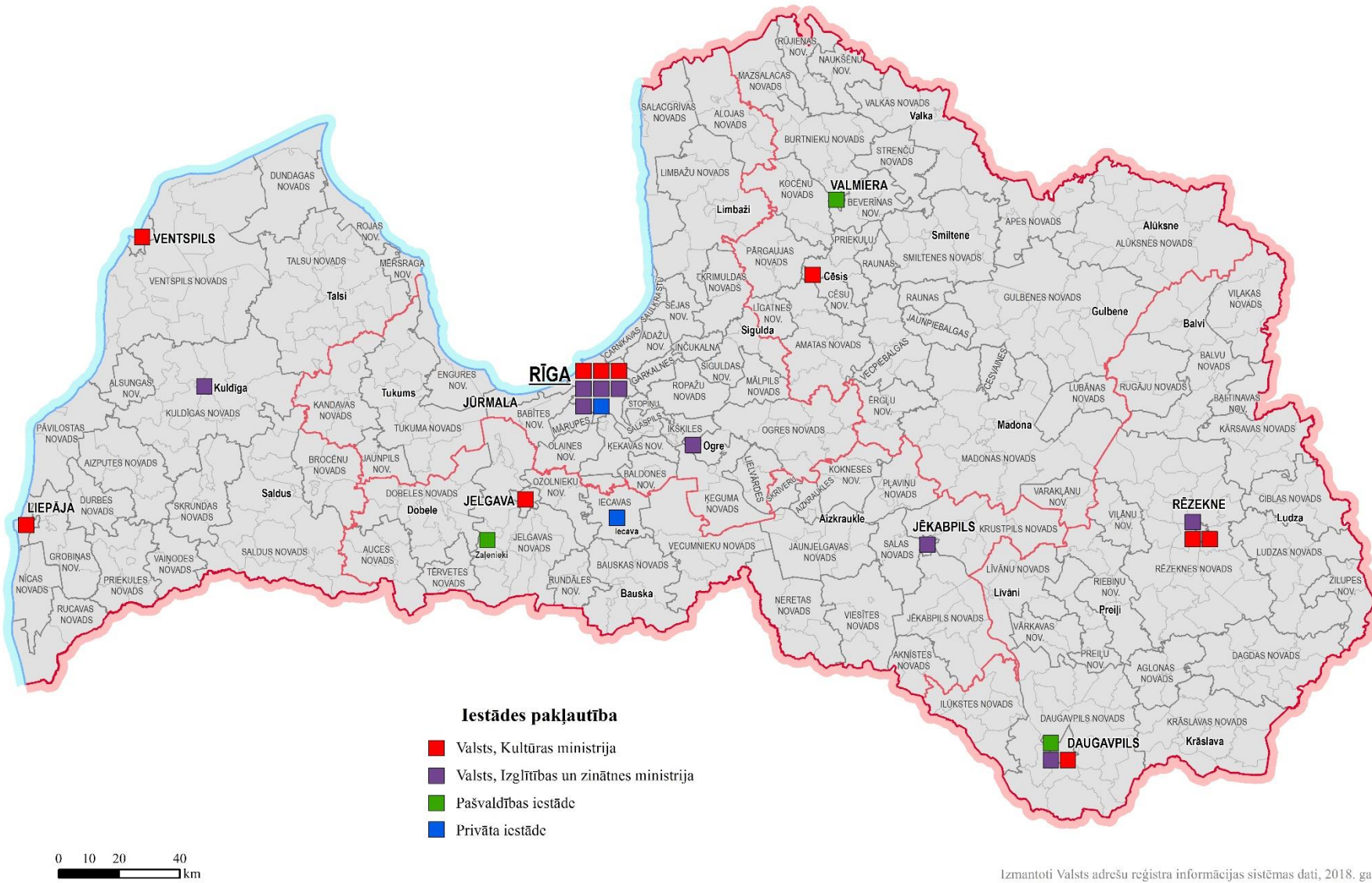
Piezīme: vizualizācijā izmantoto saīsinājumu atšifrējumu skatīt nākamajā lpp. Padziļinātai vizualizācijas izpētei skatīt elektronisko versiju atsevišķā failā.

Apzīmējums vizualizācijā	Izglītības programmu grupa un kopa	Iegūstamā kvalifikācija
Vizuāli plastiskā māksla	Vizuāli plastiskā māksla	
Mākslas	211 Vizuāli plastiskā māksla	Ilustrators
Restaurācija	211 Vizuāli plastiskā māksla	Restauratora asistents
Mūzika	Mūzika	
Taustiņi	212 01 Taustiņinstrumentu spēle	
Akordeonists	212 01 Taustiņinstrumentu spēle	Mūziķis akordeonists, ansambļa vadītājs
Akordeonists	212 01 Taustiņinstrumentu spēle	Mūziķis akordeonists, koncertmeistars
Ērģelnieks	212 01 Taustiņinstrumentu spēle	Mūziķis ērģelnieks, koncertmeistars
Pianists	212 01 Taustiņinstrumentu spēle	Mūziķis pianists, koncertmeistars
Stīgas	212 02 Stīgu instrumentu spēle	
Altists	212 02 Stīgu instrumentu spēle	Mūziķis altists
Arfists	212 02 Stīgu instrumentu spēle	Mūziķis arfists
Čellists	212 02 Stīgu instrumentu spēle	Mūziķis čellists
Ģitārists	212 02 Stīgu instrumentu spēle	Mūziķis ģitārists
Ģitārists	212 02 Stīgu instrumentu spēle	Mūziķis ģitārists, ansambļa vadītājs
Koklētājs	212 02 Stīgu instrumentu spēle	Mūziķis koklētājs, ansambļa vadītājs
Kontrabasists	212 02 Stīgu instrumentu spēle	Mūziķis kontrabasists
Vijolnieks	212 02 Stīgu instrumentu spēle	Mūziķis vijolnieks
Pūtēji	212 03 Pūšaminstrumentu spēle	
Eifonists	212 03 Pūšaminstrumentu spēle	Mūziķis eifonists, ansambļa vadītājs
Fagotists	212 03 Pūšaminstrumentu spēle	Mūziķis fagotists, ansambļa vadītājs
Flautists	212 03 Pūšaminstrumentu spēle	Mūziķis flautists
Flautists	212 03 Pūšaminstrumentu spēle	Mūziķis flautists, ansambļa vadītājs
Klarnetists	212 03 Pūšaminstrumentu spēle	Mūziķis klarnetists
Klarnetists	212 03 Pūšaminstrumentu spēle	Mūziķis klarnetists, ansambļa vadītājs
Mežradznieks	212 03 Pūšaminstrumentu spēle	Mūziķis mežradznieks
Mežradznieks	212 03 Pūšaminstrumentu spēle	Mūziķis mežradznieks, ansambļa vadītājs
Obojists	212 03 Pūšaminstrumentu spēle	Mūziķis obojists, ansambļa vadītājs
Saksofonists	212 03 Pūšaminstrumentu spēle	Mūziķis saksofonists, ansambļa vadītājs
Trombonists	212 03 Pūšaminstrumentu spēle	Mūziķis trombonists, ansambļa vadītājs
Trompetists	212 03 Pūšaminstrumentu spēle	Mūziķis trompetists, ansambļa vadītājs
Tubists	212 03 Pūšaminstrumentu spēle	Mūziķis tubists, ansambļa vadītājs
Sitāmie	212 04 Sitāminstrumentu spēle	
Sitāminstrumentālists	212 04 Sitāminstrumentu spēle	Mūziķis sitāminstrumentālists
Sitāminstrumentālists	212 04 Sitāminstrumentu spēle	Mūziķis sitāminstrumentālists, ansambļa vadītājs
Diriģēšana	212 05 Diriģēšana	
Baznīcas mūzikas dzīves organizators, kormeistars	212 05 Diriģēšana	Baznīcas mūzikas dzīves organizators, kormeistars
Kormeistars, kora dziedātājs	212 05 Diriģēšana	Kormeistars, kora dziedātājs
Vokālisti	212 06 Vokālā mūzika	
Dziedātājs	212 06 Vokālā mūzika	Dziedātājs
Kora dziedātājs	212 06 Vokālā mūzika	Kora dziedātājs
Mūziklu dziedātājs	212 06 Vokālā mūzika	Mūziklu dziedātājs
Vokālists, kora dziedātājs	212 06 Vokālā mūzika	Vokālists, kora dziedātājs
Teorija	212 07 Mūzikas vēsture un teorija	
Mūziķis, mūzikas teorētiķis	212 07 Mūzikas vēsture un teorija	Mūziķis, mūzikas teorētiķis
Mūziķis, mūzikas teorētiķis	212 07 Mūzikas vēsture un teorija	Mūziķis, mūzikas teorijas speciālists
Mūziķi	212 09 Mūzika	
Vokālists	212 09 Mūzika	Dziedātājs, ansambļa vadītājs
Džeza mūziķis	212 09 Mūzika	Džeza mūziķis
Mūsdienu ritmiskās mūzikas izpildītājs	212 09 Mūzika	Mūsdienu ritmiskās mūzikas izpildītājs, ansambļa vadītājs
Ģitārists	212 09 Mūzika	Mūziķis basģitārists, ansambļa vadītājs
Vokālists	212 09 Mūzika	Mūziķis dziedātājs, ansambļa vadītājs
Ģitārists	212 09 Mūzika	Mūziķis ģitārists, ansambļa vadītājs
Basists	212 09 Mūzika	Mūziķis kontrabasists (elektrobasists), ansambļa vadītājs
Basists	212 09 Mūzika	Mūziķis kontrabasists, basģitārists, ansambļa vadītājs
Pianists	212 09 Mūzika	Mūziķis pianists, ansambļa vadītājs
Saksofonists	212 09 Mūzika	Mūziķis saksofonists, ansambļa vadītājs
Sitāminstrumentālists	212 09 Mūzika	Mūziķis sitāminstrumentālists, ansambļa vadītājs
Trombonists	212 09 Mūzika	Mūziķis trombonists, ansambļa vadītājs
Mūzikas tehnoloģiju speciālists	212 09 Mūzika	Mūziķis, mūzikas tehnoloģiju speciālists ar specializāciju
Skaņu operators	212 09 Mūzika	Skaņu operators Gaismotājs
Tradicionālās mūzikas speciālists	212 09 Mūzika	Mūziķis, skaņu operators
Vokālists	212 09 Mūzika	Tradicionālās mūzikas speciālists, ansambļa vadītājs
Deja	212 10 Deja	
Baletdejojotājs	212 10 Deja	Baletdejojotājs
Deju kolektīva repetitors	212 10 Deja	Deju kolektīva repetitors
Mediju māksla	Audiovizuālā māksla un mediju māksla – Vizuālās saziņas līdzekļu māksla	
Foto dizaina speciālists	213 Audiovizuālā māksla un mediju māksla – Vizuālās saziņas līdzekļu māksla	Foto dizaina speciālists
Multimediju dizaina speciālists	213 Audiovizuālā māksla un mediju māksla – Vizuālās saziņas līdzekļu māksla	Multimediju dizaina speciālists
Video operators	213 Audiovizuālā māksla un mediju māksla – Vizuālās saziņas līdzekļu māksla	Video operators
Dizains	Dizains	
Vide	214 02 Vides dizains	
Tēlniecības objektu dizaina speciālists	214 02 Vides dizains	Tēlniecības objektu dizaina speciālists
Vides dizaina speciālists	214 02 Vides dizains	Vides dizaina speciālists
Vides labiekārtojuma un objektu dizaina speciālists	214 02 Vides dizains	Vides labiekārtojuma un objektu dizaina speciālists
Interjers	214 03 Interjera dizains	
Interjera dizaina speciālists	214 03 Interjera dizains	Interjera dizaina speciālists
Interjera noformētājs	214 03 Interjera dizains	Interjera noformētājs

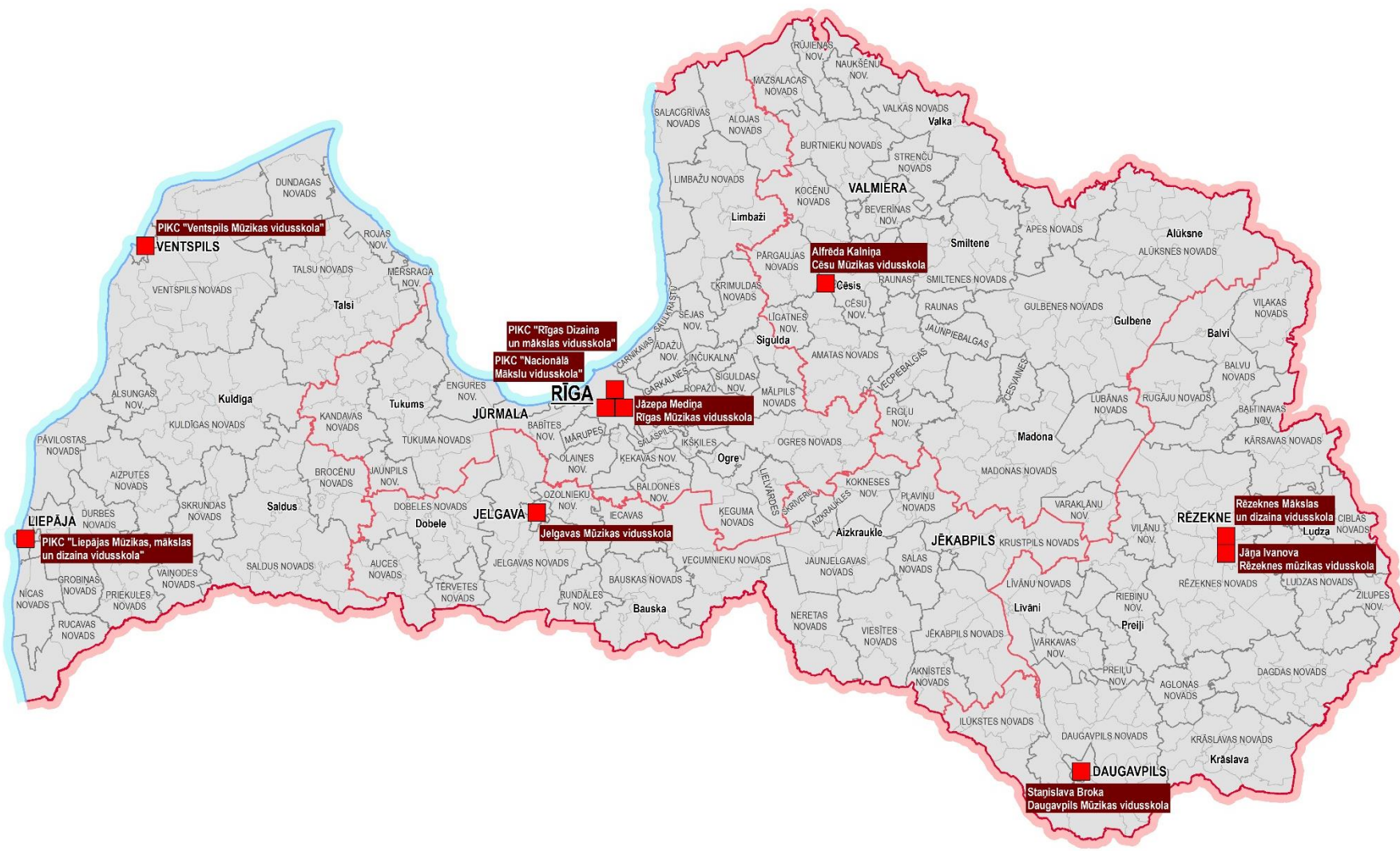
Reklāma	214 04 Reklāmas dizains	
Vizuālās reklāmas dizaina speciālists	214 04 Reklāmas dizains	Vizuālās reklāmas dizaina speciālists
Vizuālās reklāmas noformētājs	214 04 Reklāmas dizains	Vizuālās reklāmas noformētājs
Koks	214 05 Koka izstrādājumu dizains	
Koka izstrādājumu dizaina speciālists	214 05 Koka izstrādājumu dizains	Koka izstrādājumu dizaina speciālists
Koka izstrādājumu dizaina speciālists	214 05 Koka izstrādājumu dizains	Materiālu dizaina speciālists
Mēbeļu dizaina speciālists	214 05 Koka izstrādājumu dizains	Mēbeļu dizaina speciālists
Tekstils	214 06 Tekstilizstrādājumu dizains	
Tekstilizstrādājumu dizaina speciālists	214 06 Tekstilizstrādājumu dizains	Materiālu dizaina speciālists
Tekstilizstrādājumu dizaina speciālists	214 06 Tekstilizstrādājumu dizains	Tekstilizstrādājumu dizaina speciālists
Metāls	214 07 Metāla izstrādājumu dizains	
Metāla izstrādājumu dizaina speciālists	214 07 Metāla izstrādājumu dizains	Materiālu dizaina speciālists
Metāla izstrādājumu dizaina speciālists	214 07 Metāla izstrādājumu dizains	Metāla izstrādājumu dizaina speciālists
Keramika	214 08 Keramikas izstrādājumu dizains	
Keramikas izstrādājumu dizaina speciālists	214 08 Keramikas izstrādājumu dizains	Keramikas izstrādājumu dizaina speciālists
Keramikas izstrādājumu dizaina speciālists	214 08 Keramikas izstrādājumu dizains	Materiālu dizaina speciālists
Stikls	214 09 Stikla izstrādājumu dizains	
Stikla izstrādājumu dizaina speciālists	214 09 Stikla izstrādājumu dizains	Materiālu dizaina speciālists
Āda	214 10 Ādas izstrādājumu dizains	
Ādas izstrādājumu dizaina speciālists	214 10 Ādas izstrādājumu dizains	Materiālu dizaina speciālists
Apģērbs	214 11 Apģērbu dizains	
Apģērbu dizaina speciālists	214 11 Apģērbu dizains	Apģērbu dizaina speciālists
Apģērbu modeļētājs	214 11 Apģērbu dizains	Apģērbu modeļētājs
Multimediji	214 12 Multimediju dizains	
Multimediju dizaina speciālists	214 12 Multimediju dizains	Multimediju dizaina speciālists
Foto	214 13 Foto dizains	
Foto dizaina speciālists	214 13 Foto dizains	Foto dizaina speciālists
Lietišķā māksla	Lietišķā māksla	
Metāls	216 01 Metāla mākslinieciskā apstrāde	
Metālmākslas izstrādājumu modeļētājs	216 01 Metāla mākslinieciskā apstrāde	Metālmākslas izstrādājumu modeļētājs
Koks	216 02 Koka mākslinieciskā apstrāde	
Stila mēbeļu modeļētājs	216 02 Koka mākslinieciskā apstrāde	Stila mēbeļu modeļētājs
Vadība	Vadība un administrēšana	
MP vadība	345 23 Mūzikas projektu vadība	
Mūzikas pasākumu organizētājs	345 23 Mūzikas projektu vadība	Mūzikas pasākumu organizētājs

Attēls 13. Akreditētās izglītības iestādes, kas īsteno profesionālās vidējās kultūrizglītības programmas (dati par situāciju uz 2018. gada 1. janvāri)

Izmantoti Valsts adrešu reģistra informācijas sistēmas dati, 2018. gads.

Attēls 14. Akreditētās Kultūras ministrijas pakļautības izglītības iestādes, kas īsteno profesionālās vidējās kultūrizglītības programmas (dati par situāciju uz 2018. gada 1. janvāri)

Izmantoti Valsts adrešu reģistra informācijas sistēmas dati, 2018. gads.

Vizuāli plastisko mākslu var apgūt piecās izglītības iestādēs (tai skaitā vienā pašvaldības, vienā IZM dibinātā un trīs KM dibinātās izglītības iestādēs), mūziku – astoņās (visas KM dibinātās izglītības iestādēs), audiovizuālo mākslu un mediju mākslu – četrās (vienā privātā, divās IZM dibinātās un vienā KM dibinātā izglītības iestādē), deju – divās (abas KM dibinātās izglītības iestādēs), lietišķo mākslu – vienā (IZM dibinātā izglītības iestādē), vadību un administrēšanu – vienā (KM dibinātā izglītības iestādē), bet dizainu – 15 izglītības iestādēs (divās pašvaldības, divās privātās, astoņās IZM dibinātās un trīs KM dibinātās izglītības iestādēs).

Jānorāda, ka analīzes veikšanu par programmām ar mērķi identificēt potenciālu satura līdzību apgrūtina tas, ka programmas ar identiskiem kodiem piešķir atšķirīgas kvalifikācijas: piemēram, programmu kopā "Vides dizains" iespējamās kvalifikācijas "Tēlniecības objektu dizaina speciālists", "Vides dizaina speciālists", "Vides labiekārtojuma un objektu dizaina speciālists". Nav šaubu, ka šīs kvalifikācijas nav identiskas, taču, cik būtiska ir to atšķirība, var novērtēt tikai nozares eksperti. Līdzīga situācija ir praktiski visās programmu kopās. Līdz ar to konstatēt programmu dublēšanos nav iespējams pat šajā pirmajā analīzes posmā.

Tabula 14. Izglītības iestāžu skaits, kur iespējams apgūt konkrētās profesionālās vidējās kultūrizglītības programmas
Datu avots: LNKC, pētījuma autoru aprēķini.

Izglītības programmu grupa un kopa	Iegūstamā kvalifikācija	Izglītības iestāžu skaits
Vizuāli plastiskā māksla		5
211 Vizuāli plastiskā māksla	Ilustrators	3
211 Vizuāli plastiskā māksla	Restauratora asistents	3
Mūzika		8
212 01 Taustiņinstrumentu spēle		8
212 01 Taustiņinstrumentu spēle	Mūziķis akordeonists, ansambļa vadītājs	3
212 01 Taustiņinstrumentu spēle	Mūziķis akordeonists, koncertmeistars	1
212 01 Taustiņinstrumentu spēle	Mūziķis ērgelnieks, koncertmeistars	1
212 01 Taustiņinstrumentu spēle	Mūziķis pianists, koncertmeistars	8
212 02 Stīgu instrumentu spēle		8
212 02 Stīgu instrumentu spēle	Mūziķis altists	6
212 02 Stīgu instrumentu spēle	Mūziķis arfists	1
212 02 Stīgu instrumentu spēle	Mūziķis čellists	7
212 02 Stīgu instrumentu spēle	Mūziķis ģitārists	1
212 02 Stīgu instrumentu spēle	Mūziķis ģitārists, ansambļa vadītājs	3
212 02 Stīgu instrumentu spēle	Mūziķis koklētājs, ansambļa vadītājs	3
212 02 Stīgu instrumentu spēle	Mūziķis kontrabasists	2
212 02 Stīgu instrumentu spēle	Mūziķis vijolnieks	8
212 03 Pūšaminstrumentu spēle		8
212 03 Pūšaminstrumentu spēle	Mūziķis eifonists, ansambļa vadītājs	1
212 03 Pūšaminstrumentu spēle	Mūziķis fagotists, ansambļa vadītājs	3
212 03 Pūšaminstrumentu spēle	Mūziķis flautists	1
212 03 Pūšaminstrumentu spēle	Mūziķis flautists, ansambļa vadītājs	6
212 03 Pūšaminstrumentu spēle	Mūziķis klarnetists	1
212 03 Pūšaminstrumentu spēle	Mūziķis klarnetists, ansambļa vadītājs	5
212 03 Pūšaminstrumentu spēle	Mūziķis mežradznieks	1
212 03 Pūšaminstrumentu spēle	Mūziķis mežradznieks, ansambļa vadītājs	3
212 03 Pūšaminstrumentu spēle	Mūziķis obojists, ansambļa vadītājs	4
212 03 Pūšaminstrumentu spēle	Mūziķis saksofonists, ansambļa vadītājs	6
212 03 Pūšaminstrumentu spēle	Mūziķis trombonists, ansambļa vadītājs	3

Izglītības programmu grupa un kopa	legūstamā kvalifikācija	Izglītības iestāžu skaits
212 03 Pūšaminstrumentu spēle	Mūziķis trompetists, ansambļa vadītājs	7
212 03 Pūšaminstrumentu spēle	Mūziķis tubists, ansambļa vadītājs	4
212 04 Sītaminstrumentu spēle		8
212 04 Sītaminstrumentu spēle	Mūziķis sītaminstrumentālists	1
212 04 Sītaminstrumentu spēle	Mūziķis sītaminstrumentālists, ansambļa vadītājs	7
212 05 Diriģēšana		8
212 05 Diriģēšana	Baznīcas mūzikas dzīves organizators, kormeistars	1
212 05 Diriģēšana	Kormeistars, kora dziedātājs	8
212 06 Vokālā mūzika		8
212 06 Vokālā mūzika	Dziedātājs	2
212 06 Vokālā mūzika	Kora dziedātājs	1
212 06 Vokālā mūzika	Mūziklu dziedātājs	1
212 06 Vokālā mūzika	Vokālists, kora dziedātājs	5
212 07 Mūzikas vēsture un teorija		6
212 07 Mūzikas vēsture un teorija	Mūziķis, mūzikas teorētiķis	1
212 07 Mūzikas vēsture un teorija	Mūziķis, mūzikas teorijas speciālists	5
212 09 Mūzika		7
212 09 Mūzika	Dziedātājs, ansambļa vadītājs	2
212 09 Mūzika	Džeza mūziķis	1
212 09 Mūzika	Mūsdienu ritmiskās mūzikas izpildītājs, ansambļa vadītājs	1
212 09 Mūzika	Mūziķis basģitārists, ansambļa vadītājs	1
212 09 Mūzika	Mūziķis dziedātājs, ansambļa vadītājs	1
212 09 Mūzika	Mūziķis ģitārists, ansambļa vadītājs	4
212 09 Mūzika	Mūziķis kontrabasists (elektrobasists), ansambļa vadītājs	1
212 09 Mūzika	Mūziķis kontrabasists, basģitārists, ansambļa vadītājs	1
212 09 Mūzika	Mūziķis pianists, ansambļa vadītājs	4
212 09 Mūzika	Mūziķis saksofonists, ansambļa vadītājs	4
212 09 Mūzika	Mūziķis sītaminstrumentālists, ansambļa vadītājs	3
212 09 Mūzika	Mūziķis trombonists, ansambļa vadītājs	1
212 09 Mūzika	Mūziķis, mūzikas tehnoloģiju speciālists ar specializāciju Skaņu operators Gaismotājs	1
212 09 Mūzika	Mūziķis, skaņu operators	1
212 09 Mūzika	Tradicionālās mūzikas speciālists, ansambļa vadītājs	1
212 09 Mūzika	Vokālists, ansambļa vadītājs	1
212 10 Deja		2
212 10 Deja	Baletdejojotājs	1
212 10 Deja	Deju kolektīva repetitors	1
Audiovizuālā māksla un mediju māksla – Vizuālās saziņas līdzekļu māksla		4
213 Audiovizuālā māksla un mediju māksla – Vizuālās saziņas līdzekļu māksla	Foto dizaina speciālists	1
213 Audiovizuālā māksla un mediju māksla – Vizuālās saziņas līdzekļu māksla	Multimediju dizaina speciālists	1
213 Audiovizuālā māksla un mediju māksla – Vizuālās saziņas līdzekļu māksla	Video operators	3
Dizains		15
214 02 Vides dizains		4
214 02 Vides dizains	Tēlniecības objektu dizaina speciālists	3

Izglītības programmu grupa un kopa	Iegūstamā kvalifikācija	Izglītības iestāžu skaits
214 02 Vides dizains	Vides dizaina speciālists	1
214 02 Vides dizains	Vides labiekārtojuma un objektu dizaina speciālists	1
214 03 Interjera dizains		11
214 03 Interjera dizains	Interjera dizaina speciālists	9
214 03 Interjera dizains	Interjera noformētājs	5
214 04 Reklāmas dizains		7
214 04 Reklāmas dizains	Vizuālās reklāmas dizaina speciālists	6
214 04 Reklāmas dizains	Vizuālās reklāmas noformētājs	1
214 05 Koka izstrādājumu dizains		5
214 05 Koka izstrādājumu dizains	Koka izstrādājumu dizaina speciālists	2
214 05 Koka izstrādājumu dizains	Materiālu dizaina speciālists	2
214 05 Koka izstrādājumu dizains	Mēbeļu dizaina speciālists	1
214 06 Tekstilizstrādājumu dizains		5
214 06 Tekstilizstrādājumu dizains	Materiālu dizaina speciālists	2
214 06 Tekstilizstrādājumu dizains	Tekstilizstrādājumu dizaina speciālists	3
214 07 Metāla izstrādājumu dizains		4
214 07 Metāla izstrādājumu dizains	Materiālu dizaina speciālists	2
214 07 Metāla izstrādājumu dizains	Metāla izstrādājumu dizaina speciālists	2
214 08 Keramikas izstrādājumu dizains		3
214 08 Keramikas izstrādājumu dizains	Keramikas izstrādājumu dizaina speciālists	1
214 08 Keramikas izstrādājumu dizains	Materiālu dizaina speciālists	2
214 09 Stikla izstrādājumu dizains		1
214 09 Stikla izstrādājumu dizains	Materiālu dizaina speciālists	1
214 10 Ādas izstrādājumu dizains		2
214 10 Ādas izstrādājumu dizains	Materiālu dizaina speciālists	2
214 11 Apģērbu dizains		8
214 11 Apģērbu dizains	Apģērbu dizaina speciālists	7
214 11 Apģērbu dizains	Apģērbu modelētājs	2
214 12 Multimediju dizains		8
214 12 Multimediju dizains	Multimediju dizaina speciālists	8
214 13 Foto dizains		6
214 13 Foto dizains	Foto dizaina speciālists	6
Lietišķā māksla		1
216 01 Metāla mākslinieciskā apstrāde		1
216 01 Metāla mākslinieciskā apstrāde	Metālmākslas izstrādājumu modelētājs	1
216 02 Koka mākslinieciskā apstrāde		1
216 02 Koka mākslinieciskā apstrāde	Stila mēbeļu modelētājs	1
Vadība un administrēšana		1
345 23 Mūzikas projektu vadība		1
345 23 Mūzikas projektu vadība	Mūzikas pasākumu organizētājs	1

23 izglītības iestādes īsteno profesionālās vidējās izglītības trešā līmeņa profesionālās kvalifikācijas programmas, kas īstenojamas pēc pamatzglītības ieguves (33), 16 izglītības iestādes – profesionālās vidējās izglītības trešā līmeņa profesionālās kvalifikācijas programmas, kas īstenojamas pēc vispārējās vidējās izglītības ieguves (35b), bet viena izglītības iestāde īsteno profesionālās tālākizglītības otrā vai trešā līmeņa profesionālās kvalifikācijas programmu, kas īstenojama pēc vispārējās vai profesionālās vidējās izglītības ieguves (30T). Lielākā daļa (16 no 24) īsteno gan 33, gan 35b veida programmas, septiņas izglītības iestādes īsteno tikai 33 veida

programmas, bet viena iestāde – tikai 30T veida programmu. Programmas 35b orientētas uz vidējo izglītību ieguvušajiem, kam aktuāli iegūt formālu kvalifikāciju nozarē; pēc informantu teiktā, šī grupa ir īpaši motivēta, un izglītības politikas pamatnostādņu kontekstā šādas programmas ir vērtējamā kā perspektīvas, jo sekmē profesionālās izglītības piedāvājuma daudzveidību.

Tabula 15. Izglītības iestāžu īstenoto profesionālās vidējās kultūrizglītības programmu veidi

Datu avots: LNKC, pētījuma autoru aprēķini.

Izglītības iestāde	Pakļautība	Programmas veids		
		33	35b	30T
PIKC "Daugavpils Dizaina un mākslas vidusskola "Saules skola"	Pašvaldības iestāde	X	X	
Valmieras Mākslas vidusskola	Pašvaldības iestāde	X	X	
Zaļenieku komerciālā un amatniecības vidusskola	Pašvaldības iestāde	X		
Profesionālā tālākizglītības un profesionālās pilnveides izglītības iestāde "Latvijas Tālmācības profesionālais centrs"	Privāta iestāde			X
Profesionālā vidusskola "Victoria"	Privāta iestāde	X		
Daugavpils Būvniecības tehnikums	Izglītības un zinātnes ministrija	X	X	
Jēkabpils Agrobiznesa koledža	Izglītības un zinātnes ministrija	X	X	
Kuldīgas Tehnoloģiju un tūrisma tehnikums	Izglītības un zinātnes ministrija	X	X	
Ogres tehnikums	Izglītības un zinātnes ministrija	X		
Rēzeknes tehnikums	Izglītības un zinātnes ministrija	X		
Rīgas Celtniecības koledža	Izglītības un zinātnes ministrija	X		
Rīgas Mākslas un mediju tehnikums	Izglītības un zinātnes ministrija	X	X	
Rīgas Stīla un modes tehnikums	Izglītības un zinātnes ministrija	X	X	
VSIA "Rīgas Tūrisma un radošās industrijas tehnikums"	Izglītības un zinātnes ministrija	X		
Alfrēda Kalniņa Cēsu Mūzikas vidusskola	Kultūras ministrija	X	X	
Jaņa Ivanova Rēzeknes Mūzikas vidusskola	Kultūras ministrija	X	X	
Jāzepa Mediņa Rīgas Mūzikas vidusskola	Kultūras ministrija	X	X	
Jelgavas Mūzikas vidusskola	Kultūras ministrija	X		
PIKC "Liepājas Mūzikas, mākslas un dizaina vidusskola"	Kultūras ministrija	X	X	
PIKC "Nacionālā Mākslu vidusskola"	Kultūras ministrija	X	X	
PIKC "Rīgas Dizaina un mākslas vidusskola"	Kultūras ministrija	X	X	
PIKC "Ventpils Mūzikas vidusskola"	Kultūras ministrija	X	X	
Rēzeknes Mākslas un dizaina vidusskola	Kultūras ministrija	X	X	
Staņislava Broka Daugavpils Mūzikas vidusskola	Kultūras ministrija	X	X	

Lielākā profesionālās vidējās izglītības programmu dažādība novērojama PIKC "Liepājas Mūzikas, mākslas un dizaina vidusskola" – tajā tiek īstenotas kopumā 33 dažādas kultūrizglītības programmas. Vēl trīs izglītības iestādes īsteno vairāk nekā 20 kultūrizglītības programmas: PIKC "Ventpils Mūzikas vidusskola" (25), Jāzepa Mediņa Rīgas Mūzikas vidusskola (24), Alfrēda Kalniņa Cēsu Mūzikas vidusskola (22). **Kopumā 10 izglītības iestādes īsteno mazāk nekā piecas kultūrizglītības programmas**, un lielākā daļa no tām ir IZM dibinātas. Jāpiebilst gan, ka daļa no šīm izglītības iestādēm īsteno arī citas izglītības programmas, kas nav saistītas ar mākslām, tādēļ šeit sniegtā analīze jāattiecina nevis uz izglītības iestādēm kopumā, bet gan tikai uz to īstenotajām kultūrizglītības programmām.

Tabula 16. Izglītības iestāžu īstenoto profesionālās vidējās kultūrizglītības programmu skaits

Datu avots: LNKC, pētījuma autoru aprēķini.

Izglītības iestāde	Pakļautība	Īstenoto programmu skaits
PIKC "Liepājas Mūzikas, mākslas un dizaina vidusskola"	KM	33
PIKC "Ventspils Mūzikas vidusskola"	KM	25
Jāzepa Mediņa Rīgas Mūzikas vidusskola	KM	24
Alfrēda Kalniņa Cēsu Mūzikas vidusskola	KM	22
PIKC "Nacionālā Mākslu vidusskola"	KM	19
Staņislava Broka Daugavpils Mūzikas vidusskola	KM	19
Jāņa Ivanova Rēzeknes Mūzikas vidusskola	KM	13
Rēzeknes Mākslas un dizaina vidusskola	KM	12
Rīgas Mākslas un mediju tehnikums	IZM	11
Jelgavas Mūzikas vidusskola	KM	11
PIKC "Rīgas Dizaina un mākslas vidusskola"	KM	10
Valmieras Mākslas vidusskola	Pašv.	7
Ogres tehnikums	IZM	7
PIKC "Daugavpils Dizaina un mākslas vidusskola "Saules skola"	Pašv.	6
Profesionālā vidusskola "Victoria"	Priv.	3
VSIA "Rīgas Tūrisma un radošās industrijas tehnikums"	IZM	3
Rīgas Stila un modes tehnikums	IZM	2
Zaļenieku komerciālā un amatniecības vidusskola	Pašv.	1
Profesionālā tālākizglītības un profesionālās pilnveides izglītības iestāde "Latvijas Tālmācības profesionālais centrs"	Priv.	1
Daugavpils Būvniecības tehnikums	IZM	1
Jēkabpils Agrobiznesa koledža	IZM	1
Kuldīgas Tehnoloģiju un tūrisma tehnikums	IZM	1
Rēzeknes tehnikums	IZM	1
Rīgas Celtniecības koledža	IZM	1

Viens no izglītības iestāžu programmu attīstības stratēģiskajiem nosacījumiem ir definēt un īstenot piedāvājuma specializāciju. Katra no profesionālās vidējās kultūrizglītības iestādēm strādā pie tā, lai veidotu un attīstītu savas īpašās specializācijas jomas – programmas, kurās ir visvairāk audzēkņu, kompetenti pedagogi, vai arī programmas, ko nepiedāvā citas izglītības iestādes. Specializācijas jomu attīstīšanā profesionālās vidējās kultūrizglītības iestādes izmanto vietējo KRI infrastruktūru (piemēram, koncertzāles, orķestrus, poligrāfijas ražotnes), kas palīdz izglītības programmās stiprināt nozarēm aktuālās vajadzības; piesaista pedagogus jaunām programmām ar pieprasītu kvalifikāciju (piemēram, gaismotājs vai mūziklu dziedātājs), kopj savu īpašo pedagoģisko pieeju (piemēram, kolektīvo muzicēšanu dažādās formās). Savukārt citas profesionālās vidējās kultūrizglītības iestādes attīsta senas specializācijas tradīcijas (piemēram, stājmākslu).

Specializācija ir viena no prioritātēm, ko profesionālās izglītības līmenim nosaka "Izglītības attīstības pamatnostādnes 2014.–2020. gadam"⁵⁸. Profesionālās vidējās izglītības iestādēs tā daļēji veidojusies vēsturiski, pašlaik tiek definēta un nostiprināta, ņemot vērā konkurenci starp izglītības iestādēm un nepieciešamību būt atšķirīgiem, īpašiem, atpazīstamiem. Lai gan vairākumu mūzikas,

⁵⁸ Saeimas paziņojums Par Izglītības attīstības pamatnostādņu 2014.–2020. gadam apstiprināšanu. Pieņemts: 22.05.2014. Stājas spēkā: 22.05.2014. Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=266406>

dizaina un mākslas nozares programmu var apgūt vairākās profesionālās vidējās kultūrizglītības iestādēs (izņemot klasisko deju, kas apgūstama tikai vienā skolā), profesionālās vidējās kultūrizglītības iestādes tiecas veidot savu tēlu, uzsverot izcilību noteiktā pedagoģiskā pieejā, programmu kopā vai īpašā resursu piedāvājumā.

Tabula 17. Izglītības iestādes, kurās tiek īstenotas profesionālās vidējās kultūrizglītības programmas

Datu avots: LNKC, pētījuma autoru aprēķini. Piezīme: Tabulā par katru izglītības iestādi norādīts, vai tā īsteno konkrētās kultūrizglītības programmas katrā no izglītības veidiem (33, 35b, 30T), bet netiek norādīts īstenoto programmu detalizēts skaits. Piemēram, PIKC "Liepājas Mūzikas, mākslas un dizaina vidusskola" īsteno 29 dažāda veida izglītības programmas, bet kopējais programmu skaits var būt lielāks, jo, piemēram, stīgu instrumentu spēles izglītības programmu kopā tiek īstenotas vairākas programmas (alta, arfas, čella, kontrabasa, vijoles spēle). Detalizētu programmu skaitu skatīt nākamajā tabulā.

	Programmas veids	Izglītības veidi																								
		KM	KM	IZM	KM	KM	KM	KM	Pašv.	KM	KM	KM	IZM	Pašv.	IZM	Priv.	IZM	IZM	IZM	IZM	Pašv.	Priv.	IZM	IZM	KM	
Kopā programmas		29	20	15	14	12	12	12	11	11	11	10	8	7	6	3	2	2	2	2	1	1	1	1	1	
211 01 Mākslas	33	X	X				X																			
211 01 Mākslas	35b		X																							
211 03 Restaurācija	33		X																							
211 03 Restaurācija	35b		X																						X	
212 01 Taustiņinstrumentu spēle	33	X			X	X	X			X	X	X	X													
212 01 Taustiņinstrumentu spēle	35b				X	X																				
212 02 Stīgu instrumentu spēle	33	X			X	X	X			X	X	X	X													
212 02 Stīgu instrumentu spēle	35b									X		X														
212 03 Pūšaminstrumentu spēle	33	X			X	X	X			X	X	X	X													
212 03 Pūšaminstrumentu spēle	35b	X			X	X						X														
212 04 Sitaminstrumentu spēle	33	X			X		X			X	X	X	X													
212 04 Sitaminstrumentu spēle	35b				X	X				X		X														
212 05 Diriģēšana	33	X			X	X	X			X	X	X	X													
212 05 Diriģēšana	35b				X																					
212 06 Vokālā mūzika	33	X			X	X	X			X	X	X	X													
212 06 Vokālā mūzika	35b				X	X				X	X		X													
212 07 Mūzikas vēsture un teorija	33	X			X		X			X	X	X														
212 07 Mūzikas vēsture un teorija	35b	X									X															

	Programmas veids	Mākslas un dizaina vidusskolas																								
		KM	KM	IZM	KM	KM	KM	KM	Pašv.	KM	KM	KM	IZM	Pašv.	IZM	Priv.	IZM	IZM	IZM	IZM	Pašv.	Priv.	IZM	IZM	KM	
212 09 Mūzika	33	X			X	X	X			X	X		X													
212 09 Mūzika	35b	X			X						X															
212 10 Deja	33					X	X																			
212 10 Deja	35b					X	X																			
213 Audiovizuālā māksla un mediju māksla – Vizuālās saziņas līdzekļu māksla	33			X			X								X	X										
214 02 Vides dizains	33		X	X				X							X											
214 02 Vides dizains	35b		X												X											
214 03 Interjera dizains	33	X	X	X				X	X					X	X	X	X		X				X			
214 03 Interjera dizains	35b	X		X										X			X									
214 04 Reklāmas dizains	33	X	X	X				X	X					X	X											
214 04 Reklāmas dizains	35b	X		X				X	X																	
214 05 Koka izstrādājumu dizains	33	X	X					X	X													X				
214 05 Koka izstrādājumu dizains	35b		X						X												X					
214 06 Tekstilizstrādājumu dizains	33	X	X	X				X	X																	
214 06 Tekstilizstrādājumu dizains	35b	X	X						X																	
214 07 Metāla izstrādājumu dizains	33	X	X					X																		
214 07 Metāla izstrādājumu dizains	35b		X											X												
214 08 Keramikas izstrādājumu dizains	33	X	X					X																		
214 08 Keramikas izstrādājumu dizains	35b	X	X					X																		
214 09 Stikla izstrādājumu dizains	33							X																		
214 10 Ādas izstrādājumu dizains	33	X						X																		
214 11 Apģērbu dizains	33	X	X	X				X	X					X	X						X					

	Programmas veids																										
		KM	KM	IZM	KM	KM	KM	KM	Pašv.	KM	KM	KM	IZM	Pašv.	IZM	Priv.	IZM	IZM	IZM	IZM	Pašv.	Priv.	IZM	IZM	KM		
		PIKC "Liepājas Mūzikas, mākslas un dizaina vidusskola"	Rezeknes Mākslas un dizaina vidusskola	Rīgas Mākslas un mediju tehnikums	PIKC "Ventspils Mūzikas vidusskola"	Alfrēda Kalniņa Cēsu Mūzikas vidusskola	PIKC "Nacionālā Mākslu vidusskola"	PIKC "Rīgas Dizaina un mākslas vidusskola"	PIKC "Daugavpils Dizaina un mākslas vidusskola "Saules skola"	Jāņa Ivanova Rezeknes Mūzikas vidusskola	Jazepa Meclīņa Rīgas Mūzikas vidusskola	Staņislava Broka Daugavpils Mūzikas vidusskola	Jēkabpils Agrobiznesa koledža	Valmieras Mākslas vidusskola	Ogres tehnikums	Profesionālā vidusskola "Victoria"	Daugavpils Būvniecības tehnikums	Kuldīgas Tehnoloģiju un tūrisma tehnikums	Rīgas Stila un modes tehnikums	VSA "Rīgas Turisma un radošās industrijas tehnikums"	Zaļenieku komerciālā un amatniecības vidusskola	Profesionālā tālākizglītības un profesionālās pilnveides izglītības iestāde "Latvijas Tālmācības	Rezeknes tehnikums	Rīgas Ceitniecības koledža	Jelgavas Mūzikas vidusskola		
214 11 Apģērbu dizains	35b	X	X	X					X					X													
214 12 Multimediju dizains	30T																					X					
214 12 Multimediju dizains	33	X	X	X											X	X										X	
214 12 Multimediju dizains	35b	X		X															X								
214 13 Foto dizains	33	X	X	X					X										X								
214 13 Foto dizains	35b			X					X					X													
216 01 Metāla mākslinieciskā apstrāde	33			X																							
216 02 Koka mākslinieciskā apstrāde	33			X																							
345 23 Mūzikas projektu vadība	33	X																									

Tabula 18. Īstenoto profesionālās vidējās kultūrizglītības programmu skaits katrā izglītības iestādē

Datu avots: LNKCC, pētījuma autoru aprēķini. Piezīme: Tabulā par katru izglītības iestādi norādīts, cik kultūrizglītības programmas katrā no izglītības programmu kopām tā īsteno.

	PIKC "Liepājas Mūzikas, mākslas un dizaina vidusskola"	PIKC "Ventspils Mūzikas vidusskola"	Jāzepa Mediņa Rīgas Mūzikas vidusskola	Alfrēda Kainiņa Cēsu Mūzikas vidusskola	PIKC "Nacionālā Mākslu vidusskola"	Staņislava Broka Daugavpils Mūzikas vidusskola	Jāņa Ivanova Rēzeknes Mūzikas vidusskola	Rēzeknes Mākslas un dizaina vidusskola	Rīgas Mākslas un mediju tehnikums	Jelgavas Mūzikas vidusskola	PIKC "Rīgas Dizaina un mākslas vidusskola"	Vaimieras Mākslas vidusskola	Ogres tehnikums	PIKC "Daugavpils Dizaina un mākslas vidusskola "Saules"	Priv. Profesionālā vidusskola "Victoria"	VSA "Rīgas Tūrisma un radošās industrijas tehnikums"	Rīgas Stila un modes tehnikums	Zaļenieku komerciālā un amatniecības vidusskola	profesionālās pilnveides izglītības iestāde "Latvijas Tālmācības Daugavpils būvniecības tehnikums	Jēkabpils Agrobiznesa koledža	Kuldīgas Tehnoloģiju un tūrisma tehnikums	Rēzeknes tehnikums	Rīgas Ceļtniecības koledža		
	KM	KM	KM	KM	KM	KM	KM	KM	IZM	KM	KM	Pašv	IZM	Pašv	Priv.	IZM	IZM	Pašv	Priv.	IZM	IZM	IZM	IZM	IZM	
Kopā programmas	33	25	24	22	19	19	13	12	11	11	10	7	7	6	3	3	2	1	1	1	1	1	1	1	
211 Vizuali plastiskā māksla	1				1			2										1						1	
212 01 Taustiņinstrumentu spēle	1	2	2	2	1	2	1			2															
212 02 Stīgu instrumentu spēle	4	3	4	4	5	5	3			3															
212 03 Pūšaminstrumentu spēle	6	7	8	8	3	8	3			2															
212 04 Sitaminstrumentu spēle	1	1	1	1	1	1	1			1															
212 05 Diriģēšana	1	1	1	1	1	1	2			1															
212 06 Vokālā mūzika	1	1	1	1	2	1	1			1															
212 07 Mūzikas vēsture un teorija	1	1	1		1	1	1																		
212 09 Mūzika	6	9	6	4	1		1			1															
212 10 Deja				1	1																				
213 Audiovizuālā māksla un mediju māksla – Vizuālās saziņas līdzekļu māksla					2				1				1		1										
214 02 Vides dizains								1	2		1		1												
214 03 Interjera dizains	1							1	1		1	2	2	1	1	2				1			1		
214 04 Reklāmas dizains	1							1	1		1	1	1	1											
214 05 Koka izstrādājumu dizains	1							1			1			1								1			
214 06 Tekstilizstrādājumu dizains	1							1	1		1			1											
214 07 Metāla izstrādājumu dizains	1							1			1	1													
214 08 Keramikas izstrādājumu dizains	1							1			1														
214 09 Stikla izstrādājumu dizains											1														
214 10 Ādas izstrādājumu dizains	1										1														
214 11 Apģērbu dizains	1							1	1		1	2	1	1		1									

	KM	KM	KM	KM	KM	KM	KM	KM	KM	KM	Pašv	IZM	Pašv	Priv	IZM	IZM	Pašv	Priv	IZM	IZM	IZM	IZM	IZM	IZM	IZM	IZM	IZM
	PIKC "Liepājas Mūzikas, mākslas un dizaina vidusskola"	PIKC "Ventspils Mūzikas vidusskola"	Jāzepa Mediņa Rīgas Mūzikas vidusskola	Alfrēda Kalniņa Cēsu Mūzikas vidusskola	PIKC "Nacionālā Mākslu vidusskola"	Starpiņlava Broka Daugavpils Mūzikas vidusskola	Jāņa Ivanova Rēzeknes Mūzikas vidusskola	Rēzeknes Mākslas un dizaina vidusskola	Rīgas Mākslas un mediju tehnikums	Jelgavas Mūzikas vidusskola	PIKC "Rīgas Dizaina un mākslas vidusskola"	Vaimieras Mākslas vidusskola	Ogres tehnikums	PIKC "Daugavpils Dizaina un mākslas vidusskola "Saulės"	Profesionālā vidusskola "Victoria"	VŠIA "Rīgas Tūrisma un radošās industrijas tehnikums"	Rīgas Stila un modes tehnikums	Zaļenieku komerciālā un amatniecības vidusskola	profesionālās pilnveides izglītības iestāde "Latvijas Tālmācības Daugavpils Būvniecības tehnikums	Jēkabpils Agrobiznesa koledža	Kuldīgas Tehnoloģiju un tūrisma tehnikums	Rēzeknes tehnikums	Rīgas Ceļtniecības koledža				
214 12 Multimediju dizains	1							1	1			1		1		1		1					1				
214 13 Foto dizains	1							1	1		1		1			1											
216 01 Metāla mākslinieciskā apstrāde									1																		
216 02 Koka mākslinieciskā apstrāde									1																		
345 23 Mūzikas projektu vadība	1																										

Atšķirībā no profesionālas ievirzes izglītības līmeņa, kurā programmas tiek īstenotas gandrīz ikvienā pašvaldībā, mācības profesionālās vidējās kultūrizglītības līmenī lielai daļai izglītojamo nozīmē iepriekšējās **dzīvesvietas atstāšanu**, nonākšanu pilsētā.

Arī to profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu gadījumā, kurām pašu profesionālās ievirzes līmeņa audzēkņi veido lielāko daļu no vidusskolas audzēkņu skaita (PIKC "Nacionālā Mākslu vidusskola" Emīla Dārziņa mūzikas vidusskola un Rīgas Doma kora skola), ir runa arī par izglītojamo piesaisti no reģioniem, bieži tas notiek jau profesionālās ievirzes programmas pēdējās klasēs. Daļa vidusskolu orientējas uz savu reģionu – kā Staņislava Broka Daugavpils Mūzikas vidusskola, Jāņa Ivanova Rēzeknes Mūzikas vidusskola, Rēzeknes Mākslas un dizaina vidusskola; PIKC "Ventpils Mūzikas vidusskola"; citi norāda uz to, ka atsevišķās programmās audzēkņi ir no citiem reģioniem – piemēram, uz Jelgavas Mūzikas vidusskolu dodas no Jēkabpils, uz PIKC "Liepājas Mūzikas, mākslas un dizaina vidusskola" pat no Rīgas, Ogres un Ikšķiles.

Tas aktualizē jautājumu par dažādām izmaksām: transportu, dzīvošanu, ēdināšanu, kā arī maina profesionālās ievirzes kultūrizglītības līmenī izveidotos risinājumus attiecībā uz mūzikas instrumenta izmantošanu vai nomu, kur daudzviet bijuši rasti risinājumi sadarbībā ar izglītības iestādi un pašvaldību. Līdz ar to, var norādīt, ka **sociālajai nevienlīdzībai** potenciāli ir ietekme uz iespējām turpināt kultūrizglītību, mainot dzīvesvietu.

Papildu apsvērums, vismaz no audzēkņu vecāku puses, var būt arī drošība – audzēknim nonākot no mazas apdzīvotas vietas pilsētā un uzsākot dzīvi dienesta viesnīcā (dienesta viesnīcās, ko nomā no augstskolām, dzīvo dažāda vecuma audzēkņi).

Lai gan būtiskākie iemesli, kādēļ bērni mācības neturpina profesionālās vidējās kultūrizglītības iestādēs, saistīti ar nodomiem un vēlmēm attiecībā uz savu profesiju, nelielai daļai jauniešu (ap 10%) šo izglītības iestāžu pieejamība saistīta arī ar ģeogrāfisko attālumu, nedrošību par spējām patstāvīgā dzīves uzsākšanai, lielām izmaksām.

Ar iepriekšējo tematu daļēji saistīts ir jautājums par **stipendijām**, kas var būt gan daļējs atspaidis izdevumu segšanai, gan arī daļa no motivācijas izglītības iestādes izvēlei. Profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu audzēkņi un absolventi aptaujā pieminējuši stipendijas saņemšanas iespēju kā vienu no faktoriem izglītības iestādes izvēlei – tas ir bijis arguments **22,3%** gadījumu.

Profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu vadītāji norāda uz izteiktām disproporcijām stipendiju lielumā starp IZM un KM sistēmas profesionālās vidējās izglītības iestādēm (tam gan būtu jāmainās pēc Tiesībsarga atzinuma⁵⁹), kā arī pašvaldības finansētajās vidusskolās, arī pašvaldības dibinātajā PIKC "Daugavpils Dizaina un mākslas vidusskola "Saules skola". Tikai atsevišķos gadījumos norādīts, ka stipendiju fonds ir lielāks, nekā iespējas to izlietot, jo izglītojamo sekmes nav atbilstošas augstākajām likmēm. Kopumā arī šajā jautājumā tiek akcentēts sociālās nevienlīdzības aspekts, piemēram:

"Ir stipendija, bet reāli tas nekas nav. Šogad gan ir lielāka – 50–70 eiro. Šādi ekonomiskie aspekti beigās kļūst svarīgi, īpaši nabadzīgām ģimenēm; tas visvairāk skar cilvēkus no reģioniem."

⁵⁹ Latvijas Republikas tiesībsargs. Atzinums pārbaudes lietā nr. 2016-52-26K. 2017. gada 7. februārī Nr. 6-2/6. Pieejams: <http://www.tiesibsargs.lv/news/lv/orvela-principi-latvijas-profesionalaja-izglitiba>

"Līdz pagājušajam gadam stipendiju varēja maksāt līdz 23 eiro, no 1. janvāra – 50 eiro; skaidrs ka profesionālajās skolās saņem vairāk."

Īpaši maza stipendija ir pašvaldību dibinātajās profesionālās vidējās kultūrizglītības iestādēs, piemēram, Valmieras Dizaina un mākslas vidusskolā tā ir tikai 10 līdz 35 eiro.

Nozīmīgs ierobežojums pakalpojuma (t.sk., izglītības pakalpojuma) izmantošanā ir **stereotipiem**:

"Vismazāk interesē keramika, aušana, tekstils, stikls, bet tas tāpēc, ka nav objektīva priekšstata par to, ko šīs programmas īstenībā piedāvā. Tas apgrūtina piesaisti, jo ir par daudz stereotipu, ko veicina arī vispārējā izglītība, piemēram, darbmācības stundas. Tās ierobežo iztēli, un jaunieši bieži vien pat nevar iedomāties, ko var īstenot ar it kā vienkāršiem materiāliem."

Vēl viens virziens, kurā profesionālās vidējās kultūrizglītības iestādes var attīstīt piedāvājumu (vai atbilstoši to komunicēt mērķgrupām, ja tāds piedāvājums ir pieejams) – veicināt programmu pieejamību cilvēkiem ar noteiktām **funkcionālām īpatnībām vai traucējumiem**:

"Daltoniķi var mācīties, bet viņam ir cita programma, jo viņi krāsas redz citādāk. Daudz mākslinieku ir daltoniķi, daži pat neapzinās, ka tādi ir. Skolotājs, šo zinot, sāk darbu organizēt citādāk un ar šiem cilvēkiem strādā. Ir arī absolvējuši daltoniķi. Strādā arī ar kurlmēmiem audzēkņiem, tas ierobežo, ir grūtāk strādāt, jo stāsts ir ārkārtīgi būtisks. Šādi cilvēki ir labi darītāji, var sasniegt labus rezultātus... vērtīgi funkcionālajā dizainā."

Šie ierobežojošie faktori izteiktāk parādās tieši profesionālās vidējās kultūrizglītības līmenī un īpaši dizaina programmās vismaz divu iemeslu dēļ. Pirmkārt, tāpēc, ka dizaina joma ir strauji attīstījusies, bet potenciālo izglītojamo priekšstati par tās daudzveidību atpaliek. Otrkārt, komunikācija var būt vājāka arī tāpēc, ka šis izglītības pakalpojums pārsvarā vairs nav sakņots vietējā kopienā un tā darbības rezultāti nav novērtējami klātienē; vēstījuma nodošana jāveic īpaši, plānoti.

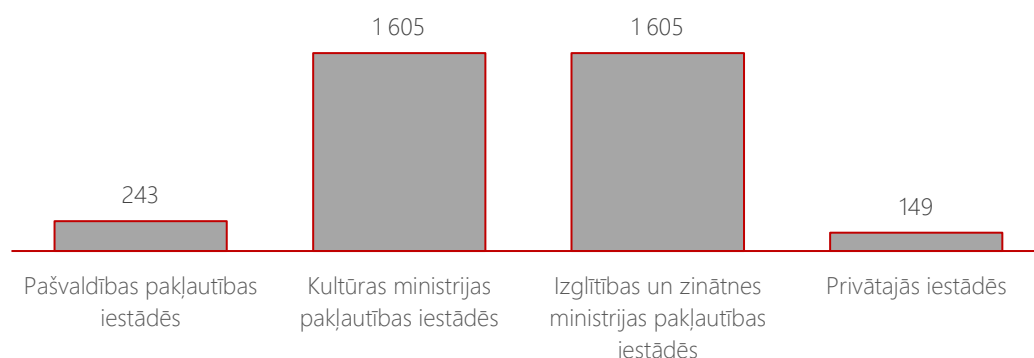
Jāpiebilst arī tas, ka līdzīgas problēmas, pēc informantu domām, attiecas arī uz klasisko baletu, kas tiekot stereotipiski uzlūkots kā noslēgta joma. Šādu priekšstata maiņa ir sabiedrisko attiecību un komunikācijas jautājums.

Pieprasījums

Saskaņā ar LNKC informāciju par situāciju uz 2018. gada 1. janvāri, **profesionālo vidējo kultūrizglītību 24 izglītības iestādēs apgūst kopumā 3 602 audzēkņi**. trīs pašvaldības dibinātās iestādēs izglītojas 243 audzēkņi, 10 KM dibinātās iestādēs – 1 605, deviņās IZM dibinātās iestādēs – arī 1 605, un divās privātajās iestādēs – 149 audzēkņi. Lai gan KM un IZM dibināto iestāžu audzēkņu, kas apgūst kultūrizglītības programmas, skaits ir identisks, KM dibinātajās iestādēs tiek īstenotas programmas arī mūzikā, mākslā un dejā. Līdz ar to IZM dibinātajās izglītības iestādēs ir ievērojami lielāks dizaina programmu apguvēju skaits, nekā KM sistēmā. Tādējādi vismaz dizaina jomā veidojas divas paralēlas izglītības sistēmas, kur **IZM pakļautības iestādes pēc audzēkņu skaita pašlaik dominē**.

Grafiks 26. Audzēkņu skaits izglītības iestādēs, kas īsteno profesionālās vidējās kultūrizglītības programmas, dalījumā pēc iestādes pakļautības (par situāciju uz 2018. gada 1. janvāri)

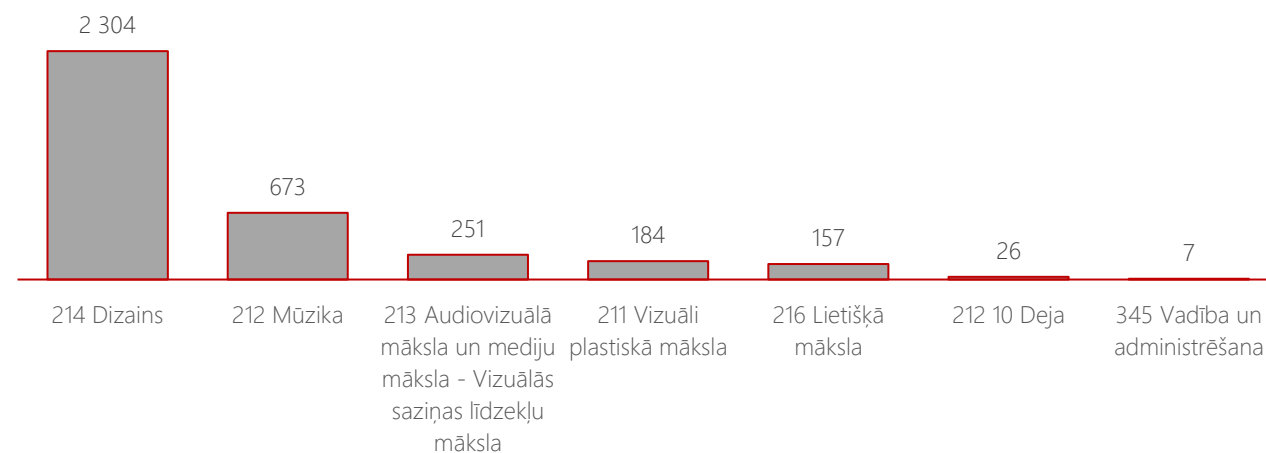
Datu avots: LNKC, pētījuma autoru aprēķini.

2 304 audzēkņi apgūst profesionālo vidējo kultūrizglītību dizainā, 673 – mūzikā, 251 – audiovizuālajā mākslā un mediju mākslā, 184 – vizuāli plastiskajā mākslā, 157 – lietišķajā mākslā, bet 26 audzēkņi apgūst deju un 7 – vadību un administrēšanu mūzikas jomā. Izglītības iestādes plāno lielāku valsts budžeta finansētu vietu skaitu programmām, kurās ir paredzama lielāka audzēkņu interese, un profesionālās vidējās kultūrizglītības līmenī tās ir sekojošas: interjera dizains (467 audzēkņi), multimediju dizains (441), neakadēmiskā mūzika (143), pūšaminstrumentu spēle (113), vokālā mūzika (108). Dati liecina par to, ka jaunu programmu veidošanā izšķirošais ir (prognozētais) pieprasījums, jo audzēkņu skata ziņā dominē dizains un neakadēmiskā mūzika.

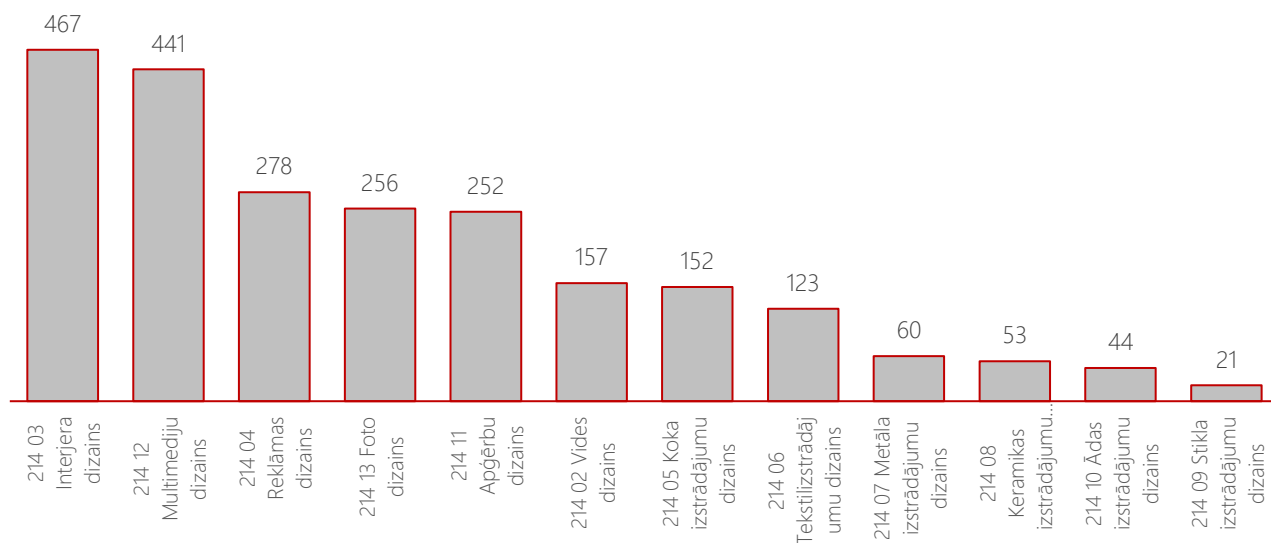
Grafiks 27. Audzēkņu skaits profesionālās ievirzes kultūrizglītības programmās (par situāciju uz 2018. gada 1. janvāri)

Datu avots: LNKC, pētījuma autoru aprēķini.

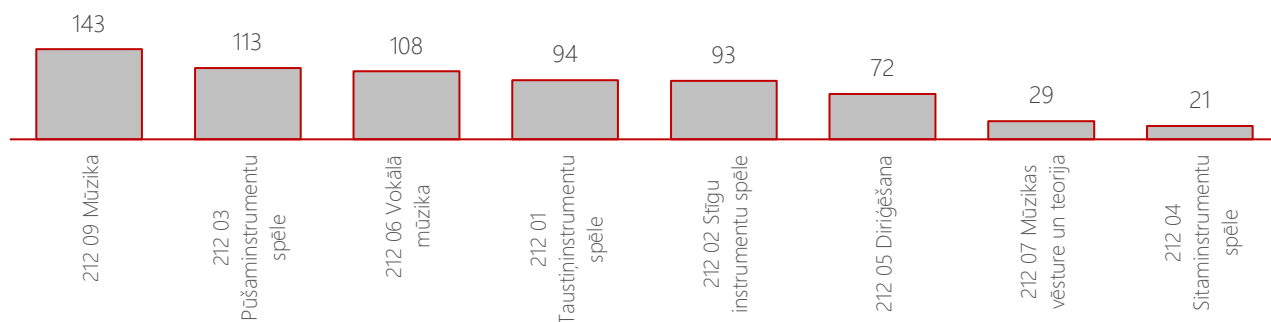
Grafiks 28. Audzēkņu skaits profesionālās vidējās kultūrizglītības programmās dizainā (par situāciju uz 2018. gada 1. janvāri)

Datu avots: LNKC, pētījuma autoru aprēķini.

Grafiks 29. Audzēkņu skaits profesionālās vidējās kultūrizglītības programmās mūzikā (par situāciju uz 2018. gada 1. janvāri)

Datu avots: LNKC, pētījuma autoru aprēķini.

Analizējot datus par audzēkņu skaitu izglītības programmās detalizētāk pa iegūstamajām kvalifikācijām, secināms, ka **lielākais audzēkņu skaits ir šādās kvalifikācijās**: multimediju dizaina speciālists (441 audzēknis), interjera dizaina speciālists (266), vizuālās reklāmas dizaina speciālists (264), foto dizaina speciālists (256), apģērbu dizaina speciālists (240), interjera noformētājs (201). **Mūzikas izglītības programmu grupā lielākais audzēkņu skaits ir šādās kvalifikācijās**: kormeistars, kora dziedātājs (71), mūziķis pianists, koncertmeistars (68), vokālists, kora dziedātājs (68), mūziķis vijolnieks (39). Pārējās mūzikas programmās audzēkņu skaits ir mazāks nekā 30, tai skaitā 19 programmās mazāks nekā 5.

Ņemot vērā nozares ekspertu norādīto par darba tirgū īpaši pieprasītajām specialitātēm, dizaina speciālistu lielais skaits varētu būt saderīgs ar darba tirgus vajadzībām, taču bažas raisa nelielais

audzēkņu skaits sekojošās mūziķu kvalifikācijās: obojists (6), fagotists (3), mežradznieks (1) un mežradznieks, ansambļa vadītājs (4).

Tabula 19. Audzēkņu skaits profesionālās vidējās kultūrizglītības programmās 2018. gada 1. janvārī, detalizēti pēc iegūstamās kvalifikācijas

Datu avots: LNKC, pētījuma autoru aprēķini. Piezīme: Katrā no izglītības programmu kopām konkrēto kvalifikāciju iegūstošo audzēkņu skaits iekrāsots atbilstoši īpatsvaram kopējā izglītības programmas kopas audzēkņu skaitā – sarkanos toņos iekrāsotas lielākās vērtības, zaļā krāsā – mazākās.

Izglītības programmu kopa	Iegūstamā kvalifikācija	Audzēkņu skaits
211 01 Mākslas	Ilustrators	90
211 03 Restaurācija	Restauratora asistents	94
212 01 Taustiņinstrumentu spēle	Mūziķis pianists, koncertmeistars	68
212 01 Taustiņinstrumentu spēle	Mūziķis akordeonists, ansambļa vadītājs	17
212 01 Taustiņinstrumentu spēle	Mūziķis ērgelnieks, koncertmeistars	7
212 01 Taustiņinstrumentu spēle	Mūziķis akordeonists, koncertmeistars	2
212 02 Stīgu instrumentu spēle	Mūziķis vijolnieks	39
212 02 Stīgu instrumentu spēle	Mūziķis čellists	18
212 02 Stīgu instrumentu spēle	Mūziķis altists	15
212 02 Stīgu instrumentu spēle	Mūziķis koklētājs, ansambļa vadītājs	7
212 02 Stīgu instrumentu spēle	Mūziķis ģitārists, ansambļa vadītājs	6
212 02 Stīgu instrumentu spēle	Mūziķis ģitārists	5
212 02 Stīgu instrumentu spēle	Mūziķis kontrabasists	2
212 02 Stīgu instrumentu spēle	Mūziķis arfists	1
212 03 Pūšaminstrumentu spēle	Mūziķis saksofonists, ansambļa vadītājs	25
212 03 Pūšaminstrumentu spēle	Mūziķis flautists, ansambļa vadītājs	21
212 03 Pūšaminstrumentu spēle	Mūziķis trompetists, ansambļa vadītājs	20
212 03 Pūšaminstrumentu spēle	Mūziķis klarnetists, ansambļa vadītājs	10
212 03 Pūšaminstrumentu spēle	Mūziķis trombonists, ansambļa vadītājs	8
212 03 Pūšaminstrumentu spēle	Mūziķis tubists, ansambļa vadītājs	7
212 03 Pūšaminstrumentu spēle	Mūziķis obojists, ansambļa vadītājs	6
212 03 Pūšaminstrumentu spēle	Mūziķis klarnetists	4
212 03 Pūšaminstrumentu spēle	Mūziķis mežradznieks, ansambļa vadītājs	4
212 03 Pūšaminstrumentu spēle	Mūziķis fagotists, ansambļa vadītājs	3
212 03 Pūšaminstrumentu spēle	Mūziķis eifonists, ansambļa vadītājs	2
212 03 Pūšaminstrumentu spēle	Mūziķis flautists	2
212 03 Pūšaminstrumentu spēle	Mūziķis mežradznieks	1
212 04 Sītaminstrumentu spēle	Mūziķis sītaminstrumentālists, ansambļa vadītājs	17
212 04 Sītaminstrumentu spēle	Mūziķis sītaminstrumentālists	4
212 05 Diriģēšana	Kormeistars, kora dziedātājs	71
212 05 Diriģēšana	Baznīcas mūzikas dzīves organizators, kormeistars	1
212 06 Vokālā mūzika	Vokālists, kora dziedātājs	68
212 06 Vokālā mūzika	Dziedātājs	21
212 06 Vokālā mūzika	Mūziklu dziedātājs	12
212 06 Vokālā mūzika	Kora dziedātājs	7
212 07 Mūzikas vēsture un teorija	Mūziķis, mūzikas teorijas speciālists	25
212 07 Mūzikas vēsture un teorija	Mūziķis, mūzikas teorētiķis	4
212 09 Mūzika	Džeza mūziķis	27
212 09 Mūzika	Mūziķis sītaminstrumentālists, ansambļa vadītājs	20
212 09 Mūzika	Mūziķis ģitārists, ansambļa vadītājs	17
212 09 Mūzika	Dziedātājs, ansambļa vadītājs	15
212 09 Mūzika	Mūziķis pianists, ansambļa vadītājs	11

Izglītības programmu kopa	Iegūstamā kvalifikācija	Audzēkņu skaits
212 09 Mūzika	Mūziķis, skaņu operators	9
212 09 Mūzika	Mūziķis saksofonists, ansambļa vadītājs	8
212 09 Mūzika	Vokālists, ansambļa vadītājs	8
212 09 Mūzika	Mūziķis, mūzikas tehnoloģiju speciālists ar specializāciju Skaņu operators Gaismotājs	6
212 09 Mūzika	Tradicionālās mūzikas speciālists, ansambļa vadītājs	6
212 09 Mūzika	Mūsdienu ritmiskās mūzikas izpildītājs, ansambļa vadītājs	5
212 09 Mūzika	Mūziķis basģitārists, ansambļa vadītājs	3
212 09 Mūzika	Mūziķis dziedātājs, ansambļa vadītājs	3
212 09 Mūzika	Mūziķis kontrabasists (elektrobasists), ansambļa vadītājs	3
212 09 Mūzika	Mūziķis kontrabasists, basģitārists, ansambļa vadītājs	1
212 09 Mūzika	Mūziķis trombonists, ansambļa vadītājs	1
212 10 Deja	Baletdejojotājs	19
212 10 Deja	Deju kolektīva repetitors	7
213 Audiovizuālā māksla un mediju māksla – Vizuālās saziņas līdzekļu māksla	Video operators	184
213 Audiovizuālā māksla un mediju māksla – Vizuālās saziņas līdzekļu māksla	Multimediju dizaina speciālists	62
213 Audiovizuālā māksla un mediju māksla – Vizuālās saziņas līdzekļu māksla	Foto dizaina speciālists	5
214 02 Vides dizains	Tēlniecības objektu dizaina speciālists	71
214 02 Vides dizains	Vides dizaina speciālists	59
214 02 Vides dizains	Vides labiekārtojuma un objektu dizaina speciālists	27
214 03 Interjera dizains	Interjera dizaina speciālists	266
214 03 Interjera dizains	Interjera noformētājs	201
214 04 Reklāmas dizains	Vizuālās reklāmas dizaina speciālists	264
214 04 Reklāmas dizains	Vizuālās reklāmas noformētājs	14
214 05 Koka izstrādājumu dizains	Mēbeļu dizaina speciālists	86
214 05 Koka izstrādājumu dizains	Materiālu dizaina speciālists	40
214 05 Koka izstrādājumu dizains	Koka izstrādājumu dizaina speciālists	26
214 06 Tekstilizstrādājumu dizains	Materiālu dizaina speciālists	81
214 06 Tekstilizstrādājumu dizains	Tekstilizstrādājumu dizaina speciālists	42
214 07 Metāla izstrādājumu dizains	Materiālu dizaina speciālists	47
214 07 Metāla izstrādājumu dizains	Metāla izstrādājumu dizaina speciālists	13
214 08 Keramikas izstrādājumu dizains	Materiālu dizaina speciālists	44
214 08 Keramikas izstrādājumu dizains	Keramikas izstrādājumu dizaina speciālists	9
214 09 Stikla izstrādājumu dizains	Materiālu dizaina speciālists	21
214 10 Ādas izstrādājumu dizains	Materiālu dizaina speciālists	44
214 11 Apģērbu dizains	Apģērbu dizaina speciālists	240
214 11 Apģērbu dizains	Apģērbu modelētājs	12
214 12 Multimediju dizains	Multimediju dizaina speciālists	441
214 13 Foto dizains	Foto dizaina speciālists	256
216 01 Metāla mākslinieciskā apstrāde	Metālmākslas izstrādājumu modelētājs	40
216 02 Koka mākslinieciskā apstrāde	Stila mēbeļu modelētājs	117
345 23 Mūzikas projektu vadība	Mūzikas pasākumu organizētājs	7

Profesionālās vidējās kultūrizglītības trešā līmeņa profesionālās kvalifikācijas programmās, kas īstenojamas pēc pamatzglītības ieguves (33), izglītību iegūst kopumā 3 118 audzēkņi. Profesionālās vidējās izglītības trešā līmeņa profesionālās kvalifikācijas programmās, kas

Istenojamas pēc vispārējās vidējās izglītības ieguves (35b), izglītību iegūst 462 audzēkņi. Bet profesionālās tālākizglītības otrā vai trešā līmeņa profesionālās kvalifikācijas programmu, kas īstenojama pēc vispārējās vai profesionālās vidējās izglītības ieguves (30T), apgūst 22 audzēkņi. 35b programmu apgūvēju īpatsvars kopējā konkrēto programmu audzēkņu skaitā lielāks ir keramikas izstrādājumu dizaina, koka izstrādājumu dizaina, multimediju dizaina un pūšaminstrumentu spēles programmās, kur tas pārsniedz 20%. Pēc profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu direktoru teiktā, programmas 35b izvēlas motivēti "pieaugušie", kuriem nepieciešama kvalifikācija noteiktiem nodarbinātības plāniem. Līdz ar to var pieņemt, ka šo cilvēku izvēle ir mērķtiecīga un balstīta konkrētās vajadzībās (piemēram, iegūt formālu kvalifikāciju specialitātē, kurā mācības bijušas pārtrauktas).

Tabula 20. Audzēkņu skaits profesionālās vidējās kultūrizglītības programmās dalījumā pa programmu veidiem (par situāciju uz 2018. gada 1. janvāri)

Datu avots: LNKC, pētījuma autoru aprēķini. Piezīme: Sarkanos toņos iekrāsotas lielākās vērtības konkrētā kolonnā, zaļā krāsā – mazākās vērtības.

	33	35b	30T
KOPĀ	3 118	462	22
211 VIZUĀLI PLASTISKĀ MĀKSLA	168	16	
211 01 Mākslas	84	6	
211 03 Restaurācija	84	10	
212 MŪZIKA	604	69	
212 01 Taustiņinstrumentu spēle	86	8	
212 02 Stīgu instrumentu spēle	89	4	
212 03 Pūšaminstrumentu spēle	107	6	
212 04 Sītaminstrumentu spēle	15	6	
212 05 Diriģēšana	70	2	
212 06 Vokālā mūzika	96	12	
212 07 Mūzikas vēsture un teorija	27	2	
212 09 Mūzika	114	29	
212 10 DEJA	24	2	
213 AUDIOVIZUĀLĀ MĀKSLA UN MEDIJU MĀKSLA	251		
214 DIZAINS	1 907	375	22
214 02 Vides dizains	152	5	
214 03 Interjera dizains	379	88	
214 04 Reklāmas dizains	233	45	
214 05 Koka izstrādājumu dizains	110	42	
214 06 Tekstilizstrādājumu dizains	103	20	
214 07 Metāla izstrādājumu dizains	54	6	
214 08 Keramikas izstrādājumu dizains	33	20	
214 09 Stikla izstrādājumu dizains	21		
214 10 Ādas izstrādājumu dizains	44		
214 11 Apģērbu dizains	210	42	
214 12 Multimediju dizains	349	70	22
214 13 Foto dizains	219	37	

	33	35b	30T
216 LIETIŠĶĀ MĀKSĻA	157		
216 01 Metāla mākslinieciskā apstrāde	40		
216 02 Koka mākslinieciskā apstrāde	117		
345 VADĪBA UN ADMINISTRĒŠANA	7		
345 23 Mūzikas projektu vadība	7		

Pēc audzēkņu skaita lielākās profesionālās vidējās kultūrizglītības iestādes ir: Rīgas Mākslas un mediju tehnikums (IZM pakļautībā; 863 audzēkņi), PIKC "Rīgas Dizaina un mākslas vidusskola" (KM; 485), PIKC "Nacionālā Mākslu vidusskola" (KM; 266), PIKC "Liepājas Mūzikas, mākslas un dizaina vidusskola" (KM; 233), Ogres tehnikums (IZM; 219). Savukārt mazākās profesionālās vidējās kultūrizglītības iestādes ir: Profesionālā tālākizglītības un profesionālās pilnveides izglītības iestāde "Latvijas Tālmācības profesionālais centrs" (privāta iestāde; 22 audzēkņi), Rīgas Celtniecības koledža (IZM; 33), Rēzeknes tehnikums (IZM; 34), Jāņa Ivanova Rēzeknes Mūzikas vidusskola (KM; 48), Zaļenieku komerciālā un amatniecības vidusskola (pašv.; 49). Jāuzsver, ka šīs ir mazākās izglītības iestādes, skaitot tikai kultūrizglītības programmu audzēkņus, bet tās īsteno arī citas izglītības programmas (piemēram, Jāņa Ivanova Rēzeknes Mūzikas vidusskola īsteno profesionālās ievirzes kultūrizglītības programmas, kurās kopumā mācās 215 audzēkņi).

Tabula 21. Audzēkņu skaits izglītības iestāžu īstenotajās profesionālās vidējās kultūrizglītības programmās dalījumā pa izglītības programmu kopām

Datu avots: LNKCC, pētījuma autoru aprēķini. Piezīme: Sarkanos toņos iekrāsotas lielākās vērtības konkrētā kolonnā, zaļā krāsā – mazākās vērtības.

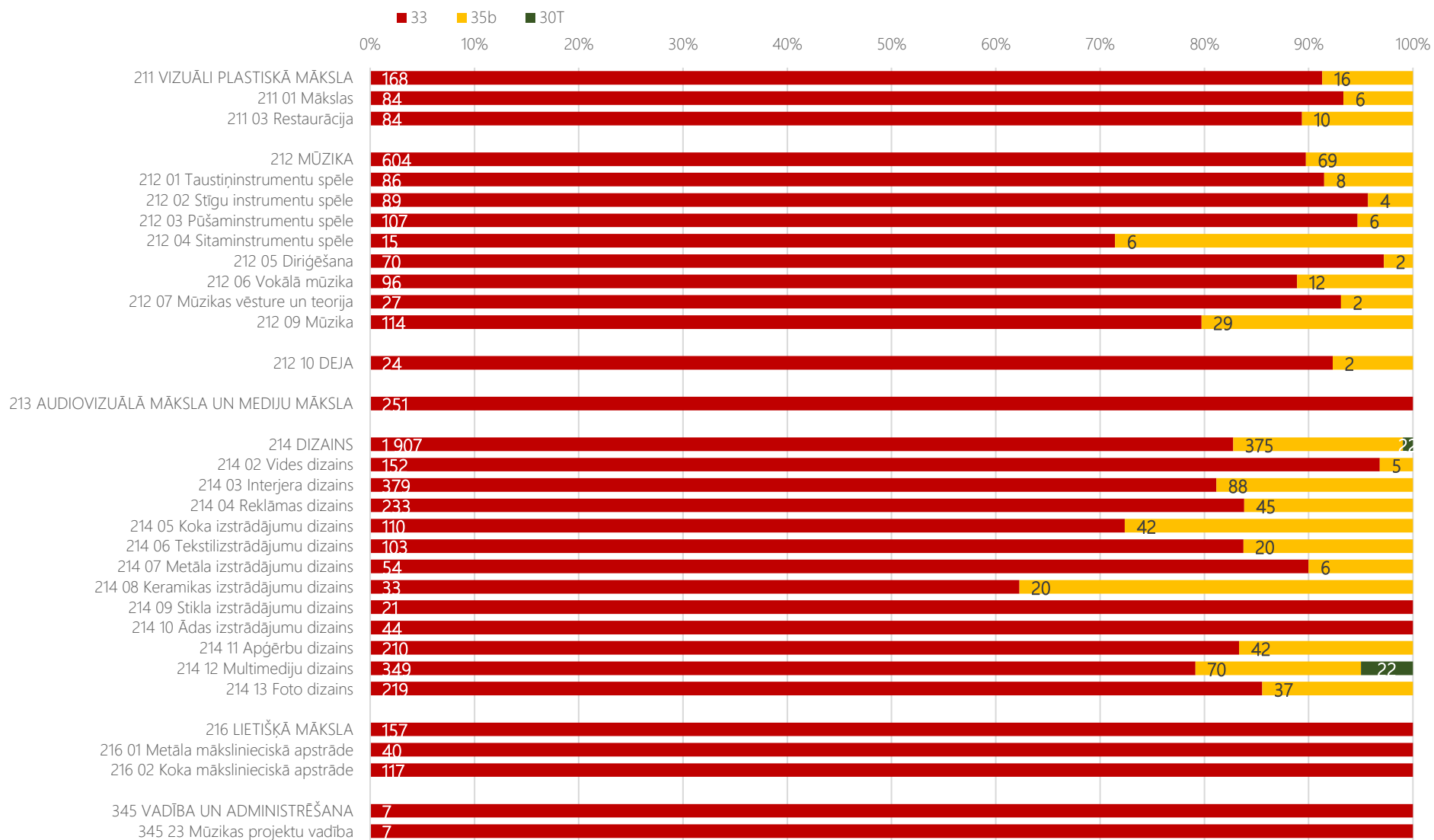
Izglītības iestāde	Pakļautība	Kopā	211 Vizuali plastiskā māksla	212 Mūzika	212 10 Deja	213 Audiovizuālā māksla un mediju māksla	214 Dizains	216 Lietišķā māksla	345 Vadība un administrēšana
Rīgas Mākslas un mediju tehnikums	IZM	863				66	640	157	
PIKC "Rīgas Dizaina un mākslas vidusskola"	KM	485					485		
PIKC "Nacionālā Mākslu vidusskola"	KM	266	57	123	19	67			
PIKC "Liepājas Mūzikas, mākslas un dizaina vidusskola"	KM	233	10	70			146		7
Ogres tehnikums	IZM	219				58	161		
Jāzepa Mediņa Rīgas Mūzikas vidusskola	KM	157		157					
Rēzeknes Mākslas un dizaina vidusskola	KM	133	35				98		
Rīgas Stīla un modes tehnikums	IZM	130					130		
PIKC "Daugavpils Dizaina un mākslas vidusskola "Saules skola""	Pašv.	128					128		
Profesionālā vidusskola "Victoria"	Priv.	127				60	67		
Daugavpils Būvniecības tehnikums	IZM	103					103		
PIKC "Ventspils Mūzikas vidusskola"	KM	94		94					
Kuldīgas Tehnoloģiju un tūrisma tehnikums	IZM	86					86		
VSIA "Rīgas Tūrisma un radošās industrijas tehnikums"	IZM	86					86		
Staņislava Broka Daugavpils Mūzikas vidusskola	KM	83		83					
Valmieras Mākslas vidusskola	Pašv.	66					66		
Alfrēda Kalniņa Cēsu Mūzikas vidusskola	KM	54		47	7				
Jēkabpils Agrobiznesa koledža	IZM	52					52		

Izglītības iestāde	Pakļautība	Kopā	211 Vizuāli plastiskā māksla	212 Mūzika	212 10 Deja	213 Audiovizuālā māksla un mediju māksla	214 Dizains	216 Lietišķā māksla	345 Vadība un administrēšana
Jelgavas Mūzikas vidusskola	KM	51		51					
Zaļenieku komerciālā un amatniecības vidusskola	Pašv.	49	49						
Jāņa Ivanova Rēzeknes Mūzikas vidusskola	KM	48		48					
Rēzeknes tehnikums	IZM	34					34		
Rīgas Celtniecības koledža	IZM	33	33						
Profesionālā tālākizglītības un profesionālās pilnveides izglītības iestāde "Latvijas Tālmācības profesionālais centrs"	Priv.	22					22		

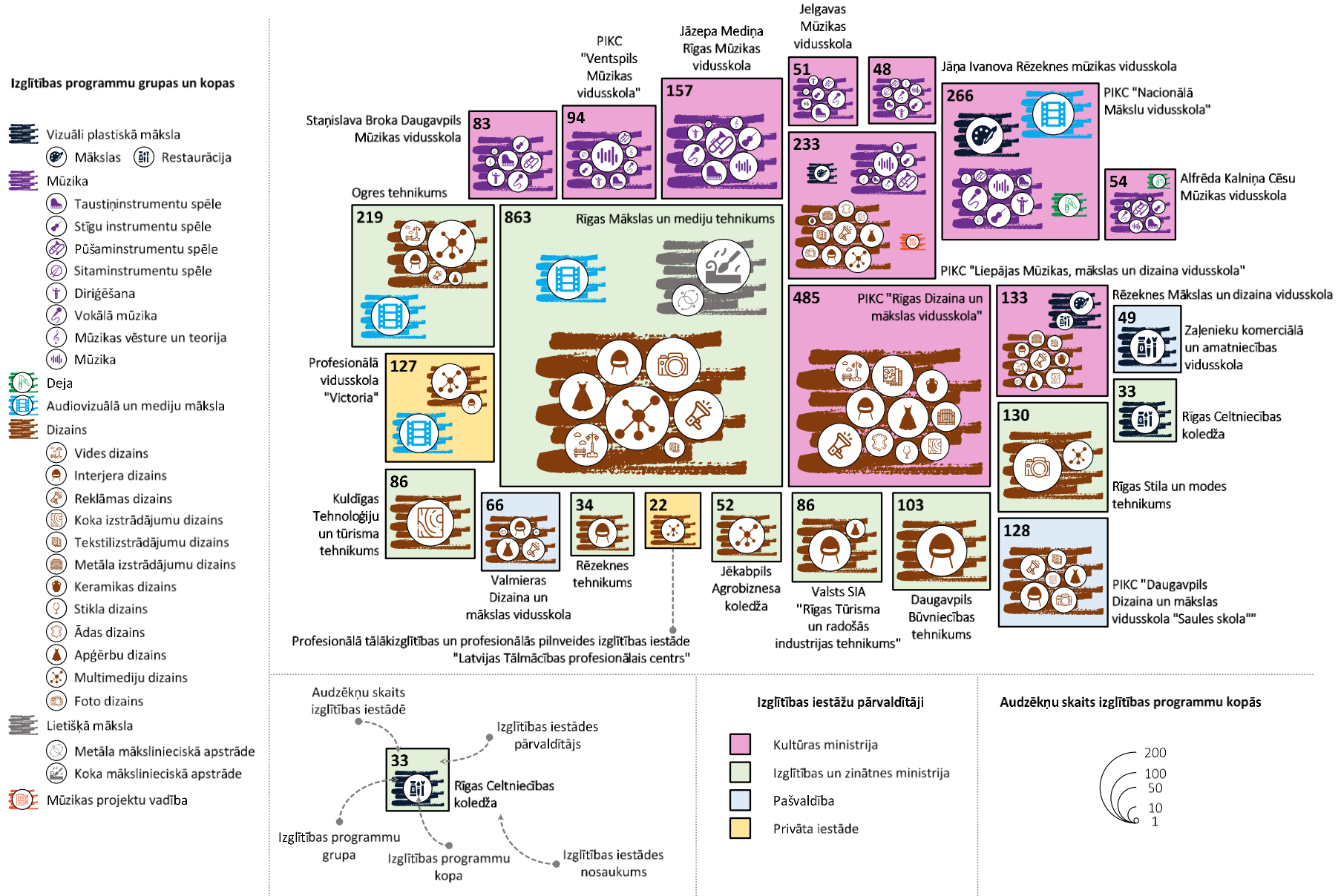
Grafiks 30. Audzēkņu skaits profesionālās vidējās kultūrizglītības programmās īpatsvara dalījumā pa programmu veidiem (par situāciju uz 2018. gada 1. janvāri)

Datu avots: LNKC, pētījuma autoru aprēķini. Piezīme: Grafikā dati attēloti divos aspektos. (1) Audzēkņu skaits katrā kultūrizglītības programmā dalījumā pa programmu veidiem; (2) Audzēkņu skaita īpatsvars katrā no programmu veidiem.

Attēls 15. Audzēkņu skaits profesionālās vidējās izglītības programmās izglītības iestādēs 2018. gada 1. janvārī

Piezīme: Padziļinātai vizualizācijas izpētei skatīt elektronisko versiju atsevišķā failā.

Tabula 22. Audzēkņu skaits profesionālās vidējās izglītības programmās izglītības iestādēs 2018. gada 1. janvārī

Datu avots: LNKC, pētījuma autoru aprēķini. Piezīme: Sarkanos toņos iekrāsotas lielākās vērtības konkrētā izglītības programmu kopā, zaļā krāsā – mazākās vērtības.

	Rīgas Mākslas un mediju tehniskums	PIKC "Rīgas Dizaina un mākslas vidusskola"	PIKC "Nacionālā Mākslu vidusskola"	PIKC "Liepājas Mūzikas, mākslas un dizaina vidusskola"	Ogres tehniskums	Jāzepa Mediņa Rīgas Mūzikas vidusskola	Rēzeknes Mākslas un dizaina vidusskola	Rīgas Stila un modes tehniskums	PIKC "Daugavpils Dizaina un mākslas vidusskola "Sauls"	Profesionālā vidusskola "Victoria"	Daugavpils Būvniecības tehniskums	PIKC "Ventpils Mūzikas vidusskola"	Kuldīgas Tehnoloģiju un tūrisma tehniskums	VSIA "Rīgas Tūrisma un radošās industrijas tehniskums"	Staņislava Broka Daugavpils Mūzikas vidusskola	Vaimieras Mākslas vidusskola	Alfrēda Kalniņa Cēsu Mūzikas vidusskola	Jelgavas Mūzikas vidusskola	Jēkabpils Agrobiznesa koledža	Zaļenieku komerciālā un amatniecības vidusskola	Jāņa Ivanova Rēzeknes Mūzikas vidusskola	Rēzeknes tehniskums	Rīgas Celtniecības koledža	profesionālās pilnveides izglītības iestāde "Latvijas Tālmācības
	ZM	KM	KM	KM	ZM	KM	KM	ZM	Pašv.	Priv.	ZM	KM	ZM	ZM	KM	Pašv.	KM	KM	ZM	Pašv.	KM	ZM	ZM	Priv.
Kopā skaits	863	485	266	233	219	157	133	130	128	127	103	94	86	86	83	66	54	52	51	49	48	34	33	22
211 01 Mākslas			57	10			23																	
211 03 Restaurācija							12													49			33	
212 01 Taustiņinstrumentu spēle			9	3		25					11				17		10		14		5			
212 02 Stīgu instrumentu spēle			23	8		21					8				11		7		7		8			
212 03 Pūšaminstrumentu spēle			7	19		39					7				18		13		6		4			
212 04 Sitaminstrumentu spēle			4	1		2					4				2		1		2		5			
212 05 Diriģēšana			21	5		10					9				13		2		4		8			
212 06 Vokālā mūzika			27	6		20					8				18		7		13		9			
212 07 Mūzikas vēsture un teorija			5	4		7					6				4						3			
212 09 Mūzika			27	24		33					41						7		5		6			
212 10 Deja			19														7							
213 Audiovizuālā māksla un mediju māksla – Vizuālās saziņas līdzekļu māksla	66		67		58					60														
214 02 Vides dizains	73	48			27		9																	
214 03 Interjera dizains	81	60		17	24		9		32	17	103			71		19						34		
214 04 Reklāmas dizains	98	78		23	14		18		26							21								
214 05 Koka izstrādājumu dizains		33		7			16		10				86											
214 06 Tekstilizstrādājumu dizains	18	69		12			9		15															
214 07 Metāla izstrādājumu dizains		35		12			11									2								
214 08 Keramikas izstrādājumu dizains		41		3			9																	
214 09 Stikla izstrādājumu dizains		21																						
214 10 Ādas izstrādājumu dizains		33		11																				
214 11 Apģērbu dizains	87	67		22	8		13		19					15		21								

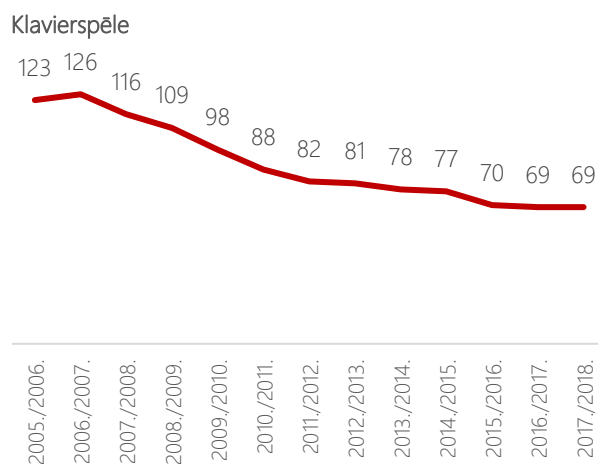
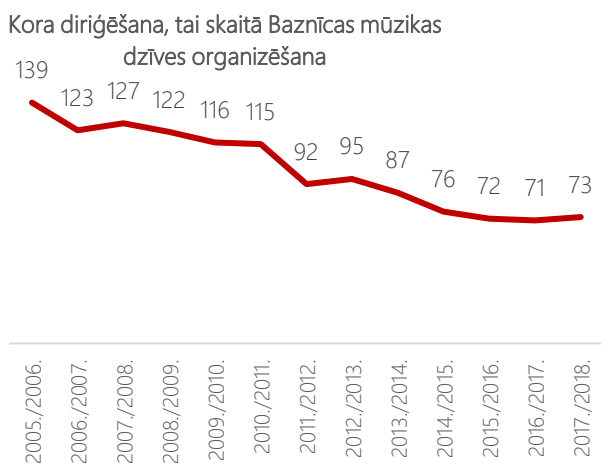
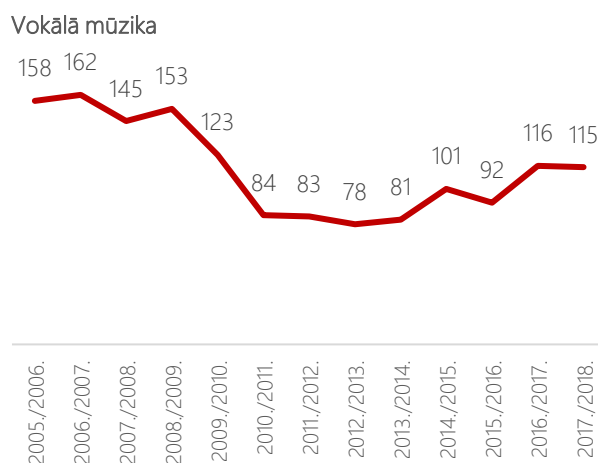
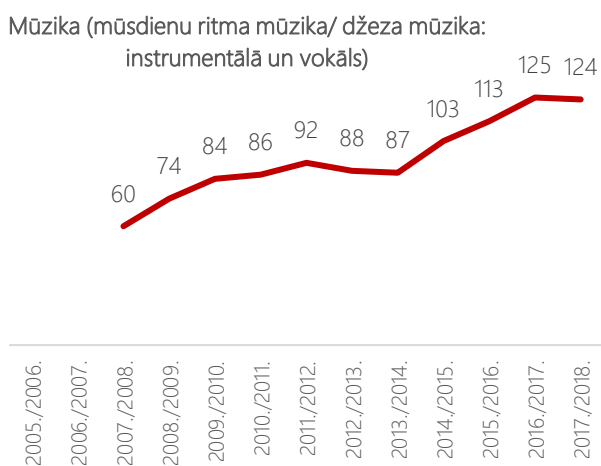
Pētījuma veicēju rīcībā nav datu par audzēkņu skaita izmaiņām profesionālās vidējās kultūrizglītības līmenī ilgākā periodā, tādēļ nav iespējams detalizēti analizēt izmaiņu tendences. Pieejami ir dati tikai par mūzikas un dejas programmu audzēkņu skaitu.

Grafikos redzams, ka noteiktas specialitātes kļūst populārākas – kā norāda eksperti, spilgtu mūzikas personību dēļ tā noticis ar ģitāras spēli, kokles spēli, arī saksofona spēli; daļēji interesi rada jaunas programmas neakadēmiskajā mūzikā; tāpat nozīmīgs ir pedagogu faktors (kā norāda informanti, audzēkņi bieži izvēlas konkrētu pedagogu). Savukārt īslaicīgi kritumi grafikos var būt saistīti ar to, ka, vienai grupai absolvējot specialitāti, vienu vai divus gadus ir pārrāvums, kad kursā neiestājas neviens, taču kopumā kritums daudzās specialitātēs, kas vērojams ap 2010./2011. gadu, būtu saistāms ar finanšu krīzes sekām, jo profesionālās vidējās izglītības iestādēm piešķirtais (samazinātais) finansējums nedeva iespēju izglītēt lielāku skaitu audzēkņu.

Jānorāda arī tas, ka pie ļoti maza audzēkņu skaita programmā katrs gadījums ir praktiski individuāls un vispārinājumi nav iespējami.

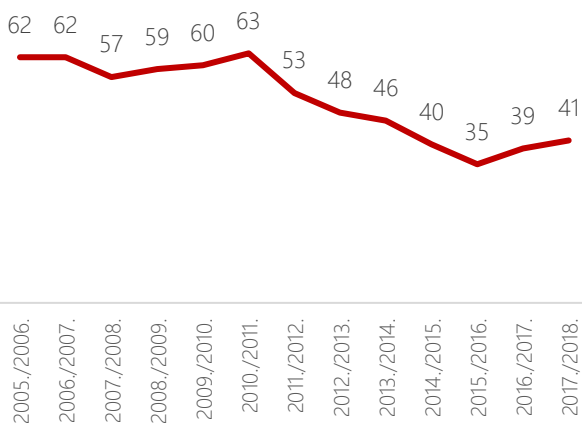
Grafiks 31. Audzēkņu skaits profesionālās vidējās kultūrizglītības programmās mūzikā un dejā mācību gada sākumā

Datu avots: LNKC, pētījuma autoru aprēķini. Piezīme: Audzēkņu skaits 2017./2018. m. g. var atšķirties no šajā ziņojumā citās tabulās norādītā atšķirīgu uzskaites laika brīžu dēļ (šajā tabulā dati par situāciju mācību gada sākumā, citās tabulās – 2018. gada 1. janvāris). Programmas sakārtotas dilstošā secībā pēc audzēkņu skaita 2017./2018. m. g.

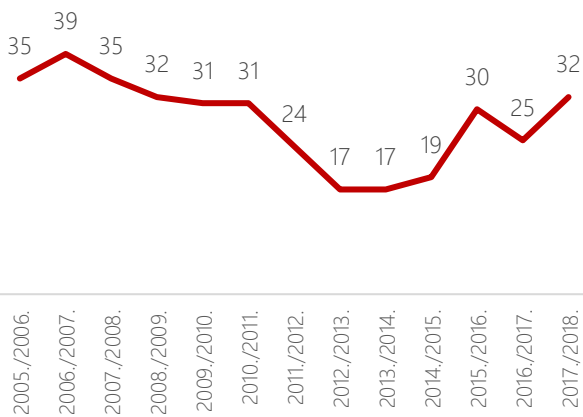

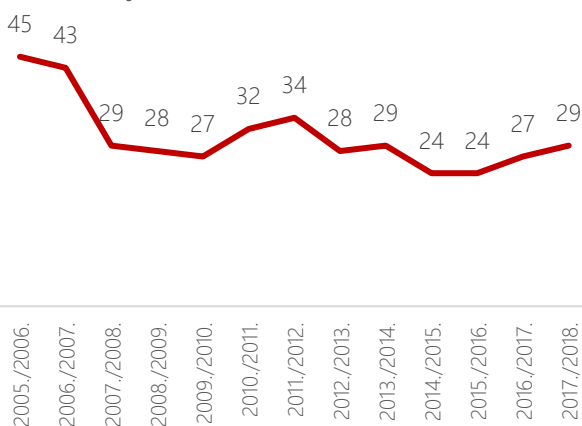
Vijoļes spēle

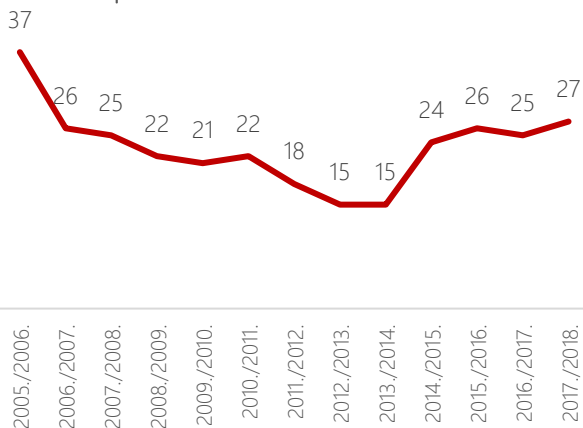
Deja

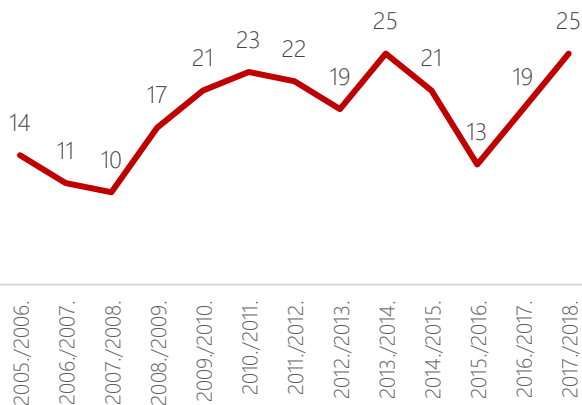
Mūzikas teorija

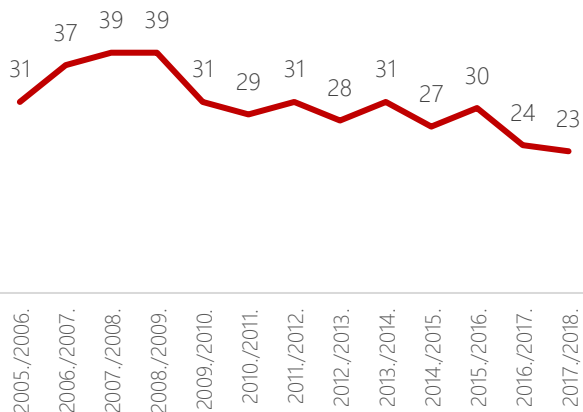
Saksofona spēle

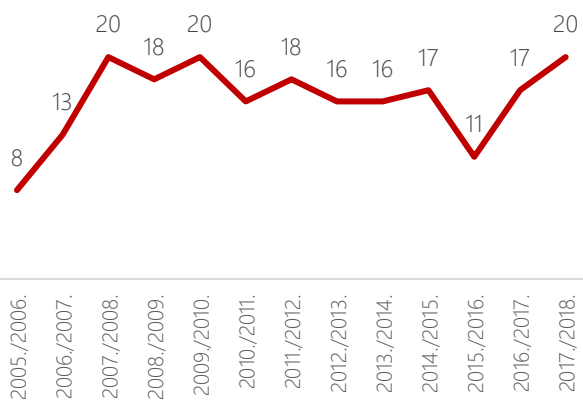
Sitaminstrumentu spēle

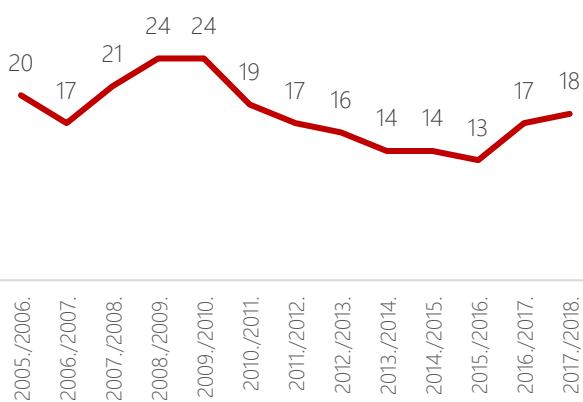
Flautas spēle

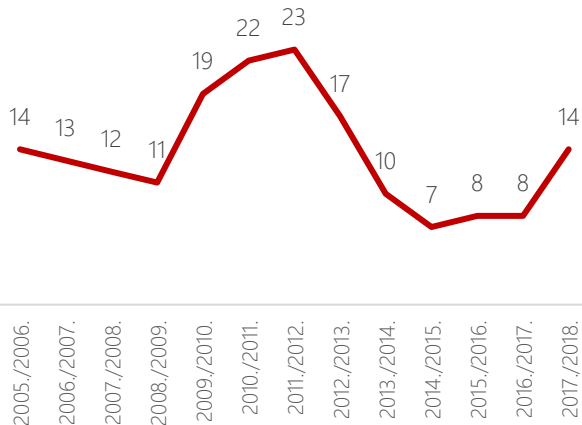
Trompetes spēle

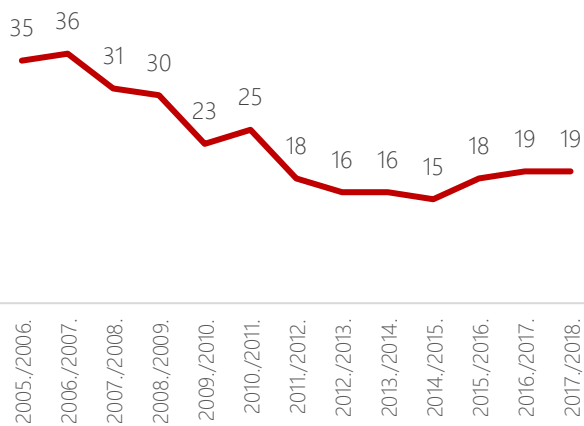
Čella spēle

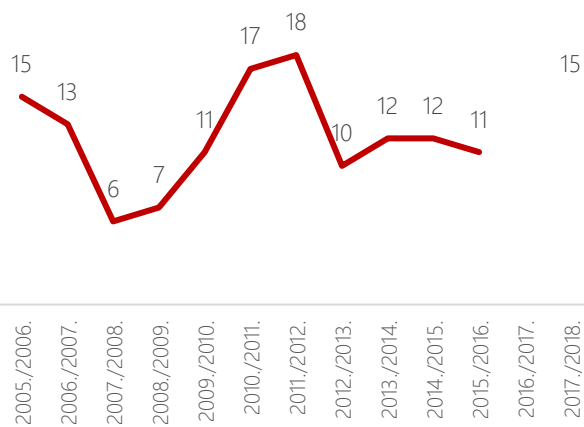
Klarnetes spēle

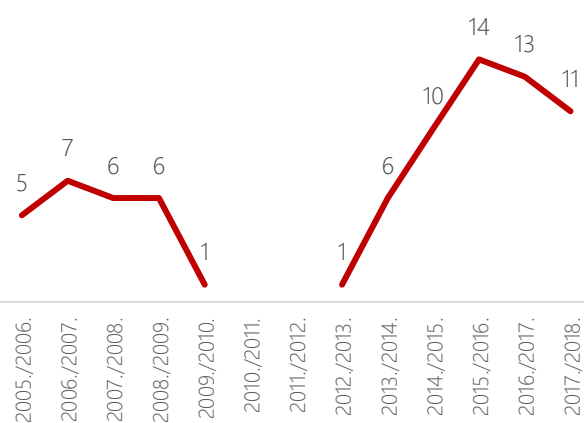
Akordeona spēle

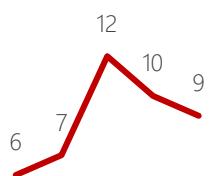
Alta spēle

Ģitāras spēle

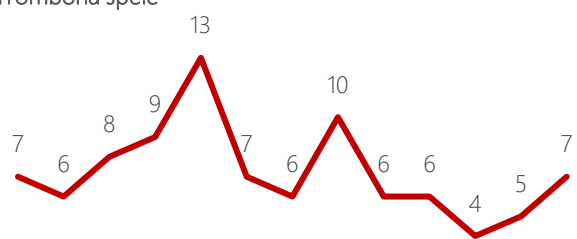

Mūzika (skaņu operators)

2005./2006.
2006./2007.
2007./2008.
2008./2009.
2009./2010.
2010./2011.
2011./2012.
2012./2013.

Trombona spēle

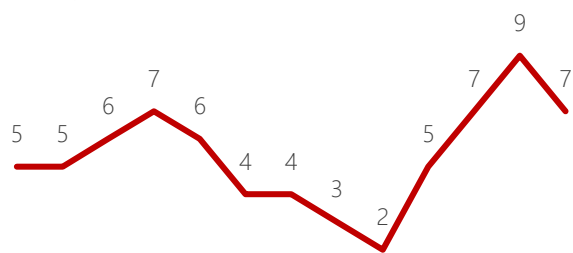
2005./2006.
2006./2007.
2007./2008.
2008./2009.
2009./2010.
2010./2011.
2011./2012.
2012./2013.
2013./2014.
2014./2015.
2015./2016.
2016./2017.
2017./2018.

Mūzikas projektu vadība

2005./2006.
2006./2007.
2007./2008.
2008./2009.
2009./2010.
2010./2011.
2011./2012.
2012./2013.
2013./2014.
2014./2015.
2015./2016.
2016./2017.
2017./2018.

Kokles spēle

2005./2006.
2006./2007.
2007./2008.
2008./2009.
2009./2010.
2010./2011.
2011./2012.
2012./2013.
2013./2014.
2014./2015.
2015./2016.
2016./2017.
2017./2018.

Mūzika (gaismotājs)

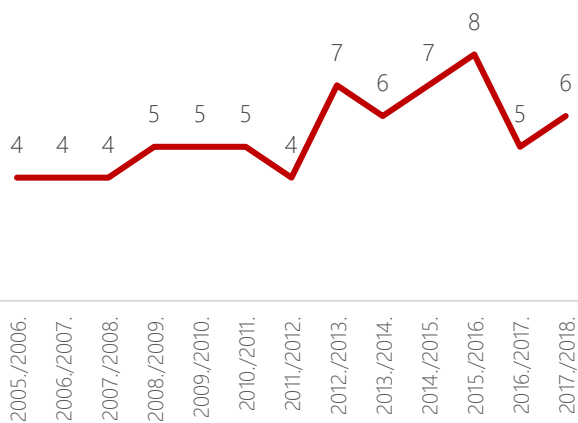
2005./2006.
2006./2007.
2007./2008.
2008./2009.
2009./2010.
2010./2011.
2011./2012.
2012./2013.
2013./2014.
2014./2015.
2015./2016.
2016./2017.
2017./2018.

Ērģel spēle

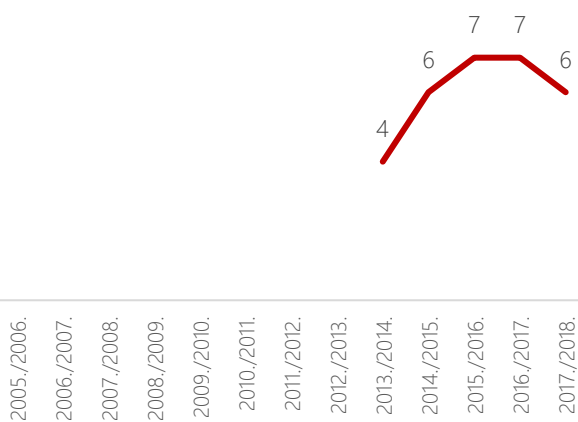

2005./2006.
2006./2007.
2007./2008.
2008./2009.
2009./2010.
2010./2011.
2011./2012.
2012./2013.
2013./2014.
2014./2015.
2015./2016.
2016./2017.
2017./2018.

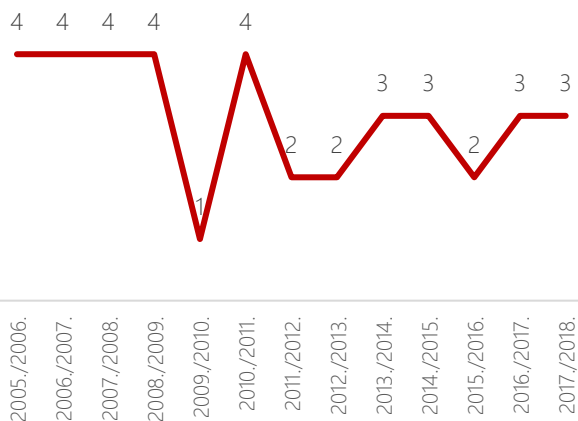
Obojas spēle

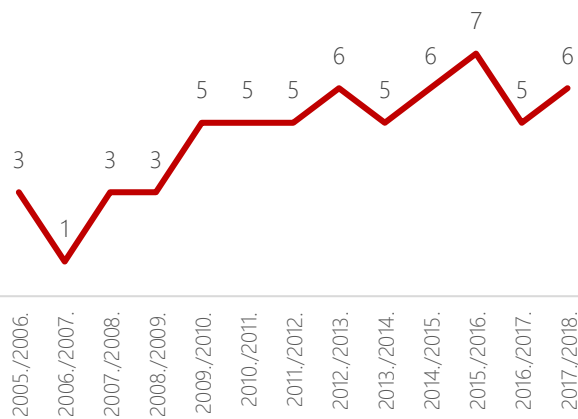
Mūzika (tradicionālā mūzika)

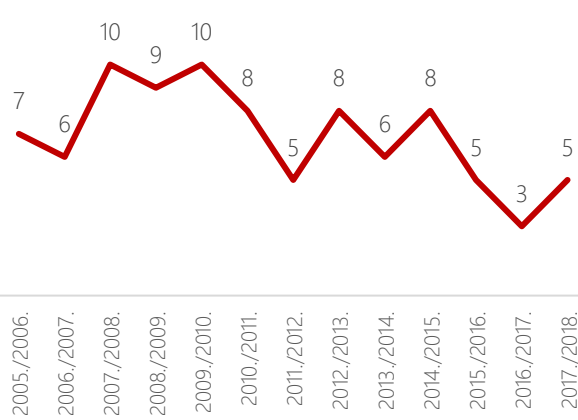
Fagota spēle

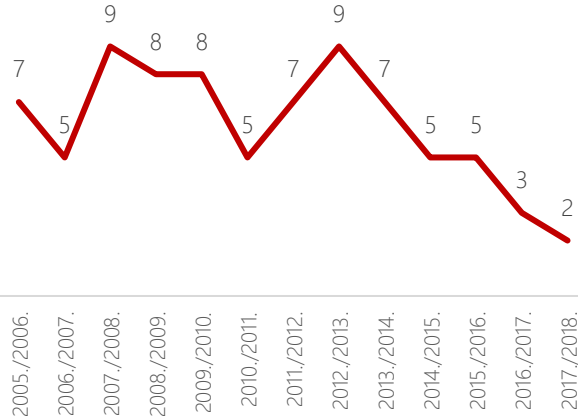
Tubas spēle

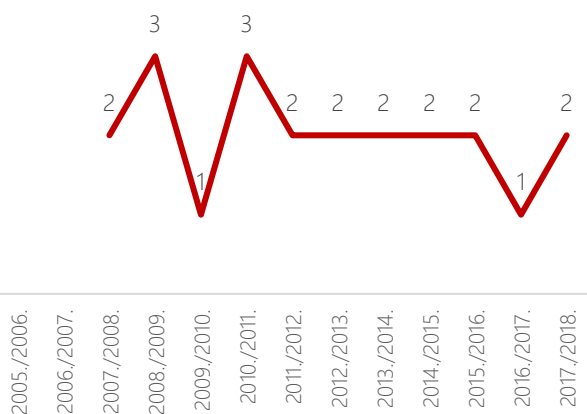
Mežraga spēle

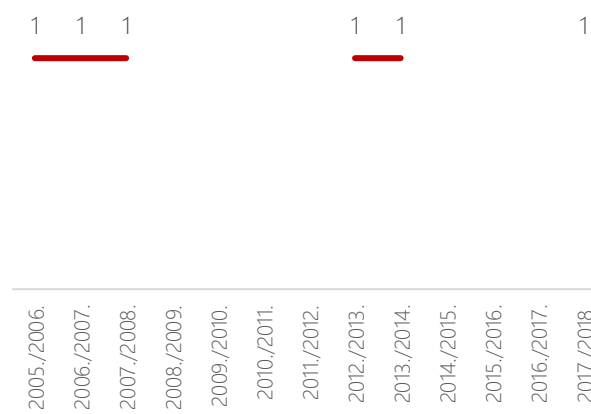
Kontrabasa spēle

Eifonija spēle

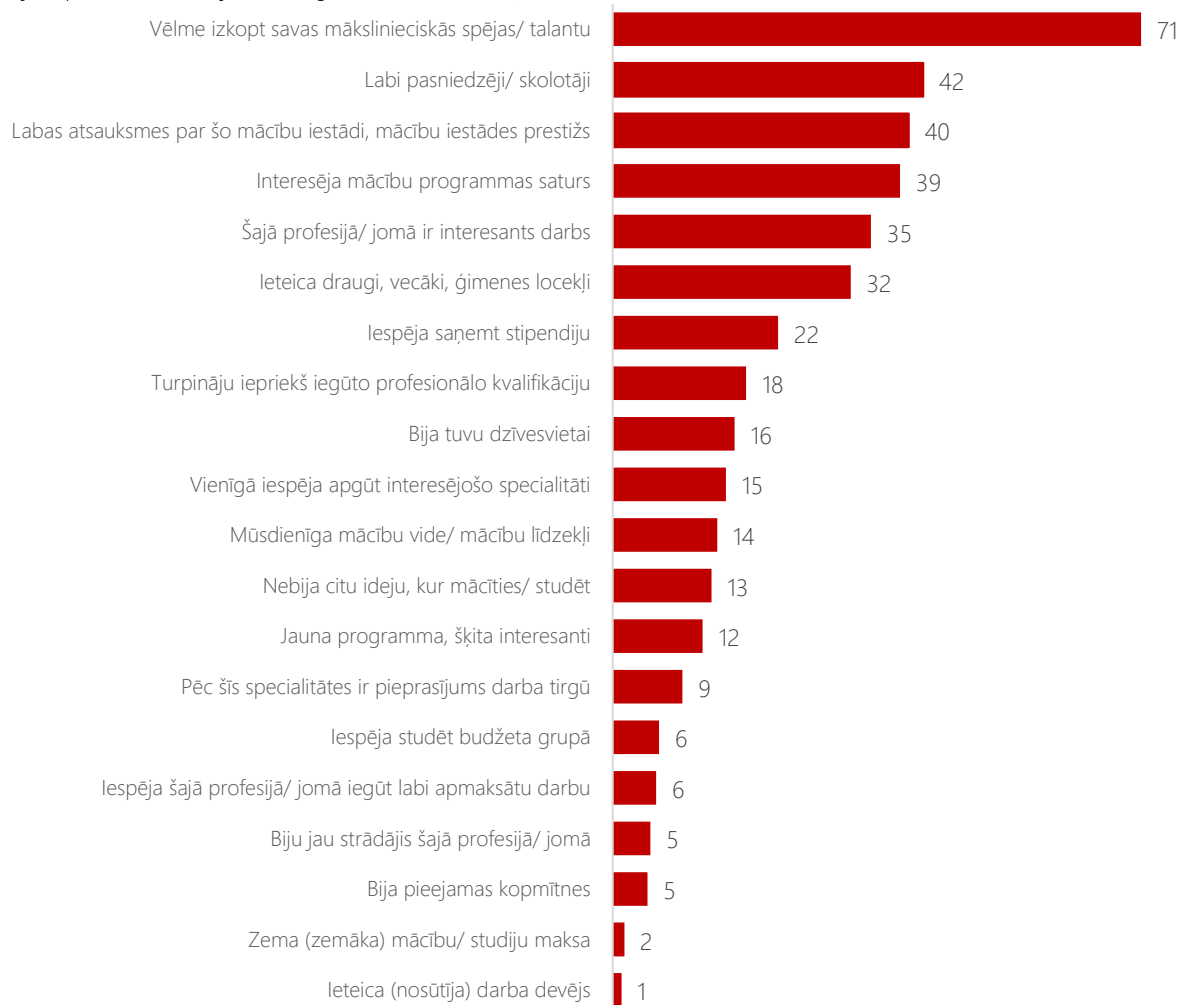
Arfas spēle

Audzēkņu sniegtie novērtējumi aptaujā atklāj apsvērumus, kas nosaka kultūrizglītības pieprasījumu. Kā **būtiskāko iemeslu**, kādēļ audzēkņi izvēlējušies iegūt konkrēto kultūrizglītību, **71% gadījumu tiek minēta vēlme izkopt savas mākslinieciskās spējas un talantus**. Tāpat salīdzinoši bieži kā iemesli konkrētās izglītības un iestādes izvēlei tiek norādīti: **labi pasniedzēji (42%), labas atsauksmes par izglītības iestādi (40%), interesants mācību programmu saturs (39%)**. Aptuveni katrs trešais audzēknis kultūrizglītību izvēlējies, jo uzskata, ka šajā jomā ir interesants darbs (35%), kā arī vadījušies pēc draugu vai ģimenes ieteikumiem (32%). Iespēja saņemt stipendiju bijis būtisks iemesls 22% audzēkņu. Jāuzsver, ka tikai pavisam neliela daļa audzēkņu novērtē, ka pēc konkrētās specialitātes ir pieprasījums darba tirgū (9%) vai ka tajā ir iespējams iegūt labi apmaksātu darbu (6%). Šie dati liecina, ka kultūrizglītības izvēle ir primāri un izteikti saistīta ar personīgo spēju un talantu izkopšanu un tikai neliela daļa audzēkņu šo savu izvēli izdara, domājot par darba tirgu un savu turpmāko nodarbinātību.

Grafiks 32. Profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu audzēkņu viedoklis: lemesli, kādēļ izvēlējas apgūt konkrēto izglītību (%)

Datu avots: profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu audzēkņu aptauja 2018. gada septembrī. Bāze: visi aptaujātie profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu audzēkņi, n=256.

Vairāku profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu vadītāji norādīja, ka reizēm izglītojamais iestājas izglītības iestādē, **īsti nezinot**, kas sagaidāms konkrētajā programmā, it īpaši, ja tās ir jaunizveidotas, uzmanību piesaistošas programmas, piemēram, foto dizains vai multimediju dizains (to apliecina arī izglītojamo atbildes).

Šo daudzveidīgo apsvērumu kontekstā skatāms arī jautājums par **konkursu iestājpārbaudījumos** dažādās profesionālās vidējās kultūrizglītības iestādēs. Apkopotie dati liecina, ka prognozējamās valsts budžeta finansētās vietas tiek aizpildītas praktiski visās profesionālās vidējās kultūrizglītības iestādēs. Interese par dažādām programmām ir atšķirīga, tāpēc atspoguļotie vidējie rādītāji ietver gan programmas ar lielāku konkursu, gan tādas, kur konkurss bijis mazs vai nav vispār. Pēc iestājpārbaudījumu rezultātiem plānotās valsts budžeta finansēto vietu skaits programmās var tikt pārdalīts (saskaņojot ar dibinātāju), salāgojot ar uzņemto audzēkņu skaitu. Daudzas izglītības iestādes atzīmē, ka izglītojamie izvēlas mācības pie **konkrēta pasniedzēja** (to apstiprina arī audzēkņu aptaujas dati).

Profesionālās vidējās kultūrizglītības iestādes tiecas saglabāt iespējami plašāku programmu spektru, lai tās būtu atbilstošas dažādām potenciālo audzēkņu interesēm un nozares vajadzībām.

Mūzikas nozarē profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu direktori norāda uz relatīvi lielāku reflektantu interesi vokālās un neakadēmiskās mūzikas programmās.

Savukārt dizaina jomā līdztekus augstai interesei par multimediju dizainu, tiek atzīmēta **intereses mazināšanās** par materiālu dizainu, lai gan tur ir neizmantots potenciāls – demonstrējot materiāla mazāk zināmās, mūsdienīgās puses vai mainot pieeju uz vajadzību, ne materiāla-centrētu dizainu. Informanti norāda arī uz intereses mazināšanos par tradicionālo amatniecību, roku darbu.

Vairākums reģionu profesionālās vidējās kultūrizglītības iestādes mērķtiecīgi strādā pie **talantīgo audzēkņu uzaicināšanas** turpināt mācības, ievērojot viņu spējas profesionālās ievirzes izglītības iestādēs reģionos.

Ir arī vidusskolas (piemēram, PIKC "Nacionālā Mākslu vidusskola" Emīla Dārziņa mūzikas vidusskola), kurās konkurss praktiski nenotiek tāpēc, ka pieejamās vietas aizpilda šīs izglītības iestādes profesionālās ievirzes līmeņa programmas beidzēji.

Tabula 24. Uzņemšanas konkurss Kultūras ministrijas un pašvaldību padotības profesionālās vidējās kultūrizglītības iestādēs

Datu avots: LNK. Piezīme: zaļi iekrāsotas vērtības, kas ir augstākas nekā kopējais vidējais katrā gadā, sarkani – vērtības, kas ir zemākas nekā kopējais vidējais katrā gadā; nd – nav datu; par PIKC "Liepājas Mūzikas, mākslas un dizaina vidusskola" un PIKC "Nacionālā Mākslu vidusskola" pirms 2016./2017. m. g. uzņemšanas rādītājs aprēķināts kā vidējais no apvienotajām izglītības iestādēm.

	2010./2011.	2011./2012.	2012./2013.	2013./2014.	2014./2015.	2015./2016.	2016./2017.	2017./2018.
Vidējais konkursa rādītājs kopumā	1,3	1,2	1,2	1,1	1,1	1,1	1,2	1,1
Alfrēda Kalniņa Cēsu Mūzikas vidusskola	1,0	1,0	1,0	1,1	1,0	1,0	1,0	1,0
Jāņa Ivanova Rēzeknes Mūzikas vidusskola	1,1	1,2	1,0	1,0	1,1	1,0	1,1	1,0
Jāzepa Mediņa Rīgas Mūzikas vidusskola	1,3	1,3	1,1	1,3	1,0	1,1	1,3	1,3
Jelgavas Mūzikas vidusskola	1,2	1,1	1,1	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0
PIKC "Daugavpils Dizaina un mākslas vidusskola "Saules skola"	1,1	1,2	1,2	1,0	1,4	1,0	1,2	nd
PIKC "Liepājas Mūzikas, mākslas un dizaina vidusskola"	1,2	1,4	1,3	1,1	1,1	1,2	1,2	1,0
Liepājas Mākslas vidusskola	1,1	1,7	1,2	1,2	1,1	1,2	1,2	nd
Emīļa Melngaiļa Liepājas Mūzikas vidusskola	1,3	1,2	1,3	1,1	1,0	1,2	1,2	nd
PIKC "Nacionālā Mākslu vidusskola"	1,3	1,3	1,4	1,3	1,4	1,4	1,4	1,6
Jāņa Rozentāla Rīgas Mākslas vidusskola	1,1	1,4	1,3	1,4	1,6	1,6	1,4	nd
Rīgas Doma kora skola	1,7	1,4	1,3	1,4	1,7	1,7	1,5	nd
Emīļa Dārziņa mūzikas vidusskola	1,1	1,0	1,0	1,1	1,0	1,0	1,0	nd
Rīgas Horeogrāfijas vidusskola	1,3	1,5	2,0	1,4	1,4	1,1	1,6	nd
PIKC "Rīgas Dizaina un mākslas vidusskola"	1,6	1,3	1,2	1,1	1,1	1,1	1,3	1,4
PIKC "Ventspils Mūzikas vidusskola"	1,3	1,2	1,2	1,0	1,0	1,0	1,1	1,1
Rēzeknes Mākslas un dizaina vidusskola	1,3	nd	1,4	1,0	1,0	1,2	1,1	1,0
Staņislava Broka Daugavpils Mūzikas vidusskola	1,1	1,1	1,1	1,0	1,0	1,0	0,9	1,0
Valmieras Mākslas vidusskola	0	1,1	1,3	1,2	1,0	1,1	1,1	nd

Topošo audzēkņu interesi veicinošie paņēmieni ir: sagatavošanas kursi, ikmēneša konsultācijas, izbraukuma meistarklases, audzēkņu uzņemšana jau profesionālās ievirzes kultūrizglītības iestāžu pēdējās klasēs, mērķtiecīga potenciālo audzēkņu uzrunāšana profesionālās ievirzes kultūrizglītības iestāžu koncertos un skatēs, aicināšana uz koncertiem un konkursiem, noteiktu vecumposmu uzrunāšana sociālajos medijos.

Apkopojot, teju katras profesionālās vidējās kultūrizglītības iestādes pieeja un pieredze ir individuāla un saistīta gan ar nozares īpatnībām, gan programmu piedāvājumu, gan arī skolas reputāciju.

Ne vienmēr, izvēloties specialitāti, izglītojamie to turpina apgūt. Teju katrā profesionālās vidējās kultūrizglītības iestādē ir piemēri **specialitātes maiņai** (kas parasti tiek atļauta pirmajā kursā). **Mūzikas** specialitātēs maiņa var notikt no diriģentiem uz vokālu vai mūzikas teoriju, var mainīt arī instrumentu, vai no instrumenta spēles uz vokālu. PIKC "Nacionālā Mākslu vidusskola" Rīgas Doma kora skolas gadījumā tiek atzīmēta izplatīta vēlme apgūt divas programmas (piemēram, ja izglītojamajam ir bažas par saviem vokālajiem dotumiem) un kā risinājums tiek saredzēta moduļu programmas veidošana. Arī **dizaina specialitātēs** izglītojamie mēdz saprast, ka specialitāte tomēr nepatīk, jo iepriekš par to nav bijis pietiekami skaidrs priekšstats; maiņa var notikt arī no (šķietami mūsdienīgāka) multimediju dizaina uz materiāldizainu. Vienā no profesionālās vidējās kultūrizglītības iestādēm ir iecere pirmajā gadā piedāvāt visiem sākt mācības kopējā plūsmā, un tikai pēc tam izvēlēties specializāciju.

Mācību slodze, pēc visu profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu vadības atzinuma, ir **augsta**. Ir atsevišķi posmi, kad risks neizturēt slodzi ir īpaši liels, un to saista ar mācību uzsākšanas posmu un ar 3. kursu, kad ir CE vispārizglītojošajos priekšmetos. **Mācību pārtraukšanu** var mazināt profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu vadība, pedagogi un vecāki. Galvenie riska faktori ir: slodze, vecumposma īpatnības, pielāgošanās patstāvīgai dzīvei un sevis disciplinēšanai, daudzos gadījumos arī sākotnēji maldīgais priekšstats par izvēlēto programmu.

Kopumā dati parāda, ka mūzikas programmās un klasiskajā dejā mācības pārtrauc relatīvi mazāks audzēkņu skaits. Iespējams, tas skaidrojams ar to, ka audzēkņi parasti jau ir mācījušies konkrētajā jomā, ieguldījuši šajā izglītībā daudzus gadus un labāk zina, kas sagaidāms izvēlētajā programmā. Savukārt dizaina specialitātēs saturs var būt audzēknim nezināms vai sākotnējais priekšstats neatbilst reālajam mācību procesam. Tas parāda ne tikai atbalsta pasākumu, bet arī komunikācijas un mārketinga pasākumu būtisko lomu profesionālās vidējās kultūrizglītības līmenī. Vienlaikus, kā jau norādījām, profesionālās vidējās kultūrizglītības iestādes cenšas dot iespēju mainīt specialitāti, atrast katram piemēroto.

Viens no mācību pārtraukšanas iemesliem var būt arī lēmums atgriezties iepriekšējā (vispārizglītojošajā) vidusskolā. Pēdējais var būt arī saistīts ar bažām par vispārizglītojošo priekšmetu apguves apjomu kultūrizglītības sistēmā, kas varētu liegt sekmīgi uzsākt mācības augstskolā ārpus kultūrizglītības jomas. Eksperti uzsver, ka arī profesionālās vidējās kultūrizglītības līmenī jaunais cilvēks vēl turpina īstā profesionālā ceļa meklējumus, un mācību pārtraukšana būtu jāuztver kā normāla procesa daļa.

Ārēju apstākļu gadījumā izglītojamajam var dot iespēju paņemt mācību pārtraukumu. Šādi ārēji apstākļi ir daudzveidīgi – gan ģimenes došanās uz ārzemēm, gan nelabvēlīgi ģimenes apstākļi un nepieciešamība strādāt, gan veselības (piemēram, balss) problēmas. Kopumā, mācību pārtraukšanas faktoru ir daudz, un katras profesionālās vidējās kultūrizglītības iestādes rezultāti jāskata kontekstuāli, kā iznākums no ieguldītā atbalsta darba, ārējiem apstākļiem, individuālas situācijas izmaiņām.

Tabula 25. Konkrētajā gadā mācības pārtraukušo audzēkņu skaits un īpatsvars uzņemto audzēkņu skaitā KM un pašvaldību padotības profesionālās vidējās kultūrizglītības iestādēs

Datu avots: LNKC. Piezīme: zaļi iekrāsoti rādītāji zem konkrētā gada vidējā rādītāja, sarkani – virs konkrētā gada vidējā rādītāja; nd – nav datu; par PIKC "Liepājas Mūzikas, mākslas un dizaina vidusskola" un PIKC "Nacionālā Mākslu vidusskola" pirms 2016./2017. m. g. rādītājs aprēķināts kā summa no apvienotajām izglītības iestādēm.

	2012./2013.		2013./2014.		2014./2015.		2015./2016.		2016./2017.	
	Skaitis	Īpatsvars	Skaitis	Īpatsvars	Skaitis	Īpatsvars	Skaitis	Īpatsvars	Skaitis	Īpatsvars
Kopā visās izglītības iestādēs	202	43	237	49	193	34	263	44	215	35
Alfrēda Kalniņa Cēsu Mūzikas vidusskola	6	60	3	21	8	44	7	37	3	14
Jāņa Ivanova Rēzeknes Mūzikas vidusskola	5	71	4	36	2	13	2	18	5	42
Jāzepa Mediņa Rīgas Mūzikas vidusskola	18	40	24	56	21	55	16	38	14	27
Jelgavas Mūzikas vidusskola	9	60	7	41	3	25	5	33	1	6
PIKC "Daugavpils Dizaina un mākslas vidusskola "Saules skola""	nd	nd	nd	nd	22	44	34	52	27	52
PIKC "Liepājas Mūzikas, mākslas un dizaina vidusskola"	46	49	31	41	24	27	24	28	27	33
Liepājas Mākslas vidusskola	37	46	19	32	20	29	19	31	19	31
Emiļa Melngaiļa Liepājas Mūzikas vidusskola	9	69	12	80	4	20	5	22	8	40
PIKC "Nacionālā Mākslu vidusskola"	22	30	17	22	19	26	28	32	8	9
Jaņa Rozentāla Rīgas Mākslas vidusskola	9	28	7	19	5	15	14	40	0	0
Rīgas Doma kora skola	4	22	4	20	5	31	4	19	1	4
Emiļa Dārziņa mūzikas vidusskola	8	42	5	28	5	31	3	18	6	32
Rīgas Horeogrāfijas vidusskola	1	25	1	20	4	50	7	47	1	14
PIKC "Rīgas Dizaina un mākslas vidusskola"	45	30	90	60	56	38	69	47	59	37
PIKC "Ventspils Mūzikas vidusskola"	10	53	9	38	13	38	20	59	23	68
Rēzeknes Mākslas un dizaina vidusskola	22	51	40	95	9	23	23	79	15	33
Staņislava Broka Daugavpils Mūzikas vidusskola	19	70	12	44	16	64	21	68	10	34
Valmieras Mākslas vidusskola	nd	nd	nd	nd	nd	nd	14	48	23	85

Kvalitāte

Šajā apakšsadaļā raksturosim kvalitātes radītāju – kvalifikācijas eksāmenus un citus kvalitātes ārējās pārraudzības instrumentus; raksturosim audzēkņu apmierinātību ar dažādiem mācību aspektiem, kā arī iezīmēsim izaicinājumus, ar kuriem saskaras audzēkņi un profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu vadītāji ikdienas darbā.

Kvalitātes ārējā pārraudzība

Instrumenti ārējai kvalitātes uzraudzībai profesionālās vidējās kultūrizglītības līmenī ir: profesionālās kvalifikācijas eksāmeni, CE, valsts konkursi, dalība dažādu rangu starptautiskos konkursos.

Tāpat profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu kvalitātes pilnveidē nozīmīga loma ir kultūrizglītības augstskolām; piemēram, LMāA ir noslēgts sadarbības līgums, kas ietver metodisko

un pedagoģisko sadarbību, ar PIKC "Nacionālā Mākslu vidusskola" Jaņa Rozentāla Rīgas Mākslas vidusskolu un PIKC "Rīgas Dizaina un mākslas vidusskola". Arī pārējās augstskolas uztur saikni ar savu potenciālo reflektantu bāzi un darbojas kā eksperti gan kvalifikācijas eksāmenos, gan akreditācijā.

Profesionālās kvalifikācijas eksāmeni

Profesionālās vidējās kultūrizglītības līmenī par vienu no būtiskākajiem kvalitātes rādītājiem uzskatāmi kvalifikācijas eksāmenu rezultāti. Šo eksāmenu komisijās tiek pieaicināti ārējie eksperti, piemēram, no nozares augstskolām, darba devēju pārstāvji. Raksturosim kvalifikācijas eksāmenu tendences. Vienlaikus jānorāda, ka katrā kvalifikācijā eksāmenu kārtotāju skaits ir ļoti neliels, tāpēc vidējais vērtējums ir rādītājs, kas var mainīties katru gadu, jo atkarīgs no audzēkņa spējām un neder kā pamats secinājumiem par profesionālās vidējās kultūrizglītības iestādes kvalitāti kopumā. Jāpiemin arī, ka viens no PIKC mākslas, mūzikas vai dejas jomā statusa nosacījumiem ir tas, ka pēdējo divu gadu laikā 70% audzēkņu kvalifikācijas eksāmenā jābūt vērtējumam ne zemākam par "7"⁶⁰ (savukārt citu jomu PIKC statusa nosacījums ir, ka vismaz 60% audzēkņu kvalifikācijas eksāmenā jābūt vērtējumam ne zemākam par "7"⁶¹).

Tā kā nepastāv datu uzkrāšanas modelis, kas ļautu detalizēti analizēt profesionālās kvalifikācijas eksāmenu rezultātus laikrindās, ir apgrūtināta plašāka analīze par konkrētu izglītības iestāžu kvalifikāciju eksāmenu rezultātiem vidējā un ilgtermiņā. Vispārīga datu analīze liecina, ka kopējie eksāmenu rezultāti ir augsti – nevienai no izglītības iestādēm vidējais kvalifikācijas eksāmenu koprādītājs par visiem eksāmenu kārtotāju nav zemāks kā 7,5 (atsevišķos gados 7). Novērojams, ka Rīgā bāzētajām izglītības iestādēm vidējais koprādītājs ir nedaudz augstāks, kamēr ārpus Rīgas esošajām – nedaudz zemāks. Tai pat laikā atšķirīgi rādītāji ir tieši konkrēto kvalifikāciju aspektā, tomēr šādā detalizācijā nav pieejami dati tādā izkārtojumā, lai būtu iespējama padziļināta analīze.

Tabula 26. Profesionālās kvalifikācijas eksāmenu 2017./2018. m. g. rezultāti mākslas un dizaina jomā

Datu avots: LNK. Piezīme: Dati sakārtoti alfabēta secībā pēc kvalifikācijas nosaukuma. Vidējā atzīme specialitātē apzīmēta ar krāsojumu – sarkanos toņos iekrāsotas zemākās vērtības, zaļā krāsā – augstākās.

Izglītības iestāde	Profesionālā kvalifikācija	Nokārtoja PKE	Vidējā atzīme specialitātē
PIKC "Rīgas Dizaina un mākslas vidusskola"	Apģērbu dizaina speciālists	15	8,8
PIKC "Daugavpils Dizaina un mākslas vidusskola "Saules skola"	Apģērbu dizaina speciālists 33	2	9,5
Valmieras Mākslas vidusskola	Apģērbu dizaina speciālists 33	3	8,3
Rēzeknes Mākslas un dizaina vidusskola	Apģērbu dizaina speciālists 33	2	7,5
PIKC "Liepājas Mūzikas, mākslas un dizaina vidusskola"	Apģērbu dizaina speciālists 33	6	9,0
Rīgas Mākslas un mediju tehnikums	Apģērbu dizaina speciālists 33	12	8,5
PIKC "Daugavpils Dizaina un mākslas vidusskola "Saules skola"	Apģērbu dizaina speciālists 35b	2	9,0
PIKC "Liepājas Mūzikas, mākslas un dizaina vidusskola"	Apģērbu dizaina speciālists 35b	2	8,0
PIKC "Rīgas Mākslas un mediju tehnikums"	Apģērbu dizaina speciālists 35b	6	8,2
Ogres tehnikums	Apģērbu modelētājs	7	8,0

⁶⁰ MK noteikumi nr. 495 Kārtība, kādā piešķir un anulē profesionālās izglītības kompetences centra statusu mākslas, mūzikas vai dejas jomā.

Pieņemts: 25.08.2015. Stājas spēkā: 03.09.2015. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/276178-kartiba-kada-pieskir-un-anule-profesionalas-izglitiba-kompetences-centra-statusu-makslas-muzikas-vai-dejas-joma>

⁶¹ MK noteikumi nr. 144 Profesionālās izglītības kompetences centra statusa piešķiršanas un anulēšanas kārtība. Pieņemts: 19.03.2013. Stājas spēkā: 23.03.2013. Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=255589>

Izglītības iestāde	Profesionālā kvalifikācija	Nokārtoja PKE	Vidējā atzīme specialitātē
Valmieras Mākslas vidusskola	Apģērbu modelētājs 35b	2	7,5
PIKC "Liepājas Mūzikas, mākslas un dizaina vidusskola"	Arhitektūras tehniķis 33	6	9,2
PIKC "Nacionālā Mākslu vidusskola" Jaņa Rozentāla Mākslas skola	Foto dizaina speciālists	2	10,0
PIKC "Daugavpils Dizaina un mākslas vidusskola "Saules skola""	Foto dizaina speciālists 33	2	9,0
PIKC "Rīgas Mākslas un mediju tehnikums"	Foto dizaina speciālists 33	5	7,2
Valmieras Mākslas vidusskola	Foto dizaina speciālists 35b	1	7,0
PIKC "Rīgas Mākslas un mediju tehnikums"	Foto dizaina speciālists 35b	3	5,3
PIKC "Nacionālā Mākslu vidusskola" Jaņa Rozentāla Mākslas skola	Ilustrators	13	8,0
Rēzeknes Mākslas un dizaina vidusskola	Ilustrators 33	3	9,0
PIKC "Liepājas Mūzikas, mākslas un dizaina vidusskola"	Ilustrators 33	1	7,0
Rēzeknes Mākslas un dizaina vidusskola	Ilustrators 35b	3	9,3
Profesionālā skola "Victoria"	Interjera dizaina speciālists	8	8,5
PIKC "Rīgas Dizaina un mākslas vidusskola"	Interjera dizaina speciālists	13	7,6
PIKC "Daugavpils Dizaina un mākslas vidusskola "Saules skola""	Interjera dizaina speciālists 33	8	8,8
Valmieras Mākslas vidusskola	Interjera dizaina speciālists 33	6	7,3
Rēzeknes Mākslas un dizaina vidusskola	Interjera dizaina speciālists 33	5	7,2
PIKC "Liepājas Mūzikas, mākslas un dizaina vidusskola"	Interjera dizaina speciālists 33	5	9,0
PIKC "Rīgas Mākslas un mediju tehnikums"	Interjera dizaina speciālists 33	8	7,6
PIKC "Rīgas Mākslas un mediju tehnikums"	Interjera dizaina speciālists 35b	6	7,2
Ogres tehnikums	Interjera noformētājs	7	8,7
Rēzeknes Mākslas un dizaina vidusskola	Keramikas izstrādājumu dizains 33	1	8,0
Rēzeknes Mākslas un dizaina vidusskola	Keramikas izstrādājumu dizains 35b	2	7,5
Rēzeknes Mākslas un dizaina vidusskola	Koka izstrādājumu dizaina speciālists 33	6	6,8
PIKC "Daugavpils Dizaina un mākslas vidusskola "Saules skola""	Koka izstrādājumu dizaina speciālists 35b	1	9,0
Rēzeknes Mākslas un dizaina vidusskola	Koka izstrādājumu dizaina speciālists 35b	2	7,0
PIKC "Liepājas Mūzikas, mākslas un dizaina vidusskola"	Materiāla dizaina speciālists (Koka izstrādājumu dizains) 33	1	7,0
PIKC "Liepājas Mūzikas, mākslas un dizaina vidusskola"	Materiāla dizaina speciālists (Metālā izstrādājumu dizains) 33	2	8,5
PIKC "Liepājas Mūzikas, mākslas un dizaina vidusskola"	Materiālu dizaina speciālists (Ādas izstrādājumu dizains) 33	1	10,0
PIKC Liepājas Mūzikas, mākslas un dizaina vidusskola	Materiālu dizaina speciālists (Tekstilizstrādājumu dizains) 33	1	9,0
PIKC "Liepājas Mūzikas, mākslas un dizaina vidusskola"	Materiālu dizaina speciālists (Tekstilizstrādājumu dizains) 35b	2	9,5
PIKC "Rīgas Dizaina un mākslas vidusskola"	Materiālu dizaina speciālists/ Ādas izstrādājumu dizains	8	8,1
PIKC "Rīgas Dizaina un mākslas vidusskola"	Materiālu dizaina speciālists/ Keramikas izstrādājumu dizains 33	4	8,0
PIKC "Rīgas Dizaina un mākslas vidusskola"	Materiālu dizaina speciālists/ Keramikas izstrādājumu dizains 35b	6	9,5
PIKC "Rīgas Dizaina un mākslas vidusskola"	Materiālu dizaina speciālists/ Koka izstrādājumu dizains	6	7,5
PIKC "Rīgas Dizaina un mākslas vidusskola"	Materiālu dizaina speciālists/ Metāla dizains	7	8,9

Izglītības iestāde	Profesionālā kvalifikācija	Nokārtoja PKE	Vidējā atzīme specialitātē
PIKC "Rīgas Dizaina un mākslas vidusskola"	Materiālu dizaina speciālists/ Stikla izstrādājumu dizains	5	8,8
PIKC "Rīgas Dizaina un mākslas vidusskola"	Materiālu dizaina speciālists/ Tekstilizstrādājumu dizains, Formas tekstils	15	8,3
PIKC "Rīgas Dizaina un mākslas vidusskola"	Materiālu dizaina speciālists/ Tekstilizstrādājumu dizains, Struktūras tekstils	4	8,5
Rēzeknes Mākslas un dizaina vidusskola	Metālā izstrādājumu dizaina speciālists 33	1	9,0
Valmieras Mākslas vidusskola	Metālā izstrādājumu dizaina speciālists 35b	1	10,0
Rēzeknes Mākslas un dizaina vidusskola	Metālā izstrādājumu dizaina speciālists 35b	1	8,0
PIKC "Rīgas Mākslas un mediju tehnikums"	Metālmākslas izstrādājumu modelētājs 33	2	8,5
Profesionālā skola "Victoria"	Multimediju dizaina speciālists	11	8,6
PIKC "Nacionālā Mākslu vidusskola" Jaņa Rozentāla Mākslas skola	Multimediju dizaina speciālists	15	8,5
Ogres tehnikums	Multimediju dizaina speciālists	16	8,3
Profesionālās tālākizglītības un profesionālās pilnveides izglītības iestāde "Latvijas Tālmācības profesionālais centrs"	Multimediju dizaina speciālists 30T	7	7,1
PIKC "Liepājas Mūzikas, mākslas un dizaina vidusskola"	Multimediju dizaina speciālists 33	6	8,2
PIKC "Rīgas Mākslas un mediju tehnikums"	Multimediju dizaina speciālists 33	10	8,4
PIKC "Liepājas Mūzikas, mākslas un dizaina vidusskola"	Multimediju dizaina speciālists 35b	1	7,0
PIKC "Rīgas Mākslas un mediju tehnikums"	Multimediju dizaina speciālists 35b	10	7,9
Zaļenieku komerciālā un amatniecības vidusskola	Restauratora asistents	3	7,3
Rēzeknes Mākslas un dizaina vidusskola	Restauratora asistents 35b	2	7,5
PIKC "Rīgas Mākslas un mediju tehnikums"	Stila mēbeļu modelētājs 33	24	8,8
Rēzeknes Mākslas un dizaina vidusskola	Tekstilizstrādājumu dizaina speciālists 33	2	8,5
PIKC "Rīgas Mākslas un mediju tehnikums"	Tekstilizstrādājumu dizaina speciālists 33	4	9,3
PIKC "Daugavpils Dizaina un mākslas vidusskola "Saules skola"	Tekstilizstrādājumu dizaina speciālists 35b	7	8,4
Rēzeknes Mākslas un dizaina vidusskola	Tekstilizstrādājumu dizaina speciālists 35b	1	9,0
PIKC "Rīgas Dizaina un mākslas vidusskola"	Tēlniecības objektu dizaina speciālists	10	8,5
PIKC "Rīgas Mākslas un mediju tehnikums"	Tēlniecības objektu dizaina speciālists 33	3	8,3
Rēzeknes Mākslas un dizaina vidusskola	Tēlniecības objektu dizaina speciālists 35b	2	7,0
Profesionālā skola "Victoria"	Video operators	10	8,9
Ogres tehnikums	Video operators	5	8,6
PIKC "Rīgas Mākslas un mediju tehnikums"	Video operators 33	7	8,0
PIKC "Rīgas Mākslas un mediju tehnikums"	Vides dizaina speciālists 33	6	7,5
PIKC "Rīgas Dizaina un mākslas vidusskola"	Vizuālās reklāmas dizaina speciālists 33	13	8,3
Valmieras Mākslas vidusskola	Vizuālās reklāmas dizaina speciālists 33	3	9,0
PIKC "Liepājas Mūzikas, mākslas un dizaina vidusskola"	Vizuālās reklāmas dizaina speciālists 33	1	10,0

Izglītības iestāde	Profesionālā kvalifikācija	Nokārtoja PKE	Vidējā atzīme specialitātē
PIKC "Rīgas Mākslas un mediju tehnikums"	Vizuālās reklāmas dizaina speciālists 33	16	7,6
PIKC "Rīgas Dizaina un mākslas vidusskola"	Vizuālās reklāmas dizaina speciālists 35b	3	8,3
PIKC "Daugavpils Dizaina un mākslas vidusskola "Saules skola"	Vizuālās reklāmas dizaina speciālists 35b	1	9,0
PIKC "Liepājas Mūzikas, mākslas un dizaina vidusskola"	Vizuālās reklāmas dizaina speciālists 35b	1	8,0
PIKC "Rīgas Mākslas un mediju tehnikums"	Vizuālās reklāmas dizaina speciālists 35b	4	7,0
Ogres tehnikums	Vizuālās reklāmas noformētājs	7	8,3

Tabula 27. Profesionālās kvalifikācijas eksāmenu 2017./2018. m. g. rezultāti mūzikas un dejas jomā

Datu avots: LNKC. Piezīme: Vidējā atzīme specialitātē apzīmēta ar krāsojumu – sarkanos toņos iekrāsotas zemākās vērtības, zaļā krāsā – augstākās.

Izglītības iestāde	Profesionālā kvalifikācija	Nokārtoja PKE	Vidējā atzīme specialitātē
PIKC "Nacionālā Mākslu vidusskola" Rīgas Horeogrāfijas skola	Baletdejojājs 3321210	5	8,8
PIKC "Nacionālā Mākslu vidusskola" Rīgas Horeogrāfijas skola	Baletdejojājs 35b21210	1	6,0
PIKC "Nacionālā Mākslu vidusskola" Rīgas Doma kora skola	Dziedātājs 3321206	7	8,4
PIKC "Liepājas Mūzikas, mākslas un dizaina vidusskola"	Dziedātājs 3321206	1	9,0
PIKC "Liepājas Mūzikas, mākslas un dizaina vidusskola"	Dziedātājs, ansambļa vadītājs 3321209	1	7,0
PIKC "Ventpils Mūzikas vidusskola"	Dziedātājs, ansambļa vadītājs 33212091	2	8,5
PIKC "Nacionālā Mākslu vidusskola" Rīgas Doma kora skola	Džeza mūziķis 3321209	5	8,8
Alfrēda Kalniņa Cēsu Mūzikas vidusskola	Kora dziedātājs 3321206	2	7,0
Jāņa Ivanova Rēzeknes Mūzikas vidusskola	Kormeistars, kora dziedātājs 3321205	1	8,0
PIKC "Nacionālā Mākslu vidusskola" Rīgas Doma kora skola	Kormeistars, kora dziedātājs 3321205	3	9,0
Alfrēda Kalniņa Cēsu Mūzikas vidusskola	Kormeistars, kora dziedātājs 3321205	1	6,0
Jāzepa Mediņa Rīgas Mūzikas vidusskola	Kormeistars, kora dziedātājs 3321205	1	9,0
PIKC "Liepājas Mūzikas, mākslas un dizaina vidusskola"	Kormeistars, kora dziedātājs 3321205	1	9,0
Jelgavas Mūzikas vidusskola	Kormeistars, kora dziedātājs 3321205	1	8,0
Staņislava Broka Daugavpils Mūzikas vidusskola	Kormeistars, kora dziedātājs 3321205	4	8,0
PIKC "Ventpils Mūzikas vidusskola"	Kormeistars, kora dziedātājs 33212051	2	6,0
Staņislava Broka Daugavpils Mūzikas vidusskola	Mūziķis-akordeonists, ansambļa vadītājs 33212011	1	8,0
Staņislava Broka Daugavpils Mūzikas vidusskola	Mūziķis-saksofonists, ansambļa vadītājs 33212031	2	8,5
Jāzepa Mediņa Rīgas Mūzikas vidusskola	Mūziķis akordeonists, ansambļa vadītājs 3321201	1	9,0
PIKC "Nacionālā Mākslu vidusskola" Emīla Dārziņa mūzikas skola	Mūziķis altists 3321202	1	9,0
PIKC "Liepājas Mūzikas, mākslas un dizaina vidusskola"	Mūziķis altists 3321202	1	10,0
PIKC "Ventpils Mūzikas vidusskola"	Mūziķis altists 33212021	1	9,0

Izglītības iestāde	Profesionālā kvalifikācija	Nokārtoja PKE	Vidējā atzīme specialitātē
Jāņa Ivanova Rēzeknes Mūzikas vidusskola	Mūziķis altists, ansambļa vadītājs 3321202	1	7,0
PIKC "Ventpils Mūzikas vidusskola"	Mūziķis basģitārists, ansambļa vadītājs 33212091	1	8,0
PIKC "Nacionālā Mākslu vidusskola" Emīla Dārziņa mūzikas skola	Mūziķis čellists 3321202	2	9,0
PIKC "Ventpils Mūzikas vidusskola"	Mūziķis čellists 33212021	2	7,5
Alfrēda Kalniņa Cēsu Mūzikas vidusskola	Mūziķis dziedātājs, ansambļa vadītājs 3321209	1	8,0
PIKC "Ventpils Mūzikas vidusskola"	Mūziķis eifonists, ansambļa vadītājs ārpusformālā izglītība	1	8,0
PIKC "Ventpils Mūzikas vidusskola"	Mūziķis ērgelnieks, koncertmeistars 35b212011	2	9,5
PIKC "Nacionālā Mākslu vidusskola" Emīla Dārziņa mūzikas skola	Mūziķis flautists 3321203	1	8,0
Jāzepa Mediņa Rīgas Mūzikas vidusskola	Mūziķis flautists, ansambļa vadītājs 3321203	2	9,5
Staņislava Broka Daugavpils Mūzikas vidusskola	Mūziķis-ģitārists 33212021	1	7,0
Jāņa Ivanova Rēzeknes Mūzikas vidusskola	Mūziķis ģitārists, ansambļa vadītājs 3321202	1	8,0
PIKC "Liepājas Mūzikas, mākslas un dizaina vidusskola"	Mūziķis ģitārists, ansambļa vadītājs 33212021	2	9,0
Alfrēda Kalniņa Cēsu Mūzikas vidusskola	Mūziķis ģitārists, ansambļa vadītājs 3321209	1	7,0
Jāzepa Mediņa Rīgas Mūzikas vidusskola	Mūziķis ģitārists, ansambļa vadītājs 3321209	1	8,0
PIKC "Ventpils Mūzikas vidusskola"	Mūziķis ģitārists, ansambļa vadītājs 33212091	1	9,0
PIKC "Ventpils Mūzikas vidusskola"	Mūziķis ģitārists, ansambļa vadītājs 35b212091	1	8,0
PIKC "Nacionālā Mākslu vidusskola" Emīla Dārziņa mūzikas skola	Mūziķis klarinetists 3321203	2	9,5
Jāņa Ivanova Rēzeknes Mūzikas vidusskola	Mūziķis klarinetists, ansambļa vadītājs 3321203	1	6,0
Jāzepa Mediņa Rīgas Mūzikas vidusskola	Mūziķis klarinetists, ansambļa vadītājs 3321203	1	9,0
PIKC "Liepājas Mūzikas, mākslas un dizaina vidusskola"	Mūziķis klarinetists, ansambļa vadītājs 33212031	1	8,0
Jelgavas Mūzikas vidusskola	Mūziķis koklētājs, ansambļa vadītājs 3321202	1	9,0
PIKC "Nacionālā Mākslu vidusskola" Emīla Dārziņa mūzikas skola	Mūziķis mežradznieks 3321203	1	9,0
Alfrēda Kalniņa Cēsu Mūzikas vidusskola	Mūziķis mežradznieks, ansambļa vadītājs 3321203	1	7,0
Jāzepa Mediņa Rīgas Mūzikas vidusskola	Mūziķis mežradznieks, ansambļa vadītājs 3321203	1	7,0
Jāzepa Mediņa Rīgas Mūzikas vidusskola	Mūziķis obojists, ansambļa vadītājs 3321203	1	7,0
PIKC "Liepājas Mūzikas, mākslas un dizaina vidusskola"	Mūziķis obojists, ansambļa vadītājs 33212031	2	8,0
PIKC "Liepājas Mūzikas, mākslas un dizaina vidusskola"	Mūziķis pianists, ansambļa vadītājs 3321209	1	8,0
PIKC "Ventpils Mūzikas vidusskola"	Mūziķis pianists, ansambļa vadītājs 33212091	1	8,0

Izglītības iestāde	Profesionālā kvalifikācija	Nokārtoja PKE	Vidējā atzīme specialitātē
PIKC "Ventpils Mūzikas vidusskola"	Mūziķis pianists, ansambļa vadītājs 35b212091	1	8,0
Jāņa Ivanova Rēzeknes Mūzikas vidusskola	Mūziķis pianists, koncertmeistars 3321201	1	7,0
Alfrēda Kalniņa Cēsu Mūzikas vidusskola	Mūziķis pianists, koncertmeistars 3321201	2	7,5
Jāzepa Mediņa Rīgas Mūzikas vidusskola	Mūziķis pianists, koncertmeistars 3321201	3	9,3
PIKC "Nacionālā Mākslu vidusskola" Emīla Dārziņa mūzikas skola	Mūziķis pianists, koncertmeistars 3321201	2	8,5
Jelgavas Mūzikas vidusskola	Mūziķis pianists, koncertmeistars 3321201	5	9,2
PIKC "Ventpils Mūzikas vidusskola"	Mūziķis pianists, koncertmeistars 33212011	2	8,0
Jāņa Ivanova Rēzeknes Mūzikas vidusskola	Mūziķis saksofonists, ansambļa vadītājs 3321203	1	9,0
Alfrēda Kalniņa Cēsu Mūzikas vidusskola	Mūziķis saksofonists, ansambļa vadītājs 3321203	2	7,0
Jāzepa Mediņa Rīgas Mūzikas vidusskola	Mūziķis saksofonists, ansambļa vadītājs 3321203	1	9,0
PIKC "Liepājas Mūzikas, mākslas un dizaina vidusskola"	Mūziķis saksofonists, ansambļa vadītājs 33212031	1	6,0
PIKC "Liepājas Mūzikas, mākslas un dizaina vidusskola"	Mūziķis saksofonists, ansambļa vadītājs 3321209	1	9,0
PIKC "Ventpils Mūzikas vidusskola"	Mūziķis saksofonists, ansambļa vadītājs 33212091	1	7,0
PIKC "Ventpils Mūzikas vidusskola"	Mūziķis saksofonists, ansambļa vadītājs 35b212091	1	9,0
Jāņa Ivanova Rēzeknes Mūzikas vidusskola	Mūziķis sitaminstrumentālists, ansambļa vadītājs 3321204	1	7,0
Jāzepa Mediņa Rīgas Mūzikas vidusskola	Mūziķis sitaminstrumentālists, ansambļa vadītājs 3321204	1	9,0
Jelgavas Mūzikas vidusskola	Mūziķis sitaminstrumentālists, ansambļa vadītājs 3321204	1	5,0
Jāzepa Mediņa Rīgas Mūzikas vidusskola	Mūziķis sitaminstrumentālists, ansambļa vadītājs 3321209	2	7,5
PIKC "Ventpils Mūzikas vidusskola"	Mūziķis sitaminstrumentālists, ansambļa vadītājs 33212091	2	8,5
PIKC "Ventpils Mūzikas vidusskola"	Mūziķis trombonists, ansambļa vadītājs 35b212091	1	9,0
Alfrēda Kalniņa Cēsu Mūzikas vidusskola	Mūziķis trompetists, ansambļa vadītājs 3321203	1	8,0
Jāzepa Mediņa Rīgas Mūzikas vidusskola	Mūziķis trompetists, ansambļa vadītājs 3321203	2	6,0
PIKC "Liepājas Mūzikas, mākslas un dizaina vidusskola"	Mūziķis trompetists, ansambļa vadītājs 33212031	2	7,5
PIKC "Ventpils Mūzikas vidusskola"	Mūziķis trompetists, ansambļa vadītājs 33212031	1	5,0
Jāņa Ivanova Rēzeknes Mūzikas vidusskola	Mūziķis tubists, ansambļa vadītājs 3321203	1	7,0
Alfrēda Kalniņa Cēsu Mūzikas vidusskola	Mūziķis tubists, ansambļa vadītājs 3321203	1	7,0
PIKC "Ventpils Mūzikas vidusskola"	Mūziķis tubists, ansambļa vadītājs ārpusformālā izglītība	1	7,0
Alfrēda Kalniņa Cēsu Mūzikas vidusskola	Mūziķis vijolnieks 3321202	1	7,0
Jāzepa Mediņa Rīgas Mūzikas vidusskola	Mūziķis vijolnieks 3321202	1	9,0
PIKC "Nacionālā Mākslu vidusskola" Emīla Dārziņa mūzikas skola	Mūziķis vijolnieks 3321202	1	10,0
PIKC "Ventpils Mūzikas vidusskola"	Mūziķis vijolnieks 33212021	1	9,0
Jāņa Ivanova Rēzeknes Mūzikas vidusskola	Mūziķis vijolnieks, ansambļa vadītājs	2	8,5

Izglītības iestāde	Profesionālā kvalifikācija	Nokārtoja PKE	Vidējā atzīme specialitātē
	3321202		
Jāņa Ivanova Rēzeknes Mūzikas vidusskola	Mūziķis, mūzikas teorijas speciālists 3321207	1	10,0
Jāzepa Mediņa Rīgas Mūzikas vidusskola	Mūziķis, mūzikas teorijas speciālists 3321207	2	9,0
PIKC "Nacionālā Mākslu vidusskola" Emīla Dārziņa mūzikas skola	Mūziķis, mūzikas teorijas speciālists 3321207	3	7,0
PIKC "Liepājas Mūzikas, mākslas un dizaina vidusskola"	Mūziķis, mūzikas teorijas speciālists 3321207	2	7,0
PIKC "Ventspils Mūzikas vidusskola"	Mūziķis, skaņu operators 33212091	1	6,0
PIKC "Ventspils Mūzikas vidusskola"	Mūziķis, skaņu operators 35b212091	1	8,0
Jāņa Ivanova Rēzeknes Mūzikas vidusskola	Tradicionālās mūzikas speciālists, ansambļa vadītājs 3321209	2	7,5
Jāzepa Mediņa Rīgas Mūzikas vidusskola	Vokālists, ansambļa vadītājs 3321209	1	9,0
Jāņa Ivanova Rēzeknes Mūzikas vidusskola	Vokālists, kora dziedātājs 3321206	1	7,0
Jāzepa Mediņa Rīgas Mūzikas vidusskola	Vokālists, kora dziedātājs 3321206	4	9,8
Jelgavas Mūzikas vidusskola	Vokālists, kora dziedātājs 3321206	4	7,8
Staņislava Broka Daugavpils Mūzikas vidusskola	Vokālists, kora dziedātājs 3321206	3	8,3
PIKC "Ventspils Mūzikas vidusskola"	Vokālists, kora dziedātājs 33212061	1	9,0

Centralizētie eksāmeni

Par profesionālās vidējās kultūrizglītības kvalitāti liecina arī izglītības iestāžu spēja nodrošināt kvalitatīvu vispārējo izglītību, jo tas ir viens no kritērijiem, audzēkņiem izvēloties mācību iestādi. Turklāt PIKC statuss mākslas, mūzikas vai dejas jomā uzliek noteiktus kvalitātes rādītājus arī CE aspektā – izglītojamo CE rezultātu vērtējums pēdējo divu gadu laikā vispārizglītošajos priekšmetos vidēji izglītības iestādē nav bijis zemāks par 50 procentiem⁶²; savukārt pārējo jomu PIKC – šādu prasību nav⁶³.

Saskaņā ar MK noteikumiem Nr.211 "Noteikumi par valsts profesionālās vidējās izglītības standartu un valsts arodizglītības standartu"⁶⁴, profesionālās vidējās kultūrizglītības līmenī vispārizglītojošo priekšmetu pasniegšanai jāatvēl 60% teorijas apguves laika ("teorija" ir tikai puse no mācību procesa, otra puse ir prakse), līdz ar to šo priekšmetu apguvei paredzamais stundu skaits ir mazāks nekā vispārizglītošajā skolā. Savukārt CE ir vienoti visai izglītības sistēmai. Kā liecina informantu sniegtā informācija, šie apstākļi raisa bažas daļā vecāku, kas uzskata, ka mācības profesionālās vidējās kultūrizglītības iestādē var ierobežot nozares maiņu augstākās izglītības līmenī. Līdz ar to, CE jautājums ir būtiska daļa no profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu konkurētspējas.

⁶² MK noteikumi nr. 495 Kārtība, kādā piešķir un anulē profesionālās izglītības kompetences centra statusu mākslas, mūzikas vai dejas jomā. Pieņemts: 25.08.2015. Stājas spēkā: 03.09.2015. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/276178-kartiba-kada-pieskir-un-anule-profesionalas-izglitibas-kompetences-centra-statusu-makslas-muzikas-vai-dejas-joma>

⁶³ MK noteikumi nr. 144 Profesionālās izglītības kompetences centra statusa piešķiršanas un anulēšanas kārtība. Pieņemts: 19.03.2013. Stājas spēkā: 23.03.2013. Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=255589>

⁶⁴ MK noteikumi Nr. 211 Noteikumi par valsts profesionālās vidējās izglītības standartu un valsts arodizglītības standartu. Pieņemts: 27.06.2000. Stājas spēkā: 01.07.2000. Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=8533>

CE rezultāti par pēdējiem pieciem mācību gadiem liecina, ka vispārējās izglītības kvalitāte profesionālās vidējās izglītības iestādēs, kas piedāvā kultūrizglītības programmas, ir ļoti atšķirīga. Ir atsevišķas izglītības iestādes, kurās CE rezultāti ir ļoti zemi (Daugavpils Būvniecības tehnikums, Zaļenieku komerciālā un amatniecības vidusskola, Rēzeknes tehnikums, Rīgas Stila un modes tehnikums, Kuldīgas Tehnoloģiju un tūrisma tehnikums), kā arī tādas, kurās tie ir pat labāki nekā vidusskolās Latvijā kopumā (Jāzepa Mediņa Rīgas Mūzikas vidusskola, Emīla Dārziņa mūzikas vidusskola, Jaņa Rozentāla Rīgas Mākslas vidusskola, Rīgas Doma kora skola). Praktiski visās KM profesionālās vidējās kultūrizglītības iestādēs rezultāti ir labāki nekā vidējie rādītāji atsevišķi profesionālās vidējās izglītības iestādēs. Rezultātus ietekmē arī vispārizglītojošo skolu kvalitāte tur, kur iepriekšējā līmeņa izglītību ieguvuši audzēkņi.

Kopumā profesionālās vidējās kultūrizglītības iestādes mērķtiecīgi strādā, lai celtu savu konkurētspēju un piesaistītu audzēkņus, piemēram, PIKC "Liepājas Mūzikas, mākslas un dizaina vidusskola" ieguldījusi ievērojamu finansējumu mācību līdzekļu modernizācijā.

Tabula 28. Centralizēto eksāmenu angļu valodā, latviešu valodā un matemātikā rezultāti profesionālās vidējās kultūrizglītības iestādēs 2013.–2017. g. Datu avots: VISC. Piezīme: Rezultāti apzīmēti ar krāsojumu – sarkanos toņos iekrāsotas zemākās vērtības, zaļā krāsā – augstākās. Atbilstoši vidējās izglītības standartā noteiktajām prasībām centralizētajos eksāmenos izglītojamo sasniegumus izsaka tikai procentuālajā novērtējumā. Vidējo sasniegumu analīzē tiek izmantoti katra skolēna iegūtais vērtējums pret maksimāli iespējamo attiecīgajā eksāmenā. Šie dati tiek izteikti % jeb kopprocentos. Piemēram, ja matemātikas 12. klases eksāmenā maksimālie punkti bija 80 un skolēns ieguva 65 punktus, tad kopprocenti ir 81%. No šīm vērtībām arī tiek aprēķināts skolas vidējais un valsts vidējais vērtējums. Slīprakstā norādītas KM pakļautības izglītības iestādes.

	Angļu valoda					Latviešu valoda					Matemātika				
	2017/2018	2016/2017	2015/2016	2014/2015	2013/2014	2017/2018	2016/2017	2015/2016	2014/2015	2013/2014	2017/2018	2016/2017	2015/2016	2014/2015	2013/2014
Vidusskolas kopumā	64,4	63,1	63,8	57,8	59,6	53,7	51,6	51,9	49,5	53,0	38,8	40,7	41,0	50,0	48,8
Profesionālās vidējās izglītības iestādes kopumā	49,4	46,1	48,0	40,4	43,1	42,1	42,1	41,5	39,4	43,8	20,3	19,6	20,6	27,5	27,7
<i>Alfrēda Kalniņa Cēsu Mūzikas vidusskola</i>	70,7	62,6	48,2	48,2	48,8	74,5	69,7	56,8	56,8	60,8	34,7	26,8	29,1	29,1	36,1
Daugavpils Būvniecības tehnikums	22,8	24,4	21,2	21,2	24,0	18,8	21,6	24,1	24,1	19,0	9,9	12,6	24,7	24,7	16,6
<i>Jāņa Ivanova Rēzeknes Mūzikas vidusskola</i>	66,2	50,3	52,8	52,8	47,9	82,5	64,7	75,7	75,7	68,4	74,1	65,2	52,4	52,4	40,6
<i>Jāzepa Mediņa Rīgas Mūzikas vidusskola</i>	73,2	73,9	70,0	70,0	72,1	68,1	62,9	71,1	71,1	71,6	36,7	32,2	45,6	45,6	46,2
<i>Jelgavas Mūzikas vidusskola</i>	67,9	60,3	42,2	42,2	59,3	58,1	54,0	58,1	58,1	57,4	29,6	39,5	41,3	41,3	41,4
Jēkabpils Agrobiznesa koledža	60,4	53,5	50,0	50,0	53,6	43,5	47,2	45,0	45,0	58,2	28,2	27,2	40,6	40,6	45,3
Kuldīgas Tehnoloģiju un tūrisma tehnikums	44,4	40,2	31,6	31,6	35,4	40,9	40,2	40,0	40,0	42,5	14,0	13,4	21,0	21,0	20,3
Ogres tehnikums	50,9	43,4	39,2	39,2	40,2	43,0	38,3	39,5	39,5	44,4	16,8	14,4	24,0	24,0	23,8
Profesionālā vidusskola "Victoria"	61,5	60,8	50,4	50,4	53,6	37,7	32,4	31,6	31,6	28,2	45,7	35,7	35,4	35,4	38,8
PIKC "Daugavpils Dizaina un mākslas vidusskola "Saules skola""	47,7	38,1	28,5	28,5	32,5	45,6	43,3	47,7	47,7	44,4	17,2	21,2	34,0	34,0	25,7
PIKC "Liepājas Mūzikas, mākslas un dizaina vidusskola"	56,7	64,0				55,6	57,3				29,2	29,3			
<i>Emiļa Melngaiļa Liepājas Mūzikas vidusskola</i>					56,3					62,4					30,7
<i>Liepājas Dizaina un mākslas vidusskola</i>			55,7	55,7	56,9			52,1	52,1	62,0			39,4	39,4	41,2
PIKC "Nacionālā Mākslu vidusskola"	80,8	78,6				75,9	68,4				42,8	41,3			
<i>Rīgas Horeogrāfijas vidusskola</i>		65,6			52,7		59,1			44,7		57,0			33,1
<i>Emiļa Dārziņa mūzikas vidusskola</i>			65,9	65,9	73,7			63,1	63,1	69,8			52,3	52,3	48,4
<i>Jana Rozentāla Rīgas Mākslas vidusskola</i>			79,5	79,5	72,4			61,0	61,0	75,6			57,4	57,4	53,8
<i>Rīgas Doma kora skola</i>			73,4	73,4	80,5			71,5	71,5	71,4			41,7	41,7	49,5
PIKC "Rīgas Dizaina un mākslas vidusskola"	72,6	63,3	65,0	65,0	66,2	63,3	59,3	60,6	60,6	63,8	30,1	28,6	43,8	43,8	44,1
PIKC "Ventspils Mūzikas vidusskola"	78,1	66,9	49,0	49,0	60,6	78,7	69,6	54,3	54,3	57,8	32,5	34,4	29,5	29,5	36,9
<i>Rēzeknes Mākslas un dizaina vidusskola</i>	47,4	41,4	44,0	44,0	52,7	44,8	50,3	46,6	46,6	54,0	49,8	49,1	41,9	41,9	61,0
Rēzeknes tehnikums	33,7	29,4	26,6	26,6	n/d	34,2	36,4	37,4	37,4	n/d	16,7	15,8	21,4	21,4	n/d
Rīgas Celtniecības koledža	51,5	62,4	41,2	41,2	53,0	37,6	45,5	40,5	40,5	47,9	22,7		37,1	37,1	42,9
Rīgas Mākslas un mediju tehnikums	60,5	57,4	54,9	54,9	57,3	47,6	45,7	44,0	44,0	54,7	18,8	21,4	28,5	28,5	34,7
Rīgas Stila un modes tehnikums	42,8	42,3	37,7	37,7	39,9	42,5	47,3	48,0	48,0	48,7	12,9	13,6	21,0	21,0	23,0
<i>Staņislava Broka Daugavpils Mūzikas vidusskola</i>	45,6	35,8	49,8	49,8	51,8	51,1	48,2	49,7	49,7	57,8	33,5	22,4	44,1	44,1	54,2
Valmieras Mākslas vidusskola	58,0	56,2	50,9	50,9	55,9	55,6	56,1	47,0	47,0	51,6	26,3	21,5	29,0	29,0	38,2
VSIA "Rīgas Tūrisma un radošās industrijas tehnikums"	43,4	41,1	36,4	36,4	43,4	40,8	40,0	36,4	36,4	44,1	13,2	11,6	18,0	18,0	19,1
Zaļenieku komerciālā un amatniecības vidusskola	38,5	34,0	27,7	27,7	16,8	29,5	32,7	30,4	30,4	28,1	12,8	9,4	13,6	13,6	16,3

Audzēkņu apmierinātība

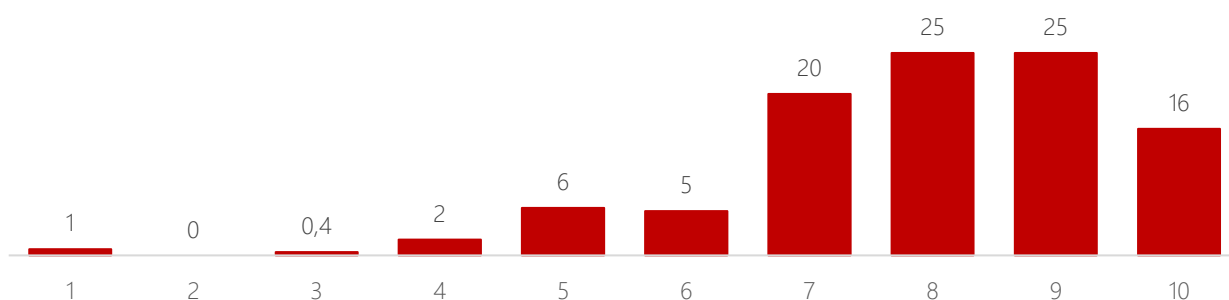
Profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu audzēkņi pauduši **izteikti augstus vērtējumus par apmierinātību ar mācībām** – vidējais vērtējums 10 punktu skalā ir 7,9 punkti. Kopumā 41% aptaujāto pauduši galēji pozitīvus novērtējumus (9 un 10), kamēr negatīvus vērtējumus (1–4) snieguši tikai 3%. **Absolūtais vairākums audzēkņu ir apmierināti ar tādiem savas izglītības aspektiem kā pedagoga darbs, kvalifikācija (91% pozitīvu vērtējumu), iespējas pēc tam turpināt izglītību savā specialitātē (81%).** Vairāk nekā 2/3 ir apmierināti arī ar iespējām piedalīties dažādos projektos, projekta veida darbos (75%), mācību/ studiju vidi, telpām (74%), izglītības iestādes materiāli tehnisko nodrošinājumu (71%), prakses iespējām mācību/ studiju laikā (69%). Salīdzinoši zemāk tikusi vērtēta izglītības konkurētspēja darba tirgū – nodarbinātības iespējas savā specialitātē kā labas vērtē 67% audzēkņu, bet iegūstamās izglītības konkurētspēju darba tirgū ES vērtē augstāk nekā konkurētspēju Latvijā (attiecīgi 64% un 61%), vēl zemāk vērtējot nodarbinātības iespējas ārpus savas specialitātes citās jomās (57%) un iespējas pašam attīstīt savu uzņēmējdarbību (46%).

Grafiks 33. Profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu audzēkņu viedoklis: Apmierinātība ar mācībām (%)

Datu avots: profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu audzēkņu aptauja 2018. gada septembrī.

Bāze: visi aptaujātie profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu audzēkņi, n=256.

Vidējais vērtējums skalā no 1 līdz 10 - 7,9

Grafiks 34. Profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu audzēkņu viedoklis: Izglītības novērtējums (%)

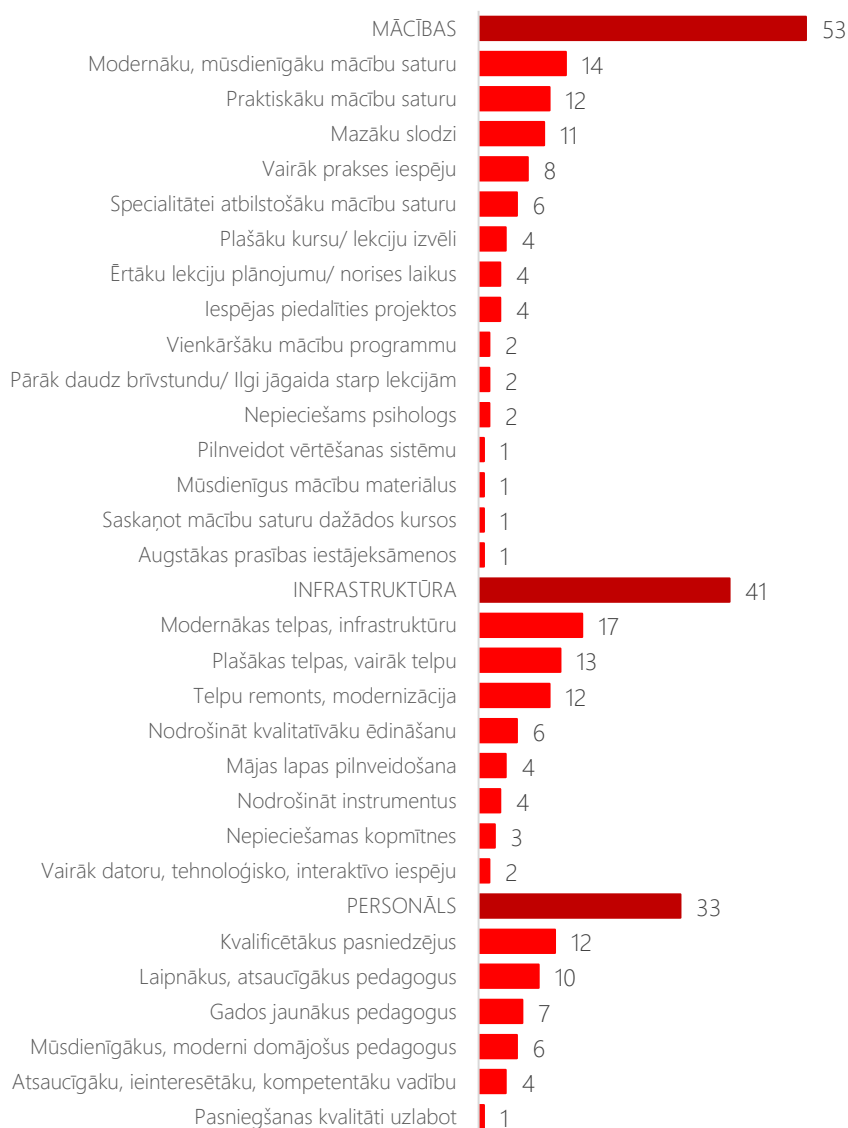
Datu avots: profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu audzēkņu aptauja 2018. gada septembrī. Bāze: aptaujātie profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu audzēkņi, kas snieguši konkrētu novērtējumu, n=228.

Lai gan lielākā daļa audzēkņu ir izteikti apmierināti ar savu izglītību, vairāk nekā puse uzskata, ka viņu izglītības iestādē būtu veicami uzlabojumi. **Visbiežāk vēlamie pilnveidojumi attiecas uz mācību procesu un saturu (53%), kā arī uz infrastruktūru (41%).** Savukārt katrs trešais audzēknis iesaka pilnveidojumus, kas attiecas uz personālu. Salīdzinoši biežāk audzēkņi norāda uz tādiem vēlamiem uzlabojumiem kā: modernākas telpas, infrastruktūru (17%), modernāku, mūsdienīgāku mācību saturu (14%), plašākas telpas, vairāk telpu (13%), kvalificētākus pedagogus (12%), praktiskāku mācību saturu (12%), telpu remonts, modernizācija (12%).

Grafiks 35. Profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu audzēkņu viedoklis: Izglītības iestādē nepieciešamie pilnveidojumi (%)

Datu avots: profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu audzēkņu aptauja 2018. gada septembrī. Bāze: aptaujātie profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu audzēkņi, kas snieguši konkrētu atbildi, n=113.

Izaicinājumi augstas kvalitātes sasniegšanā

Lai izglītojamie spētu īstenot savu potenciālu iespējami labākā veidā, nepieciešami daudzi apstākļi. Šeit norādām būtiskākos, uz kuriem aptaujās atsaucas gan audzēkņi, gan profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu direktori.

Dienesta viesnīca. Izglītojamajiem no citām pilsētām vai apdzīvotām vietām reģionā nozīmīgs ir jautājums par dienesta viesnīcas izmaksām, taču ne tikai – līdz ar dzīvesvietas maiņu būtisks jautājums ir par to, kur vingrināties instrumenta spēlē un veidot mācību darbus mākslā vai dizainā. Lai gan visas profesionālās vidējās kultūrizglītības iestādes ir izveidojušas risinājumus attiecībā uz dienesta viesnīcām, ne vienmēr tie ir pastāvīgi – piemēram, tiek īrētas telpas no kādas augstskolas (kurām var pienākt plānotais remontdarbu laiks), ne vienmēr arī ekonomiski (ja Daugavpili kopmītne maksā no 17 līdz 22 eiro atkarībā no komforta, tad Jelgavā tikai gultasvieta – 57 eiro) u.tml.

Mājasdarbi. Dažos gadījumos tiek norādīts, ka audzēkņi paši meklē, kur dzīvot, jo dienesta viesnīcas ne vienmēr piedāvā piemērotus apstākļus mājas darbu veikšanai. Izglītības iestādes cenšas rast risinājumus. Piemēram, PIKC "Nacionālā Mākslu vidusskola" Jaņa Rozentāla Rīgas Mākslas vidusskola reģionu audzēkņiem piedāvā veikt mācību darbus uz vietas, skolā. Mūzikas vidusskolas piedāvā iespējas izmantot instrumentus un vingrināties skolas telpās (lai gan vidusskolu audzēkņi aptaujā komentāros bieži norādījuši uz to, ka telpu trūkst un ilgi jāgaida rindā, vai skaņas izolācija ir vāja un grūti koncentrēties).

Transports. Atsevišķos gadījumos norādīts arī uz transporta savienojumu trūkumu, kas apgrūtina nokļūšanu dzīvesvietā brīvdienās, piemēram, tas rada problēmas Rēzeknes profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu audzēkņiem, jo uz dažām apdzīvotām vietām ir viens autobuss dienā.

Materiāli, mūzikas instrumenti. Arī profesionālās vidējās kultūrizglītības līmenī saglabā aktualitāti jautājums par mūzikas instrumentu iegādi vai nomu (no skolas) un materiālu izmaksām mācību darbiem mākslā un dizainā. Ja mūzikas instrumenta jautājumu izglītības iestāde parasti risina (jo izmaksas ir augstas), tad mācību darbu materiālu izmaksas mākslā un dizainā var izrādīties šķērslis, kas tiek pat pieminētas kā viens no mācību pārtraukšanas iemesliem. Tas ir nozīmīgs aspekts, jo mākslā un dizainā izglītojamo pamatvērtējums veidojas no skatēm, *"ja nav sastrādāti darbi, tad nav ko vērtēt"*. Papildus jānorāda, ka, jo daudzveidīgākus uzdevumus ietver programma, jo lielāki ir potenciālie izdevumi audzēkņiem, un tas var radīt ierobežojumus audzēkņiem no reģioniem un maznodrošinātām ģimenēm.

Profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu direktori izceļ savu izglītības iestāžu programmu kvalitāti, raksturojot sevi kā "labāko skolu reģionā" vai norādot, ka dažas programmas ir "pat spēcīgākas nekā Rīgā", "izglītība ir elitāra". Tomēr arī profesionālās vidējās kultūrizglītības līmenī turpina pastāvēt dažādas problēmas.

Pedagogu nodrošinājums. Salīdzinājumā ar profesionālās ievirzes kultūrizglītības līmeni, šī problēma netiek izteikti akcentēta. Vienlaikus, vairākas profesionālās vidējās kultūrizglītības iestādes reģionos (piemēram, Liepājā, Ventspilī) norāda, ka **25–30% pedagogu brauc no Rīgas**. Savukārt Rīgā izglītības iestādes ir salīdzinoši labā situācijā, jo daudzi pedagogi strādā vienlaikus vidusskolā un nozares augstskolā. Virkne direktoru ar gandarījumu atzīmē, ka 50–60% pedagogu ir pašu absolventi, veidojot atgriezenisko saiti: *"paši gājuši tam visam cauri, visu zina un prot motivēt jauniešus"*. Aktuāls, pēc informantu domām, ir arī cits izaicinājums – augsti kvalificētu dizaina pedagogu noturēšana izglītības sistēmā, salīdzinoši nekonkurētspējīgā atalgojuma dēļ.

Metodiskais darbs. Lai gan PIKC pedagogi saņem 10% piemaksu, kas ietver metodiskā darba veikšanu, metodiskā darba apjoms reģionā ir ievērojams un tā īstenošanai nepieciešami arī

transporta izdevumi u.c., tāpēc šis aspekts (finansējuma un laika resursu patēriņš) izskanēja kā problemātisks praktiski visās intervijās.

Pieejamība tehnoloģijām, iekārtām. Šis ir jautājums, kas izteikti aktuāls dizaina programmām. Kā tiek norādīts, tehnoloģijas attīstās strauji, profesionālās vidējās kultūrizglītības iestādes var veidot attiecības ar uzņēmumiem vai augstskolām, kurās šāds aprīkojums ir. Ne visur tas notiek vienlīdz veiksmīgi. Dažos gadījumos audzēkņi, lai iepazītos ar jaunākajām nozares tehnoloģijām, tiek vesti no reģioniem uz Rīgu. Pilnvērtīgai sadarbībai ar uzņēmumiem nepieciešama elastīgāka mācību organizācija, piemēram, moduļos.

Mācību materiāli, profesionālā literatūra. Arī šis aspekts kā problemātisks atzīmēts īpaši attiecībā uz dizaina izglītību. Kā norāda informants, vispārīzglītojošās vidējās izglītības grāmatas tiek nodrošinātas, bet ne profesionālā literatūra, kas vajadzīga specialitātei.

Infrastruktūra, telpas. Šis problēmu loks ir aktuāls virknei profesionālās vidējās kultūrizglītības iestādēm, taču tiek pakāpeniski risināts, piemēram, piešķirot finansējumu vairākiem PIKC, lai veiktu neatliekamus infrastruktūras sakārtošanas un uzlabošanas darbus⁶⁵.

Pēctecība

Šajā sadaļā raksturosim profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu saikni ar iepriekšējo izglītības līmeni (sniedzot profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu vērtējumu par audzēkņu iepriekšējā izglītības iestādē iegūto izglītību) un nākamo izglītības līmeni – profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu absolventu skaitu un to turpmākās gaitas (turpina izglītoties vai iekļaujas darba tirgū savā vai saistītā nozarē, vai apvieno studijas ar darbu).

Kā jau iepriekš ziņojumā norādīts, Latvijā nepastāv vienota uzskaites sistēma par izglītojamo tālākajām gaitām izglītības sistēmas ietvaros, tādēļ nav pieejami drošticami dati par to, cik liela daļa no katra izglītības līmeņa kultūrizglītību apguvušajiem turpina izglītību nākamajā kultūrizglītības līmenī. Situācijas raksturošanai iespējams izmantot mērķgrupu aptaujās iegūtos aptuvenos rādītājus, kā arī individuālajās padziļinātajās intervijās iegūtos skaidrojumus no izglītības iestāžu pārstāvjiem.

No profesionālās ievirzes kultūrizglītības uz profesionālo vidējo kultūrizglītību

Šī pētījuma ietvaros veikto kvantitatīvo aptauju (profesionālās ievirzes kultūrizglītības iestāžu audzēkņu vecāki, profesionālās ievirzes kultūrizglītības skolu direktori) dati liecina, ka pēc profesionālās ievirzes kultūrizglītības apguves vidēji 14–16% audzēkņu turpina izglītību profesionālās vidējās kultūrizglītības līmenī. Tas aptuveni sakrīt arī ar datiem par audzēkņu skaitu profesionālās ievirzes un profesionālās vidējās izglītības līmenī – tie liecina, ka aptuveni 12% no tiem, kas apguvuši profesionālās ievirzes kultūrizglītību, iespējams, to turpina apgūt vidējās izglītības līmenī. Šo rādītāju gan nevar pieņemt par drošticamu, jo nav zināms, vai visi profesionālajā vidējā kultūrizglītībā uzņemtie ir bijuši profesionālās ievirzes kultūrizglītības apguvēji. Piemēram, šī pētījuma ietvaros īstenotajā profesionālās vidējās izglītības audzēkņu aptaujā tikai 71% aptaujāto norādījuši, ka pirms tam ir mācījušies kādā kultūrizglītības iestādē.

⁶⁵ Piemēram, Kultūras ministrijas ziņa "Neatliekami veicamiem darbiem kultūrizglītības iestādēs valdība lemj piešķirt 1,1 miljonu eiro". 23.10.2018.

Pieejams: <https://www.km.gov.lv/lv/ministrja/jaunumi/neatliekami-veicamiem-darbiem-kulturizglitibas-iestades-valdiba-lemj-pieskirt-1-1-miljonu-eiro-2901>

Analizējot profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu vadītāju intervijās pausto, starp mūzikas, mākslas, dizaina un dejas nozarēm identificējamās atšķirības saiknes ciešumā ar iepriekšējo izglītības līmeni. Raksturosim katrai nozarei raksturīgo atsevišķi.

Mūzika. Mūzikas programmu audzēkņiem raksturīgi, ka pirms mācībām profesionālās vidējās kultūrizglītības iestādē izglītojamie ir jau sākuši specialitātes apguvi, pārsvarā profesionālās ievirzes izglītības iestādēs. Praktiski visas mūzikas vidusskolas (izņemot vienu) nodrošina arī profesionālās ievirzes līmeņa programmas; šo programmu audzēkņi tipiski turpina mācības tieši savā skolā. Tomēr audzēkņu trajektorijas ir dažādas. Informantu sniegtā informācija liecina, ka izglītības iestādes apzina talantīgākos audzēkņus arī no citām profesionālās ievirzes kultūrizglītības iestādēm un rosina nākt turpināt mācības. Tāpat profesionālās ievirzes kultūrizglītības skolu audzēkņi no reģioniem var doties mācīties arī uz Rīgu. Atšķirības var būt arī atsevišķās specialitātēs, piemēram, PIKC "Nacionālā Mākslu vidusskola" Rīgas Doma kora skolas programmās "Džeza mūzika" un "Vokālā mūzika" (ar kvalifikāciju "Mūziku dziedātājs") ir mazliet lielāks citu profesionālās ievirzes kultūrizglītības iestāžu absolventu īpatsvars (programmai "Džeza mūzika" tas skaidrojams ar to, ka programma orientēta uz instrumentu spēli, kas nav PIKC "Nacionālā Mākslu vidusskola" Rīgas Doma kora skolas primārā specializācija profesionālās ievirzes kultūrizglītības līmenī).

Profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu direktori norāda, ka iespējams uzņemt arī tādus audzēkņus, kam nav profesionālās ievirzes izglītības – ja vien tie izpilda iestājek sāmenu prasības. Līdz ar to iespējama arī iestāšanās profesionālās vidējās kultūrizglītības iestādē pēc interešu izglītības, darba ar privātskolotāju vai nepabeigtas profesionālās ievirzes programmas. Ja veidojas pārtraukums starp mācībām profesionālās ievirzes un profesionālās vidējās izglītības līmenī, skola var piedāvāt arī papildu gadu mācīties profesionālās ievirzes programmā.

Ne visas profesionālās vidējās kultūrizglītības līmeņa programmas pastāv kā atsevišķas programmas profesionālās ievirzes līmenī – piemēram, tādās ir vokālā māksla, diriģēšana, mūzikas teorija. Piemēram, vokālās mākslas programmas reflektanti salīdzinoši biežāk nav ar iepriekšēju profesionālās ievirzes kultūrizglītību.

Attiecībā uz profesionālās ievirzes kultūrizglītības iestāžu absolventu iepriekšējo sagatavotību profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu direktoru komentāri par mācību grūtībām ir sekojoši: atsevišķos gadījumos absolventiem ir nepilnības specialitātes pamatu sagatavotībā (piemēram, nepareizi *rokas nostādītas*); visbiežāk gan informanti norāda uz trūkumiem mūzikas teorētisko priekšmetu apgūvē (solfedžo, mūzikas teorija). Profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu direktori norāda uz nepieciešamību integrēt šos priekšmetus specialitātes apgūvē, aktualizēt priekšmetu saturu, atmest lieko, pārskatīt metodes. Ir profesionālās vidējās kultūrizglītības iestādes, kas piedāvā ikmēneša nodarbības sagatavošanas kursus vai konsultācijas, kas dod iespēju pilnveidot zināšanas. Kopumā, atšķirīgo zināšanu līmeņu salāgošanas process sākas profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu 1. kursā, un tiek atzīmēts, ka tas nav viegls, jo vienlaikus notiek arī cita veida adaptācijas procesi (sadzīvīskā, patstāvīga dzīve, jauns kolektīvs).

Māksla, dizains. Šajā jomā iespējamās divas izvēles – profesionālā vidējā izglītība mākslas programmās (profesionālās vidējās kultūrizglītības iestādes Liepājā, Rīgā, Valmierā, Rēzeknē) vai dizaina programmās (profesionālās vidējās kultūrizglītības iestādes Liepājā, Rīgā, Valmierā,

Rēzeknē, Daugavpilī). Atsevišķas kultūrizglītības programmas tiek piedāvātas arī IZM sistēmas profesionālās vidējās izglītības iestādēs.

Visām mākslas un dizaina vidusskolām, izņemot PIKC "Rīgas Dizaina un Mākslas vidusskola", kas saņem KM finansējumu, ir arī profesionālās ievirzes programmas. No savas skolas nodrošinātās profesionālās ievirzes izglītības programmas nākamajā līmenī izglītību turpina mazāk pa pusi; pārējie audzēkņi ir citu profesionālās ievirzes izglītības iestāžu absolventi vai sagatavojušies iestājpārbaudījumiem, izmantojot sagatavošanas kursus vai citas izglītības ieguves formas. Relatīvi nelielā pēctecība pašu profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu programmās profesionālās ievirzes līmenī tiek skaidrota dažādi, taču galvenokārt ar audzēkņu *izdegšanu*. PIKC "Rīgas Dizaina un mākslas vidusskola" (kurai nav profesionālās ievirzes līmeņa) sagatavošanas kursus apmeklē ap 200 interesentu gadā; šo kursu mērķis ir izlīdzināt reflektantu zināšanas un dot iespēju sagatavoties iestājpārbaudījumiem reflektantiem ar dažādu sagatavotības līmeni. Kursu laikā viņi saņem informāciju par konkrēto programmu, kura interesē. Kā norāda informants, "*var arī sākt no nulles un beigās startēt eksāmenā*".

Atšķirībā no mūzikas programmām, kurās pēctecībai ir visai liela nozīme (ar nelieliem izņēmumiem), no iegūtajiem datiem jāsecina, ka mākslas un dizaina specialitātēs pēctecība nav izšķiroša. Īpaši tas jāattiecinā uz dizaina programmām – profesionālās ievirzes skolu audzēkņi var būt apguvuši programmas ar dažādiem izvēles priekšmetiem un dažādā apjomā (jo profesionālās ievirzes kultūrizglītības iestādēs tiek īstenotas dažāda ilguma un stundu skaita programmas), tāpēc nav pietiekama pamata sagaidīt zināšanas projektēšanā vai specializētās datorprogrammās. Lielākā uzmanība iestājpārbaudījumos tiek pievērsta mākslinieciskām spējām, radošajai domāšanai. Informanti uzsver, ka mākslas skolas pamats ir vērtīgs – šādiem audzēkņiem var būt arī augstāka motivētība; labas zināšanas kompozīcijā, laba *tehniskā* (pamatprasmju) sagatavotība – ja ir kādas nepilnības, tās tiek pilnveidotas mācību procesā.

PIKC "Nacionālā Mākslu vidusskola" Jaņa Rozentāla Rīgas Mākslas vidusskolas gadījums ir atšķirīgs, jo šī skola specializējas uz stājmākslu, klasisko glezniecību, akadēmisko zīmējumu (arī multimediju specializācijā). Līdz ar to Jaņa Rozentāla Rīgas Mākslas vidusskolā pēctecībai, konkrēti pašu un citu profesionālās ievirzes līmeņa programmas absolventiem, ir liela nozīme. Reflektantiem tiek piedāvāti kursi, ko rīko skolas atbalsta fonds. Kā norāda šīs izglītības iestādes informants, reflektantu iepriekšējā mākslas izglītība mēdz būt iegūta daudzās profesionālās ievirzes kultūrizglītības iestādēs: Saldus, Baldones, Gulbenes, Madonas, Tukuma, tomēr visvairāk – Rīgas un tuvāko reģionu izglītības iestādēs.

Deja. Deju profesionālās vidējās izglītības līmenī var apgūt tikai divās vietās, katra no tām ir atšķirīga: PIKC "Nacionālā Mākslu vidusskola" Rīgas Horeogrāfijas vidusskola piedāvā programmu "Deja" ar kvalifikāciju "Baletdejojājs", kamēr Alfrēda Kalniņa Cēsu Mūzikas vidusskolā ir programma "Deja" ar kvalifikāciju "Deju kolektīva repetitors". No pēctecības viedokļa šīs ir visai atšķirīgas situācijas.

Prasības kvalifikācijai "Baletdejojājs" ir ļoti specifiskas un prasa ilgstošu sagatavotību; vienlaikus valsts nodrošinātās darba iespējas ir ļoti šauras. Profesionālās ievirzes programmu "Deja", kas sagatavo profesionālās vidējās kultūrizglītības līmeņa mācībām klasiskajā dejā, īsteno PIKC "Nacionālā Mākslu vidusskola" Rīgas Horeogrāfijas skola. Profesionālās ievirzes kultūrizglītības

līmenī audzēkņus uzņem, sākot ar vispārizglītojošās skolas 5. klasi, taču reģionu audzēkņu gadījumā tas nozīmē nepieciešamību dzīvot kopmītnēs. Ne visi vecāki un audzēkņi tam ir gatavi. PIKC "Nacionālā Mākslu vidusskola" Rīgas Horeogrāfijas skolas pārstāvji norāda, ka vēlētos vairāk audzēkņu no reģioniem. Tiek pieminēti gadījumi, kad mācības profesionālās ievirzes kultūrizglītības līmenī uzsāk arī audzēkņi no privātām dejas studijām vai no ārvalstīm. Profesionālās vidējās kultūrizglītības mācības turpina gandrīz tikai pašu profesionālās ievirzes līmeņa absolventi, kā arī daži sekmīgi reflektanti no ārvalstīm.

Savukārt profesionālās ievirzes programma "Dejas pamati" (ar variācijām "Dejas improvizācija", u.c.) ir ar vispārīgāku ievirzi, iepazīstina audzēkņus ar dažādiem stiliem. Viens no ceļiem uz profesionālās vidējās kultūrizglītības līmeņa izglītību no šīm programmām ir pievienoties Rīgas Horeogrāfijas skolas programmai profesionālās ievirzes līmeņa vecākajās klasēs. Otra iespēja ir apgūt programmu "Deju kolektīva repetitors" – horeogrāfijas jomas speciālists, kas darbojas tautas dejas jomā kā kolektīva vadītāja asistents. Programma atvērta vien 2015. gadā, pašlaik kopā trīsursos ir septiņi audzēkņi. Jānorāda, ka profesionālās ievirzes līmenī Alfrēda Kalniņa Cēsu Mūzikas vidusskolā dejas programmas nav. Taču programmas niša šķiet skaidri definēta un papildina iespējas profesionālās ievirzes kultūrizglītības dejas programmu apguvējiem.

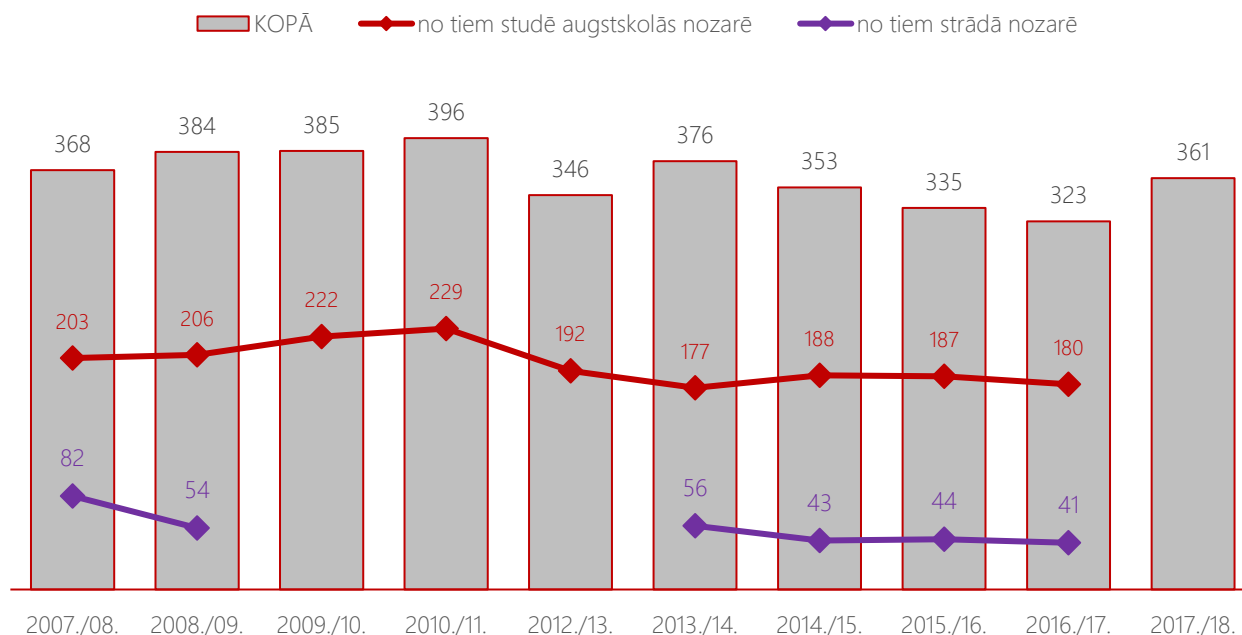
No profesionālās vidējās kultūrizglītības uz augstāko kultūrizglītību

Drošticami dati nav pieejami arī par profesionālās vidējās kultūrizglītības absolventu tālākajām gaitām izglītībā vai/un nodarbinātībā. Uzskaiti ir veikušas KM dibinātās izglītības iestādes, un šos datus izmantojam situācijas kopējai ilustrēšanai. Absolventu skaits KM dibinātajās izglītības iestādēs pēdējos 10 gados bijis mainīgs – laika periodā no 2008. līdz 2011. gadam tam bijusi pieaugoša tendence, 2013. gadā piedzīvots straujš kritums (–13% pret iepriekšējo gadu, pēc 2013. gada sekojis pakāpenisks ikgadējs kritums, četru gadu laikā absolventu skaitam samazinoties kopumā par 14%, savukārt 2017./2018. m.g. absolventu skaits ir atkal palielinājies (+12% pret iepriekšējo gadu). Absolventu skaita svārstības korelē ar finanšu krīzes radīto finansējuma samazinājumu un attiecīgi audzēkņu skaita samazinājumu. Citi iemesli var būt saistīti ar izmaiņām demogrāfijas situācijā un reformām izglītības sistēmā kopumā. Lai izvairītos no stagnācijas sistēmā un veicinātu KM profesionālās vidējās kultūrizglītības konkurētspēju, veiktas reformas un, sākot ar 2015. gadu, veidoti PIKC, kuru uzdevumos ietilpst arī metodiskais un tālākizglītības darbs reģionos.

Nedaudz vairāk nekā puse KM profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu absolventu, saskaņā ar izglītības iestāžu veikto uzskaiti, turpina studijas kādā no kultūrizglītības augstskolām, un šis rādītājs nav būtiski mainījies pēdējo 10 gadu laikā. Savukārt pēc profesionālās vidējās kultūrizglītības apguves tikai darba tirgū nozarē iekļaujas nedaudz vairāk nekā 1/10 absolventu (analīzi par iekļaušanos darba tirgū skatīt nākamajā nodaļā).

Grafiks 36. Absolventu skaits un tālākās mācību/darba gaitas Kultūras ministrijas pakļautības profesionālās vidējās kultūrizglītības iestādēs

Datu avots: LNKC, pētījuma autoru aprēķini. Piezīme: Par 2009./10.–2012./13. m. g. nav pieejami dati par nodarbinātību nozarē.

Tabula 29. Absolventu, kuri turpina studijas nozares augstskolās, īpatsvars (%) Kultūras ministrijas pakļautības profesionālās vidējās kultūrizglītības iestādēs

Datu avots: LNKC, pētījuma autoru aprēķini. Piezīme: Sarkanos toņos iekrāsotas lielākās vērtības katrā no mācību gadiem, zaļā krāsā – mazākās.

	2007./08.	2008./09.	2009./10.	2010./11.	2012./13.	2013./14.	2014./15.	2015./16.	2016./17.
PIKC "Nacionālā Mākslu vidusskola", tai skaitā									
Emīļa Dārziņa mūzikas vidusskola	100	84	100	100	94	89	92	85	91
Rīgas Doma kora skola	67	74	64	78	68	67	100	71	56
Jaņa Rozentāla Rīgas Mākslas vidusskola	46	65	55	55	50	22	76	52	70
Rīgas Horeogrāfijas vidusskola	10	31	63	33	80	20	33	43	0
Jāzepa Mediņa Rīgas Mūzikas vidusskola	79	75	75	86	81	62	73	82	81
Alfrēda Kalniņa Cēsu mūzikas vidusskola	70	46	45	63	78	33	67	50	88
Jelgavas mūzikas vidusskola	100	56	67	62	73	54	71	60	55
Staņislava Broka Daugavpils Mūzikas vidusskola	65	44	59	75	80	75	54	64	72
Jāņa Ivanova Rēzeknes Mūzikas vidusskola	75	70	29	43	78	92	70	100	80
PIKC "Liepājas Mūzikas, mākslas un dizaina vidusskola", tai skaitā									
Emīļa Melngaiļa Liepājas Mūzikas vidusskola	90	63	54	n/d	50	67	50	n/d	54
Liepājas Dizaina un mākslas vidusskola	52	38	25	39	38	26	31	50	44
PIKC "Ventspils Mūzikas vidusskola"	50	62	42	79	79	35	58	62	59
PIKC "Rīgas Dizaina un mākslas vidusskola"	40	51	65	62	45	54	41	53	43
Rēzeknes Mākslas un dizaina vidusskola	36	26	38	22	24	24	31	26	43

Pieejamie profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu un LNKC sniegtie dati liecina, ka nozarē studijas augstākajā līmenī vairāk turpina mūzikas programmu absolventi, kā arī PIKC "Nacionālā Mākslu vidusskola" Jaņa Rozentāla Rīgas Mākslas vidusskolas absolventi (šai izglītības iestādē ir stājmākslas specializācija, kurā likumsakarīgi iegūt augstāka līmeņa profesionālo kvalifikāciju).

Dizaina un dejas programmu absolventiem ir tendence sākumā iekļauties darba tirgū, kas izriet no profesionālās vidējās kultūrizglītības līmenī iegūstamās kvalifikācijas. Klasiskā baleta programmas absolventiem pievēršanās studijām bieži notiek vēlāk, un ne tikai ar deju saistītās programmās; tas saistīts ar profesijas relatīvi ierobežotajām nodarbinātības iespējām un ierobežoto laiku aktīvai darbībai pamatprofesijā. Studiju turpināšana ārvalstīs (pēc profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu direktoru sniegtās informācijas) vairāk raksturīga atsevišķu programmu absolventiem (piemēram, neakadēmiskā mūzika, akordeona spēle, arī dažām dizaina programmām), taču esošā datu uzkrāšanas sistēma neidentificē atsevišķi tos, kas studē ārvalstīs.

Mācību turpināšanai augstākajā līmenī būtisks ir pedagogu atbalsts; piemēram, kursa audzinātājs, pazīstot visus izglītojamos un mācību procesā pārrunājot katra plānus, var ieteikt īpašas meistarklases vai citus veidus, kā stiprināt topošā reflektanta sagatavotību.

Profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu direktori norādījuši, ka daļa absolventu izvēlas studijas augstskolās, kas nav kultūrizglītības augstskolas. Tas saistās gan ar pedagoga kvalifikācijas ieguvu (piemēram, Liepājas Universitātē, Daugavpils Universitātē), gan – dizaina kvalifikācijas ieguvējiem – ar interesi un sagatavotību izvēlēties izteiktas tehnoloģiju specialitātes (piemēram, arhitektūra, materiālzinības, apģērba tehnoloģijas u.c.). Teju katra profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāde norādījusi, ka absolventi studē arī LKuA. Tas būtu jāvērtē pozitīvi, jo konkrētas nozares profesionālais pamats savienojumā ar zināšanām KRI menedžmentā u.tml. var veicināt cilvēkresursu daudzpusīgumu un starpdisciplināritāti, KRI attīstību.

Vairāki pētījuma eksperti uzsver, ka kultūrizglītības absolventi, arī turpinot studijas citās nozarēs (ekonomika, valodas, informācijas tehnoloģijas, psiholoģija u.c.), var sniegt būtisku starpdisciplināru pienesumu, ir izglītoti kultūras procesu dalībnieki, un tāpēc nozares maiņa nav vērtējama negatīvi, ja vien saglabājas pēc nozares darba devēju viedokļa pietiekams nozarē paliekošo izglītojamo īpatsvars.

Saikne ar darba tirgu

Profesionālās vidējās kultūrizglītības līmenī saikne ar darba tirgu ir ietverta pašā profesionālās kvalifikācijas jēdzienā: šajā izglītības līmenī iegūstama teorētiskā un praktiskā sagatavotība, kas dod iespēju veikt noteiktai sarežģītības un atbildības pakāpei atbilstošu darbu (Profesionālās izglītības likums⁶⁶). Saskaņā ar "Izglītības attīstības pamatnostādņem 2014.–2020. gadam"⁶⁷ profesionālās vidējās izglītības līmenī jāstiprina saikne ar darba tirgu. Saikne ar darba tirgu skatāma divos aspektos: kā nozarei, darba tirgum aktuāls saturs izglītības programmās un prakses iespējas, un kā absolventu darba gaitas nozarē.

Izglītības satura atbilstība darba tirgus pieprasījumam

Kā jau pieminēts, profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu uzdevums ir sagatavot audzēkņus profesionālo uzdevumu veikšanai. Lielākā daļa šo iestāžu direktoru uzsver, ka viņu darbības mērķis ir iemācīt profesiju, stabilas prasmes, sagatavot profesionāļus – jo "*solisti ir izņēmums*". Savukārt citi uzskata, ka viņu absolventi ir sagatavoti ne tikai pedagogu darbam, bet arī studijām

⁶⁶ Profesionālās izglītības likums. Pieņems: 10.06.1999. Stājas spēkā: 14.07.1999. Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=20244>

⁶⁷ Saeimas paziņojums Par Izglītības attīstības pamatnostādņu 2014.–2020. gadam apstiprināšanu. Pieņemts: 22.05.2014. Stājas spēkā: 22.05.2014. Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=266406>

teju jebkurā augstskolā pasaulē (mūzika, dizains), darbam uz jebkuras skatuves (mūzikā). Šādi zināmā mērā turpinās (profesionālās ievirzes kultūrizglītības līmenī aktuālā) diskusija par to, vai sistēmai jāgatavo *izcilības*. Tomēr neatkarīgi no redzējuma vēriena, stabili profesionālo pamatu vēlas (un ir pienākums) sniegt katrā profesionālās vidējās kultūrizglītības iestādē.

Vairums profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu direktoru uzsver, ka mācību gaitā audzēkņiem cenšas parādīt, ka ar iegūtajām zināšanām iespējams sevi nodrošināt. Pedagogi arī cenšas atklāt iegūto prasmju noderīgumu. To parāda ar mācību procesā iekļautiem vietējo uzņēmumu praktiskiem pasūtījumiem (īpaši dizaina programmās), ar mācību praksēm vietējos profesionālajos kolektīvos (mūzikas programmās). Direktori uzsver, ka pedagogi cenšas arī skaidri parādīt audzēkņiem, kur un kā var turpināt iegūt augstākā līmeņa zināšanas.

Topošajiem mūziķiem īpaši nozīmīga ir koncertēšanas prakse, ko profesionālās vidējās kultūrizglītības iestādes cenšas nodrošināt (piemēram, PIKC "Ventspils mūzikas vidusskola" lēš, ka gadā esot ap 100 koncertiem); otrs veids ir caur individuālajām stundām papildināt kompetences. Izglītojamie apgūst arī (kultūras) menedžmentu, ekonomiku, biznesa pamatus, datorzinātnēs – nošu rakstu. Direktori norāda, ka vēro darba tirgus tendences un pieprasījumu – tas gan nenozīmē jaunu programmu veidošanu, bet atsevišķu prasmju mācīšanu esošās programmas ietvaros.

Dizainā priekšplānā izvirzās projektēšana, tehnoloģijas, dizaina domāšanas process. Notiek sadarbība ar nozaru uzņēmumiem, un mācību darbi top uz to tehnoloģiskās bāzes. Piemēram, tiek pieminēts, ka reklāmas dizaina programmās profesionālās vidējās kultūrizglītības iestādes orientē uz pašlaik ļoti augošo poligrāfijas nozari, ved audzēkņus uz poligrāfijas ražotnēm. Savukārt citur (piemēram, Rēzeknes Mākslas un dizaina vidusskola) lepojas ar to, ka izglītojamie iegūst īstas amata prasmes.

Mākslā norāda, ka akadēmiskajā stājmākslas specializācijā ciešas saiknes ar industriju nav, taču multimediju specializācijā tāda tiek veidota. Tomēr tiek izteikts viedoklis, ka pilnībā konkrētas nozares specifiku var apgūt tikai uzsākot pastāvīgu darbu konkrētajā nozarē (jāpiebilst, ka pētījuma 1. kārtas dati parāda, ka mākslas profesionāli strādā īpaši plašā nozaru spektrā); savukārt profesionālās vidējās kultūrizglītības līmeņa mākslas izglītības mērķis ir sniegt profesionālo pamatu un ievirzi.

Dejā (PIKC "Nacionālā Mākslu vidusskola" Rīgas Horeogrāfijas vidusskola) potenciālā valsts apmaksātā darba vieta ir tikai viena, un mācību procesā vidusskolā audzēkņi piedalās repertuāra izrādēs, praksē iepazīstot darbu teātrī.

Paši profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu audzēkņi **prakses iespējas** mācību laikā novērtē ļoti augsti – pozitīvo vērtējumu īpatsvars ir 69%.

Audzēkņu un absolventu nodarbinātība

Audzēkņu aptaujā 53% jauniešu plāno, ka pēc izglītības iestādes absolvēšanas turpinās studijas tajā pašā specialitātē. Savukārt 42% audzēkņu plāno turpināt studijas citā specialitātē. Daļēji plānus par studijām citā specialitātē var saistīt ar apstākli, ka augstskolu līmenī apakšnozaru klāsts ir ievērojami plašāks (piemēram, specifiskas tehnoloģijas vai instrumentu spēles apakšnozares, kā seno instrumentu spēle; vai mākslas apakšnozares, piemēram, mākslas vēsture vai scenogrāfija)

un ne katra profesionālās vidējās kultūrizglītības programma turpinās augstākajā līmenī tiešā veidā. Otrs skaidrojums var būt saistīts ar to, ka specialitātes studijas var tikt nomainītas uz pedagoģijas studijām. Trešais skaidrojums var būt saistīts ar pārnozaru specialitātes izvēli (piemēram, kultūras menedžments), kas ir visai izplatīta parādība.

27% norāda, ka meklēs darbu, bet 15% – ka turpinās strādāt tajā pašā darba vietā, kur studiju laikā, un 8% – mainīs savu esošo darba vietu. Tikai 6% respondentu plāno kļūt par pašnodarbinātajiem vai sākt savu uzņēmējdarbību. **Kopumā aptaujas dati liecina, ka absolūtais vairākums plāno turpināt izglītības ieguvī augstākās izglītības līmenī, bet aptuveni 1/3 – paralēli studijām arī strādāt.**

Grafiks 37. Profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu audzēkņu viedoklis: Plāni pēc izglītības iestādes absolvēšanas (%)

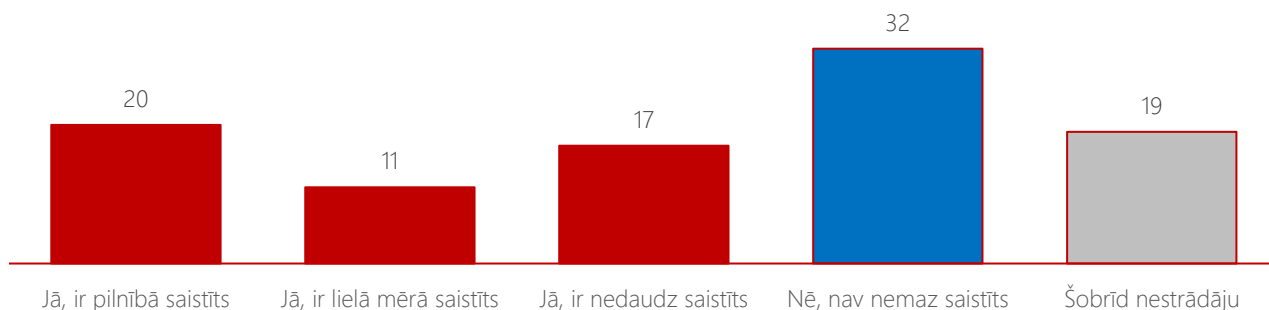
Datu avots: profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu audzēkņu aptauja 2018. gada septembrī. Bāze: aptaujātie profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu audzēkņi, kas snieguši konkrētu atbildi, n=226.

Profesionālo vidējo kultūrizglītību absolvējušo mērķgrupā **31% norāda, ka viņu pamatdarbs ir pilnībā vai lielā mērā saistīts ar iegūto kvalifikāciju**, un vēl 17% sniedz atbildi, ka pamatdarbs ir nedaudz saistīts ar iegūto kvalifikāciju. Savukārt **32% apgalvo, ka viņu darbs nemaz nav saistīts ar iegūto kultūrizglītības kvalifikāciju**. Šis visai augstais īpatsvars var tikt skaidrots dažādi. Pirmkārt, absolvents var darboties kā pedagogs vai amatiermākslas kolektīva vadītājs vai koncertmeistars, lai gan viņa profesionālās vidējās kultūrizglītības kvalifikācija ir iegūta mūzikā. Otrkārt, absolvents var pielietot savu kvalifikāciju kādā starpnozaru projektā, piemēram, darbojoties kā kultūras projekta vadītājs. Treškārt, absolvents var patiesi izvēlēties īslaicīgi strādāt darbu citā nozarē, piemēram, krājot līdzekļus nākamā līmeņa studijām ārvalstīs – šādus gadījumus aprakstīja teju katrā profesionālās vidējās kultūrizglītības iestādē. Un ceturtkārt, absolvents var strādāt darbu, kas ir tālu no nozares, un tas var notikt dažādu praktisku vai ārēju apstākļu dēļ. Eksperti rosina skatīties uz darbu "nozarē" plašāk, novērtējot arī pozitīvos efektus no kultūrizglītības prasmju pārneses uz citām nozarēm. Lai gan instrumenti šādas pārneses devuma mērīšanai vēl ir jāveido, tas ir laika un intelektuālo resursu jautājums.

Grafiks 38. Profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu absolventu viedoklis: Pamatdarba saistība ar iegūto kultūrizglītības kvalifikāciju (%)

Datu avots: profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu absolventu aptauja 2018. gada septembrī. Bāze: aptaujātie profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu absolventi, kas ir nodarbināti un ir snieguši konkrētu atbildi, n=98.

Kā norāda vairāki profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu direktori, **mūziķiem** ir iespējas iekļauties darba tirgū līdztekus mācībām pat agrāk nekā citu programmu audzēkņiem. Turklāt iekļauties darba tirgū var dažādos līmeņos – spēlējot kādā klubā (tiek pieminēti pianisti, džeza mūziķi), vai (pēdējosursos) orķestrī, atsevišķos projektos kā solisti, kā kormeistariem koros. Tiek norādīts, ka daudzos gadījumos, atrodot piemērotu darbu, audzēknis var izvēlēties turpināt augstākā līmeņa studijas tikai pēc gada vai diviem.

Kā liecina profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu direktori, **mākslā un dizainā** vecākajosursos daudzi izglītojamie jau paralēli strādā (piemēram, reklāmā), taču augstāk kvalificēts darbs pieejams tad, ja studē augstskolā. Lai gan tas sniedz vērtīgu pieredzi, mācību savienošana ar darbu īpaši netiek atbalstīta no izglītības iestādes puses, jo šādi mazinās laiks un enerģija, ko var atvēlēt mācībām.

Komentārus **par darba gaitām pēc profesionālās vidējās kultūrizglītības līmeņa** snieguši visu profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu vadītāji.

Mūzika. Kā norāda informanti, *“mūzikā neko neatrast nav iespējams”*, jo iemācīta disciplīna, komandas darbs u.c. iespējamās trajektorijas ir ļoti dažādas – sākot ar spēlēšanu klubos kā pastāvīgu nodarbi un beidzot ar īslaicīgu strādāšanu, pelnot līdzekļus specialitātes studijām ārvalstīs. Liels pieprasījums ir pēc koncertmeistariem, arī diriģentiem (amatiermākslas kolektīvos). Tiek atzīmēts, ka pašvaldības mēdz aicināt diriģentus pie sevis jau uzreiz pēc mācībām profesionālās vidējās kultūrizglītības iestādē vai to laikā. Tomēr mūziķu profesionālās vidējās kultūrizglītības līmeņa kvalifikācija sniedz visai ierobežotas iespējas, tieši tāpēc vairākums izvēlas turpmākas studijas.

Pretrunīgs ir jautājums par profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu absolventu darbu kā **pedagogiem** – daļa profesionāļu aizstāv viedokli, ka, pirms strādāt par pedagogu, nepieciešams paplašināt pieredzi, mācoties pie citiem pedagogiem citā mācību iestādē. Savukārt citi eksperti uzskata, ka sākt strādāt kā pedagogam praktiski uzreiz pēc profesionālās vidējās kultūrizglītības iestādes absolvēšanas ir pilnīgi adekvāts ceļš un šādi var strādāt augstā kvalitātē. Katrā ziņā, pieprasījums pēc šāda risinājuma ir ievērojams.

Deja. PIKC "Nacionālā Mākslu vidusskola" Rīgas Horeogrāfijas vidusskolas specifika ir tāda, ka pabeidzot vidusskolu, audzēknis ir baletdejojotājs, taču vienīgais valsts darba devējs ir Latvijas Nacionālā opera un balets, kur ir striktas prasības attiecībā uz fiziskajiem dotumiem; ne katru gadu piedāvājums sader ar pieprasījumu. Līdz ar to šis ceļš ir ļoti ilgstošs, fiziski smags un tā iznākums ir tikai starpposms, jo baletdejojotāja profesionālais mūžs ir ierobežots. Tāpēc absolventi turpmāk apgūst vēl kādu izglītību. Informanti rosina arī domāt par **laikmetīgās dejas specializācijas** izveidi.

Dizains. Tieši dizaina specialitāšu absolventiem raksturīgi – teju pusei – nevis turpināt izglītību, bet sākt strādāt, arī veidot savus uzņēmumus. Kā novērojuši profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu informanti, ja absolventam ir labi darba piedāvājumi, tad tālāko izglītību atliek uz vēlāku laiku, lai gan izglītības iestāde rosina mācīties tālāk. Tomēr profesionālās vidējās kultūrizglītības iegūstamā kvalifikācija ļauj iekļauties darba tirgū ļoti plašā nozaru spektrā, kļūt par uzņēmēju, veikt individuālo darbību, tāpēc, pēc informantu sniegtās informācijas, daudzi profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu absolventi izvēlas šo ceļu, vismaz pirmajos gados pēc absolvēšanas.

Darba tirgus pieprasījums

Ikgadējā KM dotācijas pieprasījumā profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu vadītāji cenšas prognozēt uzņemamo audzēkņu skaitu specialitātēs. Tomēr šajā jautājumā profesionālās vidējās kultūrizglītības iestādes drīzāk vadās pēc iepriekšējo gadu pieredzes, nevis kādiem citiem apsvērumiem. Informanti izteikuši dažādas pārdomas par nozarei vajadzīgā **speciālistu skaita** noteikšanu.

Daži pauž šaubas, vai nepieciešams lielāks (mūziķu) skaits, nekā absolvē pašlaik – jo problēma ir ar konkrētu mūzikas instrumentu specializācijām (piemēram, fagots, oboja, mežrags), kas ir *"grūti un nepopulāri tieši vecāku vidū, darbs būtu jāsāk ar viņiem"*.

Citi norāda, ka viņiem kā vadītājiem nav pieejamas ziņas no nozares, ka gaidīts tiek kāds konkrēts speciālistu skaits, vēl citi uzsver, ka pirmajā klasē profesionālās ievirzes kultūrizglītības līmenī vēl nav iespējams pateikt, kādi speciālisti trūks pēc 12–17 gadiem, līdz ar to profesionālās vidējās kultūrizglītības līmenī izglītība tiek vienkārši turpināta. Tiek norādīts, ka pēc 10 un vairāk gadiem kultūrizglītības nozarē būs tādas specialitātes, kuras pašlaik pat nepastāv. Šādam apgalvojumam ļauj vismaz daļēji piekrist pētījuma 1. kārtas dati.

Virkne vadītāju uzsvēruši, ka *"nevajag ražot tikai profesionāļus, bet gan veidot labāku sabiedrību"*, jo mūzikas un mākslas izglītība dod *"augstas kvalitātes startu jebkurai dzīves jomai"*. Šādā vai citā formā uzskats par kultūrizglītības augsto pievienoto vērtību izskanējis teju katrā intervijā.

Kamēr nozarē nav vienošanās par to, vai nepieciešamo speciālistu skaitu iespējams un nepieciešams noteikt, balstoties uz šodienas situāciju un ņemot vērā audzēkņu skaita neprognozējamību (cik daudziem būs talants noteiktā jomā), kā arī ārējo apstākļu ietekmi (cik daudzi emigrēs, mainīs domas, utt.), un ievērojamo spektru ar iegūtās kvalifikācijas pielietojuma veidiem, konkrēta pasūtījuma skaitļu noteikšanas formulas vietā var ieteikt sekojošo: monitorēt audzēkņu skaitu, mācību pārtraukšanas un kvalifikācijas eksāmena rādītājus, aizvien stiprināt saikni ar darba tirgu un iegūstamo kompetenču spektru un reaģēt uz būtiskām izmaiņām nozaru pieprasījuma un audzēkņu sagatavošanas dinamikā.

AUGSTĀKĀS KULTŪRIZGLĪTĪBAS RAKSTUROJUMS

Šajā nodaļā apkopoti un analizēti dati par KM dibinātajām augstskolām, tomēr jāņem vērā, ka kultūrizglītības programmas augstākās izglītības līmenī īsteno arī citas augstskolas. Piemēram, Alberta koledža īsteno programmu "Izklaides industrijas vadība un producēšana" (41345), Ekonomikas un kultūras augstskola īsteno programmu "Izklaides un atpūtas industrijas vadība" (41345), mūzikas skolotājus sagatavo arī Liepājas Universitātē (42141) un Daugavpils Universitātē (42212), aktiermākslu var apgūt arī Liepājas Universitātē (43212) u.tml. Sekojoši – lai gan KM dibinātās iestādes ir būtiskākie kultūrizglītības nodrošinātāji, jāņem vērā, ka atsevišķās kvalifikācijās ir pieejamas arī alternatīvas citās augstākās izglītības institūcijās.

Pieejamība

Augstākās izglītības jomā darbojas trīs KM pakļautības izglītības iestādes: JVLMA, LKuA un tās struktūrvienība LKK, LMāA. Šajā augstskolās izglītības programmas tiek īstenotas Rīgā; LMāA ir arī filiāle Latgalē, Rēzeknē.

Tabula 30. Kultūrizglītības augstskolu īstenotās izglītības programmas

Datu avots: IZM Statistika par augstāko izglītību.

Apzīmējumi izglītības iestādēm: JVLMA – J. Vītola Latvijas Mūzikas akadēmija, LKuA – Latvijas Kultūras akadēmija, LKuA LKK – Latvijas Kultūras akadēmijas Latvijas Kultūras koledža, LMāA – Latvijas Mākslas akadēmija.

Apzīmējumi studiju programmu veidam:

41 – 1. līmeņa profesionālā augstākā (koledžas) izglītība (4. līmeņa profesionālā kvalifikācija), īstenojama pēc vispārējās vai profesionālās vidējās izglītības ieguves. Studiju ilgums pilna laika studijās 2–3 gadi.

42 – 2. līmeņa profesionālā augstākā izglītība (5. līmeņa profesionālā kvalifikācija un profesionālā bakalaura grāds) vai 2. līmeņa profesionālā augstākā izglītība (5. līmeņa profesionālā kvalifikācija), īstenojama pēc vispārējās vai profesionālās vidējās izglītības ieguves. Studiju ilgums pilna laika studijās 4 gadi.

43 – Akadēmiskā izglītība (bakalaura grāds), īstenojama pēc vispārējās vai profesionālās vidējās izglītības ieguves. Studiju ilgums pilna laika studijās 3–4 gadi.

45 – Akadēmiskā izglītība (maģistra grāds), īstenojama pēc bakalaura vai profesionālā bakalaura grāda ieguves. Studiju ilgums pilna laika studijās 1–2 gadi. Kopējais pilna laika studiju ilgums vismaz 5 gadi.

47 – 2. līmeņa profesionālā augstākā izglītība (profesionālā maģistra grāds vai 5. līmeņa profesionālā kvalifikācija un profesionālā maģistra grāds), īstenojama pēc bakalaura, profesionālā bakalaura grāda vai 5. līmeņa profesionālās kvalifikācijas ieguves. Studiju ilgums pilna laika studijās vismaz 1 gads. Kopējais pilna laika studiju ilgums 5 gadi.

51 – Doktora studijas (doktora grāds), īstenojamas pēc maģistra vai profesionālā maģistra grāda ieguves vai kā turpinājums izglītības programmai ar kodu 49. Studiju ilgums pilna laika studijās 3–4 gadi.

Augstākās izglītības iestāde	Studiju programmas veids	Pamatstudijas / Augstākā līmeņa studijas	Pilna / Nepilna laika	Studiju programmas grupa	Studiju programmas nosaukums
JVLMA	42	P	PL	141	Profesionālo mūzikas priekšmetu skolotājs
JVLMA	42	P	PL	141	Vispārējās izglītības mūzikas skolotājs
JVLMA	42	P	PL	141	Mūzikas skolotājs
JVLMA	42	P	PL	141	Deju un ritmikas skolotājs
JVLMA	42	P	PL	212	Diriģēšana
JVLMA	42	P	PL	212	Horeogrāfija
JVLMA	42	P	PL	212	Instrumentālā mūzika
JVLMA	42	P	PL	212	Kompozīcija
JVLMA	42	P	PL	212	Mūzikas vēsture un teorija
JVLMA	42	P	PL	212	Skaņu režija
JVLMA	42	P	PL	212	Vokālā mūzika
JVLMA	45	A	PL	212	Mūzika
JVLMA	47	A	PL	212	Horeogrāfija
JVLMA	47	A	PL	212	Mūzika
JVLMA	47	A	PL	212	Mūzika un skatuves māksla

Augstākās izglītības iestāde	Studiju programmas veids	Pamatstudijas / Augstākā līmeņa studijas	Pilna / Nepilna laika	Studiju programmas grupa	Studiju programmas nosaukums
JVLMA	51	A	PL	212	Muzikoloģija
LKuA	43	P	PL	212	Mākslas
LKuA	43	P	PL	213	Audiovizuālā māksla
LKuA	43	P	PL	213	Laikmetīgās dejas māksla
LKuA	43	P	PL	217	Radošās industrijas
LKuA	45	A	PL	212	Mākslas
LKuA	51	A	PL	212	Mākslas
LKuA LKK	41	P	PL	212	Laikmetīgā deja
LKuA LKK	41	P	NL	322	Bibliotēkzinātne un informācija
LKuA LKK	41	P	NL	345	Mākslas institūciju pārvaldība
LKuA LKK	41	P	PL	345	Mākslas institūciju pārvaldība
LMāA	43	P	PL	211	Mākslas
LMāA	45	A	PL	211	Mākslas
LMāA	51	A	PL	211	Mākslas

Raksturosim katras augstskolas īstenoto programmu īpatnības. Lielākais programmu skaits JVLMA un LKuA ir bakalaura studiju līmenī. (LMāA visos studiju līmeņos ir viena programma. LKuA LKK ir tikai 1. līmeņa augstākās izglītības programmas.)

Vairākumam **JVLMA** bakalaura līmeņa programmu raksturīga vairāku apakšprogrammu īstenošana, piemēram, programmā "Instrumentālā mūzika" ir sešas apakšprogrammas, pārstāvētas visas instrumentu grupas, kā arī neakadēmiskās mūzikas virziens. Būtiski, ka JVLMA īsteno profesionālo mūzikas priekšmetu, kā arī dejas skolotāju sagatavošanu (kultūrizglītības sistēmai un vispārizglītojošajām skolām). Būtiski piebilst, ka arī citās apakšprogrammās studējošie iegūst tiesības strādāt par profesionālo mūzikas priekšmetu pedagogiem, jo apgūst ar pedagoģiju saistītus studiju kursus vismaz divu kredītpunktu jeb 80 stundu apjomā⁶⁸. Studijas JVLMA notiek gan par valsts budžeta līdzekļiem, gan privātu vai juridisko personu līdzekļiem.

LMāA īsteno vienu akadēmiskā bakalaura augstākās izglītības programmu "Māksla", kurai ir virkne apakšnozaru (vizuālā māksla, vizuāli-plastiskā māksla, audiovizuālā mediju māksla, dizains, mākslas zinātne; visām vēl detalizētāks iedalījums).

LMāA Latgales filiāle īsteno (kopš 1990. gada) akadēmiskās bakalaura augstākās izglītības programmas „Māksla” studijas glezniecības, grafikas, tekstilmākslas un tēlniecības apakšnozarēs⁶⁹.

Saskaņā ar LMāA sniegto informāciju, studiju ietvaros iespējams arī apgūt pedagoģijas kursu tādā apjomā, kas ļautu strādāt profesionālās kultūrizglītības sistēmā; vizuālās mākslas apakšnozarēs tas ir obligātais kurss, dizaina apakšnozarēs – izvēles kurss. Tādējādi LMāA sniedz ieguldījumu arī profesionālās kultūrizglītības sistēmas kvalitātes uzturēšanā un pilnveidē.

Studijas LMāA pašlaik notiek tikai par valsts budžeta līdzekļiem.

⁶⁸ MK noteikumi nr. 569 Noteikumi par pedagogiem nepieciešamo izglītību un profesionālo kvalifikāciju un pedagogu profesionālās kompetences pilnveides kārtību. Pieņemts: 11.09.2018. Stājas spēkā: 14.09.2018. Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/301572-noteikumi-par-pedagogiem-nepieciešamo-izglitibu-un-profesionalo-kvalifikaciju-un-pedagogu-profesionalas-kompetences-pilnveides>

⁶⁹ LMāA mājas lapa, pieejama <http://www.lma.lv/?parent=380>

LKuA bakalaura līmenī īsteno gan programmu "Mākslas" ar virkni apakšprogrammu, gan arī sākusi iet citu ceļu, veidojot studiju programmas bez apakšprogrammām – jomās, kur ir izteikti specifiskas profesijas vai nodarbinātības struktūra darba tirgū. Ne visās studiju programmās un apakšprogrammās uzņemšana notiek katru gadu, sekojot nozaru un reflektantu pieprasījuma attīstībai.

Pašlaik pedagoģijas kursu apguve LKuA programmās netiek piedāvāta. Studijas LKuA notiek gan par valsts budžeta līdzekļiem, gan privātu vai juridisko personu līdzekļiem.

Savukārt LKuA LKK īsteno trīs 1. līmeņa profesionālās augstākās izglītības programmas, divos veidos: pilna un nepilna laika studijās. LKK ir studējošie gan par valsts budžeta līdzekļiem, gan par privātu vai juridisku personu līdzekļiem.

Pieprasījums

Statistikas dati par augstskolu darbību tiek apkopoti studiju programmu līmenī, taču, kā raksturojām iepriekšējā apakšsadaļā, augstskolām ir atšķirīgas pieejas tam, kas tiek licencēts kā studiju programma. Relatīvi lielākā detalizācijas pakāpe ir JVLMA, kur statistikas dati ļauj nošķirt, vai studējošais apgūst vienu no 11 programmām. Taču arī JVLMA statistikas dati neļauj secināt, vai programmā "Instrumentālā mūzika" tiek apgūts konkrēts mūzikas instruments. Savukārt LMāA visas apakšnozares veido vienu programmu, līdz ar to statistikas dati neļauj spriest, cik daudz speciālisti tiek gatavoti konkrētā apakšnozarē. LKuA pieeja ir vidusposms starp pirmajām divām; šeit iespējams uzzināt datus par radošo industriju, laikmetīgās dejas mākslas un audiovizuālās mākslas programmu studējošajiem, savukārt studiju programmā "Mākslas" ir vairākas apakšnozares, līdz ar to no pieejamās statistikas nav iespējams uzzināt, cik studējošie apgūst, piemēram, apakšprogrammu "Dramatiskā teātra aktiera māksla". Šāda vispārīga uzskaitē būtiski ierobežo augstākās kultūrizglītības attīstības tendenču analīzi un neļauj drošticami analizēt šajā izglītības jomā notiekošās izmaiņas.

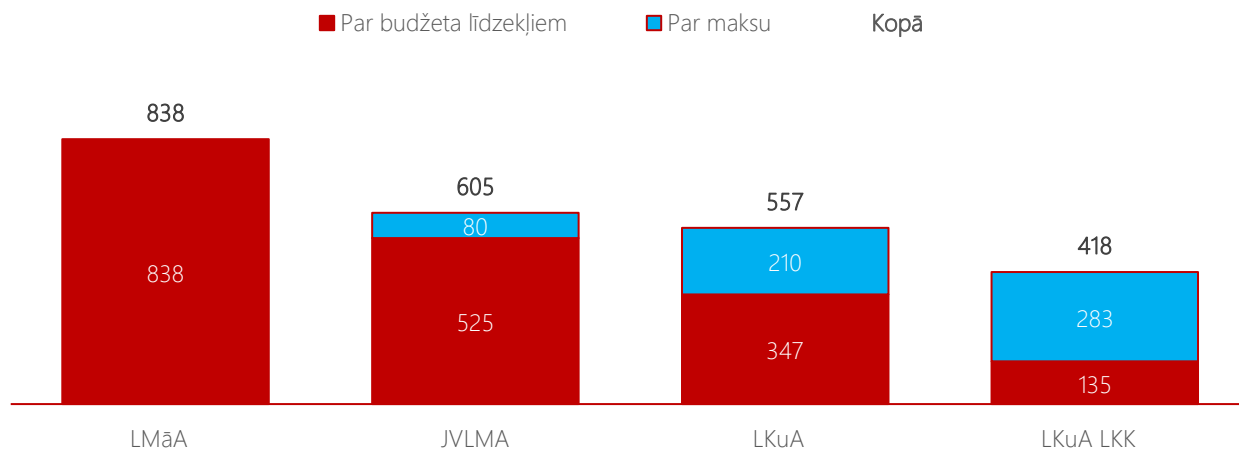
Kopējais studējošo skaits kultūrizglītības programmās trīs KM dibinātajās augstskolās 2017./2018. akadēmiskajā gadā ir **2 418**. No tiem **76% studē par valsts budžeta līdzekļiem**, bet 24% – par maksu. Par valsts budžeta līdzekļiem studējošo īpatsvars būtiski atšķiras – LMāA visi studē par budžeta līdzekļiem, JVLMA 87%, LKuA 62%, bet LKuA LKK – tikai 32%. Pēdējo 10 gadu laikā studentu skaits bijis svārstīgs, bet ar tendenci ilgtermiņā samazināties. **Laika periodā no 2007. līdz 2012. gadam kopējais studentu skaits nedaudz pieaudzis, bet pēc tam līdz 2017. gadam ikgadēji samazinājies**, kopumā samazinoties par 18%. 2017./2018. mācību gadā novērojams studentu skaita pieaugums (+6% pret iepriekšējo gadu, kas ir lielākais pieaugums pēdējo 10 gadu laikā). Analizējot datus konkrētu augstskolu detalizācijā, novērojams, ka **tikai LMāA uzrāda stabilu studentu skaita pieauguma tendenci** (+32% 2007.–2018. g.); būtisks valsts budžeta studiju vietu skaita palielinājums noticis 2011./2012. gadā, kad praktiski beigusies arī prakse piedāvāt studijas par privāto vai juridisko personu līdzekļiem. **JVLMA** studentu kopskaits bijis nedaudz svārstīgs, bet kopumā stabils. **LKuA** studentu kopskaits bijis periodiski pieaugošs un krītošs, un lai gan ilgtermiņā tas uzrāda samazinošu tendenci (–13%), to pamatā veido studējošo par privātiem vai juridisko personu līdzekļiem skaita samazinājums. **LKuA LKK** kopējais studējošo skaits ir ar izteiktu samazināšanās tendenci (–36%); arī šajā gadījumā samazinājumu veido

studējošo par privātiem vai juridisko līdzekļiem segments. Valsts budžeta finansēto studiju vietu skaits abās pēdējās augstskolās pēdējos piecos gados bijis gandrīz nemainīgs.

Grafiks 39. Studentu skaits kultūrizglītības augstskolās (2017./2018. m. g.)

Datu avots: IZM Statistika par augstāko izglītību.

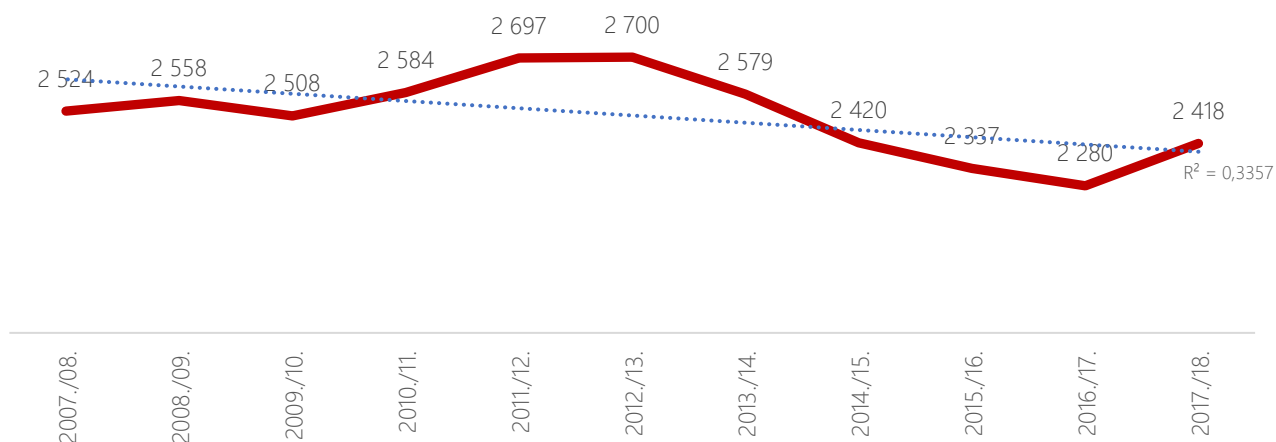
Apzīmējumi izglītības iestādēm: JVLMA – J. Vītola Latvijas Mūzikas akadēmija, LKuA – Latvijas Kultūras akadēmija, LKuA LKK – Latvijas Kultūras akadēmijas Latvijas Kultūras koledža, LMāA – Latvijas Mākslas akadēmija.

Grafiks 40. Studentu kopskaita izmaiņas kultūrizglītības augstskolās 2007.–2017. g.

Datu avots: IZM Statistika par augstāko izglītību, pētījuma autoru aprēķini.

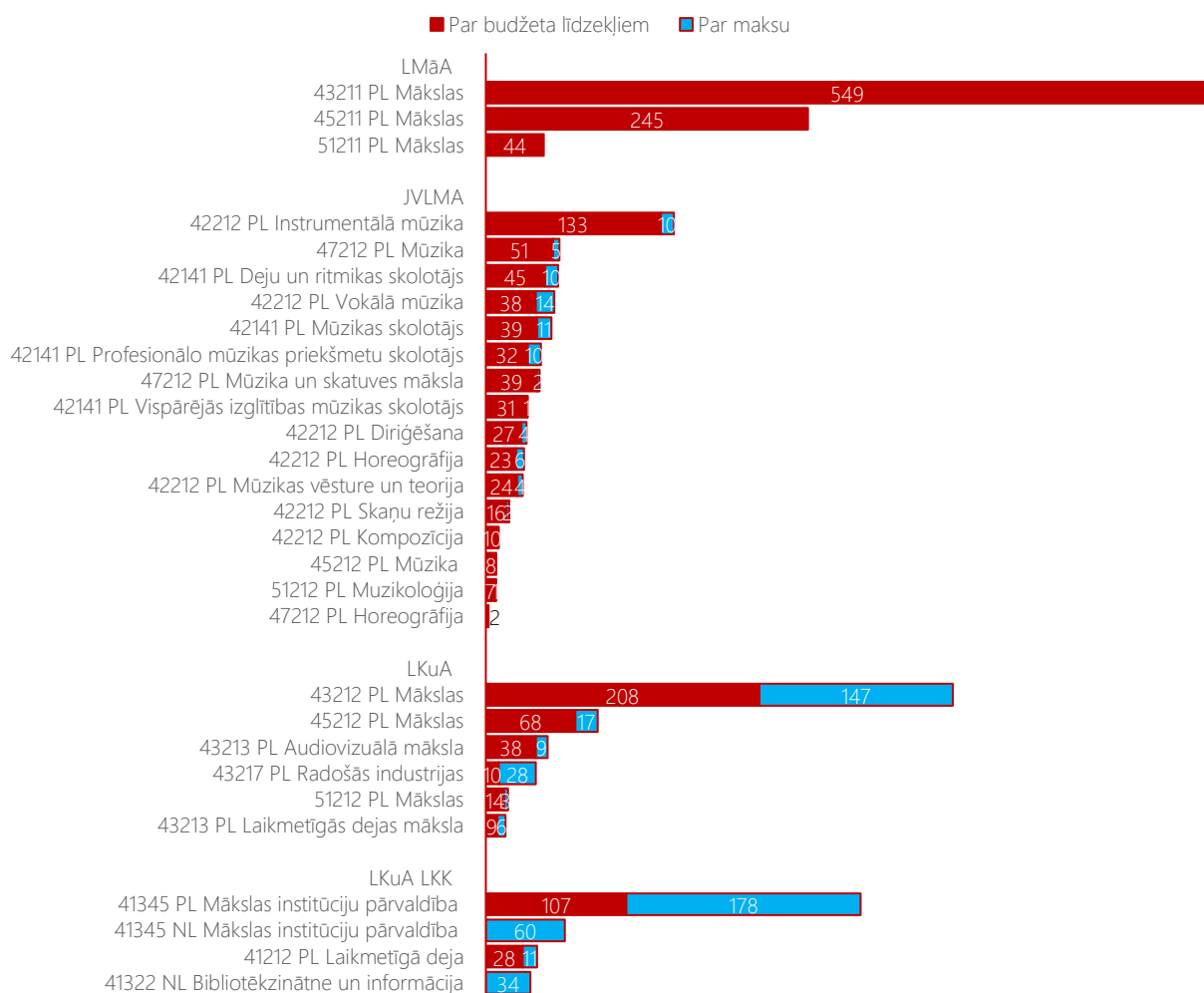
Apzīmējumi izglītības iestādēm: JVLMA – J. Vītola Latvijas Mūzikas akadēmija, LKuA – Latvijas Kultūras akadēmija, LKuA LKK – Latvijas Kultūras akadēmijas Latvijas Kultūras koledža, LMāA – Latvijas Mākslas akadēmija.

Grafiks 41. Studentu skaits kultūrizglītības augstskolās dalījumā pa izglītības programmām (2017./2018. m.g.)

Datu avots: IZM Statistika par augstāko izglītību.

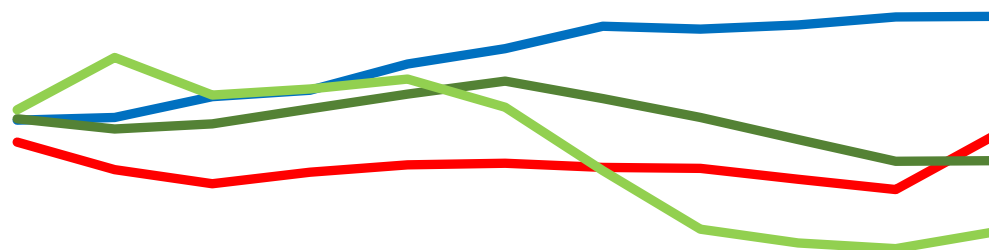
Apzīmējumi izglītības iestādēm: JVLMA – J. Vitola Latvijas Mūzikas akadēmija, LKuA – Latvijas Kultūras akadēmija, LKuA LKK – Latvijas Kultūras akadēmijas Latvijas Kultūras koledža, LMāA – Latvijas Mākslas akadēmija.

Grafiks 42. Studentu (par budžeta līdzekļiem un par maksu) skaita izmaiņas kultūrizglītības augstskolās 2007.–2017. g.

Datu avots: IZM Statistika par augstāko izglītību, pētījuma autoru aprēķini.

Apzīmējumi izglītības iestādēm: JVLMA – J. Vitola Latvijas Mūzikas akadēmija, LKuA – Latvijas Kultūras akadēmija, LKuA LKK – Latvijas Kultūras akadēmijas Latvijas Kultūras koledža, LMāA – Latvijas Mākslas akadēmija.

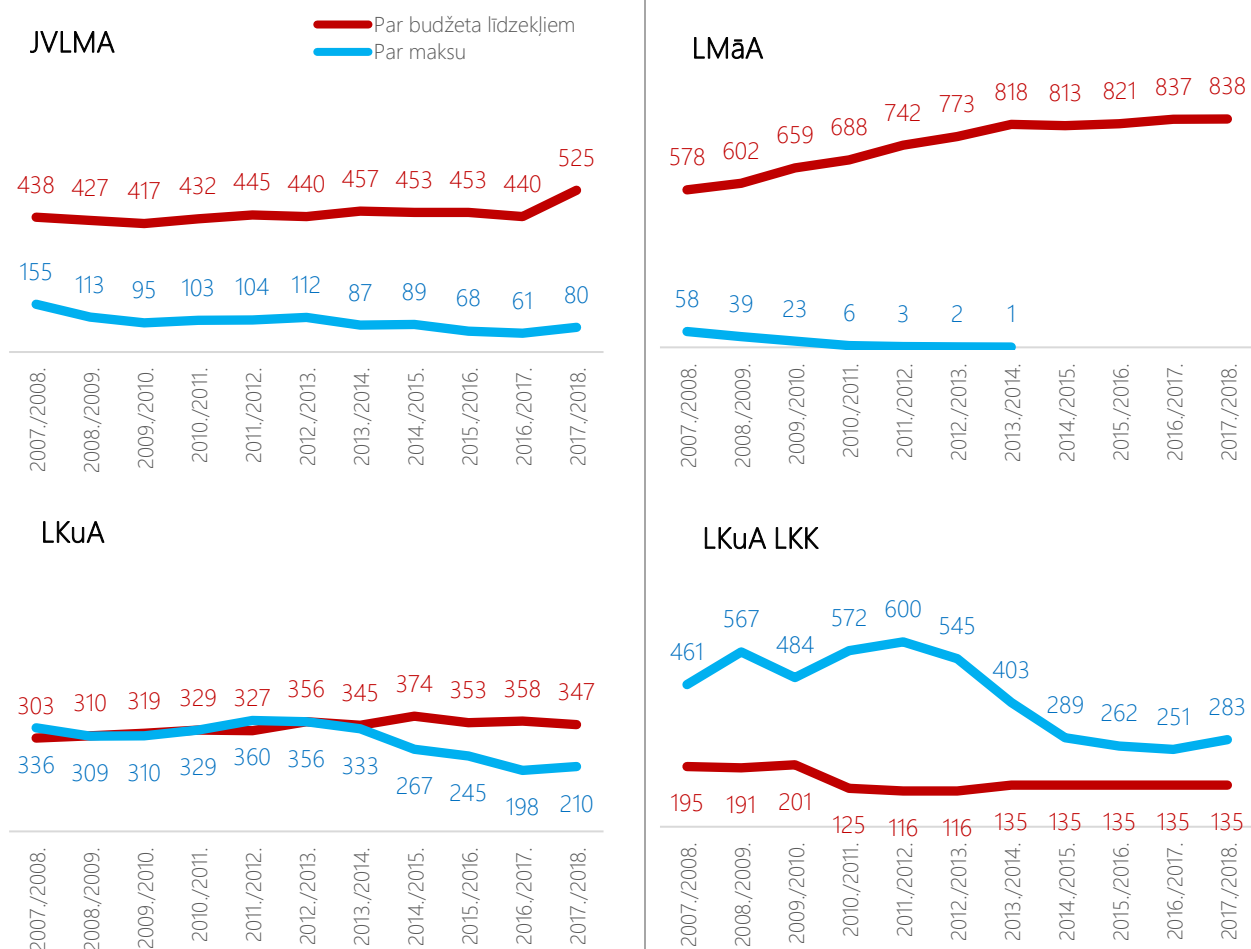

	2007./08.	2008./09.	2009./10.	2010./11.	2011./12.	2012./13.	2013./14.	2014./15.	2015./16.	2016./17.	2017./18.
LMāA	636	641	682	694	745	775	819	813	821	837	838
JVLMA	593	540	512	535	549	552	544	542	521	501	605
LKuA	639	619	629	658	687	712	678	641	598	556	557
LKuA LKK	656	758	685	697	716	661	538	424	397	386	418

Grafiks 43. Studentu skaita izmaiņas kultūrizglītības augstskolās budžeta līdzekļu un maksas vietu dalījumā 2007.–2017. g.

Datu avots: IZM Statistika par augstāko izglītību, pētījuma autoru aprēķini.

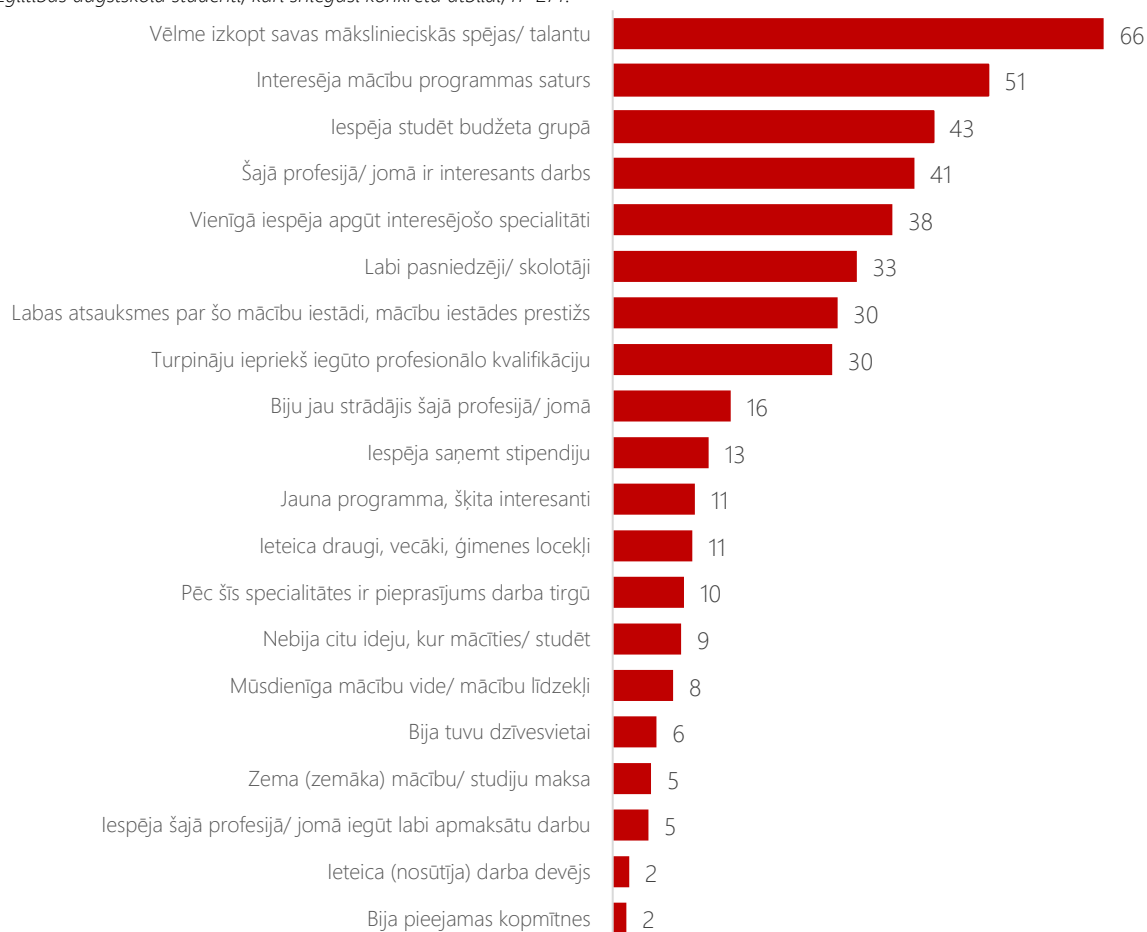
Apzīmējumi izglītības iestādēm: JVLMA – J. Vītola Latvijas Mūzikas akadēmija, LKuA – Latvijas Kultūras akadēmija, LKuA LKK – Latvijas Kultūras akadēmijas Latvijas Kultūras koledža, LMāA – Latvijas Mākslas akadēmija.

Kā būtiskāko iemeslu, kādēļ studenti izvēlējušies studēt konkrēto kultūrizglītības programmu, 66% gadījumu tiek minēta vēlme izkopt savas mākslinieciskās spējas un talantus. Tāpat salīdzinoši bieži kā iemesli konkrētās programmas un izglītības iestādes izvēlei tiek norādīti tādi iemesli kā interesants mācību programmas saturs (51%), iespēja studēt budžeta grupā (43%), potenciāli interesants darbs konkrētajā jomā (41%). Aptuveni katrs trešais students kā iemeslus norāda: labi pasniedzēji, labas atsauksmes par mācību iestādi, mācību iestādes prestižs. 30% norāda, ka ir turpinājuši studijas savā iepriekš iegūtajā profesionālajā kvalifikācijā. Tāpat kā profesionālās vidējās izglītības līmenī, arī augstākajā kultūrizglītībā iesaistītie savu izglītību nesaista ar tās konkurētspēju darba tirgū un/vai iespējām iegūt labi apmaksātu darbu – šādus apsvērumus norāda mazāk nekā katrs desmitais aptaujātais.

Grafiks 44. Kultūrizglītības augstskolās studējošo viedoklis: lemesli, kādēļ izvēlējas apgūt konkrēto izglītību (%)

Datu avots: kultūrizglītības augstskolu studentu aptauja 2018. gada septembrī. Bāze: aptaujātie kultūrizglītības augstskolu studenti, kuri snieguši konkrētu atbildi, n=271.

Visu KM pakļautības augstskolu programmu iestājpārbaudījumos ir konkurss (atšķiras gan studējošo interese par konkrētām apakšprogrammām vai specializācijām programmās), īpašu interesi var izraisīt jaunas studiju programmas.

JVLMA, saskaņā ar informantu sniegtajiem datiem, 2018./2019. studiju gadā bakalaura studiju līmenī lielākais konkurss bija programmās "Vokālā mūzika", kā arī programmas "Mūzika un skatuves māksla" apakšprogrammā "Skaņu režija", un programmā "Mūzikas vēsture un teorija". Tomēr tiek paustas bažas par intereses samazinājumu atsevišķu instrumentu spēlē: arfa, fagots, klavieres, kā arī muzikologijā. Iemesli tiek meklēji gan subjektīvos faktoros (neredzot sevī solista potenciālu, izvēlas ko citu), gan ar institūciju saistītos (piemēram, konkurence ar tuvāko kaimiņvalstu izglītības iestādēm). Profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu direktori intervijās apstiprina, ka daļa absolventu patiesi izvēlas studijas ārvalstīs.

LMāA 2018./2019. studiju gadā atzīmē 5–10% reflektantu skaita palielinājumu visās apakšnozarēs. Tiek piedāvāta jauna specializācija – kuratoru sagatavošana, kas saskaņā ar Pētījuma 1. kārtas datiem ir nozarē aktuāla vajadzība. Saskaņā ar informantu teikto, profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu absolventi izvēlas arī studijas ārvalstīs.

LKuA 2018./2019. studiju gadā atzīmē ļoti augstu iestājpārbaudījumu konkursa līmeni apakšprogrammā “Dramatiskā teātra aktiera māksla” un programmā “Radošās industrijas” (īstenota kopā ar Rīgas Tehnisko universitāti). Komentēt potenciālo reflektantu došanos studēt ārvalstīs nav iespējas, jo gandrīz nepastāv tieša programmu pēctecības saikne ar profesionālās vidējās kultūrizglītības līmeni.

Saskaņā ar augstskolu sniegto informāciju, visas veic mērķtiecīgus pasākumus talantīgu reflektantu piesaistei. Tas notiek vairākos veidos: mācībspēkiem darbojoties akreditācijas un kvalifikācijas eksāmenu komisijās, veidojot īpašus sadarbības līgumus ar konkrētām profesionālās kultūrizglītības iestādēm; virkne mācībspēku strādā gan augstskolā, gan profesionālās vidējās izglītības iestādēs; tiek izmantots arī absolventu tīkls. Kā norāda JVLMA un LMāA, kuru saiknes ar kultūrizglītības sistēmu ir tiešākas (jo tās piedāvā turpināt apgūt specialitātes, kas vismaz daļēji pastāv jau iepriekšējā kultūrizglītības līmenī), nozarēs ir zināmi visi pedagogi, kas strādā profesionālās vidējās kultūrizglītības iestādēs, un saikņu uzturēšana ir ierasta prakse. Vienlaikus, daži informanti norādījuši, ka šis resurss vēl nav pilnībā izmantots, un mērķtiecīga potenciālo reflektantu motivēšana no augstskolas mācībspēku puses varētu notikt arī vairāk. LKuA reflektantu piesaistes veidi ir atšķirīgi, uzsvars tiek likts uz Latvijas skolas aptverošo “Kultūras kanona” konkursu, dalību izglītības nozares izstādēs, komunikāciju sociālajos tīklos, kultūras pasākumu veidošanas tradīciju, iesaistoties studējošajiem, u.c.

Lai reflektanti var iepazīties ar piedāvājumu, visas augstskolas veido informācijas dienas, arī citus pasākumus. Piemēram, LKuA ir Mūzu diena (atvērtās nodarbības bakalaura studiju interesentiem) un Akadēmijas vēstneši Latvijas skolās⁷⁰. Savukārt LMāA īpašā darba forma ir trīsgadīgie sagatavošanas kursi, kurus var sākt apmeklēt jau no 10. klases⁷¹. JVLMA ir daudzveidīgs ārvalstu mūzikas un dejas meistarklašu piedāvājums, kuru augsti novērtē profesionālo vidusskolu audzēkņi.

Kā rāda pētījuma dati, priekšstats par vērtīgu programmas saturu ir otrs biežākais izvēli motivējošais apstāklis. Līdz ar to ir nozīmīgi, lai programma sniedz cerēto, vai sniedz iespējas izveidot relatīvi individuālu programmu, pielāgotu studējošā interesēm un nākotnes redzējumam (sīkāk par šo apakšsadaļā “Saikne ar darba tirgu”).

Taču studiju procesā var mainīties ar studijām nesaistīti apstākļi vai arī izvēlēta specialitāte tomēr nešķiet īstā, un studijas tiek pārtrauktas. Saskaņā ar augstskolu sniegto informāciju, studējošajiem tiek piedāvāta iespēja paņemt studiju pārtraukumu, pēc kura daļa atsāk studijas. Studiju pārtraukšanas tendence kultūrizglītības augstskolās kopumā ir krītoša. Iemeslus saista gan ar budžeta vietas zaudēšanu (rotācijas procesā), tur, kur vienlaikus ir arī studijas par maksu; ar izvēli studēt ārvalstīs, mainīt nozari u.c. Rādītāji ir izteikti atšķirīgi dažādās apakšprogrammās. Piemēram, LKuA gadījumā studijas izteikti reti pārtrauc studējošie no apakšprogrammām “Dramatiskā teātra aktiera māksla” un “Laikmetīgās dejas māksla”, taču mēdz pārtraukt citās apakšprogrammās.

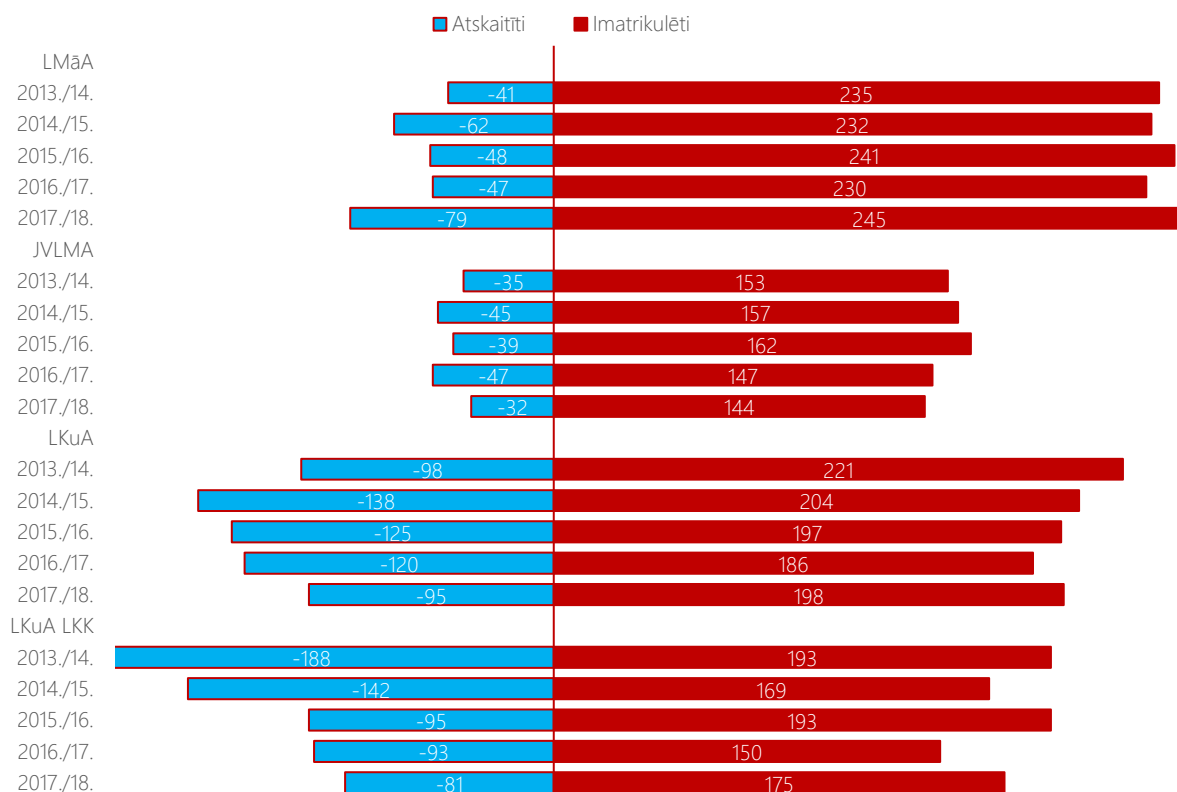
⁷⁰ Informācija no LKuA mājas lapas, pieejama <https://lka.edu.lv/lv/gribu-studet-akademija/informativie-pasakumi-studiju-interesentiem/>

⁷¹ Informācija no LMāA mājas lapas, pieejama <http://www.lma.lv/?parent=806>

Grafiks 45. Konkrētajā gadā imatrikulēto un atskaitīto studentu skaits kultūrizglītības augstskolās 2013.–2017. g.

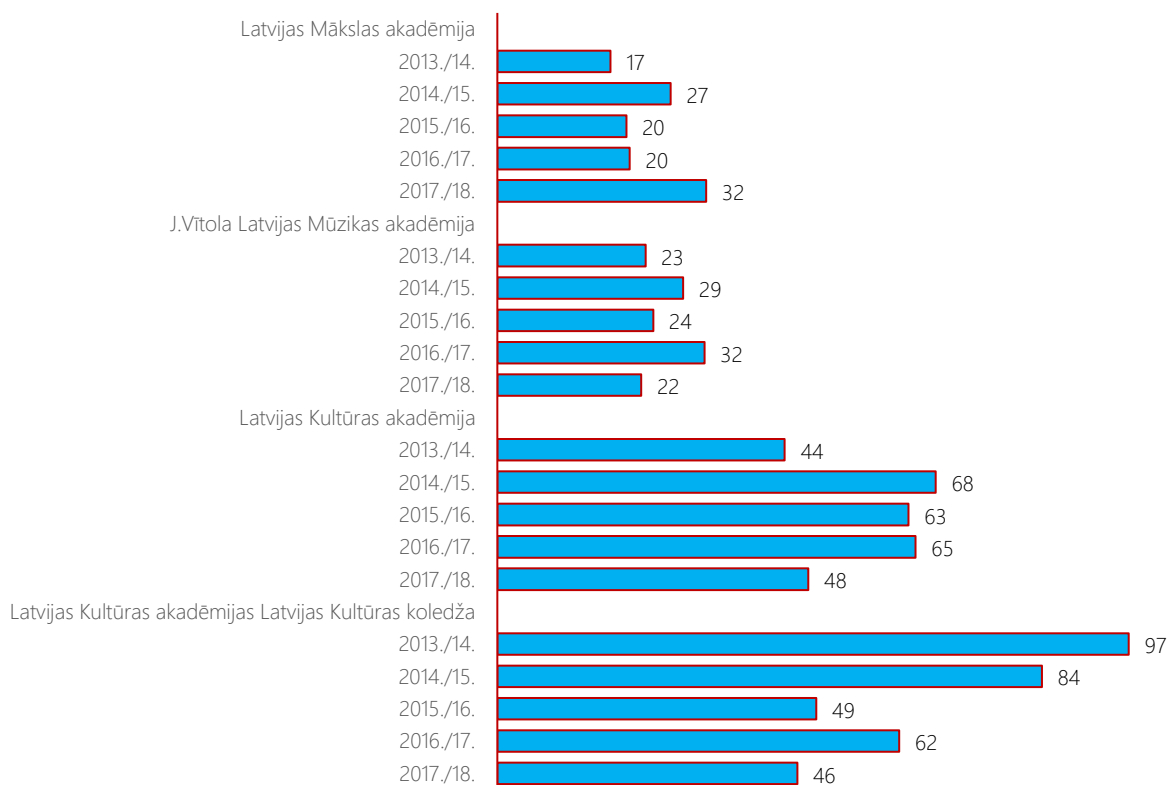
Datu avots: IZM Statistika par augstāko izglītību, pētījuma autoru aprēķini.

Apzīmējumi izglītības iestādēm: JVLMA – J. Vitola Latvijas Mūzikas akadēmija, LKuA – Latvijas Kultūras akadēmija, LKuA LKK – Latvijas Kultūras akadēmijas Latvijas Kultūras koledža, LMāA – Latvijas Mākslas akadēmija.

Grafiks 46. Konkrētajā gadā atskaitīto studentu īpatsvars (%) imatrikulēto studentu skaitā kultūrizglītības augstskolās

Datu avots: IZM Statistika par augstāko izglītību, pētījuma autoru aprēķini.

Analizējot un vērtējot atskaitīto studentu datus, jāņem vērā, ka pārskata dati par eksmatrikulētajiem studējošajiem ietver gan tos, kas paši pārtrauc studijas, gan tos, kas tiek atskaitīti nesekmīguma dēļ; tie ietver arī datus par studējošajiem par maksu, kas LKuA un LKuA LKK gadījumā ir ievērojami lielāks segments, nekā divās pārējās augstskolās. Kā jau pieminēts, studiju pārtraukšanas iemesli var būt saistīti gan ar nozares maiņu, gan ar izvēli studēt vai strādāt ārzemēs, gan ar ārējiem un personīgiem faktoriem.

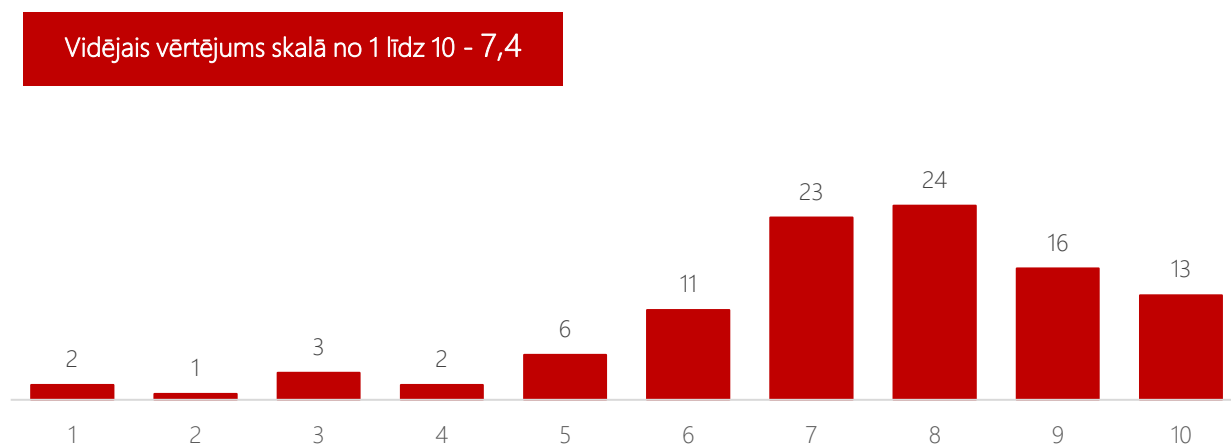
Kvalitāte

Kultūrizglītības augstskolu studenti **apmierinātību ar studijām** konkrētajā iestādē **vērtē vidēji augstu – 10 punktu skalā vidējais vērtējums ir 7,4 punkti**. 53% aptaujāto studentu apmierinātību novērtē ar 8–10 punktiem 10 punktu skalā, un 23% ar 7 punktiem. Tai pat laikā salīdzinoši liels ir arī to īpatsvars, kuri bijuši kritiskāki – 17% sniedz vērtējumu 5–6 punkti, bet 8% pat zemāk (kopumā 24% ir snieguši novērtējumu 6 punkti vai zemāk). Absolūtais vairākums studentu ir apmierināti ar tādiem studiju aspektiem kā **pasniedzēju darbs, kvalifikācija** (88% pozitīvu vērtējumu), **iespējas piedalīties dažādos projektos, projekta veida darbos** (86%). Izteikti pozitīvi novērtēti arī tādi aspekti kā: mācību/ studiju vide, telpas (76%), iespējas pēc tam turpināt izglītību savā specialitātē (75%), prakses iespējas mācību/ studiju laikā (75%). Salīdzinoši zemāk novērtēti tādi aspekti kā iespējas pašam attīstīt savu uzņēmējdarbību (50%) un iegūstamās izglītības konkurētspēja darba tirgū ES (55%), tomēr arī tajos pozitīvus vērtējumus sniedz vairāk nekā puse studentu. Jāpiebilst, ka nodarbinātības un darba tirgus aspektus augstāko kultūrizglītību iegūstošie vērtējuši tikai nedaudz pozitīvāk nekā profesionālo vidējo izglītību iegūstošie.

Grafiks 47. Kultūrizglītības augstskolās studējošo viedoklis: Apmierinātība ar studijām (%)

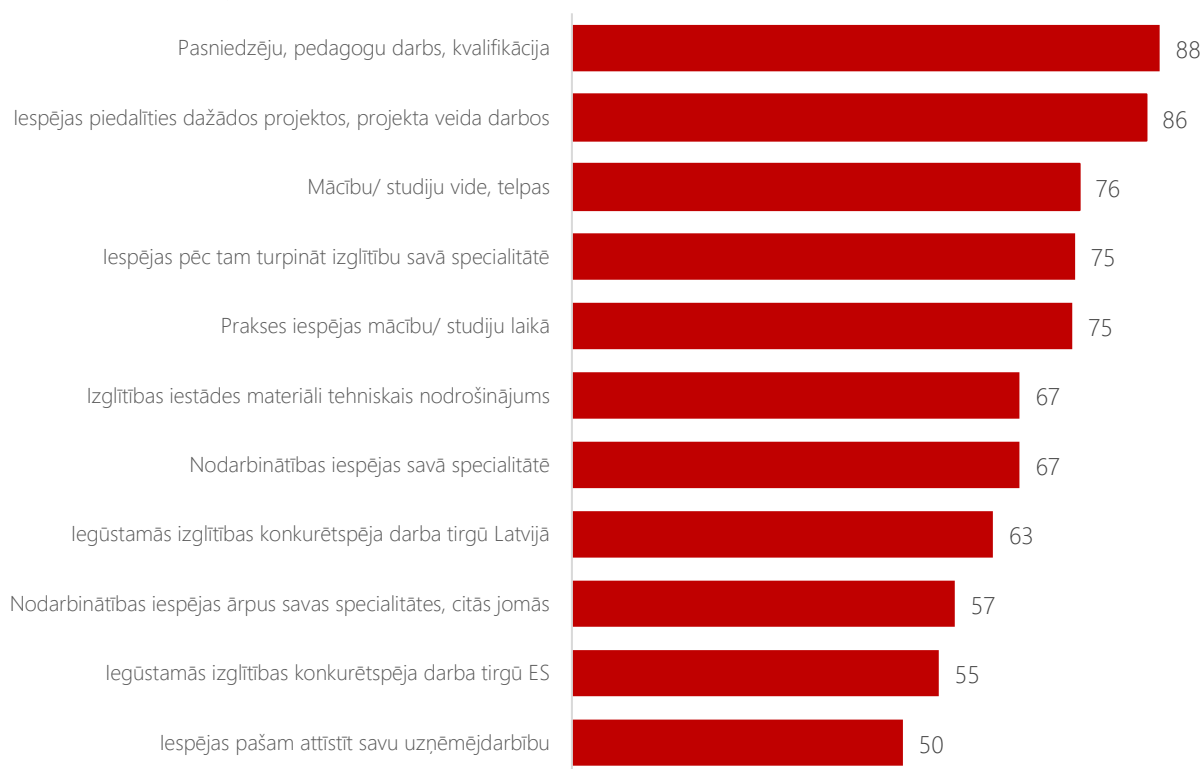
Datu avots: kultūrizglītības augstskolu studentu aptauja 2018. gada septembrī. Bāze:

aptaujātie kultūrizglītības augstskolu studenti, kuri snieguši konkrētu atbildi, n=271.

Grafiks 48. Kultūrizglītības augstskolās studējošo viedoklis: Izglītības novērtējums (%)

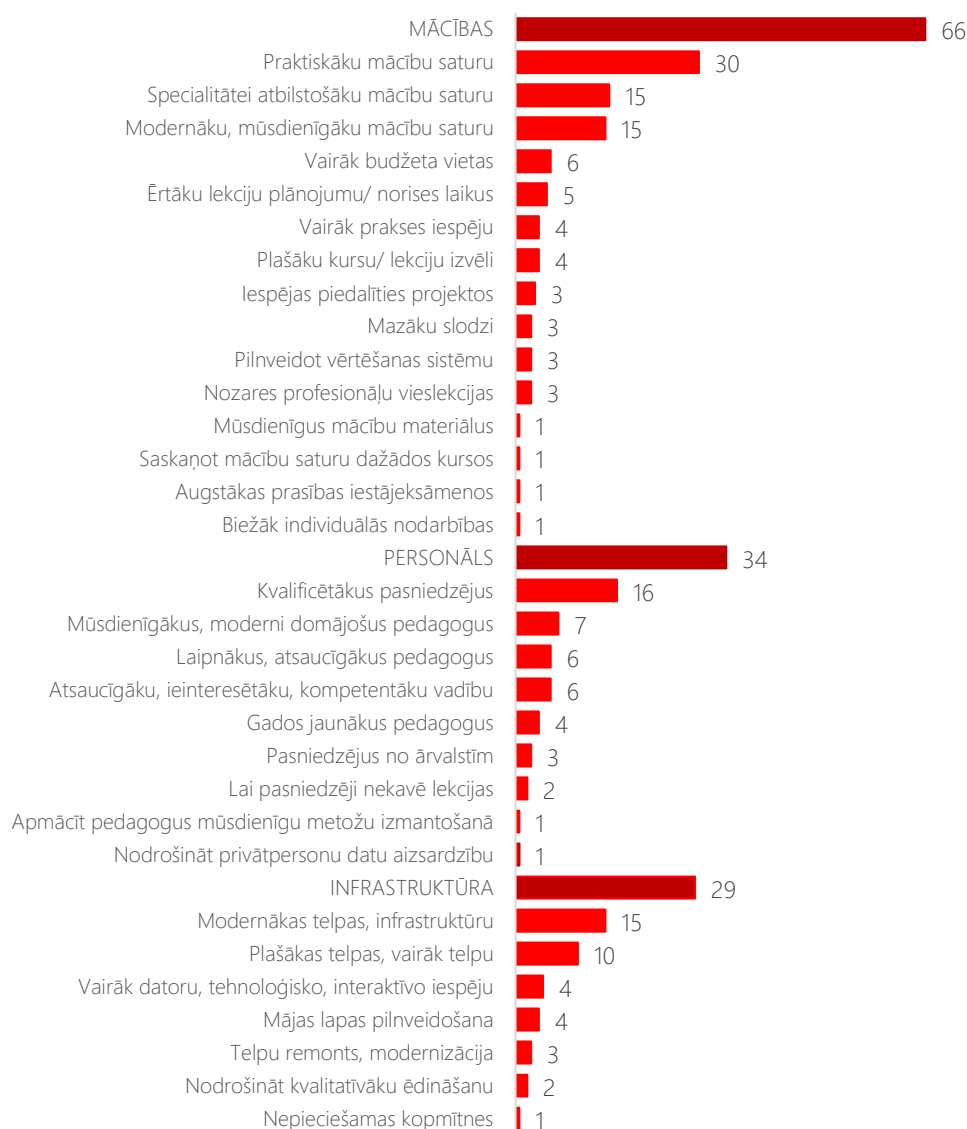
Datu avots: kultūrizglītības augstskolu studentu aptauja 2018. gada septembrī. Bāze: aptaujātie kultūrizglītības augstskolu studenti, kuri snieguši konkrētu atbildi, n=252.

Lai gan lielākā daļa audzēkņu ir izteikti apmierināti ar savu iegūstamo izglītību, aptuveni 2/3 ir arī novērtējuši, ka viņu izglītības iestādē būtu veicami kādi uzlabojumi. **Visbiežāk vēlamie pilnveidojumi attiecas uz mācību procesu un saturu (66%), kā arī personālu (34%).** Savukārt 29% ir ieteikuši pilnveidojumus, kas attiecas uz infrastruktūru. **Salīdzinoši biežāk ticis norādīts uz tādiem vēlamiem uzlabojumiem kā: praktiskāku mācību saturu (30%), kvalificētākus pasniedzējus (16%), specialitātei atbilstošāku mācību saturu (15%), modernāku, mūsdienīgāku mācību saturu (15%), modernākas telpas, infrastruktūru (15%).** Kopumā novērojams, ka daļai studentu ir bažas par to, vai studiju saturs ir pietiekami praktisks.

Grafiks 49. Studentu viedoklis: Izglītības iestādē nepieciešamie pilnveidojumi (%)

Datu avots: kultūrizglītības augstskolu studentu aptauja 2018. gada septembrī. Bāze: aptaujātie kultūrizglītības studenti, kuri snieguši konkrētu atbildi, n=158.

Augstskolas reaģē uz aktuālajām vajadzībām nozarēs, plāno attīstīt savu pievilcīgumu studējošajiem ar dažādu ES fondu atbalstītu projektu palīdzību. Kopš 2018. gada sākuma visas trīs augstskolas izstrādājušas jaunus daudzgadu projektus gan ārvalstu viespasniedzēju piesaistei un vietējā akadēmiskā personāla attīstībai, gan ciešākai studiju saiknei ar praksi, gan pārvaldības un kvalitātes vadības uzlabojumiem, gan arī veido virkni kopīgu studiju programmu, kas ir reakcija uz nozares vajadzībām (sīkāk nākamajā sadaļā).

Pēctecība

Šajā sadaļā raksturojam augstākās izglītības saikni ar iepriekšējo izglītības līmeni (izglītojamo iepriekšējās izglītības iestādes, iegūtās izglītības vērtējums, reflektantu pašvērtējums par iepriekš iegūto izglītību).

Analizējot intervijās pausto un pieejamos datus, jāatzīmē, ka relatīvi precīzāku pēctecības saikni ar iepriekšējo izglītības līmeni iespējams noteikt LMāA un JVLMA gadījumā, ja reflektants absolvējis profesionālās vidējās izglītības iestādi. Saikne ar profesionālās ievirzes kultūrizglītības līmeni ne vienmēr ir konstatējama.

LKuA gadījumā ar kultūrizglītības pēctecību saistītie dati tiek iegūti par profesionālās vidējās izglītības iestādes absolvējušiem reflektantiem (taču tā kā pēctecības saikne nav tik tieša, iepriekšējā līmeņa izglītība daudz biežāk ir vispārizglītojošā vidusskola). Savukārt attiecībā uz profesionālās ievirzes izglītību datu sniegšana ir paša reflektanta ziņā (uzrādot apliecinājošu dokumentu). Līdz ar to LKuA gadījumā dati raksturo reflektantus, kas absolvējuši profesionālās vidējās kultūrizglītības iestādes un paši izvēlējušies norādīt arī savu profesionālās ievirzes izglītības iestādi. 2018./2019. studiju gadā uz saikni ar profesionālās kultūrizglītības sistēmu norādījuši ap 30% LKuA reflektantu. Jāatzīmē, ka to vidū ir arī četri PIKC "Rīgas Dizaina un mākslas vidusskola" absolventi un divi PIKC "Nacionālā Mākslu vidusskola" Rīgas Doma kora skolas absolventi.

LKuA LKK kultūrizglītības sistēmas absolventu loks ir plašs un daudzveidīgs. Pārstāvēta lielākā daļa profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu, īpaši PIKC "Liepājas Mūzikas, mākslas un dizaina vidusskola", PIKC "Rīgas Dizaina un mākslas vidusskola", Rēzeknes Mākslas un dizaina vidusskola, arī Staņislava Broka Daugavpils Mūzikas vidusskola.

Dati par JVLMA studējošo iepriekšējo izglītību (pēdējie pieejamie dati ir par 2016./2017. studiju gadu) liecina, ka visbiežāk studijas JVLMA uzsāk šādu izglītības iestāžu absolventi (pirmās trīs vietas daļa vairākas izglītības iestādes): Jāzepa Mediņa Rīgas Mūzikas vidusskola, PIKC "Nacionālā Mākslu vidusskola" Emīla Dārziņa mūzikas vidusskola, PIKC "Ventspils Mūzikas vidusskola", PIKC "Nacionālā Mākslu vidusskola" Rīgas Doma kora skola un Rīgas 6. vidusskola un Staņislava Broka Daugavpils Mūzikas vidusskola; citas profesionālās vidējās kultūrizglītības iestādes pārstāvētas sekojoši (dilstošā secībā): Alfrēda Kalniņa Cēsu Mūzikas vidusskola, PIKC "Nacionālā Mākslu vidusskola" Rīgas Horeogrāfijas vidusskola, Rīgas valsts 2. ģimnāzija, Jāņa Ivanova Rēzeknes Mūzikas vidusskola, Jelgavas Mūzikas vidusskola, PIKC "Liepājas Mūzikas, mākslas un dizaina vidusskola".

Savukārt dati par LMāA studējošo iepriekšējo izglītību (pēdējie pieejamie dati ir par 2016./2017. studiju gadu) liecina, ka trīs izglītības iestādes, no kurām studējošo ir visvairāk, ir PIKC "Rīgas Dizaina un mākslas vidusskola", PIKC "Nacionālā Mākslu vidusskola" Jaņa Rozentāla Rīgas Mākslas vidusskola un Rīgas Mākslas un mediju tehnikums; citas profesionālās vidējās kultūrizglītības iestādes pārstāvētas sekojoši (dilstošā secībā): PIKC "Liepājas Mūzikas, mākslas un dizaina vidusskola", Valmieras Mākslas un dizaina vidusskola, PIKC "Daugavpils Dizaina un mākslas vidusskola "Saules skola".

Jānorāda, ka saskaņā ar augstskolu respondentu sniegto informāciju, reflektanti var būt arī tikai ar profesionālās ievirzes līmenī iegūtu izglītību vai zināšanām un prasmēm (īpaši mākslā un dizainā), kas iegūtas privātās studijās, vai – LMāA gadījumā – trīsgadīgajos sagatavošanasursos. Saikne ar iepriekšējo izglītības līmeni neveidojas arī gadījumos, kad nav tiešas saiknes starp apakšprogrammām profesionālās vidējās un augstākās izglītības līmenī – piemēram, mākslā tāda ir scenogrāfija. Savukārt mūzikas jomā reflektanti, kas vēlas iestāties Vokālās mākslas nodaļā, relatīvi biežāk nav mācījušies profesionālās vidējās kultūrizglītības iestādēs.

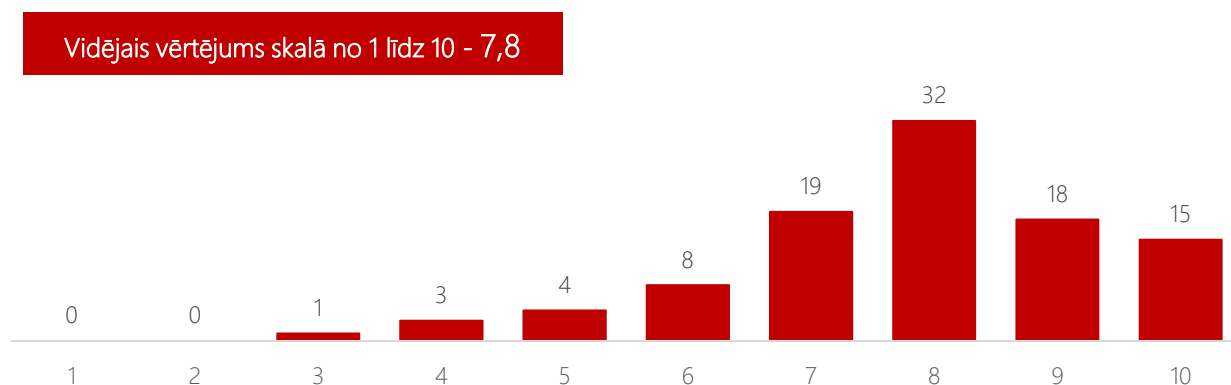
Attiecībā uz profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu beidzēju iepriekšējo sagatavotību augstskolu pārstāvju komentāri ir sekojoši. JVLMA cenšas mainīt pieeju teorētiskajiem priekšmetiem, iestājpārbaudījumos uzsvāru liekot uz to, lai saprastu reflektanta redzesloku, spēju izskaidrot, ko spēlē – *“kādā dziļumā spēj runāt par to, ko spēlē”*. Tas ietekmē iespējas sekmīgi kārtot iestājpārbaudījumus mūzikas teorētiskajos priekšmetos, jo ne visas profesionālās vidējās kultūrizglītības iestādes pasniedz šos priekšmetus attiecīgā veidā (lai gan JVLMA prasības ir zināmas).

Savukārt LMāA norāda, ka sagatavotības līmenis ir *“adekvāts”* (ar noteiktām atšķirībām apakšnozarēs), ko skaidro ar pastāvīgu *“horizontālā kontakta”* uzturēšanu ar pasniedzējiem no PIKC "Nacionālā Mākslu vidusskola" Jaņa Rozentāla Rīgas Mākslas vidusskolas, PIKC "Liepājas Mūzikas, mākslas un dizaina vidusskola", caur LMāA filiāli Rēzeknē – ar Latgales reģiona skolām. Reflektanti no profesionālās vidējās kultūrizglītības iestādēm, pēc informanta domām, ir ar *“pakāpi augstāku sagatavotību”*, nekā parasto vispārizglītojošo skolu beidzēji. Tāpat tiek norādīts, ka pozitīva ietekme ir arī zināšanām, kas iegūtas profesionālās ievirzes līmenī, arī tad, ja pēc tam izglītība nav turpināta.

Kultūrizglītības augstskolu studenti savu sagatavotību studijām konkrētajā iestādē vērtē izteikti augstu – 10 punktu skalā vidējais vērtējums ir 7,8 punkti. 65% aptaujāto studentu savu sagatavotību vērtē ar 8–10 punktiem 10 punktu skalā. Vērtējumus, kas zemāki nekā 5 punkti, snieguši tikai 8% aptaujāto.

Grafiks 50. Kultūrizglītības augstskolās studējošo viedoklis: Sagatavotība mācībām konkrētajā izglītības iestādē (%)

Datu avots: kultūrizglītības augstskolu studentu aptauja 2018. gada septembrī. Bāze: aptaujātie kultūrizglītības augstskolu studenti, kuri snieguši konkrētu atbildi, n=271.

Saikne ar darba tirgu

Saikne ar darba tirgu skatāma divos aspektos: kā nozarei, darba tirgum aktuāls saturs izglītības programmās un kā absolventu darba gaitas nozarē.

Izglītības satura atbilstība darba tīrgus pieprasījumam

Saikne ar nozari visās trīs augstskolās ir cieša; tas lielā mērā saistīts ar lielas daļas mācībspēku nodarbinātību kā nozares praktiķiem, tāpat ar dažādām industrijas pārstāvju iesaistes formām studiju procesā. Tomēr vajadzības KRI ir mainīgas, tāpēc periodiski tiek veiktas plašākas konsultācijas ar nozari. Piemēram, plānojot 2018./2019. studiju gada reflektantu uzņemšanu, JVLMA veica sarunas ar nozares darba devējiem, lai precizētu vajadzības. Kā norāda JVLMA pārstāvji, tas gan nenozīmē, ka jau pirmajā gadā iespējams konkrētās vajadzības nodrošināt. Arī

LMāA un LKuA norāda uz to, ka turpina specializāciju precizēšanu, analizējot darba tirgus vajadzības un nozares pieprasījumu. Zināms izaicinājums ir tas, ka ārpus valsts finansētajiem mūzikas un teātra kolektīviem, šīs vajadzības atrodas tirgus ietekmē un ir visai vāji prognozējamas: var konstatēt vien to, kas trūkst šobrīd.

Nozares attīstības vērošanas un analīzes rezultātā tiek ieviestas pārmaiņas mācību praksi un studiju procesa organizācijā, piemēram, individualizētas studiju kursu kombinācijas, jaunas, precizētas studiju programmas, kas top vairāku augstskolu sadarbībā, koplietojot resursus.

Lai gūtu profesionālo un radošo praksi, īpaši LKuA un LMāA atsevišķu studiju kursu ietvaros iesaista studējošos starpdisciplinārā sadarbībā (piemēram, projekts DEMOLA Latvija⁷², kas paredz konkrētu uzņēmumu pakalpojumu vai produktu pilnveidi).

Augstskolām ir arī plāni inovāciju veidošanas institucionalizēšanai, attīstot šim mērķim paredzētu infrastruktūru – “Riga Makerspace” Briāna ielā⁷³ (LMāA, sadarbojoties ar PIKC “Rīgas Dizaina un mākslas vidusskola”), un “TabFab”, kas saistīts ar LKuA.

Pārmaiņas notiek arī ikdienas studiju līmenī, programmās atspoguļojot aktuālos uzņēmējdarbības procesus. Piemēram, JVLMA kopš 2018/2019. studiju gadu piedāvā moduļu programmu A-blokos; trijos moduļos: “Kultūra sabiedrībā”, “Uzņēmējdarbības pamati” un “Komunikācija profesionālajā vidē”. LMāA studējošajam ir arī tiesības reģistrēt un iekļaut sekmju izrakstā studiju rezultātus, kas studiju laikā iegūti citās LMāA bakalaura programmas apakšnozarēs, atbilstoši to programmu kredītpunktiem, kā arī citās augstskolās Latvijā vai ārzemēs. C daļā tiek piedāvāti “Uzņēmējdarbības pamati”, “Menedžments”. LMāA ir noslēgti sadarbības līgumi ar LKuA un JVLMA. Arī LKuA studējošajiem ir iespēja papildus lekciju kursiem, ko apgūst izvēlētajā apakšprogrammā, apmeklēt citu LKuA apakšprogrammu A/B/C daļas kursus vai izvēles kursus sadarbības augstskolās. Visi šie risinājumi vērsti uz starpdisciplināritāti, plašāku skatījumu uz kultūras un sociāli-ekonomiskajiem procesiem.

Kā norādīts, viens no kultūrizglītības sistēmas izaicinājumiem ir pedagogu jautājums. Tas kļūst vēl komplicētāks, ņemot vērā valstī notiekošo pāreju uz kompetenču modeli izglītībā. Tāpēc JVLMA sadarbībā ar LKuA, LMāA, Latvijas Universitāti, Liepājas Universitāti, Daugavpils Universitāti veido kopīgu pedagoģijas bakalaura studiju programmu “Mākslu un kultūras izpratne” (42141) studiju virzienā “Izglītība, pedagoģija un sports”. Projekts tiek izstrādāts ES Struktūrfondu specifiskā atbalsta mērķa 8.2.1. “Samazināt studiju programmu fragmentāciju un stiprināt resursu koplietošanu” ietvaros. Tiek plānots, ka programma tiks sagatavota licencēšanai 2020. gadā.

Tādējādi, visas KM pakļautības augstskolas līdzdarbosies kvalificētu cilvēkresursu sagatavošanā profesionālās kultūrizglītības jomai. Nozares eksperti gan pauž bažas, vai potenciālie studējošie būs tik universāli, kā būtu nepieciešams jaunās pieejas īstenošanai; turklāt kompetenču pieejas īstenošanā vēl ir virkne praktisku neskaidrību.

Vienlaikus, plānots, ka virzienā “Izglītība un pedagoģija” JVLMA atvērs divgadīgu 1. līmeņa profesionālās augstākās izglītības programmu “Mūzikas, dejas, mākslas skolotājs”, kas gatavos pedagogus darbam profesionālās ievirzes izglītības līmenī.

---

⁷² Par projektu: <http://www.liaa.gov.lv/lv/aktualitates/piesaki-savus-uzdevumus-studentu-komandam-demola-latvia-rudens-sezonai>

⁷³ Vairāk par Makerspace: <https://www.km.gov.lv/lv/ministrija/jaunumi/precize-mk-noteikumus-lai-atrak-uzsaktu-prototipesanas-darbnicas-riga-makerspace-izveidi-2083>

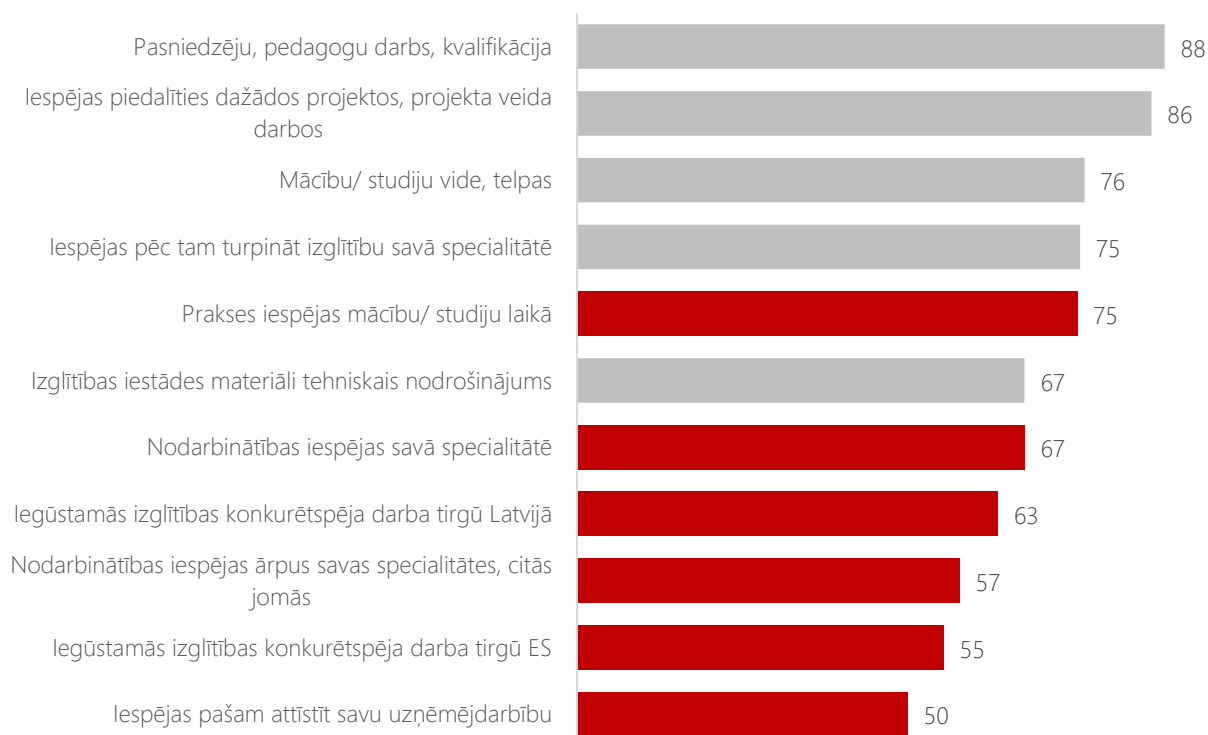
Visas trīs KM pakļautības augstskolas attīsta arī kopīgu profesionālā doktora programmu.

Papildus, katra no augstskolām tālāk attīsta savu stratēģisko specializāciju. Piemēram, LMāA veido starptautisku studiju programmu pakalpojumu dizainā; LKuA plāno starptautisku maģistra programmu "Praktiskais radošums" (radošo industriju programmas turpinājums).

Pētījumā apkopoti dati par studējošo vērtējumu sasaistē ar savām **nodarbinātības iespējām**. Būtiski, ka audzēkņi prakses iespējas mācību laikā novērtē ļoti augstu – **75%** aptaujāto studentu tās novērtē pozitīvi.

Grafiks 51. Kultūrizglītības augstskolās studējošo viedoklis: Izglītības novērtējums (%)

Datu avots: kultūrizglītības augstskolu studentu aptauja 2018. gada septembrī. Bāze: aptaujātie kultūrizglītības augstskolu studenti, kuri snieguši konkrētu atbildi, n=252.

Studentu un absolventu nodarbinātība

Līdzīgi kā citās Latvijas augstskolās, arī KM pakļautības augstskolu studējošie strādā jau studiju laikā. Tas ietekmē studijas gan pozitīvi (studējošie var iegūt dziļāku izpratni par specialitāti), gan drīzāk negatīvi (ja tiek strādāts mazkvalificēts darbs ikdienas izdevumu segšanai, kas atņem laiku un enerģiju studijām). Piemēram, saskaņā ar sniegto informāciju, LMāA studējošie jau studiju laikā strādā dažādās dizaina jomas apakšnozarēs, kā arī saistītajās nozarēs (iepakojuma dizains, grāmatu dizains, mediju dizains, poligrāfija u.c.). Līdzīga situācija ir ar vizuālās mākslas speciālistiem, kuri iesaistās darba tirgū jau studiju laikā, jo, attīstoties vizuālās komunikācijas nozīmei mārketinga, reklāmas, digitālās vides jomā, kā arī citās mākslas nozarēs, pieprasījums pēc mākslinieku prasmēm izteikti pieaug. Eksperti atzīst, ka ir daudzi gleznotāji, kuri strādā reklāmas uzņēmumos (1. kārtas intervijas). JVLMA studējošie strādā gan kā pedagogi, gan izpildītājmākslinieki. LKuA studējošie (īpaši maģistra līmenī) strādā kultūras menedžmentā un producēšanā, valsts pārvaldes kultūras institūcijās, dažādu nozaru mākslas projektos.

Studentu aptaujā 46% jauniešu apgalvo, ka turpinās strādāt tajā pašā darba vietā, kur studiju laikā, 35% plāno turpināt studijas tajā pašā jomā, bet vēl 35% plāno meklēt darbu. 23% studentu apgalvo, ka turpinās studijas citā specialitātē/jomā. Par pašnodarbinātajiem vai uzņēmējiem plāno kļūt 14% aptaujāto. Tāpat jāpiebilst, ka 4% bijuši pārliecināti, ka pēc studijām dosies uz ārvalstīm studēt vai strādāt.

Grafiks 52. Kultūrizglītības augstskolās studējošo viedoklis: Plāni pēc izglītības iestādes absolvēšanas (%)

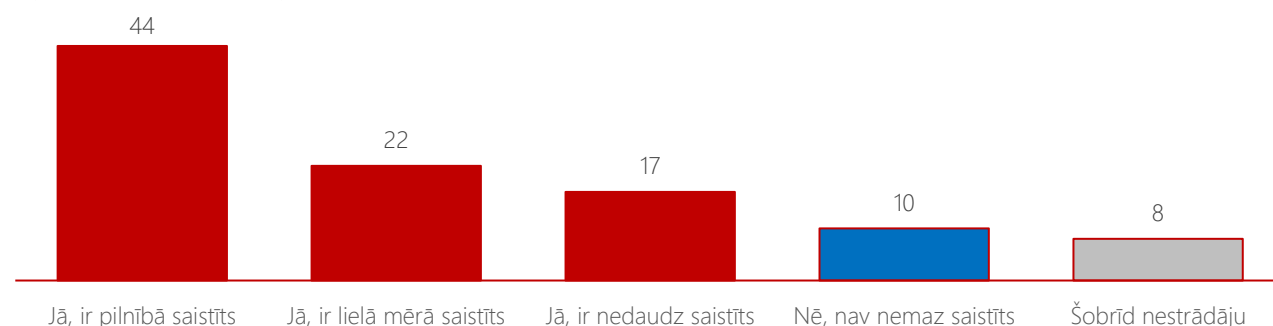
Datu avots: kultūrizglītības augstskolu studentu aptauja 2018. gada septembrī. Bāze: aptaujātie kultūrizglītības augstskolu studenti, kuri snieguši konkrētu atbildi, n=249.

Augstāko kultūrizglītību ieguvušo mērķgrupā 66% novērtē, ka viņu pamatdarbs ir pilnībā vai lielā mērā saistīts ar iegūto kvalifikāciju (tas ir vairāk nekā profesionālās vidējās izglītības līmenī), un vēl 17% novērtē, ka pamatdarbs ir nedaudz saistīts ar iegūto kvalifikāciju

Grafiks 53. Kultūrizglītības augstskolās studējošo viedoklis: Pamatdarba saistība ar iegūto kultūrizglītības kvalifikāciju (%)

Datu avots: kultūrizglītības augstskolu studentu aptauja 2018. gada septembrī. Bāze: aptaujātie kultūrizglītības augstskolu studenti, kuri ir snieguši konkrētu atbildi, n=102.

Lai gan studējošo devums tautsaimniecībai izpaužas vēl pirms izglītības iestādes absolvēšanas, nozīmīgs saiknes ar darba tirgu rādītājs ir arī absolventu skaits. Pēdējo 10 gadu laika periodā absolventu skaits bijis mainīgs, bet ilgtermiņā uzrāda samazinājuma tendenci. LMāA ilgtermiņā novērojama absolventu skaita pieauguma tendence, JVLMA – samazināšanās tendence, LKuA –

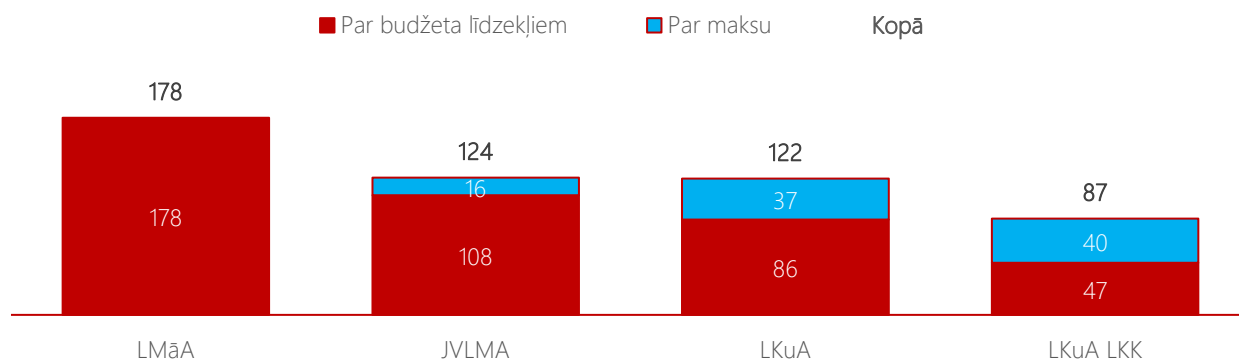

neliela samazināšanās tendence, savukārt LKuA LKK rādītāji ir pārāk mainīgi, lai noteiktu tendenci. Interpretējot šīs tendences, jāņem vērā arī tas, ka mainīgs bijis studējošo skaits kultūrizglītības augstskolās, kā arī būtiski samazinājies par maksu studējošo skaits (šī grupa veido ievērojamu segmentu LKuA un LKuA LKK studējošo vidū).

Grafiks 54. Absolventu skaits kultūrizglītības augstskolās (2017./2018. m. g.)

Datu avots: IZM Statistika par augstāko izglītību, pētījuma autoru aprēķini.

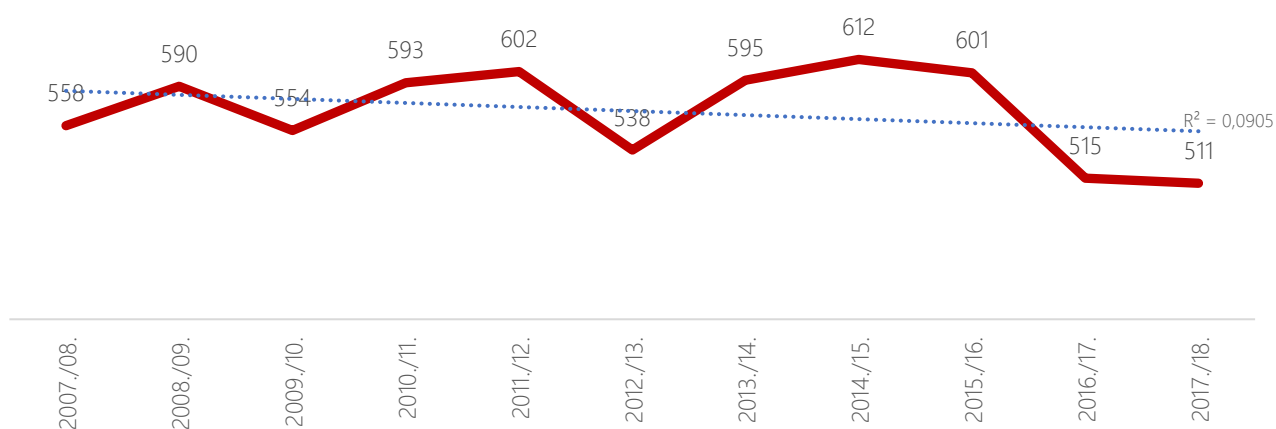
Apzīmējumi izglītības iestādēm: JVLMA – J. Vītola Latvijas Mūzikas akadēmija, LKuA – Latvijas Kultūras akadēmija, LKuA LKK – Latvijas Kultūras akadēmijas Latvijas Kultūras koledža, LMāA – Latvijas Mākslas akadēmija.

Grafiks 55. Absolventu kopskaita izmaiņas kultūrizglītības augstskolās 2007. –2017.g.

Datu avots: IZM Statistika par augstāko izglītību, pētījuma autoru aprēķini.

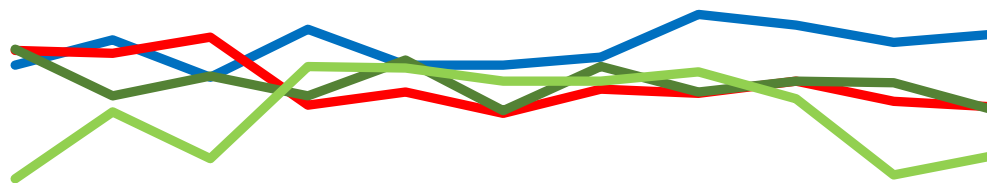
Apzīmējumi izglītības iestādēm: JVLMA – J. Vītola Latvijas Mūzikas akadēmija, LKuA – Latvijas Kultūras akadēmija, LKuA LKK – Latvijas Kultūras akadēmijas Latvijas Kultūras koledža, LMāA – Latvijas Mākslas akadēmija.

Grafiks 56. Absolventu skaita izmaiņas kultūrizglītības augstskolās 2007.–2017. g.

Datu avots: IZM Statistika par augstāko izglītību, pētījuma autoru aprēķini.

Apzīmējumi izglītības iestādēm: JVLMA – J. Vitola Latvijas Mūzikas akadēmija, LKuA – Latvijas Kultūras akadēmija, LKuA LKK – Latvijas Kultūras akadēmijas Latvijas Kultūras koledža, LMāA – Latvijas Mākslas akadēmija.

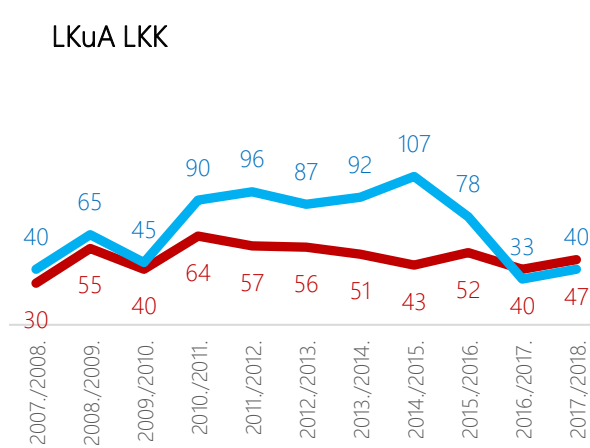
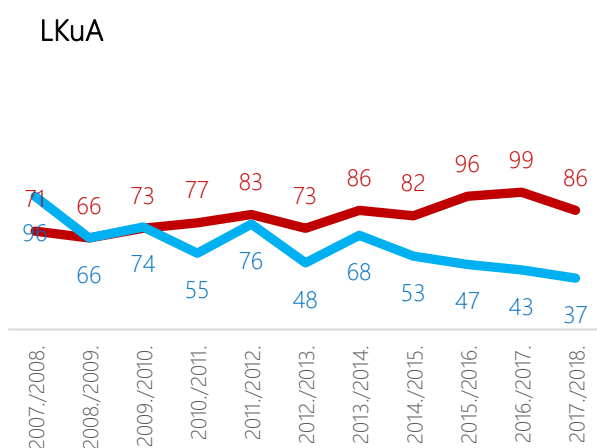
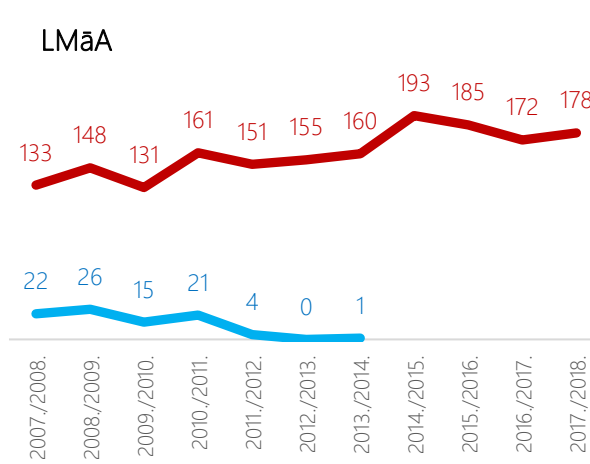
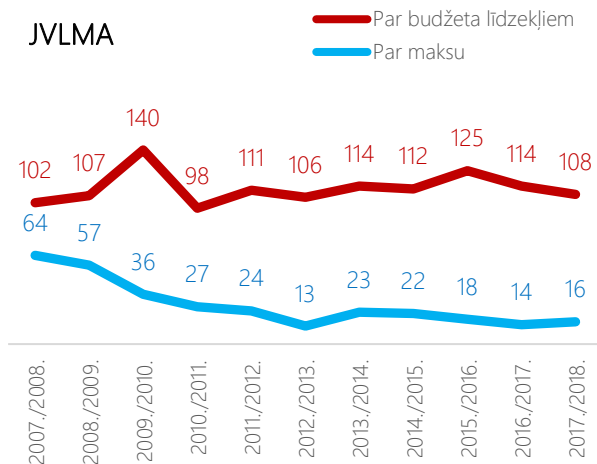

	2007./08.	2008./09.	2009./10.	2010./11.	2011./12.	2012./13.	2013./14.	2014./15.	2015./16.	2016./17.	2017./18.
LMāA	155	174	146	182	155	155	161	193	185	172	178
JVLMA	166	164	176	125	135	119	137	134	143	128	124
LKuA	167	132	147	132	159	121	154	135	143	142	122
LKuA LKK	70	120	85	154	153	143	143	150	130	73	87

Grafiks 57. Absolventu skaita izmaiņas kultūrizglītības augstskolās budžeta līdzekļu un maksas vietu dalījumā 2007.–2017. g.

Datu avots: IZM Statistika par augstāko izglītību, pētījuma autoru aprēķini.

Apzīmējumi izglītības iestādēm: JVLMA – J. Vitola Latvijas Mūzikas akadēmija, LKuA – Latvijas Kultūras akadēmija, LKuA LKK – Latvijas Kultūras akadēmijas Latvijas Kultūras koledža, LMāA – Latvijas Mākslas akadēmija.

leskatu absolventu tālākajās gaitās sniedz komentāri no augstskolu pārstāvju puses, kā arī dati, kas iegūti Pētījuma 1. kārtas intervijās ar nozares pārstāvjiem.

Mūziķi: kā norāda JVLMA vadība, nozīmīgi darba devēji ir valsts un pašvaldību institūcijas: Latvijas Nacionālā opera un balets, valsts un atsevišķu pašvaldību (piemēram, Rīga, Ventspils, Liepāja, Cēsis, Jelgava) finansētajiem orķestriem un koriem; pašvaldības algo arī amatiermākslas kolektīvu vadītājus. Savukārt kameramūzikā izplatītais modelis ir pašnodarbinātais vai autorlīgumi. Ievērojama daļa absolventu ir pedagogi gan mūzikā, gan dejā.

Dizainā absolventi sekmīgi darbojas dizaina grafikā, mediju dizainā, 3D dizainā, datoru atbalstītā dizainā – darba tirgū pieprasījums ir tik liels, ka uz maģistra līmeni mācīties atnāk nedaudzi. Absolventi strādā virknē amatniecības apakšnozaru, kur svarīgas amatniecības prasmes – stikla māksla, keramika, metāla dizains – un darbojas mazos privātos uzņēmumos. Metālmākslas segments ir būtiski mainījies – pašlaik tas orientējas uz rotu dizainu. Ievērojama daļa ir ne tikai pašnodarbinātie, bet atbilst kategorijai “citas nodarbinātības formas” (5–7%), kas apgrūtina priekšstata gūšanu par nodarbinātības apakšnozarēm.

Vizuālajā mākslā daudzi absolventi strādā reklāmas uzņēmumos; tāpat teātra projektos (scenogrāfija), poligrāfijā (ilustrēšana). Arī šajā jomā liels īpatsvars ar grūti identificējamu un klasificējamu nodarbinātības jomu.

Dejā – absolventi darbojas gan kā amatiermākslas kolektīvu vadītāji, gan kā pedagogi privātās studijās un kultūrizglītības sistēmā; kā mākslinieki visbiežāk darbojas konkrētos projektos (piemēram, teātru uzvedumos), pašvaldību finansētos pilsētas svētkos. Taču galvenokārt nodarbinātību veido tieši darbs pedagoģijā.

Kultūras menedžmentā darba lauks ir ārkārtīgi plašs, lai gan tā īpatnība ir orientēšanās uz projektiem (ja vien absolvents nestrādā kādā valsts finansētā kultūras iestādē).

Audiovizuālajā mākslā nodarbinātība arī saistīta ar projektiem, tiek raksturota kā viļņveidīga (valsts budžeta piešķirumi kinofilmām), pārējā laikā darbojas reklāmā.

Dramatiskā teātra aktieru mākslā – LKuA tiek gatavoti kursi konkrētam teātrim; daļa izvēlas arī projektu darbus (nedaudzajos) nevalstiskajos teātros.

Apkopojot, augstskolu komentāri par absolventu nodarbinātību apstiprina Pētījuma 1. kārtas atziņas par to, ka **nozares nav strikti nodalītas**, tās ir dinamiskas, relatīvi stabila ir tikai piesaiste valsts un pašvaldības finansētiem kolektīviem (mūzikā, dejā). **Ievērojamu daļu nodarbinātības var raksturot kā projektos balstītu**, ar vājām vai neesošām iespējām noteikt tās mērogu statistiski (esošajā datu uzkrāšanās sistēmā).

Studiju vietu plānošana

Studiju vietu plānošana ir daudzpakāpju sarunu process starp augstākās izglītības politikas sistēmas dalībniekiem. Studiju vietu sadalījuma princips ilgu laiku bijis “vēsturisks” (t.i., atkārtojis iepriekšējo gadu līmeni); arī KM pakļautības augstskolās. Tomēr kopumā augstākajā izglītībā šī prakse sāk mainīties, cenšoties piemērot no izglītības politikas un valsts attīstības viedokļa būtiskus principus un kritērijus.

Likums nosaka, kādu finansējumu valsts nodrošina valsts dibinātām augstskolām⁷⁴, kā arī tā aprēķināšanas kārtību, kas balstīts uz jau noteiktu studējošo skaitu. Bāzes finansējumu valsts budžeta studiju nodrošināšanai KM dibinātajām augstskolām piešķir KM. Šo bāzes finansējuma apmēru nosaka vairāki parametri: attiecīgajai augstskolai vai koledžai valsts noteikto studiju vietu skaits, studiju vietas bāzes izmaksas un izglītības tematisko jomu studiju izmaksu koeficienti⁷⁵. Koeficienti (to minimālajā līmenī) ir atšķirīgi: amplitūdā no "1" (Humanitārās zinātnes) līdz "3.9." (Audiovizuālā mediju māksla un dizains, mūzika, horeogrāfija), turklāt noteikts, ka tie pakāpeniski jāpalielina līdz noteiktajam optimālajam līmenim. Līdz ar to pastāv variācijas finansējuma apjomā, kas saņemams dažādu programmu īstenošanai.

Taču būtiskākais mainīgais šajos aprēķinos ir no budžeta līdzekļiem finansējamo studiju vietu skaits. Normatīvi un tehniski to nosaka izglītības un zinātnes ministrs pēc Augstākās izglītības padomes priekšlikuma⁷⁶.

Būtiska vadlīnija šāda priekšlikuma izstrādei ir "Izglītības attīstības pamatnostādnes 2014.–2020. gadam"⁷⁷, kas kā uzdevumus nosaka pakāpeniski mainīt no valsts budžeta finansēto vietu sadalījumu, ņemot vērā speciālistu trūkumu valstij prioritārajās nozarēs; atbalstot starpnozaru programmas un sadarbību ar tautsaimniecības struktūrām⁷⁸.

Augstākās izglītības padome, balstoties uz "Izglītības pamatnostādņu 2014.–2020. gadam" un citu jomas plānošanas dokumentu redzējumu, formulējusi principus budžeta vietu plānošanai. Principi ir vairāki, taču uz **kultūrizglītības jomas augstskolām** visvairāk attiecināmi divi:

- nepieciešamība veikt plānošanu, kas nodrošinātu tautsaimniecības attīstībai nepieciešamo speciālistu līdzsvarotu sagatavošanu, t.sk., STEM (kas ietver radošās industrijas) pārstāvētos studiju virzienos;
- publiskie resursi unikālu augstākās izglītības programmu nodrošināšanā ir nozīmīgs faktors nācijas identitātes stiprināšanas procesā, kultūras un mākslas attīstībā⁷⁹.

Šie principi apstiprina kultūrizglītības augstskolu īpašo devumu un lomu gan valsts ekonomiskajā izaugsmē, gan nācijas identitātes ilgtspējā.

Atskatoties uz pēdējo gadu budžeta vietu piešķiršanas pieredzi, redzams, ka budžeta vietu skaits (pēc finanšu krīzes 2008.–2011. gadā) ir audzis. Var pieņemt, ka tas atspoguļo pieminētās vadlīnijas un valsts prioritātes: radošo industriju, dizaina izglītības attīstību, starpdisciplināru programmu atbalstu.

⁷⁴ Augstskolu likums. Pieņemts: 02.11.1995. Stājas spēkā: 01.12.1995. Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=37967>. 78. pants nosaka, ka valsts dibinātās augstskolas saņem optimālajam studiju programmu sarakstam un studējošo skaitam atbilstošu bāzes finansējumu, kas ietver līdzekļus komunālajiem maksājumiem, nodokļiem, infrastruktūras uzturēšanai, inventāra un iekārtu iegādei, zinātniskās pētniecības vai mākslinieciskās jaunrades darbam un personāla algām.

⁷⁵ MK noteikumu 994 Kārtība kādā augstskolas un koledžas tiek finansētas no valsts budžeta līdzekļiem. Pieņemts: 12.12.2006. Stājas spēkā: 01.01.2007. Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=149900>, 9. punkts.

⁷⁶ Augstskolu likums. Pieņems: 02.11.1995. Stājas spēkā: 01.12.1995. Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=37967>

⁷⁷ Saeimas paziņojums Par Izglītības attīstības pamatnostādņu 2014.–2020. gadam apstiprināšanu. Pieņemts: 22.05.2014. Stājas spēkā: 22.05.2014. Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=266406>

⁷⁸ Saeimas paziņojums Par Izglītības attīstības pamatnostādņu 2014.–2020. gadam apstiprināšanu. Pieņemts: 22.05.2014. Stājas spēkā: 22.05.2014. Pieejams: <https://likumi.lv/doc.php?id=266406>

⁷⁹ Augstākās izglītības padomes atbalstītie principi, veidojot valsts budžeta finansēto studiju vietu sadalījuma projektu 2016. gadam. Pieejams: http://www.aip.lv/darbiba_AIP_principi_BV_vietam.htm

Grafiks 58. Finansēto augstākās izglītības budžeta vietu skaits 2009.–2017. g.

Datu avots: Kultūras ministrijas gada publiskie pārskati.

Darbības rezultāti/Gads	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Finansēto augstākās izglītības budžeta vietu skaits	1 397	1 497	1 487	1 674	1 628	1 775	1 651	1 651	1 737

Budžeta vietas tiek piešķirtas studiju programmām. Būdamas mazas augstskolas ar nelielu skaitu studējošo katrā apakšnozarē vai specializācijā, KM augstskolas var rīkoties ar piešķirtajiem līdzekļiem atbilstoši konkrētajiem uzņemšanas rezultātiem, ja studiju programmas ir definētas relatīvi plaši. Piemēram, programmas bieži ietver virkni apakšprogrammu; LMāA gadījumā ir tikai viena kopīga programma, kas ietver vairākas apakšnozares. Tas ļauj reaģēt uz konkrēto situāciju studējošo uzņemšanā, stratēģiski virzīt visas augstskolas darbību. Vienlaikus, kā jau pieminēts iepriekš, studējošajiem ir arī visai lielas iespējas individuāli kombinēt studiju kursus savā programmā, kas nozīmē, ka teju katrs topošais specialists ir ar individuālu profilu. Ja vēl pieminam to, ka vismaz puse topošo speciālistu studiju laikā arī strādā un šādi padziļina savu specializāciju, var pieņemt, ka finansējums *studiju vietai* KM augstskolu gadījumā nozīmē finansējumu individuālam, nevis standarta speciālistam, kas bieži sācis veidot savu profesionālo karjeru studiju laikā vai pat pirms tam, tai skaitā attīstot uzņēmējdarbību.

Šāda studējošo rīcība ir pilnīgā saskaņā ar KRI nozares īpatnībām, kuras apstiprināja arī Pētījuma 1. kārtā. Atgādināsim galvenos argumentus:

- tikai daļā apakšnozaru nozīmīgu vietu kā darba devējs ieņem valsts un pašvaldību finansētas institūcijas, kuras uzskatāmas par relatīvi stabilu darba devēju;
- vairākumā šādu darba devēju vakances ir aizpildītas, lai gan speciālista kvalitāte var nebūt optimāla;
- ievērojamā daļā apakšnozaru dominējošā nodarbinātības forma ir vairāku statusu un piesaistes vietu (arī ārvalstīs reģistrētos uzņēmumos) savienošana; esošā datu uzkrāšanas sistēma neļauj gūt adekvātu priekšstatu par šo ievērojamo segmentu;
- KRI īpatnība ir tā, ka pati radošā persona var izveidot savu produktu/pakalpojumu un tas nav prognozējams iepriekš;
- izglītības sistēma var sagatavot speciālistu, taču tas automātiski nenozīmē, ka viņš/a dosies strādāt turp, kur ir speciālista trūkums konkrētajā specializācijā, – piedāvātajiem apstākļiem jābūt adekvātiem.

Šīs KRI nozares īpatnības padara nepieciešamā speciālistu skaita prognozēšanu par uzdevumu, kas vāji atbilst nozares darba tirgus modelim. **Apkopojot, KRI darba tirgus ir daudz dinamiskāks nekā citās nozarēs, tas ir mazāk prognozējams un ir pašu tirgus dalībnieku individuālās motivācijas vadīts; dalībnieki var paši radīt jaunas darba vietas; būtiska daļa aktivitātes notiek vairāk nekā vienā apakšnozarē, gan vietējā, gan starptautiskā mērogā.**

Zināmu pieprasījuma prognozēšanu var veikt mūzikas un dejas jomā, ciktāl tās gatavo cilvēkresursus valsts un pašvaldību finansētām kultūras institūcijām, taču arī tur ir mazas iespējas pieprasīt noteikta daudzuma studējošos, jo viņu ceļš ir sācies (vai arī ir pārtraukts, veidojot nepietiekamu cilvēkresursu bāzi) jau vidēji 11-12 gadus pirms studijām augstskolā. Respektīvi, lai sagatavotu noteikta veida speciālistus, pasūtījums vienmēr būs ar nozīmīgu laika nobīdi, tam jāietver rīcība arī iepriekšējos izglītības posmos. Papildus, kā parādīsim tālāk, arī šajās jomās notiek

jaunu specializāciju veidošanās, kas sākumā ir indivīdu eksperimenti un var iegūt institucionālu formu daudz vēlāk (piemēram, filmu mūzika, reklāmas industrijai nepieciešamā mūzika – šīs ir jomas, ko sākumā attīsta mūziķi, pašu intereses un iespēju vadīti).

Mākslas un dizaina nozarēs, kā arī kultūras menedžmentā un citās pārnozaru specialitātēs konkrētu pieprasījumu prognozēt ir teju neiespējami, jo šajās jomās papildus visam iepriekš nosauktajam darbojas arī paātrinājums, ko rada tehnoloģijas un starpdisciplināras sadarbības radītas jaunas specializācijas vai jaunu produktu/pakalpojumu nišas.

Lai tomēr piedāvātu kādu pamatu studējošo skaita noteikšanai, norādīsim uz nozarēm, kurās pēc ekspertu teiktā, pašlaik ir attīstības potenciāls un/vai speciālistu trūkums.

Mūzika: eksperti norāda uz noteiktu instrumentu mūziķu trūkums (fagots, ogoja, mežrags, arī klarnete un augsta līmeņa vijolnieki). Trūkst (vai drīzāk neizvēlas pieejamās darba vietas (arī ģeogrāfiski)) profesionālo mūzikas priekšmetu pedagogi, koncertmeistari, ko var saistīt ar piedāvājuma nepievilcīgumu. Tāpat mūzikā trūkst augstas kvalitātes mūzikas jomas produktu producenti (tai skaitā operas izrāžu, akadēmiskās mūzikas koncertu producēšanā). Eksperti norāda arī uz to, ka pieminētās vajadzības nevar nodalīt no izglītota klausītāja veidošanas – ja nebūs auditorijas, mūziķu darbs nebūs vajadzīgs. Savukārt par perspektīviem jauniem virzieniem eksperti uzskata mūzikus, filmu un reklāmas mūzikas jomas, elektroakustisko komponēšanu.

Māksla, dizains: pieprasītākās ir grafikas dizains (īpaši poligrāfijā, kas ir nozare ar augstu eksportspēju), mediju dizains (īpaši reklāma nozarē, lietotāja pieredzes speciālisti), 3D dizains, datoru atbalstīts dizains (tieši tāpēc LMāA nevelk striktas robežas starp dizainu un mākslu savā programmā); nemateriālā kultūras mantojuma saglabāšanas apsvērumi liek saglabāt arī amatu prasmes: stikla mākslā, keramikā, metāla mākslā, vitrāžu un gaismas dizainā. Kuratora un restauratora profesija, kas cieši saistīta ar muzeju jomu, pašlaik ir ļoti pieprasīta. Par perspektīvu nozari uzskatāma arī datorspēju nozare, kas pagaidām vēl nav pietiekami attīstīta, taču globālās tendences norāda uz ievērojamu potenciālu. Kultūrizglītības kontekstā trūkst (vai neizvēlas doties strādāt uz vietām, kur ir vakances) datorgrafikas pedagogi.

Audiovizuālā mediju māksla – filmu un audiovizuālā joma ir strauji augošs sektors, kurā trūkst scenāristi, producenti, gaismas speciālisti, montāžas režisori; operatoru asistenti, īpaši pieprasīts vairāku prasmju apvienojums; šādi speciālisti vajadzīgi arī reklāmas nozarē, tāpat kultūrizglītības sistēmā.

Deja – tiek norādīts, ka attīstās jauni žanri, piemēram, laikmetīgais cirks; liels pieprasījums pēc (dažādu stilu) dejas pedagogiem, īpaši tādiem, kuru metodes tuvākas dramatiskajam teātrim; horeogrāfu jomā trūkst režisora tipa horeogrāfu.

Starpsektorāli speciālisti – kā liecina KRI attīstība un arī Pētījuma 1. kārtas darba devēju aptaujas rezultāti, aizvien pietrūkst projektu vadītāji ar plašu redzesloku un spēju orientēties kultūras procesos, menedžeri un mārketinga speciālisti KRI jomā.

Darba tirgus pārstāvji, kā norādīts Pētījuma 1. kārtā, īpaši akcentē pieprasījumu pēc **multiprasmēm**, spēju darboties starptautiskā kontekstā, kā arī saiknē ar citām tautsaimniecības nozarēm lokālā mērogā.

Augstākminētais liecina, ka kultūrizglītības augstskolas īsteno programmas pieprasītos virzienos un cenšas pielāgot studiju programmu struktūru esošā finansējuma ietvaros un darba tirgus prasībām. Taču studējošo vietu skaita *status quo* kultūrizglītības augstskolās var kļūt par KRI darba tirgu ierobežojošu faktoru, ja nav iespēju palielināt budžeta vietas apakšprogrammās, pēc kurām ir liels pieprasījums no studējošo un darba tirgus puses. Turklāt, kā jau norādīts, speciālistu komandas var radīt arī jaunus produktus, kļūstot par darba devējiem sev un citiem. Līdz ar to, līdzšinējā valsts budžeta finansētu studiju vietu skaita saglabāšanu vai budžeta vietu palielinājumu pamato augstais pieprasījums jomās, kurās sagatavo speciālistus kultūrizglītības augstskolās: gan tos, kuru darbs vērsts uz nozares ataudzi (pedagogi), gan jaunradi vai tās atbalstu.

SECINĀJUMI UN REKOMENDĀCIJAS

1. Normatīvajos un plānošanas dokumentos **profesionālās kultūrizglītības funkcijas definētas neviennozīmīgi** (t.sk., attiecībā uz bērnu un jauniešu radošuma attīstīšanu). Līdz ar KRI jomas attīstību un profesionālās izglītības lomas pieaugumu visā izglītības sistēmā kultūrizglītības primārais profesionālo kultūras un mākslas zināšanu nodrošināšanas uzdevuma definējums paplašinās.

Rekomendācija: Precizēt kultūrizglītības terminu normatīvajos un plānošanas dokumentos, kā arī diskutēt nozarē par kultūrizglītības iestāžu būtiskākajām funkcijām.

Profesionālās ievirzes kultūrizglītība

Pieejamība

2. Atšķiras profesionālās ievirzes izglītības iestāžu **lomas izpratne** izglītojamo vecāku un skolu direktoru priekšstatos: liela daļa vecāku to uztver kā interešu izglītību, savukārt profesionālās ievirzes kultūrizglītības iestādes pašidentificējas kā profesionālās izglītības pirmais posms. Ja sagaidītais būtiski atšķiras no reālā piedāvājuma, tad palielinās mācību pārtraukšanas riski.

Rekomendācijas: Profesionālās ievirzes kultūrizglītības iestādēm precīzāk skaidrot vecākiem šo izglītības iestāžu funkcijas. Profesionālās ievirzes kultūrizglītības iestādēm kopīgi ar pašvaldībām veidot piedāvājumu potenciālajiem audzēkņiem, kuri vēlas iepazīšanās, spēku izmēģināšanas posmu mūzikas/mākslas/dejas izglītībā – interešu izglītības vai programmas 10V apjomā, līdz audzēkņi spēj veikt mērķtiecīgu izvēli.

3. Profesionālās ievirzes kultūrizglītību iespējams apgūt kopumā **107 no 119 Latvijas pašvaldībām**. 12 pašvaldībās profesionālās ievirzes kultūrizglītības iespēju nav, tiek izmantotas citu pašvaldību kultūrizglītības iestādes.
4. **Izglītības programmu īstenošanas adrešu skaits ir ievērojams, tomēr ne visās ir pieejamas visas iespējas** (piemēram, nav apgūstamas mākslas vai dejas programmas; nav konkrētu mūzikas instrumentu apguves iespējas u.tml.). Pieejamība atšķiras atkarībā no nozares. Mūzikas nozarē ir būtiskas atšķirības attiecībā uz konkrētu mūzikas instrumentu spēli. Visbiežāk pieejamās ir klavierspēle (118 vietas bez filiālēm), flautas spēle (104) un saksofona spēle (103). Dejas programmu pieejamība ir relatīvi zema. Teātra māksla pieejama tikai vienā vietā. Darba tirgū īpaši pieprasīto mūzikas instrumentu apguve iespējama reti.

Rekomendācijas: Veikt programmu īstenošanas monitoringu, pilnveidojot programmu klasifikāciju tā, lai iespējams sekot konkrēta instrumenta vai atšķirīga apjoma vizuāli plastiskās mākslas programmām (pašreiz lietojamie kodi nav individuāli, tie ir programmu grupām). Gadījumos, ja noteiktu programmu ierobežotā pieejamība sašaurina speciālistu pieejamību, lemt par situācijas koriģēšanu kopā ar ieinteresētajām pusēm.

5. Programmu piedāvājumam ir **reģionālas īpatnības** – piemēram, Rīgā, Pierīgā un lielākajās pilsētās ir vieglāk nodrošināt arī kompleksas vajadzības, gan tāpēc, ka ir lielāka pedagogu pieejamība, gan arī sociāli-ekonomisko faktoru dēļ.

6. Jo vairākās izglītības programmu kopās skola īsteno programmas, jo kopējais programmu skaits ir lielāks. Kopumā šāda **daudzveidība** redzama pilsētu profesionālās ievirzes kultūrizglītības iestādēs, īpaši ar profesionālo vidējo kultūrizglītību saistītajās skolās, kā arī Pierīgā. Esošie izņēmumi, iespējams, saistāmi ar amatiermākslas aktivitātes līmeni pašvaldībā, īpašu pašvaldības atbalstu, atsevišķu indivīdu iniciatīvu.
7. Profesionālās ievirzes kultūrizglītības iestādes īsteno **trīs tipu programmas**; mazāk izplatītās ir 10V un 30V, taču abām ir loma pēctecības nodrošināšanā. Pamatizglītības pirmā posma profesionālās ievirzes programmas (10V) tiek īstenotas 15 izglītības iestādēs, to izmantošana tiek skaidrota ar iepazīstināšanu ar nozari, pārejas veidošanu uz pilna apjoma programmu. Savukārt vidējās izglītības pakāpes profesionālās ievirzes programmas (30V) tiek īstenotas 18 izglītības iestādēs, programmas apgūvē tiek saglabāta iespēja mācīties vispārizglītojošajā vidusskolā, vienlaikus programmas līmenis ir tik augsts, ka apgūstot to, iespējams iestāties nozares studiju programmā augstskolā.

Rekomendācija: Ja programma 10V tiek izmantota kā iepazīstināšana ar nozari, profesionālās ievirzes kultūrizglītības iestādes kopā ar pašvaldību var apsvērt iespēju to aizstāt ar interešu izglītības piedāvājumu.

8. **Vecāku vērtējums** par bērnu iespējām iegūt profesionālās ievirzes izglītību kopumā ir pozitīvs, un pašvaldības iespēju robežās piedāvā dažādus izmaksu atvieglojumus; tomēr ir daļa bērnu, kuru iespējas apgūt kultūrizglītību ir ierobežotas: dzīvesvietas vai neērtu transporta risinājumu vai finansiālu apsverumu dēļ, vai tāpēc, ka nav apgūstama interesējošā programma.

Pieprasījums

9. Saskaņā ar LNKC informāciju par situāciju uz 2018. gada 1. janvāri, profesionālās ievirzes **kultūrizglītību 159 izglītības iestādēs apgūst kopumā 27 985 audzēkņi**. Gandrīz 87% no tiem izglītojas pašvaldību dibinātās profesionālās ievirzes kultūrizglītības iestādēs.
10. Attiecinot kultūrizglītībā iesaistīto audzēkņu kopskaitu pret izglītojamo skaitu pamata un vidējās vispārējās izglītības programmās, secināms, ka **kultūrizglītību apgūst 13% no kopējā skolēnu skaita**. Tomēr vienlaikus novērojams – kultūrizglītībā iesaistīto īpatsvars ir ļoti atšķirīgs dažādās pašvaldībās (no 2% Krustpils novadā līdz 92% Baltinavas novadā). Šādas atšķirības var skaidrot ar pašvaldību iespējām un prioritātēm, arī ar pedagogu pieejamību un kvalitāti, ar citu brīvā laika pavadīšanas iespēju kvalitāti un pievilcīgumu pašvaldībā.

Rekomendācija: Monitorēt kultūrizglītībā iesaistīto skolēnu īpatsvaru pašvaldību līmenī un izzināt ļoti zemas vai ļoti augstas iesaistes iemeslus.

11. **16 821 audzēknis apgūst profesionālās ievirzes kultūrizglītību mūzikā, 10 384 – mākslā, 757 – dejā**, bet 13 audzēkņi apgūst datordizainu un 10 – teātra mākslu. Konkrētas mūzikas specialitātes apgūstošo audzēkņu skaits ir būtiski atšķirīgs.

Rekomendācija: Monitorēt audzēkņu skaitu pa konkrētām specialitātēm. Darba tirgū īpaši pieprasītu (bet trūkstošu) speciālistu problēmas risināšanai iesaistīt visu izglītības līmeņu iestāžu pārstāvjus.

12. Pēdējo piecu gadu laikā audzēkņu skaits profesionālās ievirzes kultūrizglītības programmās ir pieaudzis par 7%, vidēji gadā pieaugot par 2%. (Taču arī skolas vecuma bērnu skaits pieaudzis par 4%.) **Visbūtiskāk (+39%)** pieaudzis audzēkņu skaits **dejas un teātra programmās**, kas gan nav daudz skaitliskā izteiksmē. Būtiski (+17%) audzis audzēkņu skaits mākslas programmās. Pieaugums skaidrojams ar jaunu dejas programmu atvēršanu, audzēkņu uzņemšanas pieaugumu privātās dejas skolās, kā arī vizuāli plastiskajā mākslā. **Mūzikas programmās** audzēkņu skaits nedaudz samazinās.
13. Kopumā **pieprasījums pēc profesionālās ievirzes kultūrizglītības ir augsts, taču ir arī iesaisti ierobežojoši faktori**. Liela daļa no tiem vecākiem, kuri ir apsvēruši bērnu iespējas mācīties mūzikas, mākslas vai deju skolā, to nav tomēr darījuši arī mācību slodzes dēļ – 36% no šiem vecākiem norādījuši, ka **mācības ir grūti savienot** ar vispārizglītojošo skolu un 21%, ka kultūrizglītībā ir pārkāpta liela slodze. **Kultūrizglītības iestāžu vadības viedoklis būtiski atšķiras no vecāku vērtējumiem**. Skolu vadība uzskata, ka galvenie iemesli, kas vecākus attur no bērnu mācībām kultūrizglītībā ir **pārāk plašā citu brīvā laika pavadīšanas veidu "konkurence"** (šādu viedokli pauž 60% skolu pārstāvju), kā arī **bērnu slinkums un nevēlēšanās piepūlēties** (58%). Pēdējais minētais netieši sasaucas ar vecāku vērtējumu par to, ka mācības kultūrizglītībā ir grūti savienot ar vispārizglītojošo skolu, kā arī, ka mācībās profesionālās ievirzes kultūrizglītības iestādēs ir **pārāk liela slodze**.

Rekomendācija: Profesionālās ievirzes kultūrizglītības iestādēm pievērst lielāku uzmanību nodarbību plānošanai bērniem ērtākos laikos, respektējot vispārizglītojošās skolas grafiku un prasības. Iesaistīt audzēkņus nodarbību organizēšanas plānošanā, izzinot viņu viedokli par nepieciešamajiem uzlabojumiem.

Pēctecība un tās izaicinājumi

14. Tā kā Latvijā **nepastāv vienota uzskaites sistēma** par izglītojamo tālākajām gaitām izglītības sistēmas ietvaros, nav pieejami drošticami dati par to, cik liela daļa no profesionālās ievirzes kultūrizglītību apguvušajiem turpina izglītību nākamajā izglītības līmenī. Aptuvenu priekšstatu sniedz bērnu vecāku un skolu vadības aptauju dati. **Vecāku aptaujas dati** liecina, ka **vidējās izglītības līmenī mācības kultūrizglītībā turpina vidēji 14% audzēkņu**. Profesionālās ievirzes kultūrizglītības iestāžu direktoru sniegtā informācija ir līdzīga – **vidēji 16% audzēkņu turpina izglītību** nākamajā izglītības līmenī (ar ievērojamu šī rādītāja izkliedi atkarībā no profesionālās ievirzes kultūrizglītības iestādes).
15. Mācību procesā liela daļa vecāku pauž pozitīvu viedokli attiecībā uz kultūrizglītības tālāku apguvi, taču šie plāni īstenojas tikai nelielā daļā gadījumu. Izteiktas atšķirības vērojamas mākslas un mūzikas programmu audzēkņu grupās. Ja **mākslas programmu apguvēji 32% gadījumu turpina tālāku izglītības ieguvu**, tad mūzikas programmu apguvēju vidū tikai **9% turpina tālāku kultūrizglītības ieguvu**.
16. **Kultūrizglītības apguvē ir augsts problēmsituāciju īpatsvars (38% vecāku norāda, ka saskārušies ar problēmām, biežāk tie ir mūzikas programmu audzēkņu vecāki – 45%)**. Tie, kuri ir apsvēruši iespēju pārtraukt mācības, izteikti biežāk ir saskārušies ar problēmām (75%).
17. Visbiežāk vecāki saskārušies ar problēmām, kas **saistītas ar mācību procesu (43%)**: nodarbības neērtos laikos (10%), pārāk liela slodze (9%), grūti savienot ar mācībām vispārizglītojošajā

skolā (7%), skola nepilnīgi informē vecākus par mācību procesu (6%) u.c. **21% vecāku norāda uz kādām problēmām, kas saistītas ar izglītības iestādes personālu:** nepieklājīgi, rupji, agresīvi pedagogi (8%), nekompetenti un neieinteresēti pedagogi (7%) u.c. **10% vecāku saskaras ar problēmām, kas saistītas ar pašu bērnu,** galvenokārt – grūtības motivēt bērnu mācīties (8%). Savukārt 7% vecāku kā problēmas norāda dažādus ar infrastruktūru saistītus aspektus: transporta, nokļūšanas problēmas (6%) u.c. Nelielas, bet būtiskas atšķirības, novērojamas mērķgrupu griezumā – mūzikas programmu audzēkņu vecāki biežāk norādījuši uz problēmām ar nepieklājīgiem, rupjiem un agresīviem pedagogiem, grūtībām motivēt bērnus mācīties, kā arī nekompetentiem un neieinteresētiem pedagogiem.

18. **27% vecāku mācību procesā ir apsvēruši iespējas vai nepieciešamību pārtraukt mācības konkrētajā kultūrizglītības iestādē.** Īpaši augsts šis rādītājs ir mūzikas programmās – 30% ir apsvēruši mācību pārtraukšanas nepieciešamību. Pie tam novērojama izteikta korelācija ar vecāku lēmumiem par mācību turpināšanu kultūrizglītībā pēc mākslas, mūzikas vai deju skolas absolvēšanas – 43% no tiem, kuri ir apsvēruši nepieciešamību pārtraukt mācības, apgalvo, ka bērni pēc mācību pabeigšanas konkrētajā skolā noteikti neturpinās tālāku kultūrizglītības ieguvu.
19. Iemesli, kādēļ vecāki ir apsvēruši mācību pārtraukšanas nepieciešamību visbiežāk ir saistīti tieši ar mācību procesu: 45% kā iemeslu norāda pārāk lielo slodzi, 44% min, ka bērnam zudusi interese par mācībām, 39%, ka bērnam nepatika skolotāji, un 34%, ka mācības grūti savienot ar vispārizglītojošo skolu. Tāpat sniegtās atbildes norāda uz ģeogrāfiskā pārklājuma problemātiku – 15% vecāku kā iemeslu min neērtu sabiedrisko transportu, neērtu nokļūšanu, bet 11% norāda uz faktu, ka atrodas tālu no dzīvesvietas. Iepriekš minētais liecina, ka vecāku un bērnu pieredze tieši mācību procesā un problēmas, ar kurām nākas saskarties, ļoti būtiski ietekmē pēctecību kultūrizglītības sistēmā.

Rekomendācijas: Turpināt programmu ilguma, satura un pedagogu izmantoto metožu pilnveidi. Uzlabot nodarbību organizācijas ērtību no audzēkņu viedokļa. Pievērst īpašu uzmanību komunikācijas pedagogs-audzēknis uzlabošanai, lai sekmētu lielāku pēctecību kultūrizglītībā. Iespējams, nozarē nepieciešams diskutēt par nepedagoģisku metožu izmantošanu.

20. Pēctecību kā mācību turpināšanu nākamajā izglītības līmenī sekmē tas, ka spējīgākos un ieinteresētākos audzēkņus **proaktīvi atrod** (konkursos, koncertos, skatēs, u.c.) un motivē mācību turpināšanai profesionālās vidējās izglītības līmeņa pedagogi.

Rekomendācija: Profesionālās vidējās izglītības iestāžu mācībspēkiem turpināt motivēt perspektīvus profesionālās ievirzes kultūrizglītības iestāžu audzēkņus mācību turpināšanai.

Problēmas kultūrizglītības programmu īstenošanā

21. Lielākā daļa profesionālās ievirzes kultūrizglītības iestāžu direktoru uzsver problēmas, kas saistītas ar **pedagogu piesaisti:** 44% norāda uz pedagogu trūkumu un 22% uz nepietiekamo atalgojumu.

Rekomendācija: Izmantot visas iespējas (sadarbībā ar pašvaldībām), lai veidotu potenciālajiem pedagogiem pievilcīgu profesionālo un finansiālo piedāvājumu – pilnas slodzes darbu, savienojot

dažādas pedagogu kompetenču izmantošanas iespējas (interesešu izglītība, darbs amatiermākslas kolektīvos, u.c.) un atalgojumu.

22. Nozarē pretrunīgi uztverts jautājums ir par **pedagogu bāzes papildināšanu** ar profesionālās vidējo izglītības iestāžu absolventiem, kas papildus apguvuši pedagoģiju 2 kredītpunktu apmērā. Vairākums profesionālās ievirzes kultūrizglītības iestāžu direktoru (77%) pauž uzskatu, ka kvalitatīvam pedagoga darbam augstākā izglītība nav obligāta, un profesionālās vidējās izglītības bāze ir pietiekama. Šādu uzskatu vairāk atbalsta reģionu, nevis Rīgas profesionālās ievirzes kultūrizglītības iestāžu direktori. Praksē 60% profesionālās ievirzes kultūrizglītības iestāžu ir vismaz viens pedagogs, kuram ir profesionālā vidējā kultūrizglītība, kas papildināta ar pedagoģijas kursu 2 kredītpunktu apjomā, un tikai 40% tādu nav neviena.

Rekomendācija: LNKC sadarbībā ar nozaru augstskolām turpināt piedāvāt tālākizglītības iespējas profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu absolventiem, kas strādā kā pedagogi.

23. Būtiska daļa profesionālās ievirzes kultūrizglītības iestāžu direktoru norāda uz sekojošiem **ikdienas darba izaicinājumiem**: mūsdienīgāka satura trūkums programmās (vienlaikus, daļa profesionālās ievirzes kultūrizglītības iestāžu direktoru vēlas vienkāršākas programmas), mūsdienīgāku mācību materiālu trūkums. Tā kā ikdienas darbā dominē arī grūtības motivēt bērnus mācībām (25%) un konkurence ar interesešu izglītības pulciņiem (20%), tad programmu satura, materiālu un metožu jautājumi ir cieši saistīti ar šīm problēmām.

Rekomendācija: Turpināt izmantot metodisko centru, LNKC tālākizglītības, nozaru augstskolu iespējamo atbalstu programmu satura un metožu atjaunošanā. Mūzikas nozarē tas īpaši attiecas uz teorētisko priekšmetu mācīšanu, vizuāli plastiskajā mākslā uz iespējam piedāvāt mūsdienīgus un kvalitatīvus izvēles priekšmetus.

24. **Telpu un infrastruktūras** problēmas kā ikdienas darba problēmu norāda 13% respondentu – profesionālās ievirzes kultūrizglītības iestāžu direktoru. Arī 40% audzēkņu norāda uz problēmām, kas saistītas ar infrastruktūru; papildus komentāros norādot uz gaisa cirkulācijas un skaņas izolācijas trūkumu, telpām bez logiem, ilgi neremontētām telpām u.c.

Rekomendācija: Turpināt kultūrizglītības iestāžu infrastruktūras uzlabošanu.

Ārējā kontrole, kritēriji

25. Profesionālās ievirzes kultūrizglītības līmenī kvalitātes uzturēšanai darbojas vairāki instrumenti (bet ne ārēja noslēguma darbu vērtēšana), tāpēc aktuāls, lai gan pretrunīgi vērtēts, ir jautājums par noteiktu kvalitātes "normu" definēšanu. Gan profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu direktori, gan nozares eksperti norāda uz atšķirīgu profesionālās ievirzes kultūrizglītības iestāžu absolventu sagatavotības līmeni un nepieciešamību programmu īstenošanā nodrošināt noteiktas pamatprasības, kas būtu stingrākas nekā līdz šim.

Rekomendācija: Nozarē diskutēt par iespējamiem risinājumiem: 1) papildināt prasības profesionālās ievirzes kultūrizglītības līmeņa mācību programmām par audzēkņu minimālo skaitu, kas nepieciešams kvalitatīvai programmas īstenošanai (piemēram, programmā "Kora klase" vai neakadēmiskās mūzikas programmās), un prasībām apgūstamajam saturam, 2) papildināt ar

dažiem nozares atbalstītiem kritērijiem MK noteikumus 1035 "Kārtība, kādā valsts finansē profesionālās ievirzes programmas mūzikā, mākslā un dejā".

Saikne ar darba tirgu

26. Ekspertu vērtējumā ikvienam mākslas, mūzikas vai dejas izglītību ieguvušajam ir **potenciāls** starpdisciplināri **radīt inovatīvu vērtību arī citās jomās** – savienojot kultūrizglītībā iegūtās zināšanas un kompetences ar citām jomām raksturīgajām.

Rekomendācija: Lai tautsaimniecība gūtu pievienoto vērtību arī no tiem audzēkņiem, kas neizvēlas profesionālo kultūrizglītības mācību ceļu, ieteicams mācību programmās akcentēt caurviju kompetences: radošumu, sadarbību, kritisko domāšanu. Vienlaikus, turpināt monitorēt datus par mācību pārtraukšanu un absolventu skaitu gan profesionālās ievirzes kultūrizglītības, gan profesionālās vidējās kultūrizglītības līmenī, lai varētu reaģēt uz potenciālo speciālistu deficīta veidošanos.

27. Ciktāl ļauj spriest pētījumā iegūtie dati, arī profesionālās ievirzes programmu līmenī iespējams pievērst uzmanību mācību programmās apgūstamo prasmju un kompetenču **atbilstībai nozares pieprasījumam** un kultūras attīstības tendencēm, ietverot programmās nozarēm aktuālo saturu, praktiskas iespējas nozarei būtisku prasmju attīstībai (piemēram, kolektīvā muzicēšana) un piedāvājot izvēles priekšmetus aktuālu kompetenču apguvei (piemēram, programmā "Vizuāli plastiskā māksla"). Taču aktuālo kompetenču veidošana lielā mērā atkarīga no pedagogu un materiāli-tehniskajiem resursiem.

Rekomendācija: Turpināt piedāvāt nozarē aktuālus izvēles priekšmetus un praktiskas nodarbības profesionālās ievirzes kultūrizglītības programmās. Turpināt piedāvāt tālākizglītības programmas pedagogiem par aktuālu kompetenču veidošanu mācību programmās.

Profesionālā vidējā kultūrizglītība

Pieejamība

28. **Profesionālās vidējās kultūrizglītības** programmas īsteno dažādi dibinātāji (valsts (IZM, KM), pašvaldība un privātais sektors), kas skaidrojams ar pieprasījumu izglītības un darba tirgū. Saskaņā ar LNKC informāciju par situāciju uz 2018. gada 1. janvāri, **profesionālās vidējās kultūrizglītības** programmas var apgūt ne tikai 10 KM pakļautības iestādēs, bet arī deviņās IZM pakļautības iestādēs, trīs – pašvaldības un divās privātas iestādēs. Tādējādi pastāv paralēlas sistēmas, kurās apgūstama profesionālā vidējā kultūrizglītība, un tās vienojošā joma programmu aspektā ir dizaina specialitātes. Saskaņā ar LNKC informāciju par situāciju uz 2018. gada 1. janvāri, **profesionālo vidējo kultūrizglītību 24 izglītības iestādēs apgūst kopumā 3 602 audzēkņi**, KM un IZM pakļautības izglītības iestādēs audzēkņu skaits ir identisks. Tā kā nosacīti līdzīgās programmas ir tikai dizainā (bet KM profesionālās vidējās kultūrizglītības iestādes īsteno arī citas programmas), jāsecina, ka IZM pakļautības profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu dizaina specialitāšu apguvēju skaits ir ievērojami lielāks. Pēc audzēkņu skaita dominē interjera dizains, multimediju dizains un reklāmas dizains.

Rekomendācija: KM un IZM dialogā precizēt šādu paralēlu piedāvājumu pastāvēšanas saikni ar izglītības kvalitāti, atbilstību konkrētām darba tirgus nišām, finansiālo lietderīgumu, vienoties par stratēģiju šo izglītības programmu attīstībai.

29. Viens no programmu kvalitātes un lietderības noteikšanas instrumentiem ir īstenojamo programmu salīdzināšana, lai identificētu iespējamo dublēšanos. To apgrūtina **klasifikācijas īpatnības**: programmām ar vienādu kodu var būt gan atšķirīgi nosaukumi, gan atšķirīgas iegūstamās kvalifikācijas (piemēram, neakadēmiskajā mūzikā kvalifikācija var būt gan tradicionālās mūzikas speciālists, gan mūziķis-skaņu režisors; interjera dizainā programmā iegūstamās kvalifikācijas – interjera dizaina speciālists un interjera noformētājs (kas ir atšķirīgas).

Rekomendācija: Attīstīt nacionālā līmeņa kvalifikāciju kodu sistēmu, kas ļautu nošķirt identiskas programmas no atšķirīgām.

30. Viens no izglītības iestāžu programmu attīstības stratēģiskajiem nosacījumiem ir definēt un īstenot piedāvājuma specializāciju, ar mērķi mazināt programmu dublēšanos. Specializāciju, arī profesionālās izglītības jomā, paredz "Izglītības attīstības pamatnostādnes 2014.–2020. gadam". Katra no KM pakļautības profesionālās vidējās kultūrizglītības iestādēm jau šobrīd sākusi veidot savu specializāciju: īsteno unikālu programmu vai īpašu programmu kopumu, izkopj atpazīstamu pedagoģisko pieeju u.c. Tajā pašā laikā, KM pakļautības profesionālās vidējās kultūrizglītības iestādes īsteno programmas, kas ir teju katrā profesionālās vidējās kultūrizglītības iestādē.

Rekomendācija: Turpināt stratēģisko specializāciju veidošanu KM pakļautības profesionālās vidējās kultūrizglītības iestādēs. Skaidrot potenciālo izglītojamo vecākiem profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu īsteno to programmu piedāvājumu.

31. Profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu ievērojama daļa audzēkņu ir no reģioniem. Mācības tālu no dzīvesvietas aktualizē jautājumu par dažādām **izmaksām**: transportu, dzīvošanu, ēdināšanu, kā arī maina profesionālās ievirzes kultūrizglītības līmenī izveidotos **risinājumus** attiecībā uz mūzikas instrumenta izmantošanu vai nomu, kur daudzviet ir rasti risinājumi sadarbībā ar izglītības iestādi un pašvaldību. Mākslā un dizainā programmu specifika paredz daudzveidīgus darba uzdevumus ar lielu materiāla izmantojumu, kas sadārdzina mācības. Stipendiju apmērs nespēj kompensēt šīs izmaksas. Aptuveni 10% no vecākiem, kuru bērni pēc profesionālās ievirzes kultūrizglītības iestādes absolvēšanas neizvēlējās turpināt mācības, kā būtisku iemeslu norāda attāluma problēmu, nedrošību par spējām patstāvīgas dzīves uzsākšanai un lielas izmaksas. Vairāki avoti liecina par stipendijas nozīmi potenciālajiem audzēkņiem. Apkopojot, **sociālajai nevienlīdzībai** ir ietekme uz iespējām turpināt kultūrizglītību, mainot dzīvesvietu.

Rekomendācija: Pieņemot sistēmiskus lēmumus, kas ietekmē profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu audzēkņus, ņemt vērā pastāvošo sociāli-ekonomisko nevienlīdzību. Veidot papildu atbalsta iespējas maznodrošinātiem audzēkņiem no reģioniem, lai mazinātu sociālās nevienlīdzības ietekmes un noteiktu sociālo slāni pārstāvošo talantīgo audzēkņu izstumšanas riskus.

32. Noteiktu specialitāšu neizvēlēšanos ietekmē arī **stereotipi un nepilnīga informācija par šo specialitāšu apguves iespējām**. Piemēram, maz zināms, ka dizaina programmu apguvi, pielāgojot pedagoģiskās metodes, iespējams piedāvāt arī cilvēkiem ar noteiktiem funkcionāliem traucējumiem. Pastāv arī stereotips, ka klasiskā baleta apguve PIKC "Nacionālā Mākslu vidusskola" Rīgas Horeogrāfijas vidusskolā nav iespējama audzēkņiem no reģioniem, tādejādi tiek mazināta potenciālo audzēkņu iesaiste.

Rekomendācija: Profesionālās vidējās kultūrizglītības iestādēm plašāk, mūsdienīgāk un mērķtiecīgāk īstenot programmu komunikācijas, mārketinga un audzēkņu rekrutācijas pasākumus.

Pieprasījums

33. Profesionālās vidējās kultūrizglītības līmenī kā **izglītības ieguves motivācija** dominē vēlme izkopt talantu (71%), praktiski apsvērumi (labi apmaksāta darba esamība nozarē) izvēloties turpināt kultūrizglītību, ir ļoti nenozīmīgi (6%). Otrs būtiskākais izvēles faktors ir interese par programmas saturu, jauna programma, par kuru nereti ir pievilcīgi asociatīvi (inovatīvs, aizraujošs, perspektīvs), bet ne konkrēti un pieredzē balstīti priekšstati. Tāpat nozīmīgs faktors ir tas, audzēkņi bieži izvēlas konkrētu pedagogu, kas strādā profesionālās vidējās kultūrizglītības iestādē. Šie dati liecina, ka kultūrizglītības izvēle ir primāri un izteikti saistīta ar personīgo spēju un talantu izkopšanu un tikai neliela daļa audzēkņu šo savu izvēli izdara, domājot par darba tirgu un savu turpmāko nodarbinātību. Bieži gan potenciālajiem izglītojamajiem var būt nepietiekama izpratne par to, kas sagaidāms profesionālās vidējās kultūrizglītības līmeņa programmā. Neziņu mazina sagatavošanas kursi un konsultācijas.

Rekomendācija: Precīzāk īstenot komunikācijas aktivitātes par piedāvājumu, ņemot vērā gan potenciālo audzēkņu motivāciju, gan iespējamo zināšanu trūkumu. Programmu komunikācijā un īstenošanā aktīvāk iesaistīt nozares pārstāvjus.

34. Profesionālās vidējās kultūrizglītības iestādes izmanto dažādas metodes, lai **veicinātu interesi par konkrētu izglītības programmu apgūšanu**. Profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu prakse attiecībā uz iestājpārbaudījumu rīkošanu atšķiras, un ir atkarīga no nozares īpatnībām, programmu piedāvājuma, kā arī skolas reputācijas, prestiža.

35. Izglītības iestādes plāno lielāku valsts budžeta finansētu mācību vietu skaitu programmām, kurās ir paredzama lielāka audzēkņu interese, un profesionālās vidējās kultūrizglītības līmenī tās ir sekojošas: interjera dizains (467 audzēkņi), multimediju dizains (441), neakadēmiskā mūzika (143), vokālā mūzika (108).

Ņemot vērā nozares ekspertu norādīto par darba tirgū īpaši pieprasītajām specialitātēm, dizaina speciālistu lielais skaits varētu būt saderīgs ar darba tirgus vajadzībām, taču darba tirgū nepietiekami nodrošināts darbaspēks vairākās specialitātēs, kurās profesionālās vidējās kultūrizglītības līmenī ir neliels audzēkņu skaits, piemēram, sekojošās mūziķu kvalifikācijās: obojists, fagotists, mežradznieks.

Rekomendācija: Monitorēt audzēkņu skaita izmaiņas un absolventu turpmākās gaitas, kā arī audzēkņu skaita izmaiņas un citus datus konkrētā kvalifikācijā ilgākā laika periodā (5–7 gadi). Šādu datu analīze varētu tikt izmantota stratēģiskai plānošanai, un ar atsevišķu kultūrpolitisku

instrumentu palīdzību līdzsvarot pieprasījumu no audzēkņu puses (pēc populārākām programmām, kas var radīt pārprodukciju darba tirgū) un pieprasījumu no nozares (ņemot vērā, ka ir nepieciešams ilgs laiks no mācību uzsākšanas profesionālās ievirzes kultūrizglītības iestādē līdz darba tirgum), kā arī reaģēt uz pārāk lielu skaitu līdzīgu programmu, ja to absolventiem sāk rasties grūtības integrēties darba tirgū.

36. Profesionālās vidējās kultūrizglītības iestādes ir elastīgas un cenšas **palīdzēt** izglītojamajiem atrast sevi interesējošo specialitāti, arī mainīt to. Programmas maiņa iespējama un notiek gan mūzikas, gan dizaina nozarē.
37. Salīdzinot sniegtos datus par **mācību pārtraukšanu**, konstatēts, ka dažādās programmās tas ir atšķirīgs: dizainā tas ir lielāks nekā mūzikā, mākslā, dejā. Būtiska loma mācību pārtraukšanas pieaugumā ir reflektantu nepietiekamajai informētībai un izpratnei par programmu, ko izvēlas, kā arī augstajai mācību slodzei. Ir atsevišķi posmi, kad risks neizturēt slodzi ir īpaši liels, un to saista gan ar sākuma posmu (grūtības adaptēties slodzei un sadzīvei) un ar 3. kursu, kad ir CE vispārīzglītojošajos priekšmetos. Viens no atbiruma iemesliem ir dzīvesvietas maiņa.
38. Dati par **mācību pārtraukšanu** norāda uz to, ka katras profesionālās vidējās kultūrizglītības iestādes gadījumā augstāk minēto izaicinājumu ietekme, kā arī pedagoģiskā personāla un vecāku, dažādu atbalsta instrumentu pieejamība un sekmīga izmantošana ir atšķirīgas. Tādējādi mācību pārtraukšanas rādītāji jāskata kontekstuāli.

Rekomendācija: Sistemātiski strādāt pie riska faktoru novēršanas; dažāda veida atbalsta sniegšanas, izmantojot visus pieejamos instrumentus. Īpašu atbalstu sniegt adaptācijas posmā un 3. kursā. Profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu direktoriem ieteicams apmainīties ar labākiem risinājumiem mācību pārtraukšanas risku mazināšanā.

Pēctecība

39. Iekļaušanās profesionālajā kultūrizglītībā profesionālās vidējās kultūrizglītības līmenī iespējama ne tikai kultūrizglītības sistēmas iepriekšējā līmeņa absolventiem, bet arī reflektantiem no interešu izglītības vai izmantojušajiem citas izglītības iespējas. Mūzikas un klasiskās dejas specialitātēs saikne ar iepriekšējo izglītības līmeni **ciešāka** nekā mākslā un dizainā. Dizaina nozarē saikne starp izglītības līmeņiem ir vājāka, jo profesionālās ievirzes kultūrizglītības programmu saturs nav vienots. Tāpēc KM pakļautības profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu dizaina un mākslas specialitāšu iestājeksāmenos vērtē vairāk mākslinieciskās prasmes un radošo domāšanu.
40. Iepriekšējo sagatavotību (t.i., profesionālās ievirzes līmenī) raksturo kā ļoti dažādu; **profesionālās ievirzes kultūrizglītības iestāžu mūzikas programmu absolventiem** grūtības tālākajā izglītībā var radīt gan zināmas nepilnības specialitātes pamatu apgūvē, gan (kas ir ļoti izplatīti) mūzikas teorētisko priekšmetu apgūvē. **Mākslas** programmu beidzējiem būtiskus trūkumus neatzīmē. **Dizaina** specialitātēs atzīmē, ka profesionālās vidējās kultūrizglītības līmenis nav cieši saistīts ar iepriekšējo līmeni. Interviju dati liecina, ka pat pusei reflektantu nav profesionālās ievirzes izglītības. Šādā gadījumā reflektanti izmanto sagatavošanas kursus, iespējams, var arī būt iestājeksāmenu prasības apguvuši individuāli. PIKC "Nacionālā Mākslu vidusskola" Rīgas Horeogrāfijas vidusskolas programmā "Deja" mācības turpina ievērojams

īpatsvars to, kas apguvuši profesionālās ievirzes programmu šajā izglītības iestādē, vai citas izglītības iespējas izmantojušie (arī programmas "Dejas pamati" apguvēji), pievienojoties PIKC "Nacionālā Mākslu vidusskola" Rīgas Horeogrāfijas vidusskolas profesionālās ievirzes kultūrizglītības programmas apguvei pēdējos gados. Profesionālās ievirzes programmas "Dejas pamati" absolventi var turpināt izglītību programmā "Deju kolektīva repetitors".

41. Ne visas profesionālās vidējās kultūrizglītības līmeņa specialitātes pastāv kā atsevišķas specialitātes profesionālās ievirzes līmenī – piemēram, tādas ir tikai profesionālās vidējās kultūrizglītības līmenī apgūstamā vokālā māksla, diriģēšana, mūzikas teorija. Visos gadījumos ir risinājumi, kas ļauj kompensēt sagatavotības trūkumus vai izpildīt precīzi profesionālās vidējās izglītības prasības (sagatavošanas kursi, konsultācijas, pievienošanās profesionālās ievirzes programmai pēdējos gados).
42. **Absolventu skaits KM pakļautības izglītības iestādēs pēdējos 10 gados lielā mērā korelējis ar kultūrizglītības nozares finansējumu – laika periodā no 2008. līdz 2011. gadam tam bijusi pieaugoša tendence, 2013. gadā piedzīvots straujš kritums (–13% pret iepriekšējo gadu, saistāms ar finanšu krīzes sekām), pēc 2013. gada sekojis pakāpenisks ikgadējs kritums, 4 gadu laikā absolventu skaitam samazinoties kopumā par 14%, savukārt 2017./2018. mācību gadā absolventu skaits ir atkal palielinājies (+12% pret iepriekšējo gadu). Svārstību skaidrojumi saistāmi primāri ar 2008.–2010. gada finanšu krīzes sekām valstī, taču arī izmaiņām demogrāfijā un izglītības sistēmā valstī. Lai izvairītos no iespējamās stagnācijas sistēmā, sākot ar 2015. gadu veidoti PIKC.**

Rekomendācija: Monitorēt datus par to absolventu skaitu. Turpināt PIKC attīstību un kapacitātes celšanu, veicinot to pievilcīgumu un konkurētspēju izglītības piedāvājumā.

43. Latvijā nepastāv vienota uzskaites sistēma par izglītojamo tālākajām gaitām izglītības sistēmas ietvaros, tādēļ nav pieejami drošticami dati par to, cik liela daļa no katra izglītības līmeņa kultūrizglītību apguvušajiem turpina izglītību nākamajā kultūrizglītības līmenī un arī ārpus KM finansētās sistēmas. Pieejamie profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu un LNKC sniegtie dati liecina, ka nozarē **studijas augstākajā līmenī** vairāk turpina **mūzikas** vidusskolu absolventi. Savukārt dizaina un klasiskā baleta kvalifikāciju ieguve ļauj iekļauties darba tirgū arī uzreiz pēc profesionālās vidējās kultūrizglītības iestādes absolvēšanas, un pievēršanās augstākā līmeņa studijām var notikt vēlāk. Lai gan interviju dati liecina, ka daļa absolventu turpina studijas ārzemēs, esošā datu uzkrāšanas sistēma neparedz apkopot šādus datus.

Rekomendācija: Pilnveidot monitoringu par profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu absolventu turpmākajām gaitām dažādu dibinātāju augstskolās un studijām ārzemēs. Diskutēt nozarē par to, kā definējama "nozare" (attiecībā uz turpmākajām studijām, darbu), lai veiktu precīzāku uzskaiti.

44. Visās profesionālās kultūrizglītības nozarēs daļa absolventu turpina studijas arī citu nozaru augstskolās. Mūzikas, mākslas, dizaina un dejas nozarēm tuvu LKA kā absolventu izvēli atzīmē praktiski visu profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu direktori. Daudzi eksperti norāda, ka nozares maiņa nav jāuzskata par problēmu.

Rekomendācija: Ja nepieciešams, diskutēt par optimālo proporciju ar profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu absolventiem, kuriem būtu jāturpina studijas nozares augstskolās, lai nodrošinātu nozares vajadzības, vienlaikus nesašaurinot starpdisciplināritātes iespējas.

Kvalitāte

45. Kopumā audzēkņi pauž **augstu apmierinātību** ar savu mācību iestādi. Profesionālās vidējās izglītības iestāžu audzēkņi pauduši **izteikti augstus vērtējumus par apmierinātību ar mācībām** – vidējais vērtējums 10 punktu skalā ir 7,9 punkti. Kopumā 41% aptaujāto pauduši galēji pozitīvus novērtējumus (9 un 10), kamēr negatīvus vērtējumus (1–4) snieguši tikai 3%. **Absolūtais vairākums audzēkņu ir apmierināti ar tādiem savas izglītības aspektiem kā pasniedzēju, pedagogu darbs, kvalifikācija** (91% pozitīvu vērtējumu), **iespējas pēc tam turpināt izglītību savā specialitātē** (81%). Vairāk nekā 2/3 ir apmierināti arī ar iespējām piedalīties dažādos projektos, projekta veida darbos (75%), mācību/ studiju vidi, telpām (74%), izglītības iestādes materiāli tehnisko nodrošinājumu (71%), prakses iespējām mācību/ studiju laikā (69%). Salīdzinoši **zemāk tikusi vērtēta izglītības konkurētspēja darba tirgū** – nodarbinātības iespējas savā specialitātē kā labas vērtē 67% audzēkņu, bet iegūstamās izglītības konkurētspēju darba tirgū ES vērtē augstāk nekā konkurētspēju Latvijā (attiecīgi 64% un 61%), vēl zemāk vērtējot nodarbinātības iespējas ārpus savas specialitātes citās jomās (57%) un iespējas pašam attīstīt savu uzņēmējdarbību (46%).
46. Audzēkņu akcentētie **uzlabojamie aspekti** saistās ar mācību saturu, kuru vēlas mūsdienīgāku, praktiskāku, kā arī infrastruktūru (daudzviet nepiemērotu konkrētās nozares vajadzībām). Vēlmi pēc kvalificētajiem pedagogiem pauž daudz mazākā mērā, nekā profesionālās ievirzes kultūrizglītības līmenī. Profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu direktori akcentē sekojošas problēmas: pedagogu piesaiste reģionos, dizaina pedagogu-praktiķu atalgojuma zemā konkurētspēja; atsevišķas grūtības gūt pieeju mūsdienīgu tehnoloģiju bāzei; nepietiekamo finansējumu PIKC metodiskā darba veikšanai – tā mērogi reģionā ir ievērojami un tāpēc nepieciešami transporta izdevumi, pedagogu aizvietošanas izdevumi u.c.

Rekomendācija: **Veicināt sadarbību ar attiecīgo nozaru uzņēmumiem un direktoru apmaiņu ar veiksmīgo pieredzi. Pedagogu piesaistē meklēt daudzveidīgus risinājumus. LNKC turpināt atbalstu pedagogu tālākizglītbai un mācību satura pilnveidei. Diskutēt par iespējām papildus finansēt PIKC metodisko darbu transporta izdevumu segšanai, lai PIKC var produktīvi veikt ieguldījumu pēctecības nodrošināšanā. Turpināt risināt infrastruktūras jautājumus.**

47. Profesionālās vidējās kultūrizglītības līmenī par vienu no būtiskākajiem kvalitātes rādītājiem uzskatāmi **kvalifikācijas eksāmenu** rezultāti (šo eksāmenu komisijās tiek pieaicināti ārējie eksperti, piemēram, no nozares augstskolām un darba tirgus pārstāvji). Vidējie rezultāti visās profesionālās vidējās kultūrizglītības iestādēs ir augsti. Vienlaikus rezultātu interpretēšanā ir jābūt piesardzīgiem, jo nepastāv salīdzināmi dati ilgākā laika posmā.

Rekomendācija: **Turpināt datu uzkrāšanu, iespējami nemainīgā formātā.**

48. CE rezultāti angļu valodā, latviešu valodā un matemātikā desmit KM dibinātajās un divās KM dotāciju saņemošajās pašvaldību dibinātajās profesionālās vidējās kultūrizglītības iestādēs 2013.-2017. mācību gadā liecina, ka vispārējās izglītības kvalitāte šajās profesionālās

kultūrizglītības iestādēs ir kopumā augsta. Praktiski visās profesionālās kultūrizglītības iestādēs CE rezultāti ir augstāki nekā profesionālās izglītības iestādēs kopumā. Šis ir profesionālās kultūrizglītības iestāžu audzēkņu vecākiem būtisks izglītības iestādes izvēles aspekts.

Rekomendācija: Profesionālās kultūrizglītības iestāžu komunikācijā ar potenciālajiem audzēkņiem un viņu vecākiem akcentēt sniedzamās vispārējās izglītības augsto kvalitāti. Turpināt izmantot visus pieejamos resursus augsta vispārējās izglītības līmeņa nodrošināšanai, vienlaikus sniedzot audzēkņiem nepieciešamo atbalstu profesionālās kultūrizglītības mācību slodzes kontekstā.

Saikne ar darba tirgu

49. Programmu īstenošanā saikne ar darba tirgu ir cieša, īstenota katrai nozarei raksturīgā veidā. Profesijas standartam atbilstošais saturs tiek īstenots, izvērtējot darba tirgus prasības (piemēram, datorzinībās mūzikas specialitāšu audzēkņiem var pasniegt nošu rakstu). Audzēkņi sniedz augstu vērtējumu prakses iespējām mācību laikā (69% tās vērtē pozitīvi).
50. Izplatīta ir nodarbinātība profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu vecākajosursos. Iekļaušanos darba tirgū pēc profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu absolvēšanas vairāk raksturīgi plānot dejas, mākslas, dizaina specialitāšu absolventiem, jo šo nozaru profesionālās vidējās kultūrizglītības līmeņa kvalifikācijas speciālisti ir pieprasīti.
51. Profesionālo vidējo kultūrizglītību **absolvējušo** mērķgrupā **31%** novērtē, ka viņu pamatdarbs ir pilnībā vai lielā mērā saistīts ar iegūto kvalifikāciju, un vēl **17%** novērtē, ka pamatdarbs ir nedaudz saistīts ar iegūto kvalifikāciju. Savukārt **32%** apgalvo, ka viņu darbs nemaz nav saistīts ar iegūto kultūrizglītības kvalifikāciju. Pēdējais no rādītājiem raisa zināmas bažas, taču ir pretrunā ar profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu vadītāju sniegto situācijas raksturojumu, un var tikt skaidrots arī ar to, ka absolventi strādā savā kvalifikācijā, taču citā nozarē.

Rekomendācija: Precizēt "darbs nozarē" interpretāciju profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu datu uzkrāšanā.

52. Nozarē pastāv pretrunīgi viedokļi par to, vai profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu absolventiem vēlams uzsākt pedagoga darbu uzreiz pēc profesionālās vidējās kultūrizglītības iestādes absolvēšanas, lai gan pieprasījums ir augsts (profesionālās ievirzes kultūrizglītības līmenī izjūt pedagoga trūkumu).

Rekomendācija: Ja nepieciešams, padziļināti analizēt pēc profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu absolvēšanas pedagogu darbību uzsākušās apakšgrupas kvalifikāciju un darba rezultātus; LNKC turpināt piedāvāt konkrēti šai mērķgrupai veidotas tālākizglītības iespējas.

53. Klasiskās dejas specialitātē tikai viens valsts darba devējs; nozarē izskan aicinājumi veidot arī laikmetīgās dejas specializāciju un nodrošināt valsts finansētu laikmetīgās dejas truppu.

Rekomendācija: Diskutēt par darba tirgus paplašināšanu un piedāvājumu profesionālās vidējās izglītības dejas programmu absolventiem.

54. Valsts finansēto budžeta vietu skaitu KM nosaka, ņemot vērā profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu prognozes. Precīzu tālākas nākotnes vajadzību prognozēšanu

respondenti komentē skeptiski. Dalībnieki uzsver kultūrizglītības virsvērtību arī tad, ja audzēknis nesaista profesionālās aktivitātes ar iegūto specializāciju, bet turpmāk dzīvē īsteno tikai pasīvās kultūras līdzdalības formas – iesaistās kultūras dzīves procesos kā mākslas un kultūras produktu lietotājs, vērtētājs, viedokļa līderis, komunikators u.tml., potenciāli veidojot izglītotāko kultūras auditorijas daļu.

Rekomendācija: Monitorēt datus par profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu absolventiem un viņu turpmākajām profesionālajām un izglītības gaitām. Turpināt apspriest nozares profesionāļu skaita un kvalitātes jautājumus ar nozares augstskolām un nozīmīgākajiem darba devējiem.

Augstākā kultūrizglītība

Pieejamība

55. Augstākās izglītības jomā darbojas **trīs KM pakļautības** izglītības iestādes – JVLMA, LKuA un tās struktūrvienība LKK, LMāA. Šajās augstskolās izglītības programmas tiek īstenotas Rīgā; LMāA ir arī filiāle Latgalē, Rēzeknē.
56. Augstākās izglītības līmenī piedāvājums ir **daudzveidīgs**; tas ļauj studējošajiem padziļināt iepriekšējos kultūrizglītības līmeņos uzsākto specialitātes apguvi (tā dara ap 30% studējošo), izvēlēties specifiskāku specializāciju (piemēram, vizuāli plastiskās mākslas programmas absolvents var izvēlēties scenogrāfijas apakšprogrammu; instrumenta spēles programmas absolvents – mūzikas pedagoģiju), izmantot esošās zināšanas jaunas apakšnozares apguvei (klasiskās dejas programmas absolvents var izvēlēties horeogrāfijas programmu). Reflektanti var izvēlēties arī studēt apakšprogrammā, kura netiek piedāvāta iepriekšējos kultūrizglītības posmos (piemēram, apakšprogramma "Dramatiskā teātra aktiera māksla"), kā arī apgūt kādu starpnozaru programmu, kura savieno kultūrizglītības zināšanas ar kultūras un mākslas menedžmentu, mārketingu, producēšanu vai uzņēmējdarbību. Jāpiebilst, ka arī daudzas citas augstskolas (gan valsts dibinātas, gan privātas) īsteno programmas kultūrizglītības jomā, īpaši daudz šādu programmu ir dizaina nozarē.

Rekomendācija: Turpināt un stiprināt sadarbību starp augstākās un profesionālās vidējās kultūrizglītības iestādēm, lai informētu potenciālos studējošos par izvēles iespējām augstākā līmeņa kultūrizglītībā.

57. **Pedagogs** kultūrizglītības sistēmas vajadzībām pašlaik sagatavo LMāA un JVLMA, taču sistēmā gaidāmas **pārmaiņas**. Šobrīd, sadarbojoties visām KM pakļautības un citām Latvijas augstskolām, tiek uzsākta jauna kopīgā kultūras un mākslu (mūzika, māksla, dejas, drāma) pedagogu izglītības programmas izstrāde, kurā tiks sagatavoti pedagogi vispārējai izglītībai un kultūrizglītības nozarei, **atbilstoši kompetencēs balstītas izglītības pieejas prasībām**. Kultūrizglītības nozares eksperti gan pauž bažas par jaunā modeļa īstenošanas ietekmi uz profesionālās kultūrizglītības pedagogu sagatavošanu, ņemot vērā virkni neskaidrību par jaunās pieejas praktisko ieviešanu vispārējā izglītībā.

Rekomendācija: Kultūrizglītības augstskolām un KM konceptuāli vienoties par kultūrizglītības augstskolu lomu kultūrizglītības pedagogu sagatavošanā gan vispārējās, gan kultūrizglītības iestādēs, kā arī tam pakārtotu budžeta vietu plānojumu perspektīvā.

58. **Statistikas dati** par augstskolu darbību tiek apkopoti studiju programmu līmenī, taču augstskolām ir **atšķirīgas pieejas** tam, kas tiek licencēts kā studiju programma. Daudzās augstskolu programmās ir ievērojams skaits specializāciju jeb apakšprogrammu, kas pēc daudzām pazīmēm atbilst studiju programmas statusam, jo īpaši tās satura kontinuitātes aspektā. Vienlaikus (piemēram, LKuA) tiek īstenota arī cita pieeja – līdzšinējās apakšprogrammas ar izteikti atšķirīgu profilu darba tirgū veidot kā patstāvīgas licencētas programmas. Ja apakšprogrammu līmenī tiek īstenota izglītība ar augstu specializācijas pakāpi, kam atbilst daudzveidīgs profesiju klāsts darba tirgū, tad uzskaitē šādas apakšprogrammas ietverošu **studiju programmu līmenī ierobežo** augstākās kultūrizglītības attīstības tendenču un izmaiņu analīzi.

Rekomendācija: KM augstskolām un to dibinātājam diskutēt par risinājumiem pilnīgākai KM augstskolu darbības rezultātu monitorēšanai, ņemot vērā augstākās izglītības sistēmā esošos un plānotos datu uzkrāšanas instrumentus.

Pieprasījums

59. **Kopējais studējošo skaits** augstākā līmeņa kultūrizglītības programmās mākslas augstskolās 2017./2018. akadēmiskajā gadā ir **2 418**. No tiem **76% studē par valsts budžeta līdzekļiem**, bet 24% – par maksu. **Valsts budžeta finansēto studiju vietu skaits augstskolās ir atšķirīgs:** LMāA 838 budžeta vietas (studijas par maksu **netiek piedāvātas**), JVLMA 525 budžeta vietas (80 studē par maksu); LKuA 347 budžeta vietas (210 studē par maksu), LKuA LKK 135 budžeta vietas (283 studē par maksu). Iespēja studēt par valsts budžeta līdzekļiem ir būtisks augstskolas **izvēles faktors 43%** reflektantu. Pēdējo četru gadu laikā kopējais studējošo skaits bijis svārstīgs, atsevišķos gados samazinoties, citos palielinoties. Stabils, lai arī ļoti nelielu, pieauguma tendenci uzrāda tikai LMāA studentu skaits. Izmaiņas studējošo skaitā var skaidrot ar vairākiem faktoriem: notiek aktīva specializāciju precizēšana, atsakoties no apakšprogrammām, kas vairs nav aktuālas, un veidojot jaunas (LKuA); šajā laikā JVLMA pārņēmusi divas ar mūzikas un dejas pedagoģiju saistītas Rīgas Pedagoģijas un izglītības vadības akadēmijas studiju programmas un saistības pret studējošajiem. Kopumā pieprasījums pēc kultūrizglītības augstākās izglītības ir stabils, lai gan reflektantu interese par dažādām programmām un to specializācijām ir atšķirīga.

60. Kā **būtiskāko iemeslu**, kādēļ studējošie izvēlas studēt konkrētajā augstākā līmeņa kultūrizglītības programmā **66% gadījumu min vēlmi izkopt savas mākslinieciskās spējas un talantus**. Tāpat salīdzinoši bieži kā iemesli konkrētās kvalifikācijas un izglītības iestādes izvēlei tiek norādīti tādi iemesli kā **interesants mācību programmas saturs** (51%), iespēja studēt budžeta grupā (43%), **potenciāli interesants darbs konkrētajā jomā** (41%). Tāpat kā profesionālās vidējās izglītības līmenī, arī augstākajā kultūrizglītībā iesaistītie savu iegūstamo **izglītību nesaista ar tās konkurētspēju darba tirgū un/vai iespējām iegūt labi apmaksātu darbu** – šādus apsvērumus norāda mazāk nekā katrs desmitais aptaujātais.

61. KM pakļautības augstskolās **iestājpārbaudījumos gandrīz visās programmās ir konkurss**, īpašu interesi izraisa jaunas studiju programmas. Vienlaikus, **var atšķirties reflektantu interese par konkrētām specializācijām programmu ietvaros**. Piemēram, mūzikas nozarē šobrīd ir reflektantu intereses samazinājums atsevišķu instrumentu spēlē (arfa, fagots, klavieres), arī

muzikoloģijā. Eksperti kā iespējamus iemeslus min gan subjektīvus faktoros (piemēram, reflektantam var būt iespaids, ka pianistu-solistu niša jau ir visai piepildīta), gan ar institūciju un plašāko kontekstu saistītos (programmu saturs un īstenošanas veids, turpmākās profesionālās attīstības iespējas). Viens no iemesliem var būt arī attiecīgās specializācijas audzēkņu īpatsvars iepriekšējā izglītības līmenī. Saskaņā ar ekspertu sniegto informāciju, gan mākslu, gan mūziku jaunieši izvēlas studēt arī ārvalstīs.

Rekomendācija: Veidot dialogu ar visu kultūrizglītības līmeņu izglītības iestādēm un LNKC par trūkstošo profesionāļu sagatavošanu mūzikas tirgū īpaši pieprasīto instrumentu grupās. Augstskolām turpināt analizēt citu valstu līdzīga profila augstskolu piedāvājuma stiprās puses. Attīstīt studējošo motivācijas programmas (arī finansiālās) par tām studiju programmām, kurās ilgstoši novērota neatbilstība starp zemo interesi no reflektantu puses un pastāvošo pieprasījumu darba tirgū.

62. Saskaņā ar KM augstskolu sniegto informāciju, tās veic mērķtiecīgus pasākumus **reflektantu motivēšanai izglītības turpināšanai augstākajā līmenī**; šie pasākumi ir daudzveidīgi un izriet no katras nozares specifikas un tradīcijas, kā arī konkrētās augstskolas tēla.
63. **Studiju pārtraukšanas** tendence kultūrizglītības augstskolās kopumā **samazinās**. Studiju pārtraukšanas **iesmesli** tiek saistīti gan ar budžeta vietas zaudēšanu (rotācijas procesā), ja vienlaikus ir arī studijas par maksu; ar izvēli studēt citā nozarē vai izvēli studēt ārvalstīs u.c. Pirms eksmatrikulēšanas studējošajiem piedāvā arī **studiju pārtraukuma** iespēju. Var secināt, ka vairumā gadījumu augstāko kultūrizglītību izvēlas pietiekami motivēti studējošie, kas iepazinuši nozari jau iepriekšējos kultūrizglītības līmeņos.

Pēctecība

64. Pēctecība (saikne ar profesionālās vidējās vai profesionālās ievirzes līmeņa izglītību) precīzi nosakāma vien tad, ja reflektanta iepriekšējā izglītības iestāde bijusi profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāde. Savukārt, ja reflektants apguvis profesionālās ievirzes kultūrizglītību, šādu ziņu sniegšana ir brīvprātīga. Līdz ar to pēctecības izsekošana ir nepilnīga.
65. Saiknes stiprumu ar iepriekšējo izglītības līmeni ietekmē tas, ka **ne visas KM augstskolu īstenošanās (apakš)programmas pastāv kā atsevišķas specialitātes** profesionālās vidējās izglītības līmenī – piemēram, mākslā tāds piemērs ir scenogrāfijas specializācija. Savukārt mūzikas jomā iepriekšējās profesionālās vidējās kultūrizglītības iestādes izglītības relatīvi biežāk nav reflektantiem, kas vēlas iestāties Vokālās mākslas programmā. LKuA īsteno vairākas programmas un apakšprogrammas, kurām nav analogu iepriekšējos kultūrizglītības līmeņos. Līdz ar to LKuA veic plašu reflektantu piesaisti arī ārpus kultūrizglītības iestāžu beidzēju loka. Kopumā, reflektanti var būt arī **tikai** ar profesionālās ievirzes līmenī iegūtu izglītību vai zināšanām un prasmēm (īpaši mākslā un dizainā), kas iegūtas izmantojot dažādas citas izglītības iespējas – piemēram, LMāA gadījumā, augstskolas trīsgadīgajos sagatavošanas kursos.

Rekomendācija: Noteikt KM augstskolu iestājpārbaudījumu nolikumā, ka reflektantiem jāuzrāda visu līmeņu iegūtā kultūrizglītība (ar izglītību apliecinājošiem dokumentiem), kā arī privāti iegūtā kultūrizglītība un sagatavošanas kursu apmeklēšana; šādi dati jāapkopo.

66. Profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu absolventu **iepriekšējo sagatavotību** KM augstskolu pārstāvji novērtē dažādi: JVLMA kritiski vērtē teorētisko priekšmetu apguvi, LMāA norāda, ka sagatavotības līmenis ir "adekvāts", norādot, ka pozitīva ietekme ir arī zināšanām, kas iegūtas arī tikai profesionālās ievirzes līmenī.

Rekomendācija: Turpināt teorētisko priekšmetu pasniegšanas veida reformu mūzikas izglītībā. Stiprināt KM augstskolu horizontālo saikni ar profesionālās vidējās kultūrizglītības iestādēm iestājpārbaudījumu prasību iedzīvināšanai.

67. Kultūrizglītības augstskolu **studenti savu sagatavotību studijām konkrētajā iestādē vērtē izteikti augstu – 10 punktu skalā vidējais vērtējums ir 7,8 punkti**. 65% aptaujāto studentu savu sagatavotību vērtē ar 8–10 punktiem 10 punktu skalā. Vērtējumus, kas zemāki nekā 5 punkti, snieguši tikai 8% aptaujāto.

Kvalitāte

68. Kultūrizglītības augstskolu studenti **apmierinātību ar studijām konkrētajā iestādē vērtē vidēji augstu – 10 punktu skalā vidējais vērtējums ir 7,4 punkti**. Tai pat laikā salīdzinoši liels tomēr ir arī to īpatsvars, kuri bijuši kritiskāki – 17% sniedz vērtējumu 5–6 punkti, bet 8% pat zemāk (kopumā 24% ir snieguši novērtējumu 6 punkti vai zemāk). Absolūtais **vairākums** studentu ir apmierināti ar tādiem studiju aspektiem kā **pasniedzēju, pedagogu darbs, kvalifikācija** (88% pozitīvu vērtējumu), **iespējas piedalīties dažādos projektos, projekta veida darbos** (86%). Izteikti pozitīvi novērtēti arī tādi aspekti kā: **mācību/ studiju vide, telpas** (76%), **iespējas pēc tam turpināt izglītību savā specialitātē** (75%), **prakses iespējas mācību/ studiju laikā** (75%). Salīdzinoši zemāk novērtēti tādi aspekti kā **iespējas pašam attīstīt savu uzņēmējdarbību un iegūstamās izglītības konkurētspēja darba tirgū ES**, tomēr arī tajos pozitīvus vērtējumus sniedz **vairāk nekā puse** studentu.

69. Aptuveni 2/3 studējošo un absolventu ir arī pauduši, ka viņu izglītības iestādē būtu veicami kādi uzlabojumi. **Visbiežāk vēlami pilnveidojumi attiecas uz mācību procesu un saturu (66%), kā arī personālu (34%)**. Savukārt 29% ir ieteikuši pilnveidojumus, kas attiecas uz infrastruktūru. **Salīdzinoši bieži ticis norādīts, ka būtu vēlams praktiskāks mācību saturs (30%)**. **Nelielā daļa** norāda, ka būtu nepieciešami kvalificētāki pasniedzēji (16%), specialitātei atbilstošāks mācību saturs (15%), modernāks, mūsdienīgāks mācību saturs (15%), modernākas telpas, infrastruktūru (15%). Kopumā novērojams, ka daļai studentu ir bažas par studiju sniegto iespēju iegūt **praktiskas iemaņas**. Var pieņemt, ka tas ir komunikācijas jautājums (nepieciešams skaidrāk identificēt notiekošo kā praksi) un vairāk raksturīgs akadēmisko programmu studējošajiem.

Rekomendācija: KM augstskolām aktivizēt dialogu ar studējošajiem un nozari par studējošo ekspektācijām attiecībā uz praksi, kopīgi analizēt esošās prakses formas un kopīgi identificēt visus veidus, kādā notiek prakse. Kur iespējams, izkopt moduļu sistēmu, turpināt meklēt ar studiju procesu saderīgus jaunus veidus prakses īstenošanai, kā arī mūsdienīgākas studiju darba metodes, kas akcentē specialitātei raksturīgo.

70. KM augstskolas **reaģē uz savas nozares aktuālajām vajadzībām** un plāno attīstīt savu pievilcīgumu studējošajiem ar dažādu ES fondu atbalstītu projektu palīdzību. Kopš 2017. gada

visas augstskolas apgūst pieejamos ES finanšu instrumentus studiju infrastruktūras, akadēmiskā, zinātniskā un pārvaldības darba uzlabošanai. 2018. gada sākumā visas trīs KM augstskolas izstrādājušas jaunus daudzgadu projektus gan ārvalstu viespaspiedzēju piesaistei un vietējā akadēmiskā personāla attīstībai, gan ciešākai studiju saiknei ar praksi, gan pārvaldības un kvalitātes vadības uzlabojumiem, gan arī virkni nozarei aktuālu kopīgu studiju programmu.

Saikne ar darba tirgu

71. Visās KM augstskolās ir **cieša saikne ar darba tirgu**, ko sekmē lielas daļas mācībspēku nodarbinātība praktiķu lomā attiecīgajā nozarē, kā arī dažādu nozares pārstāvju iesaistes formu izmantošana studiju procesā. Tomēr KRI vajadzības ir mainīgas, tāpēc periodiski tiek veiktas plašākas konsultācijas ar nozares darba devējiem (gan aptauju, gan interviju u.c. veidā). Šādi augstskolas turpina savu stratēģisko specializāciju precizēšanu. Zināms izaicinājums ir tajā, ka darba tirgus nozarēs ir sadrumstalots un dažādiem tā segmentiem ir atšķirīgas vajadzības.
72. KM augstskolās tiek veidotas jaunas prakses formas, elastīgāki studiju programmu organizācijas veidi; inovāciju veicinošas infrastruktūras un projekti. Visi šie risinājumi vērsti uz starpdisciplināritāti, plašāku skatījumu uz kultūras un sociāli-ekonomiskajiem procesiem. Būtiski, ka audzēkņi prakses iespējas mācību laikā novērtē ļoti augsti – 75% aptaujāto studentu tās novērtē pozitīvi.
73. Vērtējot apgūstamās studiju programmas, **augstskolu studējošie pauž pozitīvu, taču nedaudz piesardzīgu vērtējumu par savas izglītības sniegto konkurētspēju Latvijas darba tirgū** – kā ļoti labu to novērtē 25%, taču daļēji labu – 37%, un atbildi “grūti teikt” sniedz 10% respondentu.
74. Līdzīgi kā citās Latvijas augstskolās, arī KM pakļautības augstskolu studējošie **strādā jau studiju laikā**. Tas ietekmē studijas gan pozitīvi (studējošie var iegūt dziļāku izpratni par specialitāti), gan drīzāk negatīvi (ja tiek strādāts mazkvalificēts darbs ikdienas izdevumu segšanai, kas atņem laiku un enerģiju studijām). Studentu aptaujā **46% jauniešu apgalvo, ka turpinās strādāt tajā pašā darba vietā, kur studiju laikā, 35% plāno turpināt studijas tajā pašā jomā, bet vēl 35% plāno meklēt darbu. 23% studentu apgalvo, ka turpinās studijas citā specialitātē/jomā**. Par pašnodarbinātajiem vai uzņēmējiem plāno kļūt 14% aptaujāto. Tāpat jāpiebilst, ka 4% bijuši pārliecināti, ka pēc studijām dosies uz ārvalstīm studēt vai strādāt. Tādējādi var teikt, ka kultūrizglītībā studējošo saikne ar darba tirgu **ir cieša jau studiju laikā**.
75. Pēdējo **četrus gadus laikā kopējais kultūrizglītības augstskolu absolventu skaits ikgadēji samazinās** (kopumā **samazinājums par 17%**). Konkrētu izglītības iestāžu absolventu skaita izmaiņu rādītāji gan ir ļoti atšķirīgi – LMāA un JVLMA absolventu skaits ir nedaudz krities (7%-8%), LKuA absolventu skaits bijis mainīgs un šajā laika posmā nav novērojama konkrēta samazinājuma vai palielinājuma tendence, savukārt LKuA LKK absolventu skaits ir krities būtiski (-42%). Tas gan attiecas uz studējošajiem par juridisko vai fizisko personu līdzekļiem.

Rekomendācija: Turpināt monitorēt datus par absolventu skaita dinamiku.

76. Augstāko kultūrizglītību absolventu mērķgrupā **66% aptaujas respondentu norāda, ka viņu pamatdarbs ir pilnībā vai lielā mērā saistīts ar iegūto kvalifikāciju**. Tas ir daudz augstāks

rādītājs, nekā profesionālās vidējās izglītības audzēkņu atbildēs. Vēl 17% norāda, ka viņu pamatdarbs ir **nedaudz** saistīts ar iegūto kvalifikāciju. Aptaujas dati liecina arī, ka saistība ar kvalifikāciju būtiski pieaug 25 un vairāk gadus veciem respondentiem. Var pieņemt, ka tas saistīts ar nākamā izglītības līmeņa pabeigšanu (lielāku iespēju iegūt vēlamu darbu), vai profesionālās pieredzes uzkrāšanu un/vai daudzveidīgāku nodarbinātību. Tomēr ir virkne nozares profesiju, kurās ilgstoši norāda uz speciālistu trūkumu konkrētās nodarbinātības vietās (piemēram, kultūrizglītības pedagogi).

Rekomendācija: Kultūrizglītības sistēmas dalībniekiem un darba devēju pārstāvjiem meklēt jaunas sadarbības formas pievilcīgu piedāvājumu veidošanai nozarē trūkstošo speciālistu piesaistei.

77. Datus par kultūrizglītības augstskolu nodarbinātību pašlaik iespējams iegūt tikai aptauju veidā. Drošticamus ilgtermiņa **statistikas** datus par kultūrizglītības absolventu nodarbinātību iegūt un analizēt nav iespējams, jo kā norāda Pētījuma 1. kārtā veiktā analīze, gan nozaru, gan profesiju klasifikācija vāji atspoguļo KRI darba tirgus īpatnības.

Rekomendācija: Īstenot Pētījuma 1. kārtas ieteikumus par statistikas datu uzkrāšanas veidu pilnveidi.

78. Valsts budžeta finansētās studiju vietas kultūrizglītības augstskolās līdz šim tikušas plānotas pēc iepriekšējo gadu skaita. Tomēr, augstskolām aktīvi pielāgojot studiju programmu struktūru savu nozaru un studējošo pieprasījumam un piedāvājot aktuālas, nozaru un reflektantu augsti pieprasītas apakšprogrammas, no budžeta finansēto vietu skaita *status quo* kultūrizglītības augstskolās var kļūt par KRI darba tirgu ierobežojošu faktoru.

Rekomendācija: Augstskolām un dibinātājam (KM) izvērtēt budžeta vietu plānošanas modeli, kas paredz budžeta vietu pārdali starp programmām un apakšprogrammām gan augstskolu, gan starpaugstskolu līmenī, izvērtējot nozares un darba tirgus vajadzības.

PIELIKUMI

Pētījuma kopsavilkums (angļu valodā)

ARTS AND CULTURE EDUCATION IN LATVIA: ACCESSIBILITY, DEMAND, QUALITY

Summary of the Research Report

Commissioned by: Latvian National Centre for Culture

Prepared by: The Laboratory of Strategies and Analytical Studies, Ltd

Authors: Dr. sc. soc. Ilona Kunda, Dr. art. Baiba Tjarve, Mg. sc. soc. Gints Klāsons

Rīga, 2018

The Laboratory of Strategies and Analytical Studies carried out the research project "Arts and Culture Education in Latvia: Accessibility, Demand, Quality" in 2018 commissioned by the Latvian National Centre for Culture. It is the second phase follow-up of another research project – "On implementation of vocational orientation, vocational secondary and higher education programs of art and culture education and on correspondence of the number of specialists to the needs of cultural and creative industries sector". Both projects together can be considered the most extensive and in-depth account of vocational arts and culture education⁸⁰ in Latvia ever done.

Key conclusions of the first phase project:

- Labour market of cultural and creative industries is fragmented; it is composed of diverse subsectors that differ in terms of scope, product type, as well as labour and capital intensity.
- State and municipal institutions are key employers only in some of these subsectors.
- Individual initiative plays an important role in cultural and creative industries labour market; professionals can produce new creative products that in turn might open up new markets, create jobs, and even result in whole new fields of expertise, later to become a formally recognised occupation.
- Most professionals are involved in more than one subsector, and may be active on both local and international, levels.
- It is a common practice in many subsectors to combine various forms of employment in multiple local, national, and international legal entities, but the current official data-gathering and classification system does not provide enough information to properly assess the scope of the use of this model of employment.
- Arts and culture education system can prepare specialists, but it takes an employment offer (including the salary level) commensurate with the expertise of graduates for them to meet the needs of employers.
- These peculiarities of cultural and creative industries labour market makes impossible to utilize forecasting approaches used in other more traditional sectors of economy.

The research project "**Arts and Culture Education in Latvia: Accessibility, Demand, Quality**" builds on these important findings. It analyses three levels of arts and cultural education system – vocational orientation, vocational secondary, and the higher. The study aims to contribute to the further development of arts and culture education programmes and to serve as a basis for planning the state budget allocations for these, in line with labour market demands and culture development tendencies.

The introductory section of the report specifies the definition of arts and culture education in Latvian national legislation, describes the legal framework of this field, its institutional system and funding structure. The report is structured according to three levels of arts and culture education system. Five themes are addressed in analysis of each level – accessibility, demand, continuity, quality, and relatedness to the labour market. This is a novel and until now unpractised way to analyse arts and culture education in Latvia. Conclusions and recommendations are presented at the end of the report.

The report covers data on those state accredited institutions of arts and culture education that receive funding from or have been established by the Ministry of Culture of Latvia.

Key findings

Legislative framework. Functions of institutions of arts and culture education are ambiguous across legislative and policy planning documentation (this includes the function of on stimulating child and youth creativity). The definition of the primary goal of the arts and culture education is being expanded, due to development of the cultural and creative industries sector and the increasing importance of vocational education in the overall system of education. There is a need to specify the concept of arts and culture education in legislative and policy planning documents and to initiate a debate about key functions of arts and culture education institutions.

---

⁸⁰ It is important to note that arts and culture education (including fine art, design, music and performing arts, etc.) in Latvia falls under the rubric of vocational/professional education.

Accessibility. Vocational orientation level education is geographically the most accessible from all levels of arts and culture education. Almost every municipality has one or more arts and culture education institutions. Altogether, there are 210 locations on which arts and culture education is provided (vocational orientation education institutions and their branches). Vocational secondary education in arts and culture is available in 8 municipalities. Higher arts and culture education institutions established by the Ministry of Culture are in only two cities – Riga and Rezekne. On vocational orientation educational level which forms the basis for the other levels, the offer of specific programs is unevenly distributed and is dependent upon availability of teachers and other resources. For example, the music education programs most often offered are limited to piano, flute, and saxophone. There are no guidelines agreed on as to what an optimal availability of specific programs is, but there are specialisations (especially, in music) where there has been long-term shortage of professionals.

Socio-economic inequality influences the use of arts and culture education opportunities. It is the most prominent on the level of the higher education – 43% of respondents report availability of state funded tuition remission as an important factor to enrol in the specific education program. Financial considerations are important also in the case of vocational secondary education – 22% of respondents indicated that their choice of a program had been influenced (among other factors) by availability of state bursary for vocational programme students. Vocational orientation arts and culture education level is the least dependent on socio-economic factors, as it is provided the closest to where students live, as well as municipalities provide financial support to cover certain expenses.

Demand. The data shows that the key motivating factors for enrolment in an arts and culture education program on all three levels are a wish to develop one's talent and an interest in the specific programme content. The likelihood of well-paid employment upon graduation is not an important factor.

Vocational arts and culture education system faces competition from other types of provision, which may be similar in content but different in form or the legal kind of provider entity. Vocational orientation programs compete with non-formal education programs aiming to develop artistic abilities; sometimes these form useful pathways into the specific arts and culture education sector. At the vocational secondary level there are competing programs financed by another ministry - the Ministry of Education and Science, mostly in areas of fine art and design. The numbers of students enrolled in programs funded by both ministries are identical (data from 01.01.2018), however the Ministry of Education and Science institutions have a much higher number of students in Design. The most popular programs on this education level are non-classical music, vocal music, and specific areas of design studies. On higher education level, too, there are other types of providers of art and culture education, apart from the Ministry of Culture-established ones. Taking into account this competition among various providers of arts and culture education on all levels, both the Ministry of Culture and the Ministry of Education and Science would benefit from a dialogue about the future development of arts and culture education in Latvia.

Continuity. The most direct continuity among the three levels of education is in the fields of music and dance, but overall links between the three levels are relatively poor, especially in the case of vocational orientation education. Many students face problems negatively influencing their desire to continue arts and culture education, particularly those enrolled in music programs. Principals of vocational education institutions emphasise the difficulty to attract qualified teachers and a shortage of programs fitting to approaches of contemporary arts pedagogy as most crucial issues.

The number of drop-outs in vocational orientation education is very high - it is twice the number of graduates, and it has a tendency to grow. The key reason for dropping out of the program is an overload that results from an unsuccessful combination of the content, methods, and schedule. Other reasons are a struggle to combine compulsory school studies with arts and culture education demands, and negative experience in interaction with teachers. A common practice counteracting the low level of continuity between education levels, is that teachers from vocational secondary education institutions discover gifted students on vocational orientation programme level and encourage them to enrol to continue studies. This is done in the course of carrying out methodological guidance work by secondary level education institutions. Experts believe that the dropping out, especially in lower level arts and culture education programmes, is a normal phenomenon that shows that students are in search for what is best for them. Also, data shows that some students, who drop-out from vocational orientation programs, may enrol in arts and culture higher education institutions some time later.

On average only about 14-16% of vocational orientation education program graduates continue education on the vocational secondary level. Overall, the vocational arts and culture education system is quite open: those who have only vocational orientation training or had received alternative education in a private institution can still enrol in professional secondary and higher education programs; a number of arts and culture education institutions offer pre-enrolment classes.

The principals of education institutions (all levels) report that applicants are unevenly prepared. Specifically in music programmes, applicants often have relatively poor grasp of theoretical subjects.

The work load in vocational secondary education programs is highly intensive. The drop-out rate is high. The type and extent of support in addressing different issues varies from one educational institution to the next. The likelihood of dropping out of the program decreases in the higher education, which might partly be due to availability of state subsidized tuition scholarships.

The financial crisis of 2008-2010 has influenced the number of students and graduates in the arts and culture education system. For example, only in 2017/2018 there was finally an increase in the number of graduates of vocational secondary education programs.

Quality. The quality of education programs is appraised through state general subject exams and state qualifying tests, as well as through a national level competition organized by the Latvian National Centre for Culture. Some sector practitioners believe that there is a need for stricter standards for vocational orientation program implementation that would raise the quality of education on this level. State general subject exam results for students of vocational secondary education programs are generally high. In many schools they surpass the average test score in the country. Qualifying test results are also rather high, but as there the number of students is low and there is no sufficient long-term data, it is not currently possible to compare performance across specialisations and establish trends.

The work of vocational secondary schools that act as Teaching Methods Centres is crucial for quality assurance for the previous level of education. On the level of vocational secondary education, it is important to maintain links with the relevant higher educational institution. However, there is a lot that can be improved in this area.

Students and their parents are generally satisfied with arts and culture education; it is also the case for vocational orientation education, despite the fact of numerous issues; higher education students are the least satisfied. When asked, students suggest more emphasis on practical skills and knowledge as a possible improvement. Students feel positive but cautious about competitiveness of their education in the labour market.

Each of the three levels of education is tied to **labour market** in a different way. Vocational orientation education is aimed to provide students with basic skills necessary to pursue studies on the next level. The eventual shortage of certain specialists sometimes can originate on this level. A relation between labour market and vocational secondary education is created by various means – internship programs, professional engagement of faculty members, cooperation between the educational institution and the industry sector (most prominently in design), employment of students in the sector (widespread in the final years of secondary level programs). Most students, especially in music, typically enrol in higher education institutions upon completion of their vocational secondary degree. Some students choose to continue their studies abroad.

A current and debatable issue in the sector is employment of the graduates of vocational secondary programs as teachers in arts and culture education institutions directly after graduation. Principals of vocational orientation education institutions in the regions support this practice, but overall opinions in the sector are divided.

There is also a concern how to encourage graduates to choose jobs that demand the skills and knowledge they have acquired through their education, yet the jobs may not provide sufficient means for livelihood and thus the graduates do not choose them. Experts suggest that employers should find new ways to attract the specialists they need. It cannot be the duty of educational institutions – these ensure that there are graduates with the required skills.

Experts also point out that those who are not employed in the area of their specialization still contribute to interdisciplinary intra-sectoral economic development. The traditional labour market forecasting is hardly applicable to cultural and creative industries sector, because the currently used systems of classification of sectors, professions, and types of employment, as well as many higher education data systems, do not reflect actual demand and supply of the sector.

Finally, experts emphasize that mastering any level of arts and culture education contributes not only to economy but also to the development of national identity and intangible cultural heritage.

Pētījuma anotācija⁸¹

Pētījuma mērķis, uzdevumi un galvenie rezultāti latviešu valodā

Pētījuma mērķis bija padziļināti analizēt kultūrizglītības katrā līmeņa (profesionālās ievirzes, profesionālās vidējās izglītības, augstākās izglītības) esošo situāciju, attīstības tendences un būtiskākos izaicinājumus, lai nodrošinātu strukturētu kultūrizglītības sistēmas raksturojumu un daudzpusīgu situācijas analīzi kultūrpolitikas plānotāju un īstenotāju vajadzībām.

Pētījuma mērķis, uzdevumi un galvenie rezultāti angļu valodā

The Laboratory of Strategies and Analytical Studies carried out the research project “Arts and Culture Education in Latvia: Accessibility, Demand, Quality” in 2018 commissioned by the Latvian National Centre for Culture. It is the second phase follow-up of another research project – “On implementation of vocational orientation, vocational secondary and higher education programs of art and culture education and on correspondence of the number of specialists to the needs of cultural and creative industries sector”. Both projects together can be considered the most

⁸¹ Atbilstoši Ministru kabineta noteikumiem Nr.1 (3. pielikums). Rīgā 2013. gada 3. janvārī (prot. Nr.1 30.§).

	extensive and in-depth account of vocational arts and culture education in Latvia ever done.
Galvenās pētījumā aplūkotās tēmas	Kultūrizglītības katra līmeņa (profesionālās ievirzes, profesionālās vidējās izglītības, augstākās izglītības) pieejamība, pieprasījums, kvalitāte, pēctecība, saikne ar darba tirgu.
Pētījuma pasūtītājs	Latvijas Nacionālais kultūras centrs
Pētījuma īstenotājs	SIA "Analītisko pētījumu un stratēģiju laboratorija"
Pētījuma īstenošanas gads	2018
Pētījuma finansēšanas summa un finansēšanas avots	33 035,60+PVN Finansētājs: Latvijas Nacionālais kultūras centrs
Pētījuma klasifikācija	Padziļinātas ekspertīzes pētījums
Politikas joma, nozare	7.4. Kultūrizglītība
Pētījuma ģeogrāfiskais aptvērums	Visa Latvija
Pētījuma mērķa grupa/-as	Profesionālās ievirzes kultūrizglītības iestāžu audzēkņu vecāki. Profesionālās ievirzes kultūrizglītības iestāžu vadība. Profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu audzēkņi un absolventi. Profesionālās vidējās kultūrizglītības iestāžu vadība. Augstākās kultūrizglītības iestāžu studenti un absolventi. Augstākās kultūrizglītības iestāžu vadība. Mājsaimniecības, kurās ir nepilngadīgi bērni. Pašvaldību pārstāvji. Kultūrizglītības nozares eksperti.
Pētījumā izmantotās metodes pēc informācijas ieguves veida:	
1) tiesību aktu vai politikas plānošanas dokumentu analīze	Jā
2) statistikas datu analīze	Jā
3) esošo pētījumu datu sekundārā analīze	Jā
4) padziļināto/ekspertu interviju veikšana un analīze	Jā
5) fokusa grupu diskusiju veikšana un analīze	Nē
6) gadījumu izpēte	Jā
7) kvantitatīvās aptaujas veikšana un datu analīze	Jā
8) citas metodes (norādīt, kādas)	Nē
Kvantitatīvās pētījuma metodes:	
1) aptaujas izlases metode	Pašatlase
2) aptaujāto/anketēto respondentu/vienību skaits	Mākslas, mūzikas un deju skolu vadības kvantitatīva aptauja, n=106. Mākslas, mūzikas un deju skolu audzēkņu vecāku kvantitatīva aptauja, n=760. Mājsaimniecību, kurās ir nepilngadīgi bērni kvantitatīva aptauja, n=341. Profesionālās vidējās un augstākās kultūrizglītības iestāžu audzēkņu/studentu un absolventu kvantitatīva aptauja, n=528.
Kvalitatīvās pētījuma metodes:	
1) padziļināto/ekspertu interviju skaits	51
2) fokusa grupu diskusiju skaits	-
Pētījuma pasūtītāja kontaktinformācija	Andis Groza, Direktora vietnieks kultūrizglītības jautājumos – Kultūras un radošās industrijas izglītības nodaļas vadītājs; 26167432. andis.groza@lnkc.gov.lv
Pētījuma autori (autortiesību subjekti)	Ilona Kunda, Baiba Tjarve, Gints Klāsons